Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

~~Gl.....~~
~~D. 162~~

KW 224
C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Donati Iannotii Florentini
dialogi
DE REPVB. VENETORVM
Cum Notis et lib. Singulari
de Forma eiusdem Reip.
Cum Privilegio.

LVGD. BATAV.
Ex officina Elzeviriana.
ANNO CIƆ IƆCXXXI.

Koninklijke
Bibliotheek
te 's Hage

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Hoc libro continentur.

I.

DOnati Iannotii Reſpublica Veneta.

II.

Notæ in Donat. Iannotium, & Caſparem Contarenum.

III.

Liber ſingularis de Forma Reipubl. Venetæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

FIGVRÆ
his locis inſerendæ.

Effigies pontis Rivi Alti. *Pag.* 323.

Figura A. *pag.* 405.

Figura B.
Figura C. } *pag.* 406.
Figura D.

Figura E.
Figura F. } *pag.* 407.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

DE REPVBLICA VENETA

DONATI IANNOTII Dialogus Primus.

PERSONAE

Trypho Gabrielius,
&
Ioannes Borgarenus.

QVI ſtudio varios hominum mores cognoſcendi allecti ad urbes, exteraſq; regiones peragrandas mentem appulerunt, diligenter animadvertere, notareque ſolent, ſiquid uſpiam offendant, quod ob inſignem aliquam vel conditionem, vel cauſam abſque accuratiſſima contemplatione prætermitti nequeat, unde non ipſi tantum prudentiores Doctioreſque fiant; verum etiam qui domo pedem nunquam extulerunt, ex ea peregrinatione fructum aliquem colligant. Quo ſanè fit, ut aliqui cùm publicorum, tùm privatorum etiam ædificiorum exempla capiant; qui-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

dam verò, ſi qua ſunt reliqua vetera monumenta, illa perſcrutentur; alij quid regio quæque ferat eximium, atque ſingulare, cognoſcere velint; nonnulli, prout in aliquam vel arcem, vel urbem inciderunt naturà, ſive operibus artis ita communitam, ut inexpugnabilis habeatur, ejuſdem formam, atque figuram exprimere ſtudeant, deductis ad ipſam rem imitandam quâm proximè lineis: unuſquiſque tandem ea notat, atque obſervat quibus ſuum ipſius ingenium potiſſimùm capitur, aut etiam quorum commemorationem audientium auribu cùm jucundiorem, tùm etiam admirabiliorem poſſe accidere exiſtimat Ab hac igitur laudabili conſuetudin cum minimè diſcedendum mihi jud carem, aliquid monumentis litter rum prodere conſtitui, quod hæc ip præſtaret, ac teſtatum relinqueret quaſcunque provincias, aut urbes hc anno perluſtraſſem, poſteaquam mi Florentiâ diſcedere contigit, ſine il fructu neutiquam obitas fuiſſe, que trahere, & percipere debent omn illi, qui dormiendum ſibi in hac vi minimè putant. Cum verò diu co taſſem, quæ potiſſimum ſcriberem, commemoranda non duxi, quæ ſup

ri

rius enumeravi, propterea quod ipſorum notitiam quilibet aliunde ſibi facilè comparare, atque haurire poteſt; amici autem mei, quibus ego rem gratam facere inprimis ſtudeo, his multò præſtantiora, atque majora intelligere cupiunt. Quapropter in eam ſententiam adductus ſum, ut æquè jucundos, & hilares, atque ſerios, & graves exponerem, atque traderem ſermones quoſdam, quoſcum noſtro Ioanne Borgareno duo Veneti Patricij contulêre, Tryphon Gabrielius, & Hieronymus Quirinus, atque etiam unus è Patavinis civibus Nicolaus Leonicus, omnes cumulatiſſimi plurimis, maximiſque virtutibus, ipſaque fama celeberrimè, & maximè illuſtres. His autem ſermonibus cum ego quoque interfuiſſem, id quod magnoperè ſemper optaveram, ex iis intellexi, Venetæ Reipublicæ ſcilicet adminiſtrationem, maximè dignam quidem illam hiſce temporibus, quæ à cunctis intelligatur, nec non obſervetur, neque verò minus à nobis omnibus ſuſpiciatut, quàm priſcis illis temporibus ſuſpicerentur Reipublicæ Lacedæmoniorum, atque Romanorum. Et quoniam ſermo primùm habitus fuit de adminiſtratione illins Reipublicæ in genere,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

deinde verò de ſingulis Magiſtratibus,
poſtremò de forma, ſive temperatione
ejuſdem Reipublicæ; à primo nobis
etiam fuerit auſpicandum, non ſolum
quia naturâ ita comparatum eſt, u
communiora faciliorem intelligen
tiam habeant; ſed etiam quoniam al
hoc primo ſermone proximus alter to
tus neceſſariò pendet, ab utroque au
tem tertius eâdem ratione. Atque u
melius intelligatur, & percipiatur, qu
fuerit occaſio Tryphoni Gabrielio, ho
rum ſermonum autori, colloquend
atque diſputandi his ipſis de rebus
paulò quidem altius, & aliquantò lon
gius à re propoſita exordium rep
tam, mox tamen ſequar eundem o
dinem, quem adhibuit ipſe in ſuis gr
viſſimis, ſapientiſſimiſque ſermonib
inſtituendis.

Itaque cum Patavium acceſſiſſem
ab Ioanne Borgareno cive noſtro a
cerſitus, ut unà liberaliſſimis artib
operam daremus, ubi quieti dies a
quot ſunt à me conceſſi, id in prin
curavit Ioannes vir admodum p
dens & humanus, ut diligenter, & p
ocium aſpicerem, quicquid eſſet in
urbe pereximium, atque ſingulare,
mirum publica, & privata quæ
ædificia cùm elegantiſſima, tùm eti
or

ornatiſſima, nec non mœnia recentiſſimè exſtructa circa totam urbem, quibus inexpugnabilis eadem redditur, alia quoque plurima ejus generis, quibus à me diligentiſſimè inſpectis, atque animadverſis, dedit ille operam, ut aliquot inſignes, atque egregios viros, qui Patavij tunc erant, de facie cognoſcerem. Quare cum perductus fuiſſem ab eodem ad virum ſummis honoribus, ſummaque reverentia digniſſimum Petrum Bembum, cujus fama propter eximias animi virtutes longè, lateque diffunditur, ſanè quàm facilè aditum impetravi. Conveni præterea Nicolaum Leonicum, Græcæ, Latinæque Philoſophiæ maximum magiſtrum, prout unicuique cognoſcere licebit ex iis, quæ non pauca conſcripſit, atque in lucem edidit. Verſabatur Gabrielius Trypho tunc in quodam ſuo prædio, ubi diu, multumque commorari ipſe conſueverat ab omni procul ambitione liber, atque expeditus à cura, & ſollicitudine civilium rerum, & ob eam quoque rem incommodorum expers, quæ urbana vita ſecum plurima afferre ſolet. Ille verò in ſua villa ſatis beatè, ac feliciter fruitur hac vita, communiq; omnibus ſpiritu, & quidem tanta cum animi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſui tranquillitate, quantam maximè poteſt humana mens capere; neque ſanè ullum tempus intermittit, quin antiquiſſimos illos, & præſtantiſſimos viros ſibi ſocios adhibeat, Marcum, inquam, Tullium, Virgilium, Horatium, Dantem, Petrarcham, atque Boccacium, quibuſcum ille continenter ætatem agit in evolvendis eorum voluminibus multum occupatus. Et quoniam Villa, in qua degit, non multum abeſt ab urbe, uſu etiam venit eidem, ut citra incommodum Patavium, quoties libet, frequentare poſſit, ad amicis impertiendum aliquid ſuæ ſuavitatis ex conſuetudine, quam profectò univerſi, qui noverint hominem, expetere, atque complecti quàm avidiſſimè ſolent, Nam præter inſignem morum ſuorum gravitatem, refertus eſt quàm maxima comitate, & benignitate, quæ res cunctorum mentibus afferunt incredibile quoddam viri deſiderium. Veruntamen id in præſentia mihi non eſt propoſitum ut hujus nobiliſſimi Viri egregias virtutes prædicandas ſuſcipiam, propterea quod & ipſe laudibus à me profectis non indiget, & ego potius ad ſermones, quos habuit, exponendos propero, quæ documenta præſtiterin

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

uberiora inſitæ virtutis. Poſteaquam igitur intelleximus eundem Patavii futurum intra ſpacium bidui, decrevimus expectare potius adventum ſuum, quàm eò nos conferre: quo quidem curriculo elapſo ſtatim atque fuit auditum à nobis ipſum adveniſſe, ſalutandi causâ convenimus ad ædes Petri Bembi, apud quem divertere ſolet, cum Patavium venit, ibique hominem nacti ex animi voto, per humanè atque peramanter ab eo fuimus accepti. Peractis autem mutuis ſalutationibus, ubi ſuam operam, atque ſtudium alter alteri detulit, quemadmodum moris eſt inter illos, qui non ſunt antea noti, in quoddam cubiculum ſeceſſimus ab ipſo deducti, quod aliquantum aberat ab ædium frequentiſſima parte, ibique ut aſſedimus, colloqui cæperunt ipſe Trypho, & Ioannes in hanc ſententiam.

TRYPHO. Multum eſt, mi Ioannes, id, quod tibi debeo, cujus operâ, atque ſtudio in ſingulos dies novis copiis amicorum ſubinde augeor: quæ ſanè res tanti eſt apud me, ut neque abs te, neque à quoquam alio majus, & præſtantius beneficium accipere queam.

IOAN. Si noſter amor, noſtraque amicitia patitur, ſuaviſſime Trypho,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ut alter noſtrum alteri quicquam debeat, ego ſanè plurimum tibi debere me ſentio pro multis officiis, in quibus hoc ipſum eſſe non poſtremum duco, quod per te mihi licet iis, qui me inviſuri Patavium accedunt, amicis meis, impertire fructum jucundiſſimũ tuorum ſermonum, eoque cùm honoris, tùm officij genere eos proſequi, quod multò pluris abſque dubio faciendum eſt, quàm ſi quis exhibeat ad ſpectandum ædificia magnifica, vias publicas, ædes ſacras, atque id genus alia, quæ præclara, & maximè inſignia videntur eſſe in hac Vrbe. Hinc etenim contingere vix unquam poteſt, ut aliquis evadat prudentior, & ſapientior, quàm fuiſſet antea: ſed conſuetudines, & colloquia cum probis viris id præſtant, ut quiſque non modò magis prudens excitata induſtria, verùm etiam fiat & ſolertior, & promptior ad amplectendas virtutes. Quare ſi quis amicorum me adit longè chariſſimus, huic ipſe tribuere valeo nihil amplius, ſat ſcio, ſive ad jucunditatem aliquam, ſive ad animi fructum, quàm tuam conſuetudinem, & familiaritatem. Omnes enim eximias, ſingulareſque virtutes, unde ſingulorum mentibus ea vis, quam dicebam, ingeneretur, in te

per-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

perſpicere, atque intueri ipſe mihi videor. Sed quia in hunc ſermonem incidimus, aveo tibi dicere, quid nobis in mentem venerit, cum te modò adiremus. TRYP. Dicito, mi Ioannes, quicquid lubet: id enim mihi quoque futurum eſt perjucundum, quod eſſe viſum fuerit ex animi tui ſententia. Vnà conterere totum debemus hunc diem, & ſi aliquid eſt nobis optandum, quo tædium levemus, nihil optabile magis arbitror, quàm ſcitum aliquod colloquium. IOAN. Cum ad te proficiſceremur modò ex ædibus noſtris, cœperam huic familiari meo tuos mores exponere, & hujuſce vitæ rationem à te inſtitutæ, quæ mihi quantum probetur, vix queam verbis conſequi. Cogitantibus autem nobis quiſnam exiſteret, quicum conferendus eſſes è veteribus, is in mentem venit, quem Cicero longè amiciſſimum habuit, ſuiſque ſcriptis admodum celebravit, Pomponius Atticus. Siquidem ambo nati eſtis è gente Patricia, patriamque nobiliſſimam, atque celeberrimam nacti: Pomponius autem cum materna ſua lingua facundiſſimus eſſet, Græci ſermonis fuit etiam ſanè quàm peritus. Tu quoque cum hac vernacula lingua, quâ modò utimur, tum latino

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſermone,& ſcribis,& loqueris omnium quàm ornatiſſimè, atque elegantiſſimè. Pares itidem, & ſimiles eſtis adeò liberalitate, ut ea certò ſtatui non poſſit uter antecellat. Quamvis enim eâdem, quâ Pomponius olim magnificentia pecunias, & facultates tu largiri non poſſis, qui à re domeſtica non ita es, ut ille, paratus; magna tamen eſt copia tibi, quæ nunquam deficiet amplitſſimarum virtutum, atque maximarum, quas cum aliis quia communicare perbenignè ſoles, hoc ſanè fit, ut liberalitas tua ſit eò major, atque excellentior habenda, quò magis antecellunt virtutes divitiis, atq; iis omnibus, quæ vocantur fortunæ bona. Quod autem vos quàm ſimillimos, & quàm conjunctiſſimos efficit, eſt id vitæ genus, quod uterque veſtrum pariter colit, atque amplexus eſt. Pomponius ſemper à publicis negociis vacuus, ſolutuſque vixit: tu verò civilium rerum quamvis peritiſſimus, ut ille quoque fuerat in ſua Republica, nihilominus ab ipſarum adminiſtratione te contuliſti ad hanc vitæ ſummam quietem, & tranquillitatem, quâ certè quemadmodum ille ita fruebatur, ut aliis etiam prodeſſet, atque adeò proſpiceret, quibuſcunque con-
ſiliis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

iliis, atque rebus maximè poſſet: ſic tiam tu nihil officij in quiete hac tua prætermittis, quod à te proficiſci in ommunem rem poſſit. Itaque in hac pſa collatione facienda cœpimus accurate inſpicere, atque animadvertere utriuſque temporis rationem, atque conditionem, præſentis, inquam, ætatis, atque illius, quæ tunc erat, utrum his quoque intercederet ea ſimilitudo, & conjunctio, quam vobis ipſis intercedere palam intuebamur, ut id, quod vulgo prædicari, jactarique ſolet, eaſdem ſæpenumero conditiones temporum redire, & incurrere, tanquam verum, minimèque ambiguum affirmari poſſet, argumento quidem ad fidem faciendam multò efficaciori, quàm indumentorum, & ejuſmodi aliarum rerum, quæ quotidie verſantur in ſermone plebeculæ rudis. TRYP. Perſuaſiſſimum quidem habeo, id veri quàm ſimillimum eſſe, ſive Apophtegma, ſive Proverbium appellare velimus, multis ſaltem ex partibus, ſi non omninò. Coniicere autem hoc ille facillimè poteſt, qui mentis aciem, & contemplationem voluerit intendere ad eum, qui nunc eſt, rerum ſtatum, Italiæque miſerrimè affectæ conditionem, cujus quidem infortunia, & ca-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

lamitates duo tempora mihi videntur habere ſpectanda præcipuè; alterum quod ipſi pariter Italiæ, ac Imperio Romano prima cauſa, & origo malorum fuit, quando Cæſar ſuis armis Vrbem oppreſſit; alterum, quod ejus miſerias tandem ad ſummum extulit, quo tempore Gothi, Hunni, Vandali, atque Longobardi totam regionem excurrentes fœdiſſimè ſunt depopulati. Nunc autem ſi contemplari pergamus ea, quæ cùm in Oriente, tùm in Occidente paucis ab hinc annis plurima contigerunt, animadverti facile poterit, iis omnibus, qui in Italia degunt, alterum ex illis temporibus imminere: utrum autem ſit magis pertimeſcendum, expedire non poſſum. Nam prius illud tempus, quod anteceſſit, ab altero deinde proximo fuit exceptum, unde viciſſitudines omnes illæ ortum habuerunt, quæ cunctis rebus eam, quam cernimus adhuc, faciem induxerunt, abolita penitus, & ſublata jampridem forma, quæ temporibus fuerat veterum Romanorum. Sed nolo certè committere, ut totus hic dies tribuatur noſtris ærumnis calamitatibuſque recenſendis. Quare veniam ad id, quod præcipuè me attingit: nam quæ tu modò de me affirmabas

nabas, ego minimè probo. Vide autem ne ſumma tua benevolentia erga me omnem modum excedat, teque in fraudem adducat: quandoquidem nullam in me tam inſignem virtutem agnoſco, ut cum tali viro, qualis fuit Atticus ipſa re, videar comparandus. Illud tamen in præſentia nõ differam, utrùm cum eo componendus ipſe, nec ne ſim; propterea quod in hac diſputatione ſi nonnihil verſarer, meritò ſuſpectus evaderem, quaſi exiſtimarem, ingenio, aut prudentia Pomponium æquari à me poſſe. Quod autem modò dicebas, nos quàm ſimillimos reddere, in eo ſimilitudinem aliam nullam eſſe video, quàm cujuſdam eventus. Nam, quemadmodum ille adminiſtrationem Reipublicæ attingere noluit; ita ſponte à publicis muneribus ego me ſubduxi: ſed rationes, & cauſæ non ſunt eædem, quæ nos impulerunt ad optandum idem vitæ genus, quin immò planè ſibi ſunt adverſæ, & contrariæ. Pomponius enim cum intelligeret ſuam Rempublicam corruptiſſimam eſſe, neque verò integrum ſibi fore, ut formam priſtinam eidem reſtitueret, ab eadem gerenda deſtitit, ne ſimul periret; ſiquidem Reſpublica, quæ non manet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

in ſuo ſtatu, perinde ſe habet, atq
mare tempeſtatibus agitatum, cui
quis interea ſe, ſuaque committit, nc
habet inde facultatem arbitratu ſi
pedem referendi. Ego verò cura
omnem civilium rerum non ob id
miſi, quandoquidem noſtra Reſp
blica non eſt depravata, quin poti
hac ætate (ni fallor) eſt omnium abſ
lutiſſima, atque perfectiſſima, ſi fi
unquam aliâs, quippe cujus ratio
ejuſmodi, ut excellentioribus inſtit
tis temperari nequeat, neque ve
majori cum tranquillitate, & co
cordia geri, cùm ſit à ſeditionibus i
ſitis planè diſiuncta, omnibuſque
rebus, quæ florentiſſimis Civitatib
perniciem afferre ſolent, quodque lo
gè præſtantiſſimum eſt, optimoru
fortiſſimorumque civium magna c
pia floret, quorum ſapientia, & v
tute quàm feliciſſimè regitur. Qua
obrem ipſe mihi non parum cong
tulor, primùm quod in Italia præ
puè natus ſim, hoc eſt in regione c
terarum principe, ac regina; dein
Venetiis, quâ in Vrbe multas ex i
virtutibus expreſſas licet intueri, q
de priſcis hominibus illis cùm Ron
nis, tùm Græcis, conſtanti fama,
omnium ſermone celebrari ſole

Atq

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Atque eo ſanè fit, ut neque Lacedæmoniorum, neque Romanorum multum invideam Reipublicæ : licet enim tot gentes, provinciæque ceciderint ſub hujus imperium, quod omnes noverunt; non tamen idcircò minus beatam, felicemq; noſtram ipſe duxerim; quandoquidem non eſt in magnitudine Imperij publica felicitas ſita; ſed in ea re, ut pacatè, & tranquillè cives omnes vivant; quo in genere, ſi noſtram Rempublicam dixero Romanæ antecellere, puto equidem fore, ut nulli prorſus accuſationi jure ſim obnoxius. Ex his igitur, quæ diſputavi, potes intelligere, iiſdem rationibus me non adductum fuiſſe, ut hoc ipſe genus vitæ inſtituerem complecti, quibus impulſus eſt olim Pomponius Atticus: Commemorare autem nihil modò attinet, quid me induxerit ad ſuſcipiendam hanc rationē vitæ: quod ſi fortè cognoſcere ſtudeas, atque inſtare pergas, hoc unum certè in præſentia dixero; ad hanc vitam liberam, & omnibus curis humanis expeditam, ipsâ naturâ me propenſum ſemper exſtitiſſe, eandemque libentiſſimè complexum fuiſſe; quòd certò ſcirem patriæ meæ nihil hanc rem vel officere, vel incommodare, cui quidem cum ſuppe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſuppetat ingens copia præſtantiſſim
rum civium, nihil opus eſt opera, v
induſtria mea. Præter hæc, alia nc
pauca poſſem adducere ad hanc ipſa
vel cauſam, vel defenſionem mean
verùm tamen ea dixiſſe, quæ audiſ
ſufficiat. IOAN. Valdè mihi proba
tur iſthæc omnia, quæ de te, atq
Pomponio diſſeruiſti, in quibus m
deſtiam ingenitam tibi facilè cogno
Sed in præſentia nolo ad tuas lauc
prædicandas ingredi, cum præſert
eæ non ſatis æquis auribus à te ac
piantur, ut ego quidem arbitror,
de cauſa quòd exiſtimes, ibi non e
verbis, & ſermonibus opus, ubi
ipſa loquitur, operaque extant. Eni
verò ſi rectè ſermones tuos ipſe a
madverti, dictum eſt à te modò, nı
habere te, quod Romanis ita multu
invideas, & tantum non æquare cu
illis cives tuos cæpiſti. Dic ergo ſod
Eſne tu revera in hac ſententia, ut e
ſtimes, Rempublicam veſtram cu
Romana comparari poſſe?

TRYP. Ita planè ſentio. Nam, qua
vis imperium noſtræ Civitatis, ut m
dò dicebam, amplitudini Roma
reſpondere nullo modo queat; alia
men, & ſatis quidem multa non
ſunt, quibus ea quoque multum ſu
rat

ratur à nobis, unde compenſatio quædam, & æqualitas oritur. Quidam autem ex iis, quorum monumentis res à noſtra Republica geſtæ commendatæ fuerunt, in quorum numero eſt, nequid te celem, M. Antonius Sabellicus, quem virum nomine coram aliis minimè appellaſſem, ne quis exiſtimaret à me illum accuſari; qui ſumma eloquentia noſtræ Vrbis res illuſtravit; fuerunt, inquam, nonnulli, qui Venetam Rempublicam cum Romana conferre voluerunt; ſed in ea collatione inſtituenda non uſi ſunt ea prudentia, quam res exigebat. Nam bella noſtra tantummodò cum Romanorum bellis contulerunt, quæ procul dubio vel intervallo quàm longiſſimo non poſſumus aſſequi. Neque verò quiſquam eſt adeò rudis, atque rerum expers, quin, ubi collationem à Sabellico in hiſtoriis ſuis inſtitutam legerit, eandem ſentiat aſſentationem quandam manifeſtiſſimam eſſe, cùm tamen idem multa præterierit, atque miſſa fecerit, quæ ſatis confidenter afferre poterat, iiſque fundamentis innixus utramque rempublicam citra ullam ſuſpicionem aſſentandi inter ſe componere.

IOAN. Tui quidem hi ſermones, Trypho ſuaviſſime, cupiditate ſciendi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

magna me incitarunt, quânam rati
ne veſtra Reſpublica Romanam æqu
paret. Profectò ſi rem ita ſe habe
putarem, eſſet quòd animo ingente
voluptatem caperem, dum cogitar
non eſſe damnanda tam facilè ha
tempora, quibus ejuſmodi Rempub
cam ſtantem intueamur, quæ minin
concedat antiquiſſimis illis, quæ ſe
monibus, & prædicatione cunctoru
ſunt adeò celebres. Quæſo igitur,
graveris, quando in ſermonibus eju
modi hic dies traducendus eſt, h
ipſum, quod aiebas modò, mihi co
probare. TRYP. Nihil, quod tibi ju
cundum accidat, mihi grave duc
ſed heus tu, habeſne compertum, qu
nam ratione Reſpublica à nobis a
miniſtretur? quæ ſit ejuſdem form
quæ temperatio? quæ leges?

IOAN. Equidem legi pridem quo
dam Sabellici opuſculum, in quo v
ſtri Magiſtratus omnes percenſentu
Percunctatus etiam ſum à pluribu
modò hoc, modò illud: Sed tamen
iis omnibus, quæ vel ipſe legi, vel
aliis accepi, nondum Reipublicæ v
ſtræ adminiſtrationem planè ſum
ſecutus, quemadmodum ſe habeat,
cujuſmodi ſit. Atque ut dicam illu
quod ipſe ſentio, ille Sabellici libell

nc

non eſt magno uſui: Licet enim commemoret, atque enumeret ſingulos Magiſtratus, tamen non ſubiicit oculis, neque exprimit ipſam formam, & coagmentationem totius Reipublicæ, ſeu temperamentum. TRYP. Non eſt alienum à veritate hoc, quod ipſe dicis: Habet enim ſe Reſpublica quælibet ad inſtar cujuſdam corporis, ſive ut verius dicam, ipſa eſt quoddam Corpus, à natura quidem ipſa præcipuè formatum, ſed mox ab arte quoque multum expolitum: Siquidem quando natura hominem effinxit, univerſitatem, ſeu communionem quandam formare inſtituit. Itaque cum ſingulæ Reſpublicæ ſint quoddam corpus, neceſſe etiam eſt, ut ſua membra ſingulis non deſint, quibus membris quoniam mutua quædam ratio, & conjunctio debet intercedere, non ſecus atq; inter membra cujuſcunque corporis; inde fit, ut qui hujuſmodi conſpirationem, atque ſocietatem ſingulorum Reipublicæ membrorum inter ſe non cognoverit, ne corpus quidem ipſum intelligere valeat, quâ ratione ſit conſtitutum, atque adeò affectum. Hoc ergo eſt, in quo Sabellici diligentiam, ſtudiumque deſidero, qui tametſi collegerit, atque recen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

fuerit omnes Magiſtratus; non tam
aperit, quonam inter ſe modo ſint ap
connexique, & quid, quantumque
ter ex altero pendeat, ita ut abſolu
planeq́ue integra conformatio R
publicæ colligi inde valeat. Quapr
pter id principiò tibi cognoſcendu
fuerit, quemadmodum adminiſtra
noſtræ Reipublicæ temperata ſit; al
qui nihil eorum, quæ cupis, intellig
poteris. Neſcio tamen, utrùm h
omnia poſſint expediri commo
hujus diei duntaxat exiguo curricu

IOAN. Mihi quidem ſatis fuerit à
percipere genus ipſum adminiſtrat
nis in veſtra Republica; hoc enim p
cepto, facilè deinde cognoſcere po
ro, &, quibus in rebus ea vel conſe
tiat, vel diſcrepet ab omnibus aliis,
pud me ſtatuere. TRYP. Rectè a
Itaque ſermonem inſtituemus de n
ſtra Republica, qui tibi non medio
voluptati futurus eſt adminiſtration
varias Civitatum inveſtigare, atq
intelligere cupienti. Nam perſpic
in hac noſtra ratione præſtantiſſim
leges, optima inſtituta, & pruden
ſimam rerum omnium temperat
nem: & quanquam ſingula, prout
ferret, atque exigeret, accuratiſſim
atque exactiſſimè modò non obſ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

rentur; nihilominus hæc noſtra civilis adminiſtratio non ita multis accuſationibus, ſive reprehenſionibus patet. Cadit enim hoc vitium in formam Reipublicæ quamlibet, id quod exemplis cùm Romanorum, tùm Spartanorum apertiſſimè conſtat. Satis eſt autem univerſa, quæ contingunt, errata in hac Civitate non ejuſmodi eſſe, ut aliquod inſigne detrimentum importare poſſint.

IOAN. Perquam mihi gratum, jucundumque fuerit, inſtitutiones haſce veſtras probè omnes cognoſcere, quas quidem ego non dubito præclariſſimas eſſe. Siquidem imperium, quod in tam multa ſæcula ſtabile permanſit, nulla domeſtica impreſſione labefactatum, neque ulla vi inſita, id profectò neceſſarium eſt, eximia quadam ſolertia, & admiranda providentia temperatum eſſe. Et quidem ipſi fortunæ magnas gratias habeo, quæ me in hunc ſermonem opportunè adduxit, unde tibi data eſt occaſio ea commemorandi, quæ diu, multumque intelligere mihi erat in optatis. Aggrediaris igitur, quando lubet, ad rem inſtitutam; quandoquidem ad audiendum me quàm promptiſſimum, & quàm paratiſſimum habes. TRYP. Quamvis hoc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

non utar cubiculo, tamen expedi arbitror, ut in eo maneamus, qu vergat ad ſeptentrionem, eòque ſo immodicos æſtus non facilè admitt præterea verò hîc à domeſticis tum tibus quàm longiſſimè abſumus : autem quemadmodum afficiar, id g nus vitæ, quod mihi ſponte opta declarare poteſt. Vir optimus, & ſu ma obſervantia digniſſimus Pet Bembus ob egregias virtutes non pa cos habet è nobilibus viris, qui ſecu quàm libentiſſimè verſari ſolent : i mò nullus in hac Vrbe vir inſignis e qui ſalutandi causâ ad eum non ac dat : Quod ſi alibi commoremur, fi non poteſt, quin ij nobis obſtrepar atque incommodent, qui frequenta conſueverant has ædes officii caus Quare permanebimus hoc in loco aliis ſejuncti, ut inſtitutis ſermonib totum diem tribuamus. IOAN. Val mihi probatur hoc tuum conſiliu jamque ut diſſerere incipias, avidiſ mè expecto. TRYP. Priuſquam diſp tationem ingrediar, vos nonnullis rebus commonitos velim, quæ qu dammodo viam nobis munient ad i quò tendimus. Nam quicunque c pit intelligere alicujus Reipublicæ g bernationem, aut eſt Civis, atqu e pa

tice

iceps ejuſdem Reipublicæ, aut eſt peregrinus. Si Civis eſt, oportet ut quinque cognoſcat, & quàm optimè teneat, in quibus conſultandi vis tota verſatur. Principiò Civitatis opes, atque facultates, nimirum quæ ſint ejuſdem vectigalia, nec non etiam ſumptus. Deinde pacis, & belli univerſam rationem, hoc eſt, quibus armis vel inſtructa jampridem ſit, vel inſtrui adhuc debeat; quæque bella ſuperioribus ætatibus geſta fuerint, & quonam ſucceſſu; quot etiam, quantæque finitimorum copiæ, atque vires, ut quibus ſit vel diffidendum, vel confidendum probè intelligatur; & quibus ſive adjutoribus, & ſociis in bello, ſive etiam adverſis, atque infeſtis oportebit uti. Adhæc autem quæ ſit ratio, & facultas ipſius regionis tuendæ, hoc eſt, quænam ad id præſidia, & quot requirantur; quod ut cognoſcatur, opus eſt habere perſpectum quàm optimè regionis ſitum, & cujuſmodi ſit ille, animadvertere, utrum in planicie, an in monte; prope ne, an procul à mari collocatus; & an careat fluminibus, an potius abundet. Mox eorum, quæ importantur, & quæ exportantur, eſt habenda notitia, ut videantur quæ ſuppetant, quæve deſint. Tandem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

quoad ferendas leges is, qui velit ad-
miniſtrare publicas res , noſſe debe
quæ Monarchiæ , ſeu tyrannidi leg
magis congruant; rurſus quæ vel Ar
ſtocratiæ, vel Oligarchiæ, vel Dem
cratiæ, vel Ochlocratiæ, atque ita ſi
gulis aliis imperii formis ſint accon
modatæ. Hæc igitur omnia civib
eſſe nota debent. Qui verò peregr
nus, & non civis eſt, ante omnia co
gnoſcere debet adminiſtrationis Vrba
næ totam rationem. Quare cogitan
mihi te non eſſe participem noſtrę ci
vitatis, cujus regimen à te ipſo perc
pere valeas, antequam ea, quæ dix
attingam , faciam ut intelligas, qua
nam ſit apud nos ipſos ratio civilis ad
miniſtrationis: Deinde verò perſequa
ordine ſingula, quantum è re videb
tur. Quod ſi fortè in his ſermonib
aliquid audies , quod aliâs etiam m
mineris abs te auditum fuiſſe, quod
que non magni momenti tibi videa
tur; nolim tamen, ut minus attentum
te mihi præbeas: futurum eſt enim
ut ſingula in uſum veniant , cumqu
magna parvis, & ignota notis conjun
cta , colligataque ſint ; nihil omnin
ex iis omittendum fuerit. IOAN. Dic
amabo , quicquid in rem viſum tib
fuerit, mi Trypho: nam quæcunqu
protu

rotuleris, exiſtimabo quàm pruden-
ſſimè & quàm optimè fuiſſe prolata.
RYPHO. Vrbs ipſa, Venetiarum no-
ine inſignita, parvis aliquot inſulis
ontinetur, quæ poſitæ ſunt in æſtua-
is maris Adriatici cõtra flumen, quod
atavinos agros interfluit, nomine
ſedoacum, quà idem in ſtagna non
a pridem rectà ferebatur. Qua in re
nimadvertere debes, hunc Italiæ tra-
ctum, quem veteres appellaverunt
lim Venetiam, ita ſecundùm Adriæ
ttota depreſſum, & proclivem eſſe,
t propter aquarum magnam copiam
b iis fluminibus, quibus tota regio
catet, invectam, & propter æſtum
naris, quà littus patet, influentis, in-
ra non exigua pars in paludem abie-
it. Eſt autem id omne ſpacium inter-
eptum inſtar arcus, non quidem re-
miſſi, ſed potius contenti, cujus arcus
n ipſa continente ſimilitudinem ex-
rimit id, quod hîc ſtagna circumam-
lectitur undecunque concavum. Ner-
vus autem eſt id, quod vocamus littus,
quandam ſpeciem præ ſe ferens agge-
ris craſſioris, eſt etiam ubi latioris;
nchoatur id ab ipſo mari ſive ſinu A-
driatico, & rectà fere continenter pro-
currit, quoad infra Brondulam ipſam
continentem attingat. Inrerrumpitur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

alicubi tamen hoc ipſum littus, ut m
ritimos æſtus cùm accedentes, tù
etiam redeuntes admittat, & flumi
bus iis facultatem præbeat, quæ de
buntur in æſtuaria, petendi mare,
ſe exonerent: ideoque nonnulli exi
mant, hæc intervalla disjuncta ni
aliud, quàm oſtia fluviorum eſſe, q
modò vocari ſolent à nobis Port
propterea quod ut cæteri Portus a
tum præbent omnibus navigiis, q
hucundiq; mercibus onuſta cõmea
aut etiam hinc abeunt. In his aute
præcipui ſunt Portus ad Brondulu
ad Foſſam Clodiam, ad Metamaucu
ad Caſtella gemina, ad D. Eraſmi,
littus, quod vocatur majus, & qu
triplex portus. Quicquid igitur inte
ceptum ſpatii continetur intra hu
aggerem, quem deſcripſi, atque con
nentem, id ipſum eſt, quod vulgo
citur, æſtuaria, ſive ſtagna maris
driani, quæ tamen aquis ubique i
non ſunt obruta, quin extent ab ipſ
atque emineant certa quædam loc
hæ ſunt Inſulæ, in quas finitimi q
que populi, ut Attilæ vim effugere
olim ſeſe abdiderunt, moxque coëu
tes omnes, & in unum coacti, ha
urbis formam pulcherrimam tande
effinxerunt. Ea diſtat à continent

qu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

uâ minimum quinq; millia paſſuum: littore autem ipſo ferè duo. Priſcis mporibus longius aberat à conti- ente , nempe ad decem millia paſ- uum , propterea quod æſtuaria perti- ebant uſque ad eum locum ſitum ad ſedoaci ripas, qui tunc, ut plerique rbitranrur , ob eam rem vocari ſole- at. Ora lacus, modò corrupto voca- ulo dicitur, Oriacum. Induſtria ma- orum noſtrorum obſtare non potuit, uin id ſpacii totum aggerendo flumi- a complerent , quod inde ad pagum afuſinas uſq; intercedit, ubi navigia, uæ Patavio ſolvunt Venetias, aut Ve- etiis Patavium, operâ, & vi trochlea- um ſuper aggerem quendam evecta, ui ab urbe Medoacum avertit ; hinc d æſtuaria; illinc ad fluminis alveum ecta tranſmittunrur. Ipſa verò natu- a hujus urbis ſitum valdè tutum præ æteris omnibus effinxit: neque enim luntaxat à continente, ſed etiam à nari, quamvis in aquis ſita nullam im reformidat. Præſtant autem id pſa ſtagna, quibus undique circa ur- em, & etiam intra navigatur, omni- us locis ita humilia, atque adeo de- preſſa, ut niſi parva quædam navigia acilè non admittant: quibus ſanè fit, ut cum maris æſtus maximè recedit,

plurima

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

plurima loca detecta conſpiciantur.
quis igitur à continente ſtatueret V
netias invadere, ad copias ſuas trad
cendas ſternere pontibus, aut ra
bus cogeretur, quicquid ęquoris eſt
terjectum inter urbem ipſam, & con
nentem; quæ res ob maximam ope
difficultatem confici nullo modo p
ſet. Quicunque verò ad eandem u
bem invadendam cogitaret inſtrue
atque ornare claſſem intra ipſa æſtu
ria, huic objicerentur incommoda g
viſſima duo. Alterum, quod ob vad
rum humilitatem nihil loci poſſet c
tinere ad navigia explicanda: ut eni
æſtu maris in acceſſu maximè ſe atto
lente, claſſis alicubi ſtare inſtructa fo
taſſe queat; paucis tamen horis eade
maximum periculum adiret, ne hæ
ret in vadis. Alterum, quod opera
fruſtra, & tempus impenderet is, q
nautas nō haberet valdè loci perit
nam ſæpe numero contingeret, ut i
navigia præter Euriporum alveum d
vecta, mox ab aquis in ſicco deſtitu
rentur, quippe quæ vel cum maxin
æſtus intumeſcit, nunquam ita tollu
tur, ut quàlibet navigandi facultate
integram relinquant. Si quis aute
conetur à mari Venetias aggredi, o
jectum ante omnia æſtuaria littus p
netra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

trandum eidem neceſſariò fuerit: ſtructis itaque ſive oſtiis, ſive portus illis, quos ſuprà memoravi, aditus nninò intercluderetur ad ipſa æſtua-. Neque verò id efficere operoſum ſet, quoniam ea intervalla non ita ultum lata, nec profunda ſunt. Siidem in urbis ipſo conſpectu is, qui pellatur, geminorum caſtellorum rtus, eam profunditatem nō habet, in majora navigia expectare oporat, quoad æſtus accedat, & quidem aximus. Sed aliud eſt præterea, quod ſtat ingredientibus: nam quotiesnq; tempeſtatibus vel ad modicum mpus fuerit mare concitatum, ejuſem vina ſubeunt ingentem viciſſitunem ante ipſum portum undarum, turbinum vi impulſis, atque jactatis ac, & illuc arenis, ita ut quà patuet aliquando facillimus ad urbem ditus, eâdem poſtea contingat omem obſtructam viam eſſe. Quæ res eceſſitatem affert aliquot homines uic muneri pręficiendi, qui cum temeſtas deſierit, ubinam ea reliquerit ditum patentem, exploratum eant, t eum navigiis cùm ingredientibus, ùm egredientibus commonſtrare vacant: in faucibus autem portuum cæerorum ædificari caſtella poſſunt, ſive

pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

propugnacula, quæ tormentis inſt
cta ab ingreſſu arceant. Quod ſi q
etiam claſſem in æſtuaria transve
ret, in eaſdem incurreret difficulta
in quibus eum verſaturum ſuper
oſtendimus, qui claſſem intra ipſa
ſtuaria vellet adornare. Præterea v
in iis Euripis collocatæ, per quos ac
dere propius hoſtis niteretur, opple
ruderibus naves obfirmarentur, q
bellicis tormentis oppidò munit
quoſcunque infeſtos accedentes lo
giùs ſummoverent. Quid? quod
qui ratibus, aut alia quacunque huj
modi machinatione ad urbem app
lerent, adverſus eos valli per tota
ſtuaria depacti, certa quadam for
componi, ſtatuique poſſent, quæ af
ret iiſdem graviſſimum impedim
tum; præterquam quod infenſus ho
quà irrumperet (nam fieri nullo mo
poſſet, ut falleret, aliud emetiendo,
que aliud capiendo iter) excitari po
conjunctis navibus aliquod propugn
culum à lateribus adeò firmum,
munitum, ut omnes id ſubire, imm
accedere prope perhorreſcerent; c
ratione videmus Ferrariam, Paraviu
& Cremam, aliaque noſtris tempo
bus oppida communita. His de cau
arbitror urbis noſtræ ſitum ab hoſ

qu

âvis irruptione tutiſſimum eſſe. Rex
tila idcirco poſt Aquileiam everſam,
m liberiùs excurreret per hunc Italię
ctum, qui Venetiæ tunc nomen ob-
iebat, eos omnes, qui huc ſe rece-
rant, ut ejus impętum evitarent, ag-
ediendos ſuis armis non exiſtimavit.
pinus autem Caroli Magni filius O-
lerio Duce nono gerente rempubli-
m, qui aggreſſus eſt adminiſtratio-
m anno ſalutis 804, aggredi quidem
ſtram urbem temerè fuit auſus eâ
iſſe, quam Ravennæ apparatam in-
uxerat; ſed ejus inconſulta temeri-
s, atque amentia non alium even-
m habuit, quàm commerita fuerat:
majoribus enim noſtris magno cum
decore fuſus, amiſsâ claſſe, profliga-
ſque fuit. Vrbem porrò totam Eu-
pus quidam, qui Canalis major à no-
s dicitur, in duas partes ſecat; Altera
iriter ad meridiem, & occidentem;
tera ſpectat ad orienrem, & ſepten-
ionem. Refert Euripus iſte quadan-
nus ſerpentis formam, & antiquam
teræ, S, notam imitari videtur, ſed
ntrario modo deſcriptam, prout ex-
reſſum hic vides; ubique ſatis pro-
ndus, & eâ latitudine, quæ flumen
liquod ſatis amplum æquet, quo non
cus urbs ipſa diſcriminatur, atque
Arno

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Arno vel Florentia, vel Piſæ, ſive T
beri Roma, ſive Atheſi Verona. Ej
dem origo prima ad Medoacum ref
tur, qui prius quàm ad Safuſinas cu
averteretur, in mare ſe profundeb
per illud oſtium, quod appellatur m
dò Caſtellorum portus. Influunt
ipſum alii quoque propè innumeri
ripi patentes in latitudinem ſatis a
plam, quibus noſtra diſtinguitur,
que verò minus ornatur, quàm ve
urbs amplitudine, & pulchritud
publicarnm viarum. Hi maxima
parte non niſi cymbis perluſtrari p
ſunt; neque tamen aliquot deſunt,
habeant ab altero latere vias lapid
ſtratas, ſed quàm pauciſſimi vias ex
bent ab utroque, quas appellamus v
nacula lingua, fundamenta. Quam
millima forent hæc ei viarum gen
quod apud vos Arno imminet, cre
dinibus demptis. Neque verò tant
Venetiis ſunt hæ mari viæ; verùm
iam terra ſunt illi, qui dicuntur Cal
non tamen ſatis aſpectu elegantes,
pnlchri: præterquam enim quod b
viores plerunque ſunt, & rectà
tendunt, non ita multos facilè com
rias, qui binos homines admittant
pari greſſu incedentes, adeo coëunt
arctum, atque anguſti ſunt. Quoni
V

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

rò intercurſantes Euripi paſſim eos
terrumpunt, quo totam per urbem
cere iter pedibus liceat, adjunguntur
dem, & continuantur ponticulis la-
deis quamplurimis ſuperinductis,
orum licet numerus ingens, ea ta-
en non eſt frequentia, quin ſæpenu-
ero circuitus quidam capiendus ſit,
l ad proxima loca proficiſcenti. Fre-
entiſſimam verò, celeberrimamque
tius urbis regionem, in quam om-
s mercatores confluunt, adeptam
ivi alti nomen cum Regia via, quæ
cit ad ædem ſacram D.Marci, atque
ſum Ducarinm, pons è ligno ſubli-
us transverſarius jungit, quo uno
aximum Euripum illum tranſcende-
licet. Sed ne ſemper cogantur hunc
ontem adire illi, quibus huc, aut illuc
anſmittendum eſt (quod certè nimis
commodum accideret) pluribus lo-
s certi quidam homines attributi
nt, qui eo genere cymbarum, quod
oximè explicabitur, quæſtus, & com-
endii causâ quemlibet trajiciunt; un-
e nomina trajectuum locis ipſis indi-
. Cæterum qui præſtant hanc ope-
am, inopes, & plebeii ſunt, iiſque man-
atur hoc munus à quodam Magiſtra-
, qui hanc ipſam rem curat, & om-
es deſtinat ad trajiciendum alios aliis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

locis: cautum eſt porrò lege, quot
mines per ſingulas vices, & etia
quanta mercedula tranſportandi
Quibus rebus fit, ut Euripi ma
tranſmiſſio neque difficilis ulli ſit,
que ſumptu gravis, tametſi prȩter
pontem nullus alius ſuppetat.
modo terreſtre iter in urbe noſtra
ficitur, quam tamen etiam mar
tam pervadere, & quidem majori
dam compendio, & commodo
Eſt nobis quoddam genus cymba
ad id comparatum, quas Gondula
nominamus, eleganter, affabrèqu
ctas, quibus ſunt omnes Euripi p
niter inſtructi: utimur autem hi
quorum, mulorum, ac rhedarum
ce, quarum ſpectatur innumera
ferè multitudo. Nam cum longè
timæ ſint eæ, quas Patricii, & re
cives ſemper ad uſus proprios in
ctas in promptu habent, tum m
partibus illæ plures adhuc ſunt,
tenentur ab iis, qui inde lucrum
runt. Vrbis quidem ipſius pulch
dinem multò magis maritima, q
terreſtri profectione contemplari
propterea quod Euripi latiores ple
ſunt, & pulcherrima quæque æd
ſecus ipſos extructa, quæ licet
quos vocamus Calles, nonnunq

roſpectent (nam ſingula utrinque
oſſunt adiri, & à terra, & à mari) ni-
ilominus ipſa facies ædificiorum, quæ
ræcipuè totius operis elegantiam
ſtentat, aquis plurimum incubat, &
roſpectum pandit, eſt ubi etiam per-
neat ad aliquot Calles, quorum ta-
nen anguſtia nimia facit, ut operis
nagnificentia non ſatis appareat. Cæ-
erum magna ſordium pars urbe tota
er Euripos excipitur, æſtuque ma-
s abrepta fertur in altum; quanquam
oc Euriporum alveis nō ſufficit pror-
is evacuandis, proindeque danda eſt
ſſiduè, prout datur, opera, ut excava-
ɔ alveo penitus purgentur. Nihil de
alubritate aëris modò attinet dicere.
riſcis quidem temporibus, quod Vi-
ruvius perhibet, habebantur omnium
eterrima hæc loca paluſtria. Nunc in-
er omnes conſtat, Patavium, atque
'enetias frui præ cæteris Italiæ oppidis
ëre quàm ſaluberrimo. Argumento
ſt, qnod in utraque urbe plurimi affe-
ta, & inclinata jam ætare ſenes repe-
iuntur, qui tamen & corporis, & men-
is robore ſatis pollent. Expedita verò
acilitas cuinam eſt ignota conſequen-
li ea, quæ ad victum ſunt neceſſaria?
Autores ii, qui ſcripſerunt olim de ur-
bium ſitu, eas prudentiſſimè conditas

 exiſti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

exiſtimarunt, quæ non in ma
littore, ſed procul eſſent inde ſit
nimùm ſex, ſummùm decem pa
millia. Nimiam propinquitate
ris ea de cauſa non probant, in
nibus, & latrociniis piratarum
urbs obnoxia: id autem inte
quod dixi, laudant idcirco, ne
moditatibus illis careat, quos
ſuppeditat. Vrbs ergò noſtra cum
ta ſit intra æſtuaria, maris oppo
tate ſanè quàm facilè utitur;
autem rebus eſt ab hoſtium agg
nibus, ut jam dixi; tuta; iiſdem
piratarum incurſiones non re
dat: cumque non procul abſit
tinente, non minorem inde, q
coliocaretur in ipſa, fructum q
capit, præſertim cum ſit in urb
ſpectu Italiæ feraciſſimus ager in
gione, cui Venetiæ nomen quo
erat, idemq; paſſim diſtinctus p
rimis amnibus, cujuſmodi ſunt
ventus, Liquetia, Anaxus, Silis, M
cus, Atheſis, qui omnes in æſtua
currunt; unde fit, ut non ſolu
fluenter, atque copioſè; verum
tutiſſimè, atque facillimè in n
urbem, quæ ad victum neceſſari
importari queant. Atque ita ex i
ſunt hactenus expoſita, colliger
nihil

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

nil eorum in civitate noſtra deſide-
ri,quæ vel ad ſui defenſionem requi-
ntur, vel ad parandi victus facili-
tem. Hic eſt Venetiarum ſitus; hæ
portunitates,de quibus ea duntaxat
tingere volui, quæ magis ad rem fo-
mihi videbantut: quamvis autem
non latere quicquam ex iis ſcirem,
ætermittere tamen nihil volui, ne
dderetur explicatio mea quodam-
odo manca, & imperfecta. IOAN.
plorata mihi quidem erant ea, quæ
urbis veſtræ ſitu commemoraſti,
ippe quam ipſe non ſemel aditam
rluſtravi; hæc tamen ipſa mihi ju-
ndiſſimum fuit abs te modò audire;
uidem oratio tua renovavit eorum,
ę jampridem conſpecta fuerant,me-
oriam. Sed cur, amabo, dixiſti, ex-
ſitionem tuam mancam, & imper-
ctam futuram, ſi deſcriptionem ſi-
s omiſiſſes? TRYPHO. Non una
idam ex cauſa,& ratione: Nam cum
noſtra republica ſermonem habitu-
ſimus, conſentaneum minimè dice-
am ad ipſam aggredi, niſi prius ali-
id egiſſem de ſede, in qua eſt collo-
ta; cum præſertim ad alicujus rei-
blicæ formam probè intelligendam
rmagni referat, quod ſpectat non ad
ores tantum, ſed etiam ad poten-

 tiam,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

tiam, & opes habere cognitam, perſpectam naturam loci, atque ſi[...] à quo continetur: quam ipſam ob [...] ii, qui præcepta condendi urbes tr[...]derunt, permultum intereſſe doc[...] ubinam ſedes eligatur, verum in c[...] an potius in plano, propene, an pr[...] à fluminibus, & à mari. Quid? q[...] omnium Philoſophorum celebri[...] doctrina, univerſas artes, & diſcipl[...] ab iis, quæ magis communia vider[...] inchoari debere. Hoc autem po[...] non video, quid magis commune [...] ſit eſſe in republica Veneta, quà[...]des ipſius urbis, cuius quidem ii [...] ſunt participes tantummodo, qui [...]publicam gerunt; ſed etiam omne[...] colæ, atque peregrini. Certè qui[...]que peritiſſimi artifices haberi vo[...] aut pingendo, aut fingendo, hæc[...] Philoſophorum decreta ſectantu[...] ſemper à quibuſdam rebus com[...]nioribus initium ſumant. Pict[...] enim antequam ullam imaginem[...]tam ad vivum exprimant, duc[...] quaſdam lineas ex arte ſolent, qu[...] adumbratur quædam communis [...]gies, minimèque diſtincta; mox[...]latim eidem propria lineamenta [...]cunt, donec abſolutam exhibean[...]gulorum membrorū conformat[...]

N[...]

eq; verò ſequuntur aliam rationem,
ui ſtatuas conficiunt. Nam ſi con-
mplari velimus aliquod ſignum ere-
um ex iis, quæ ſunt adhuc rudia, &
ntùm inchoata, nobis quidem di-
ndum fuerit, caput, brachia, & cru-
, potius hoc loco, & illo futura eſſe,
àm hoc eſſe caput, & illa vel bra-
ia, vel crura: adeò natura ipſa im-
llente cogimur non tantum in co-
oſcendo atque intelligendo; ſed
iam in quovis opere faciendo à re-
is communioribus ducere princi-
um. Atque mihi hæ cauſæ fuerunt,
deſcriptione ſitus Vrbis incipiendi,
nquam à re magis communi quàm
tera omnia. Hunc eundem ordi-
m in iis, quæ proxima ſunt, etiam
ſervabo: tractaturus enim de Rei-
blicæ adminiſtratione, principiò de
rtibus ipſius in genere agam; dein-
verò ad ſingulas earum conditio-
s explicandas veniam: Quare mihi
n ſemel ad idem principium recur-
ndum fuerit; neſcio tamen an ex
imi tui ſententia ſit futurus hic or-
. IOAN. Quidni ſit futurus? Omni-
s in rebus ſummam quandam pru-
ntiam adhiberi abs te video. TRYP.
icam igitur eos omnes, qui Venetiis
gunt, urbe jam quantum ſatis erat

à nobis deſcripta, tres in claſſes diſ
butos eſſe, popularium, civium,
patriciorum: qua quidem in parti
ne ſcio me non à Sabellico tantum
ſentire, qui duas priores claſſes in
ſe confundit, eodemque plebis no
ne æqualiter cenſet; ſed etiam à co
pluribus aliis, qui nihil tribuunt
qui non ſunt Patricii, cæteroſq; om
habent populi numero, atque lo
qua de re fuſius alibi. Ego tamen
in ea ſententia, ut exiſtimem, eo m
do, quo dixi, partitionem faciend
eſſe. Quare popularium nomine
tantum accipio, qui dici ſolent co
muniter plebeii, hoc eſt, qui ſord
artes exercent vitæ ſuſtinendæ cau
neque ullum ornamentum, aut
noris gradum adipiſcuntur in civit
Cives autem illos appello, qui ge
& educati in hac urbe, non ipſi
tum, verum etiam & parentes &
jores eorum, magiſque liberalibus
tibus addicti, aliquid ſplendoris m
tò conſecuti ſunt veluti quodam
du honoris conſcenſo; quo fit,
communis hæc patria debeat eos
plecti tanquam à ſe ipſa genitos,
que procreatos: Patricii verò, ſeu G
tiles viri, ut à nobis vocantur,
ſunt, in quorum poteſtate, & arbi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

[..]t ipſa republica, totumque jus, &
[..]nperium cùm terra, tùm mari. Eo-
[..]m nobilitas, quamvis clariſſima ſit;
[..]men ut magis atque magis omnibus
[..]teat, de primordiis, atque incremen-
[..]s noſtræ civitatis ſtatui quædam di-
[..]re. Quo tempore maximũ belli ter-
[..]rem toti Italiæ inferebat, prope-
[..]emque invaſurus ipſam dicebatur
[A]ttila Rex Hunnorum, fama conſtans
[..]t, eos populos, qui Veneti tunc appel-
[..]bantur, apparatu tam magno exter-
[..]tos, in æſtuaria maris Adriatici com-
[m]igraſſe, & parvas eas inſulas tenuiſ-
[ſe], quæ poſitæ ſunt inter ipſum littus
[&] continentem. Autores hujus fugæ
[P]atavini ſunt habiti, & cum his Aqui-
[le]iæ, & concordiæ cives, aliorumque
[o]ppidorum finitimorum; & alii qui-
[d]em alias inſulas inſederunt. Vrbis ta-
[m]en ipſius prima fundamenta in Rivo
[a]lto Patavinos jeciſſe fuit memoriæ
[p]roditum anno ſalutis CDXXI, &
[q]uidem ipſo die feſto Annunciationis
[D]eiparæ Virginis, qui celebratur VIII
kalend. Aprilis. Et quoniam motus, &
[a]ggreſſiones Hunnorum tardius pro-
[c]eſſerant; à primis enim rumoribus uſ-
que ad irruptionem ipſorum effluxêre
anni quatuor, & viginti, quod quidem
temporis curriculum iidem conſule-

 runt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

runt ad inſtaurandas copias detrim
taque ſarcienda, quæ ſubierant, & p
tulerant non modica, vel commiſſo
Toloſam ingenti prælio cæſi, & pro
gati, vel perdomandis Illyricis, D
matis, atque Iſtris in ipſo adventu p
multum occupati. Quapropter l
mora temporis interpoſita, atque
terjecta, non multum incrementi
vitas tunc accepit, quinetiam patr
ſedes multi repetierunt; ſed qui te
bant Rivum altum, nihil immuta
ſententia ibidem commorati perpet
manſerunt. Vbi verò tandem Barb
in Italiam ingreſſi Aquileiam vi
ptam everterunt, eo tempore Ven
quàm frequentiſſimi convenerunt
æſtuaria, & inſulas omnes paſſim co
pleverunt. Sunt qui memoriæ tra
derint eo, quo dixi, Beatæ Virgi
Feſto die dedicatum fuiſſe templu
D. Iacobo Apoſtolo ſacrum, ab iis,
tunc erant incolæ Rivi alti, primu
extructum, unde civitatis ipſius du
ſunt primordia; veruntamen an
CDXLVI, cum Attila jam pervaſiſſ
& pervaſtaſſet Italiam, earum civi
tum, quas nominavi, populos in h
inſulas conveniſſe tanquam in tuti
ma loca, frequentiſſimoque omniu
qui adeſſent, habito concilio, tand

con

nſtitutum fuiſſe, ut domicilium ſta-
e, atque certum ibi collocaretur,
que ullus reditus fieret amplius in
ntinentem: atque hæc altera quo-
mmodo ſtatuuntur incunabula na-
ntis urbis ab his autoribus. Sed hæc
inionum variatio non eſt alicujus
omenti, & noſtra nihil penitus in-
reſſe poteſt: Illud enim exploratiſſi-
um, & certiſſimum eſt, ob Hunno-
m terrorem confluentibus in dies
agis, ac magis hominibus civitatem
irum in modum auctam, & amplifi-
tam excreviſſe adeo, ut non multo
ſt armis decernere potuerit adver-
s Iſtros, atque Dalmatas, à quibus in-
ſtabatur, & victoriam conſequi, at-
ue etiam Beliſario ſummo Iuſtiniani
nperatoris Duci auxilia non contem-
enda ſuppeditare in obſidione Ra-
ennæ contra Gothos, eo rerum even-
a, ut Vitiges ipſorum Rex bello ca-
tus, tranſmiſſus ab eo fuerit vinctus
d Conſtantinopolim. Anno quoque
erè centeſimo ab ipſa urbe condita,
um veniſſet ad Italiam vindicandam
ſervitute Gothorum Harſes alter Dux
juſdem Iuſtiniani, non mediocribus
fficiis, atque copiis à noſtris adiutus,
ut aliquod monumentum harum re-
rum apud nos extaret, grati animi
ergo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ergò duo fana curavit ædificanda; al
terum D. Theodoro martyri ſacrum
ubi nunc ædes conſpicitur D. Marc
alterum Divis Geminiano, atque M
næ; quod quidem erat olim in medi
foro, ſed ornandi, & amplificandi lo
causâ mox dirutum. Vitali Michaël
Duce denuo conditum fuit in extrem
area. Permultum etiam civitas incr
menti accepit ex infeſto Longobard
rum adventu poſt Narſetis obitum
cujus gentis immanitas efferata fec
ut omnes undique certatim has in I
ſulas fugerent, ipſaque civitas long
latèque propagaretur. Quinetiam pa
cis poſt annis cum Agilulphus Long
bardorum Rex Patavium, atque A
lum funditus evertit, reſpublica mu
tum crevit confluentibus incolis utri
que quarum ingentem vim, atque n
merum neque Rivus altus, neque I
ſulæ proximæ capere amplius po
rant, ideoque complere habitatorib
neceſſe fuit aliam Inſulam, quæ Gem
na eo tempore dicebatur, urbe n
modò frequentiori, ſed ampliori e
iam reddita: quæ ſanè in hoc ſtatu p
manſit quietè, & tranquillè nullo be
geſto, præterquam quod à finitim
rum injuriis acerrimè ſe, ſuaque d
fendit uſq; ad illud tempus, quo Du

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

i republica cæptum eſt creari, qui fuit
annus ab urbe condita cc LXXXII. Ab
o tempore paulatim vigor excitari, &
gregia vis animorum ſeſe efferre cæ-
it, maximorumque inimicorum im-
etu repreſſo & imperium & robur ſi-
nul amplificavit, ut cum Gallorum
im ſuſtinuit & egregiè devicit Obele-
io Duce IX, cujus rei ſuprà memini.
ieſsère deinde majores noſtri res ma-
imas, & præcipuè mari, bellique vi-
tores imperii ſui fines latiſſimè protu-
erunt. Hinc ad res in continente ani-
nis converſi eos eventus, qui res hu-
nanas ſequuntur, experti ſunt in iis,
uæ fuerant aggreſſi, ut omnibus eſt
notum. Sed quoniam civitates amit-
unt veteres ſuos cives & novos aſci-
cunt, ob domeſticas ſeditiones, ob ex-
terna bella, aut etiam peſtilentiæ cau-
â: noſtra civitas nihil ejuſmodi eſt un-
quam paſſa, ut in diverſas partes, fa-
ctioneſque diſtracta, modò hanc, mo-
dò illam extrudere coacta fuerit, quod
accidiſſe videmus ferè cunctis Italiæ
urbibus, quæ civilibus odiis atque ar-
mis ſe ipſos propè deleverunt. Externa
verò bella ita propulſavit, ut exiſtima-
tionem, atque gloriam ſibi compara-
verit auctâ etiam ditione: peſtilentiæ
vim duntaxat aliquando ſubiit, quem-
admodum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

admodùm contigit Andreâ Dand
Duce LIV, qui ad id faſtigium evec
eſt anno M CCC XLII, & in eo fuit
que ad annum M CCC LXV. Vnde c
jecturæ locus relinquitur, hanc f
ſe peſtilentiam illam inſignem a
M CCC XLVIII, à Boccacio veſtro tan
perè celebratam. Eo quidem temp
lues peſtifera civitatem noſtram m
tum exhauſit, ut ad recuperandam
ſtinam ſuam frequentiam, ac cele
tatem neceſſe fuerit edicto quod
ſancire, ut quicunque ſe conferret
habitandum Venetias, is elapſo bi
nio civis haberetur. Sed peſtilentia
vis eſt, ut plerunque non ſit exitio
plebeculæ, cui remedia illa præſtò
ſunt, quæ ſuppetunt, inſtructis, o
mèque paratis, à re domeſtica. Quo
ut facilè exiſtimem, eos omnes,
munire ſe adverſus ingruentem
vim commodiſſimè poterant, eo q
opibus abundarent, ejus calamit
expertes, præter paucos, fuiſſe. N
multi menſes effluxerunt, ex quo
loqui contigit cum viro quodam
tricio è civibus veſtris, qui percunct
ti mihi genus detrimenti, quod p
ante biennium intuliſſet civitati
ſtræ, in hanc ſententiam reſpon
ipſam plebem miſerè affectam, &

flict

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſtam eſſe, cæteros omnes prope in-
umes evaſiſſe, qui rebus neceſſariis
vitam deſtituti non eſſent; ut ex iis,
e narravi, conſtare putem, urbem
ſtram quàm frequentiſſimam per
vi evaſiſſe: cumque calamitates il-
minimè pertulerit, quarum occa-
ne mutatis habitatoribus renovari
uerit, integrum, atque incorru-
m genus id ſervaſſe, quod à primis
oribus ſuis acceperat. Hujus autem
eris nobilitatem inſignem eſſe ſua-
illa ratio, quod qui has in Inſulas
fugerunt, atque hoc ipſum civita-
corpus primùm efformarunt, eos
i quam ſimillimum ſit extitiſſe do-
ſuæ nobiliſſimos, aut certè quàm
lentiſſimos. Nam tenuiores, & qui
 habētur aliquo numero, cum ad-
nentis opportunis inſtructi minimè
t ad vitam tuendam, facultatem-
nullam habeant aliò commigran-
oco ſe movere non poſſunt, & ideo
cquid vel boni, vel mali caſus alla-
us eſt, domi expectare coguntur.
od quidem & hac tempeſtate noſtra
Gallia Cisalpina fieri videmus, ut
lorum tempeſtates effugiant non
ecti, & inopes, ſed qui divitiis, &
ndore generis plurimùm excellunt.
bs tamen eò poſtea ſeſe confert, ubi
quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

quæ pertinent ad victum, melius
que facilius exiſtimat comparari p
Quaproprer ubi primùm ii, qui
rant orti claro genere, vel opibus
bant, finitimis è locis converu
hæc æſtuaria, pro certo exiſtiman
eſt, ingentem quoque vim plebeio
non multò poſt eiſdem ſeſe adjun
cùm ſpe commodorum allectam,
locorum tutiſſima habitatione.
ſtant ergò noſtri Patricii longè
mum claritate generis, quippe q
ferunt ejus originem ad eos nob
mos, atque opulentiſſimos Viros
Barbarorum incurſiones effugie
conſtituendæ civitatis his locis
autores fuerunt. Præſtant etiam
ratione, quod incorruptum, &
rnm quam maximè idem genus
bita cura maxima præſtiterunt,
præſertim nihil unquam ex iis
paſſa fuerit civitas, quæ mutati
aut innovationis afferre ſolent ne
tatem. Acceſſit huic major etiam
ritas, & exiſtimatio, poſtquam m
comitia conſtituta ſunt ad public
gocia gerenda, & adminiſtranda.
enim neſciat, eos qui publicis
minimè vacant, cum nihil om
conferant ad augendam ſuam n
tatem, eò ſenſim deduci, ut eam

t præditi quoque amittant, vitam-
e agere cogantur deteriori condi-
ne quàm mutæ pecudes, nihil al-
n, & ſublime unquam cogitantes?
quidem facilè in omnibus illis ci-
atibus cognoſci poteſt, in quibus
anni per violentiam rerum potiti,
d unum propoſitum habere ſolent,
deprimant, atque abjiciant omni-
homines eo torpore inducto, ut
ciant in vita ſua vigilentne, an dor-
ant. Enimverò comitiis majoribus
erclusis (expoſiturus autem ſum
o ſuo, quo tempore fuerint inſtitu-
& interclusa majora comitia) cum
ca nullis in poſterum aditus patue-
niſi oppidò paucis, ut quindecim
familiis, quæ causâ conſpirationis
amontanæ, trigintaque iis viris,
aſciti ſunt inter patritios Liguſtico
lo, & diverſis temporibus quidam
; hac etiam ratione majorem di-
tatem, atque exiſtimationem vide-
ts eidem ordini partam, & compa-
am. Sed ut hanc diſputationem to-
n abſolvam; tria mihi tempora
ecipuè in noſtra republica conſide-
nda ſeſe offerunt: primum totum id
riculum, quod ab urbe condita uſ-
e ad majora comitia conſtituta ef-
xit; quo ſanè tempore majores noſtri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

gerentibus ipſam rempublicam vel T
bunis, vel Ducibus, ut ſuo loco dica
non multum celebritatis, aut nom
nis conſecuti ſunt, ſatiſque illis fuit
ceptum à ſuis autoribus decus, &
namentum, delatumque in hanc ci
tatem, minimè amittere. Altera te
pora fuerunt à comitiis majoribus
ſtitutis, donec aditum contigit ad
dem obſtrui: tunc enim ex admi
ſtratione publicorum munerum fa
veluti gradu cives ad amplitudin
majorem aſcendere cœperunt. Poſ
ma verò tempora deducta ſunt ha
nus à comitiis majoribus interclu
quæ res contulit iiſdem ſummam
gnitatem, & ad id faſtigium cunct
extulit, quodque eas rationes, q
commemoravi, prius attingere m
mè potuerant. Si quid igitur in cun
urbibus Italiæ manet, & viget a
quiſſimæ nobilitatis, id ſanè, quod
ipſo percipere potes, in noſtra em
præcipuè, & excellit quàm maximè
qui modò vocantur cives, quicq
ſplendoris nunc habent, non niſi
interclufis comitiis id adepti ſu
Nam cum res publicæ tunc omni
communicarentur (quod quidem
ſeriùs efficiam, ut diſtinctè intelli
veriſimile eſt admodum, omnes

præditi fuiſſent aliqua nobilitate,
virtute, tunc majoribus comitiis
npræhenſos fuiſſe, & ſi qui ſunt ex-
ſi, paucos extitiſſe: quod ſanè indi-
illa magna civium frequentia, quæ
erioribus ætatibus in comitiis ad-
t. Quid? quod ex iis, qui fuerant
luſi, pleriſque adhuc tributum fuit
m jus diverſis temporibus. Vnde
ijicere poſſumus eos, quos modò
ntingit nominari cives, vel tunc è
be fuiſſe, neque in republica digni-
is ullum locum habuiſſe, ſed ea,quæ
nc habent ornamenta, poſt ea tem-
ra ſibi comparâſſe; vel aliunde ſe
ntuliſſe in hanc urbem habitandi
uſâ, in qua tempore procedente na-
ſint eas facultates, atque opes, qui-
s honeſtiſſimi modò habiti, iis pri-
egiis ornantur, quorum causâ Ve-
i cives nominantur, unamque tri-
s ex partibus civitatis explent, ſum-
quidem aſſenſu totius reipublicæ,
æ cùm res ita poſtulat, atque exigit,
undem facultatibus, atque opibus
libenter utitur,non ſecus atque no-
ium, ac patriciorum. Plebeii verò,
os populares nobis appellare libet,
enti numero ſunt, ex diverſis gene-
us incolarum conflato. Nam ple-
ue eorum ſunt advenæ, atque pere-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

grini qui allecti cupiditate quæſtus f
ciendi, habitatum veniunt; & quamv
in urbe diu nonnunquam morentu
in ea tamen nihil aliud, quàm in die
vivunt; aut etiam ſi quid lucri for
collegerunt, id redeuntes in patria
ſtatim ſecum afferunt, quemadm
dum fieri videmus à Bergomatibu
aliiſq; hominibus exterarum gentiu
& nationum, quibus eſt noſtra civi
refertiſſima. Hoc ipſum ſive plebei
rum, ſive popularium corpus tenu
res opifices complectitur, innumer
propè, qui, quoniam ſuæ conditio
humilitatē nunquam ſupergreſſi ſu
idcirco nihil in republica juris habe
Eſt aliud quoque præter ea, quæ di
popularium genus, quo loco mar
piorum ſolemus uti, cujuſmodi ſu
qui cymbas agunt, & cæteri id gen
De mercatoribus autem nil attinet
cere, quorum ſumma vis, atque a
frequentia confluit ex omnibus reg
nibus in hanc ipſam urbem, quam
communem orbis terrarum mer
tum frequentare ſolent propter
gentem maris opportunitatem, &
iis copiis, quas afferunt faciendo q
ſtui, pecuniæque colligendæ ſtre
dant operam: mox ubi viſum è re
fuerit, civitatem relinquunt, qua
ca

uſa nulla pars ejuſdem haberi de-
nt. Hactenus de conditione inco-
rum verba fecimus: ſupereſt ut de
ipublicæ adminiſtratione modò fa-
amus, in poteſtate nobilium planè
onſtituta, niſi quod huic ſermoni
rtaſſe prævertendum putas. IOAN.
ntequam pergas ad alia, hæc duo ſci-
optarim; Vnum, quot ſint in ur-
ferendis armis idonei; Alterum,
uot viri nobiles, ſeu Patricii. TRY-
HO. Quanquam non ſatis accuratè,
uæ rogas, explicare poſſum, neque
rò multum ea faciunt ad rem no-
ram, dicam tamen id, quod ex alio-
um ſermonibus aliâs intellexi, quod-
ue propius exiſtimo ad veritatem ac-
dere. Feruntur eſſe in urbe noſtra
c. millia oſtiorum, ſeu familiarum:
oris autẽ eſt duos pro ſingulis oſtiis
omines accipere, quâ ratione poſ-
nt in aciem educi XL. armatorum
illia. Olim profectò (non ſatis ex-
licatum habeo, quo tempore) cùm
ertâ ob cauſam, quæ memoriâ etiam
xcidit, ii qui tunc reipublicæ præe-
ant, inveſtigarent, quot homines
pti bello inveniri poſſent, cenſa fue-
unt capita XL. millia, qui numerus
um eo, quem retuli modò, perbellè
onvenit. Hoc itaque poſito, nullus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

opinor, eſſe poterit fraudi locus, cu
præſertim ex quo cenſa fuerunt ea x
millia, civitas majori numero civiu
aucta videatur, neque ullus caſus ex
terit, quo ſit infrequentior reddita.
tritii verò tàm qui comitiis dant o
ram, quàm qui iiſdem abſtinent, qu
tamen fit à paucis, adjunctis quoc
illis, quos abeſſe domo contingit ſ
vel reipublicæ causâ, ut Præfectur
& Præturas obeant in ſubjectis op
dis, aliiſque publicis muneribus ej
modi fungantur, ſeu terra, ſeu ma
omnes in unum coacti, prout af
mantes multos audivi, fuerint ad
mille, paulò certè plures, aut pauc
res. Sed omiſſis tandem diſputatio
bus his de conditione plebeiorum,
civium incolarumque numero,
grediamur reipublicę gubernatione
quæ Patritios tantummodò contin
& præterea neminem, id quod an
monui. Præſunt ergò Patritii cu
ſummo imperio toti civitati, & u
verſis oppidis, quæ ſunt in ditio
Veneta cùm in ora maritima, tùm
continente. Res autem adminiſtrat
nis univerſa procedit hoc modo. Pr
cipiò ſtatuerunt quoddam fundam
tum, ſeu baſim, quâ reſpublica t
ſuſtinetur, hoc eſt majora comit

[qu]æ vernacula noſtra lingua vocamus [M]agnum Concilium. Pendent igitur [i]n hoc fundamento, & baſi cæteræ [o]mnes partes ipſius reipublicæ, ſi non [o]mninò, ſaltem maxima ex parte, & [pa]riter continentur ipſo Patricii om[n]es, quibus quidem eò convenire per [æ]tatem licet: qua de re fuſius alibi, [H]inc oritur, & procreatur alterum [C]oncilium permagna cùm autoritate, [c]im exiſtimatione, quod (ut cum He[tr]uſco loquar Hetruſcè) *de Pregati*, ma[te]rna verò noſtra lingua dicitur, *de [P]regai*, Latinè verò commodè poteſt [a]ppellari, Rogatorum Concilium, aut [et]iam ſenatus. Quænam verò ſit ejuſ[d]em optandi ratio, & quibus ex Pa[t]riciis, & ex quo numero conſtet, [q]uænam denique ſint illius facultates, [a]c munera, cuncta hæc explicabuntur [u]berius loco quidem ſuo. Rogatorum [C]oncilium excipit Collegium, quod [c]onſtat ex certo quodam numero Ma[g]iſtratuum, prout inferius intelliges. [T]andem caput eſt omnium Dux, at[q]ue Princeps, qui gradus eſt eminen[t]iſſimus in noſtra republica, cujus præ[c]ipua membra ſunt quatuor ea recen[ſ]ita, nempe Comitia, Concilium Ro[g]atorum, Collegium, tandemque ipſe Princeps. IOAN. Audivi ſermonibus

uſurpari quam frequentiſſimè nomi
Decemvirûm, D. Marci Procurat
rum, & Triumvirûm advocatorum
tanquam Magiſtratuum maximæ,
ſummæ dignitatis, de quibus tamen
nihil. TRYPHO. Non inficior, h
Magiſtratus honeſtiſſimos, & ampl
ſimos eſſe; conſultò tamen à me pr
termiſſi ſunt, propterea quod ex
non conflatur ipſum corpus reipub
cæ; nam cæteróquin obtinent ſu
mam dignitatem, & res publicas c
rant, ſi quis alius Magiſtratus. Da
quidem operam ut planè ſuo loco i
telligas, cujusnam modi ſint, & qu
habeant juris omnes hi magiſtratu
quorum meminiſti, & qua ratio
conjuncti cum univerſa republica.
igitur eò revertar, unde oratio def
xit, totum Reipublicæ corpus & a
ſolutum quaternis illis membris, qu
dudum expoſui, pyramidique, ſi rec
animadvertas, quàm ſimillimum re
ditur, baſi quidem, uti conſtat latio
præditæ, ſed ubi aſſurgit, in arctu
ſenſim coëunti, quoad in punctu
quoddam terminata deſinat. Itaqu
ſtatuamus hujuſce pyramidis baſim
Majora Comitia, quæ latiſſimè p
tent, & continent omnes, qui na
ſunt annos ætatis XXV. immò etiam
nonnul

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

nnullos, qui pauciores; quam rem
iùs infrà: neque enim conſenta-
ım fuerit, in eundem ſermonem
nia temere conjicere. Pyramis ar-
ri mox incipit in Rogatorum Con-
o, quod reipublicæ membrum eſt
ſtantiſſimum propter graviſſima
ocia, de quibus agit: neque verò
ritios omnes admittit, ut majora
mitia. Faſtigiatur inde pyramis
vecta ad Collegium, quod quidem
era membra multum ſupereminet,
n proſpiciat, & conſulat univerſæ
ublicæ. Tandem faſtigium pyra-
dis abſolvitur in ipſo Duce cujuſ-
n turbinis inſtar acuminati, qui po-
is eſt in ſummo, & in omnium
nſpectu. De cujus amplitudine, atq;
nitate nihil eſt, quod pluribus agã,
n nullus adeò ſit rudis, tamque ſtu-
o ingenio, quin ubi Principis nomen
tùm audit, ibi ſummam honoris
plitudinem collocatam intelligat.
amvis autem unà cum Principe
eant ut Collegæ, ſine quibus nihil
i poteſt ab ipſo, Conſiliarii; nihilo-
nus ſi quis accuratè inſpiciat, quan-
intervallo diſtat eorum dignitas à
ncipatu, non in ſummo faſtigio py-
nidis illos collocabit, ſed eodem lo-
quo collegium fuit à nobis poſi-

tum. Nam quemadmodum Conſ
dignitas Senatoriam ſuperat; ita
ſuperatur ipſamet à Principe, qu
tione fit æqualis, & par omninò C
gio: Sic etiam Procuratores, Ad
tores, Triumviri, & ipſi Decemv
quibus & tu meminiſti nuper, &
acturi ſumus poſthæc uberiùs, no
loco ſtatuendi fuerint, quàm ubi
legium; & id quidem ratione dum
illius honoris, qui tribuitur iiſde
inſignem exiſtimationem, quam
runt adepti omnes hi Magiſtratu
quin enim membra reipublicæ
ſunt ex præcipuis, ſed præcipu
nexa; quam rem cognoſces ape
ubi me diſſerentem de ipſis paul
audieris. Hactenus quidem qu
optimo pictore præſtari dixi, hoc
quoque præſtitum opinor, uti fu
pollicitus. Siquidem ille antequam
tam rei, vel perſonæ formam col
exprimat, ita quibuſdam lineis
munibus illam adumbrat, ut qua
ſpecies, & forma intuenti appare
etiam ego delineavi nonnihil u
ſum corpus reipublicę, & rudi qu
Minerva, ſed ita deſcripſi, ut eju
quam formam percipere com
valueris, ſiquidem meis ſermo
aures, & mentem prębuiſti. IOA
pr

orſus eſt, niſi fallor; & verò impreſ-
n in animo mihi habere videor ima-
nem quandam , & formam hujus
ſtræ reipublicæ. Puto etiam te rectè
piſſe à rebus communibus , ex qui-
s tota notitia pendet rerum ſingu-
rum. Quod igitur eſt reliquum ad
s explicandas accedito : ego verò
mma cum voluptate te loquentem
diam . TRYPHO. Quod quidem à
ipſo meminiſſe debes, hactenus fuit
tum de Venetæ urbis ſitu , & de in-
larum generibus , & quinam eſſent
i perſpeximus, à quibus adminiſtra-
tur reſpublica, cujus etiam formam
iandam deſcripſimus, ſed in univer-
m: Proximum eſt, explicare omnia
gillatim : Atque ut perſequar omni-
ò pictorum opus, quod mihi ad imi-
ndum propoſui , ſeu ſtatuariorum,
on ſemel ad prima initia recurram,
uod & ipſe perſpicies. Dico autem res
uatuor eſſe, in quibus eſt ſita tota vis,
: majeſtas reipublicæ ; nimirum, Ius
Iagiſtratuum creandorum, Delibera-
ones omnes de pace, & de bello, Le-
um lationes, tandemque Provocatio-
es. Primùm ex his eſt in arbitrio ma-
orum Comitiorum, quandoquidẽ Ma-
iſtratus omnes in ipſis creantur. Ni-
ilominus extant quædam munera, ut
ſuo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſuo loco dicam, quæ mandare, & c
mittere, ſpectat ad Senatum, cuju
iam propriæ ſunt omnes Delibera
nes de pace, & de bello. Poteſt au
Collegium Decemvirûm, de quo n
dum verba feci, his de rebus decer
æquali poteſtate: veruntamen id
eſt inſitum ipſi reipublicæ, ſed fit e
ordinem, ut patebit inferiùs. E leg
lationibus aliæ ſunt penes majora
mitia, aliæ penes ipſum Senatum:
ſunt tamen etiam quædam leges
ad Concilium x. virûm. Provoca
nes autem tametſi non ſunt in p
ſtate majorum Comitiorum omn
tamen inde profectò magna ex p
pendent. Dux unà cum ſuis Conſi
riis, de quibus etiam, cum fuerit
portunum, nonnulla dicentur, ad
atque præeſt omnibus rebus, quæ
à tribus iis Conciliis, quæ comme
ravi, vel etiam à Concilio Decem
rûm ſolent adminiſtrari; ſed hæc
nifeſtius ſuo loco. Et quoniam in
blicis negociis omnia referuntur
Ducem, ſingulaque ejus nomine
miniſtrantur, ipſe Dux adhibitis
Magiſtratibus, quorum propria
actio, refert unà cum illis ad Co
gium, quicquid eſt agendum,
que præſente poſtea Duce diſpu

, & ſingula momenta cùm ratio-
m, tùm rerum quàm diligentiſſimè
enſa, poſtremò deferuntur ad Se-
um, cujus tantummodò eſt ſanci-
& decernere. Sed hujus admini-
tionis ordo, atque tota ratio decla-
da fuerit infrà loco ſuo. Cæterum
e ſunt hactenus expoſita, noſtræ
publicæ corpus exhibent tantùm
dè, ac ſimpliciter: ſingula modò
mbra, ſingulæque partes ſuis veluti
oribus illuſtrandę, & ornandæ ſunt.
apropter neceſſe eſt ad prima initia
enire, videlicet ad majora Comitia,
ſingula in iis perluſtremus, atque
ſequamur, niſi fortè ſit aliquid,
od antea cognoſcere velis. IOAN.
ulta quidem mihi occurrunt de te
ærenda: ſed nolo meis importunis
cunctationibus interpellare conti-
ntem orationem tuam, quæ quò
giùs procedit, atque excurrit, cò
nifeſtiùs, & clariùs explicat ea, de
ibus interdum mihi dubitare con-
git. TRYPHO. Perſequar igitur or-
nem pridem inſtitutum, & cum di-
ıtaturus modò ſim de tota ratione
ajorum Comitiorum, referam pri-
ùm de ipſorum origine, quid ego
ıtiam, deinde cætera, quæ ad eadem
ectant, attexam omnia. Puto equi-
dem,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

dem, quod ex annalium noſtror monumentis colligere licet, non mis illis ab urbe condita temporib majoribus noſtris inſtituta, quod rique arbitrantur, hæc ipſa majora mitia, quinimmò haud paucis po tatibus ortum habuiſſe, quam rem cilè tu quoque ipſe conjicere pot Priſcis enim temporibus urbs ha Conſules, exemplo quidem, ut ex mo, Patavinorum, qui hujuſmodi publicæ adminiſtratione tunc uteb tur: ſed progreſſu temporis, omi Conſulibus, ſinguli Tribuni creari pti ſunt in ſingulis Inſulis, qui non bi jus dicebant, atque imperaba quàm ubi creabantur: ſi quid tam accideret, in quo communis omn utilitas, atque ſalus videretur agi, c veniebant omnes Tribuni unà cum vibus ſuis Heracleam, quæ tunc in his ipſis Venetiarum æſtuariis I la poſita inter littus, & eam co nentis partem, quam utrinque flu na Liquentia, & Anaxus irrigant: tato nomine deinde fuit appellata vitas nova; ſed his temporibus n prorſus eſt, adjuncta continenti, at aggeſta ferè quidem tota. Hac in ſula convocatis omnibus Tribunis bebantur deliberationes de neg

pu-

plicis. Erat id Concilii genus, ut
cli par eſt, temerè coactum: nihil
m adhuc ullis legibus ſancitum,
, cur hi potius, quàm illi convoca-
ntur, quemadmodum poſterioribus
nporibus definitum eſt. Sed cum
buni non ſatis pacatè adminiſtra-
t rempublicam, iidem cauſam de-
unt optandi Duces, qui cæpti ſunt
ari anno Chriſtianę ſalutis D CC III,
ta communiorem opinionem, an-
CC LXXXII ab urbe condita. Porrò
em ratione planè rempublicam ge-
ſunt aggreſſi Duces, quâ Tribuni
bant: nam quemadmodum ab his
um eſſe dicimus, ita etiam Duces
uoties indicebant Cõcilium, quod-
prius in ſingulos Tribunos diſtri-
um fuerat, vel imperii, vel exiſti-
tionis, atque dignitatis, id uni do-
um eſt, collatumque Duci, quæ res
ıs autoritatem ad ſummum evexit.
gumento illud eſt, quod quamvis ex
nibus monumentis, quæ quidem
manus meas pervenerunt, hiſtoria-
n noſtrarum, illud apertiſſimè con-
t, poſt creatum Ducem, nihilomi-
s creari Tribunos nunquam deſitos
, à quibus in ſuis Inſulis jus dicere-
ut antea, ita tamen ut daretur pro-
catio ad Principem; Vix tamen ho-
rum

rum Tribunorum in hiſtoriis ulla
mentio, raròquidem certè. Nam
bello, quod majores noſtri geſſeru
ad Ravennam pro Imperatoris Ex
cho contra Longobardos conſilio G
gorii ſecundi Pontificis, Horleo V
Duce III. Tribuni quidam mem
rantur à noſtris ſcriptoribus. Ita eti
bello, quod Pipinus Caroli Magni fil
intulit Obelerio Duce IX; de nonn
lis Tribunis itidem fit mentio: A
autem ipſorum nomen audire n
quam certè memini; quo fit ut ex
mem hujuſmodi magiſtratum t
dem interiiſſe. Itaque Dux modera
tur univerſam rempublicam prop
autoritate, quæ cum nullis frænis co
ceretur, accidebat plerunque, ut ni
inſolenter iis ſeſe efferrent, qui eâ p
diti eſſent. Quæ cauſa fuit poſt nec
illatam tertio Duci, ut à noſtris ma
ribus conſtitueretur, à Ducibus elig
dis in poſterum temperandum eſſe
quidam novus Magiſtratus inſtitue
tur, qui Magiſter equitum appella
eſt: neque tamen is Magiſtratus d
turnus fuit; nam quinquennio p
finem habuit; & reſpublica delata
iterum ad Duces, quorũ adminiſtra
turbulentior fuit iis de cauſis, quas
xi, uſq; ad Sebaſtianum Zianum xx

Duc

cem : unde accidit, ut ex ipſis Du-
us tres confoſſi fuerint, & novem
æcati in exilium pulſi. Poſt Vitalis
chaelii cædem, qui proximè Seba-
num anteceſſit, in creatione Ducis
iatum eſt, & nova quadam eligen-
atione adhibita renunciatus eſt ipſe
x anno M CLXXIV. Ad quod fortaſ-
vel certè ad proximum tempus
jorum Comitiorum principia re-
enda duxerim. Id autem in hanc
tentiam me inclinem facit, quod in
nibus noſtris monumẽtis ſcriptum
erio, idemque aſſerit lib. XI. ſuæ
toriæ Bernardus Iuſtinianus, quot-
ot ante Sebaſtianum Zianum exti-
unt Duces, eos omnes quàm tu-
ltuoſiſſimè declaratos eſſe totius
puli rumore, & acclamatione. Nam
unc ea fuiſſet ratio Comitiorum,
æ fuit inſtituta, deinde, prout ipſe
rcipies, nullo modo fieri potuiſſet,
res perageretur tàm tumultuosè;
quo modo cæteri omnes Magiſtra-
s, eodem creati & Duces fuiſſent in
mitiis ipſis: nam neque rationi
nſentaneum videtur, neque veriſi-
le, tanti honoris, & tantæ ampli-
dinis Magiſtratum temerè, & eâ
â dixi perturbatione creatum fuiſſe,
iquos autem vel minimos tàm pul-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

chra, & decenti tàmque accurata ra-
tione deligi conſueviſſe. Præterea ve-
rò priuſquàm eriperetur ea faculta
populo nominandi Ducis; Dux auto
ritate ſuâ, quâ plurimum eminebat
ſuoque arbitratu, ut agebam modò
adminiſtrabat rempublicam, ita ut i
ſocietatem Principatus nonnulli etian
filios vocarent: Nam Dominicun
Flabanicum Ducem XXIX. ſcimus eju
modi conſuetudinem abolendam cu
raſſe. Quare quicunque monument
evolverit hiſtoriarum noſtrarum (a
que id velim ſcias, ubi contingit à n
laudari noſtra monumenta, null
modo id accipiendum eſſe de Hiſtori
Sabellici, neq; de aliis hujuſmodi ſcri
ptis pervulgatis; ab his enim non pa
ca prætermiſſa fuerunt, quæ fortaſ
multò pluris apud me ſunt, quà
quicquid eſt ab ipſis memoriæ prod
tum: eos igitur de noſtris rebus Co
mentarios laudo, qui apud nos m
nuſcripti extant, ſicut non ita pride
Nicolaus Leonicus ætatis noſtræ m
ximum decus, & ornamentum ex
buit mihi quoddam fragmentum H
ſtoriæ Venetæ, unde multa perc
ſingularia) hæc igitur vetera noſ
monumenta quicunque perlegerit,
iis vix unquam reperiet Magiſtra

cujus mentioné factam, à quo certè
publicæ fuerint procuratæ. In Vita-
Michaelio Duce, qui cæſus fuit, dum
it ad D. Zachariæ, & ſucceſſorem
buit Sebaſtianum Zianum, invenio
mùm uſurpari nomen hoc, *Signo-*
, cui Latinè reſponderet vox, Do-
natio, non ita tamen ut conſtet,
iſnam eſſet is Magiſtratus, & qua
toritate. Hæc enim verba tantum-
odò ſcripta comperio: *Dominicus*
aurocenius Venetias pervenit, &
poſuit coram Duce, & Dominatione.
Sebaſtiano quoque Ziano, qui Vi-
em proximè excepit, & magis accu-
a ſuffragatione Princeps eſt creatus,
àm priùs adhiberi conſueſſet, hanc
am Dominationis mentionem au-
o; ſic etiam in Henrico Dandulo,
i Sebaſtiano ſucceſſit, & in multis
is deinceps animadverti ejuſmodi
ominationis nomen expreſſum fuiſ-
, quod ante Vitalem Michaelium ut
edixi, nunquam ipſe legi. Quæ res
it, ut exiſtimem, nullos Magiſtra-
s fuiſſe temporibus iis, quæ præceſ-
unt adminiſtrationem Sebaſtiani
ani, præter eos, qui præfecti rebus
vatis eſſent; & horum quidem ele-
o, quod in quibuſdam Commenta-
s noſtris ſcriptum reperio, ad Qua-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

tuor viros pertinebat, quibus
committebatur; ſed à quibus, non
quet. Fuiſſe verò tunc aliquos Ma
ſtratus in urbe præter ipſum Duce
vel ex eo conſtat, quod Dominic
Flabanicus is, quem memoravi, u
verſam familiam, ſive gentem Vrſ
lorum à Magiſtratibus, atque hono
bus excludendam in perpetuum cu
vit: nam ſi nulli Magiſtratus omni
fuiſſent, quid attinuiſſet ab illis Vrſ
los excludere? Veruntamen ante
baſtianum Zianum publicos Magiſ
tus non extitiſſe, hoc eſt, qui gerer
ea, quæ ad imperium ſpectant, il
opinor, evincit, quod aliâs, ubi quic
infortunii & incommodi acciden
quod Civitatem non mediocriter a
ceret, non alius quàm ipſe Dux inc
rebat in odium, offenſionemque
blicam, eidemque communiter ac
pta ferebantur omnia, quæ reipubl
contingerent, vel bona, vel mala. Q
propter in exilium ſæpènumero ex
lebantur, aut palàm trucidabant
quemadmodum Vitali Michaelio
ctum eſt, quem ſuprà nominavi. N
publicum ærarium, quod Cam
apud nos nomen habet, ob aſſi
bella geſta contra Græcorum Imp
torem Emanuelem, cum nimis exh
ſ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

um eſſet, atque exinanitum, ea, quæ icuntur à nobis Impræſtita, primus xcogitavit, nimirum edixit, ut unuſ-uiſque reipublicæ commodaret de erto quodam pecuniæ numero ſibi onſtituto, pro quo ſingulis annis ab adem caperet Vſuras Quincunces. Ea es tantam invidiam Duci apud mul-os conflavit, ut ipſo Reſurrectionis Dominicæ Feſto die confoſſus ad pon-em fuerit in itinere ad D. Zachariæ. Certè ſi Magiſtratus ulli tunc extitiſ-ent, qui unà cum ipſo Duce reipubli-æ præfuiſſent, quemadmodum tem-eſtate noſtra fieri videmus, tota vis la non incubuiſſet in unum Ducem, ed alios quoque pervaſiſſet, quos ad-utores, & ſocios nactus eſſet in geren-a republica; videmus enim contigiſſe d poſterioribus ætatibus Duce XLV. Raynerio Zeno, qui creatus eſt anno MCCLII. Nam Cretenſi bello, quo plurimùm adverſos, infeſtoſque Ge-nuenſes habuimus, immenſis ſumpti-bus in rem militarem factis, neceſſe uit imponere civitati nova vectigalia, quæ res, ſimulatque præconis audita eſt vox, concitavit in univerſo popu-o tàm ingentes tumultus, ut omnes nfenſiſſimis animis accurrentes Du-carium obſederint; neque verò mul-

titudinis impetus, & furor, vel ip
præſentia Ducis, & reverentia potu
unquam reprimi: quare cum pede
referret intrò, abiretque è conſpectu
plebs incitata privatorum ædes inv
ſit, ex quibus aliquot diripuit & cæ
vaſtavit. Hoc in tumultu populus
cerbitatem odii ſui in univerſam re
publicam convertit, non ſolùm
Ducem, cum ſciret, illum non reip
blicæ Dominum, ſed participem eſ
Sed quo tempore Vitalis Michaeli
adminiſtrabat rempublicam, ipſe t
tam invidiam, culpamque ſuſtinuit
commodatis pecuniis uni ſibi conf
tam, propterea quod omnia verſaba
tur in ſua poteſtate. Temporibus q
dem noſtris reſpublica magnum v
nus accepit anno M D IX. exercitu n
ſtro profligato per Ludovicum Gall
Regem: conſecuta eſt eam cladem
fectio cunctarum urbium, quas ob
nebat ipſa reſpublica in Gallia Cisal
na. Nullus tamen extitit ob eam re
qui raperet in invidiam Ducem L
redanum, cumque perferre ſump
ingentes cives cogerentur, nullus
multus in eum, nulla vox audita: n
alia de cauſa, niſi quod ſumma reru
non erat penes ipſum Ducem, ſed e
in poteſtate publicorum Conciliorum
atq

que Magiſtratuum. Vt ex his, quæ
putavimus, ſatis conſtet, hos pu-
cos Magiſtratus ante Sebaſtiani
ini tempora nullos planè fuiſſe:
uod quidem ſi tanquam vero con-
taneum ſtatuimus, quis uſus eſſe
terat majorum Comitiorum, quæ
l his noſtris temporibus nullis aliis
ous, quàm Magiſtratibus creandis
æſtant ſuam operam? Hic aliquis
cipiat fortaſſe, potuiſſe fieri, ut crea-
ntur in Comitiis illi Magiſtratus,
os privatis negociis præpoſitos di-
bamus eſſe: nam Civitatem videri,
nquam iis caruiſſe, quæ mercaturæ
dium perpetuò coluerit. Sed tamen
s reſpondere non eſt difficile, quàm
ſurdiſſimum fore, ſi Magiſtratus
uſmodi, qui præ aliis, qui ſummam
mpublicam continent, exigui mo-
enti ſunt, tàm exquiſita diligentia,
mque accurata ratione delecti di-
ntur, cum tamen præſtantiſſimus,
que ampliſſimus omnium Magiſtra-
s, hoc eſt ipſe Dux adeò temerè, tu-
ultuoſèque conſueverit à populo
ominari. Quid? quod autoritas no-
rorum Commentariorum ei ſenten-
æ adverſatur, in quibus, ut dixi mo-
ò, ſcriptum reperitur, hujuſmodi Ma-
iſtratus eligendi curam Quatuorviris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

initio demandatam fuiſſe. Si quis
tem urgeat, in capiendis conſiliis
republica præſtitiſſe ſuam operam
Comitia Duci, certè non negave
fieri potuiſſe, ut à Ducibus inſtitut
fuerit quoddam genus Concilii,
quod adhibiti fuerint certi quidam
ves, quibuſcum illi ſua conſilia n
nunquam conferrent, id, quod pa
poſt apertius; ſed nullo modo ex
marim, tantum numerum civium
aliâ quàm conſultandi causâ cum P
cipe in unum locũ coiiſſe. Nam qui
bernacula tenet in civitate præſer
ſatis ampla, & frequenti, cujuſmod
noſtra, aſſiduè verſari debet in c
ſultatione: Quamobrem neceſſari
Ducibus fuiſſet quotidiana convo
tione defatigare Comitia: Cives
tem publicis rebus ut duntaxat int
prorſus abjicerent curam ſuarum
rum, id certè fieri nullo modo
quam potuiſſet. Siquidem Magiſ
tuum viciſſitudines non alia de ca
adinuentæ ſunt, niſi ut unuſquiſ
in partem laboris, & ſollicitudini
veniat, uti commodorum partic
eſt, ociique in republica. Præt
verò quiſquis evolvit noſtra mo
menta ſupra tempora Sebaſtiani
ni, paucos omninò cives reperit,
pu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

plicis rebus operam navarint, & re-
geſtis familias ſuas illuſtrarint, id,
od poſtea contigit. Ejus rei nulla
eſt aſſerri, præterquàm hæc, cauſa,
od vellent ipſi Duces arbitratu ſuo
ncta gerere, atque moderari. Sed
teaquàm majora Comitia ſunt in-
uta, & ſuprema Ducis autoritas
nnihil temperata ſocietate Magi-
atuum, & Conciliorum; exinde ci-
rebus gerendis operam dantes exi-
nationem, decus, & gloriam ſibi
mpararunt: Vt hac in re Civitati,
publicæque noſtræ prorſus idem
ntigerit, quòd Romanæ olim, in qua
niliæ civium ſplendore ſuo carue-
nt, quandiu Reges habuerunt ſum-
um imperium. Quod ubi primum
it extinctum, atque in ea deletum,
tim magna celebritate cœptæ ſunt
geri. Innumeros propè cives me-
orare poſſem citra tempora Sebaſtia-
Ziani, qui rebus maritimis ſtuden-
s claſſium noſtrarum ſummum im-
rium habuerunt, & magno reipu-
icæ cum fructu, atque dignitate ce-
brem nominis ſui memoriam poſte-
s reliquerunt: ſupra verò tempora
ebaſtiani Ziani perquàm pauci rebus
erendis præfuiſſe narrantur. Domi-
ico quidem Maurocæno XXXVII. Duce

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

invenio Dominicum Maurocænu
Ducis ipſius vel patruelem, vel filiu
ut nonnulli ſentiunt, unà cum Ma
no Gradonico præfectum Claſſi fuiſ
quæ deducta eſt adverſus Polanos,
cæteros Iſerios. Vbi diſceſſit à vita (
delaphus Faletrus Dux xxxiv, ad Pa
noniæ Regem, cum quo tunc erat b
lum, tres Legati miſſi fuerunt, Vita
Faletrus, Vrſus Iuſtinianus, atque M
tinus Maurocænus. Vitali quoque M
chaëli Duce xxiii claſſi, quæ prof
ſcebatur in Aſiam, præfecti dati ſu
Henricus Contarenus Epiſcopus C
volenſis, nec non filius Ducis. Præt
ea verò cum Dux eſſet Vitalis Faletr
Dominicum Dandulum, Andream
Michaëlium, & Iacobum Aurium co
perio legatos iviſſe ad Alexium Ori
tis Imperatorem. Sic etiam aliis te
poribus alii memorantur, qui fuer
adhibiti ad tractanda negocia publi
ſed omnes hi quàm pauciſſimi num
ro ſunt præ omnibus iis, qui deincep
temporibus Sebaſtiani Ziani clariſſi
evaſerunt ob adminiſtrationes reipu
Id verò factū eſt ab inſtitutis Comit
propterea quòd dignitates, & mun
publica, tùm domi, tùm foris in p
rimos cives tribuebātur, unde pluri
quoque decus ſibi comparare famili

q

ſuas plurimũ illuſtrare cæperunt;
d vel hiſce noſtris temporibus fieri
mus. Atque hanc ipſam fuiſſe cau-
exiſtimo; cur antiquiſſimæ fami-
Patricii ordinis, præter oppidò pau-
quæ celebritatem adeptæ ſunt à
ibus editis, cujuſmodi fuerunt, Ba-
ria, Mema, Contarena, Faletia,
urocæna, Michaëlia, & nonnullæ
, tàm multæ verò, quæ fuerunt ſu-
tempora Sebaſtiani Ziani verſatæ,
int in ea obſcuritate, ut aliquarum
nina vix ad nos pervenerint. Po-
mò tandem, quod meam ſenten-
n maximè confirmat, hoc Gentilis
ninis nomen, quod nobilitatis eſt
prium, in noſtris monumẽtis nun-
m uſurpatur ante adminiſtratio-
n Petri Ziani Ducis XLII, qui pa-
n habuit Sebaſtianum Ducem ſæpè
moratum. Eo Duce Creta Inſula
litionem Venetam ceſſit, quæ ut in
publicæ fide melius contineretur,
reta eſt eò Colonia Venetorum ci-
m, partim quidem ex iis, qui equo
rerent, partim autem ex aſſuetis
litiæ pedeſtri. Igitur in iis hiſtoriæ
gmentis, quæ ſum nactus à Leonico
ſtro, hæc ita ſcripta reperi: *Poſtea*
ò decretum eſt in Gentiles homines,
ue populares, qui ſe conferrent eò ad
habi-

habitandum cum ſuis familiis, Cret Inſulam totam tribuendam eſſe. Ne tamen arbitror tunc idem omninò gnificaſſe, quod nunc ſignificat Gentilis hominis nomen. Nam c temporibus illis Comitia erant (I autem quænam, & cujuſmodi fore efficiam ut ſuo loco intelligas) non mittebant id, quod modò eſt, inter tricios, populareſque diſcriminis: circò quæ vis appellationi Gentilis minis ſubjecta eſt modò in aliis cun civitatibus, eandem crediderim tu etiam in noſtra fuiſſe, ut eo nom cives illi ſignificarentur, qui præ ca ris omnibus eminerent, aut antic tate generis, aut opibus, aut autor te. Adeptus eſt autem principat ipſe Petrus Zianus ann. Chriſti M C eodemque trigeſimo poſt Sebaſtian patrem, qui creatus fuerat an M C LXXV. Quo quidem temporis tervallo conjicere poſſumus elige Ducis rationem correctam fuiſſe, autem ſummam potentiam legibus tis temperatam; inſtituta quoque mitia, cum cæteris Magiſtratibus; que magis, quòd in ejuſdem Princ vita diploma quoddam confectum gi, pro Colonia Cretenſi, in quo co memoratos inveni quatuor Con

liari

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

…is, binos Iudices, nec non Advo-…es, de quibus erit ſermo poſtea …uo, primùm creatos fuiſſe tem-…us Aurii Maſtropetri, qui rem-…cam adminiſtravit eo temporis …vallo, quod ſupra commemora-…ſt annorum triginta, & Sebaſtia-…uci proximè ſucceſſit. Vnde col-… poſſumus, his iiſdem tempori-…majora Comitia ad magiſtratus …ndos conſtituta, ſtabilitaq; fuiſſe. …e tamen inficias iverim, nomen …itiorum ſuperioribus etiam tem-…us nonnunquam uſurpatum legi, … conſtat ex aliquibus Privilegiis …is Michaëlii Ducis, quæ non ita …m fecit, ut aſpicerem, M. Anto-…Michaëlius, Vir ob antiquam ge-… nobilitatem & ob ingenii, virtu-…que maximarum ornamenta plu-… digniſſimus, qui diligatur, atque …retur à cunctis hominibus. Sub-…unt iis privilegiis trecenti ferè ci-… quos ipſe Vitalis Dux nominat …itiorum participes. Sed cujusnam …atiâ, & à quo fuerint inſtituta ea …itia, nihil eſt apertum. Equidem, …id Comitiorum genus concedi-… tẽporibus iis, eorundem autores …ntur Duces ipſi fuiſſe, ut quando-…que ſibi collibitum eſſet, uterentur

con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

conſilio, atque civium opera, n[illegible] cus atque priſci Romanorum R[illegible] qui cum Senatu publicis de rebus [illegible] re ſolebant, ſed ubi maximè videl[illegible] hoc in rem ſuam fore. Ego verò [illegible] de prima Comitiorum origine [illegible] to, aliud Comitiorum genus accip[illegible] luerim, quàm cui tributa eſt fac[illegible] creandi cætera Concilia, atque [illegible] ſtratus, qui rerum cùm publica[illegible] tùm privatarum curam ſinguli [illegible] piunt. Nam quæ ſuperioribus æta[illegible] erant, ſi tamen erant, exiſtimo p[illegible] autoritatis obtinuiſſe. Minimè [illegible] dem id à veritate alienum puto, [illegible] ſuperiùs monui, ſpeciem, & for[illegible] quandam Comitiorum apud [illegible] fuiſſe, quæ tamen tota penderen[illegible] eorum arbitrio, nullamque aliam [illegible] ſtarent operam, præter eam, q[illegible] ipſi requirerent. Videtur enim a[illegible] tati conſentaneum fuiſſe, ut qui [illegible] mum jus, & imperium in repu[illegible] haberent, eamdemque arbitratu[illegible] planè regerent, atque adminiſtra[illegible] iidem voluntates etiam civium l[illegible] plurimorum ſtuderent aliquo ge[illegible] obſequii ſibi demereri, & ob eam [illegible] Comitia quædam indixerint. Sed [illegible] tò magis illud me movet, quod [illegible] video, quî fieri potuiſſet unquam [illegible]

ores noſtri tàm admirabilem re-
ordinem, tàmque pulcherrimam
ibuendi honores, & munera pu-
rationem, hoc eſt ipſa, quæ nunc
emus conſtituta Comitia, nullo
poſito ſibi ad imitandum exemplo
nùm excogitarint. Nam tempori-
iis nulli dubium eſt, hujuſmodi
nam publicæ adminiſtrationis a-
aliquas urbes, vel gentes nuſquam
tiſſe, quæcunq; tunc omninò haud
nt ignotæ. Atqui ea, quæ nullo
nplo inducenda ſunt, tot tantaſq;
cultates ſecum afferre ſolent, ut
unque rejiciantur, tanquam nimis
ia, quæque fieri vix, aut fortè nul-
nodo poſſint. Proficiſcitur id ex ea
quod homines in rebus ſingulis
ndis nonniſi rationes illas & ſe-
ntur, & probant, quas vel ſuo, vel
rum aliquo periculo cognitas, &
pectas habeant: pauciſſimi verò
, & ſemper fuerunt, qui nova com-
niſci, & aliis perſuadere valeant:
oque cum in republica contingit
uid innovandum, inſtituta vetera
per ob oculos habentur, ad quæ
nore cuncta referuntur, & ad pro-
quidem ubi ſuppetunt, ſecus ad
na. Quare multi ſunt autores, qui
dunt, Romulum ſuæ reipublicæ
exem-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

exemplum de Græcis ſumpſiſſe; &
etiam ipſi anno Chriſti MCDX
majora veſtra Comitia ad inſta
rum, quæ ſunt apud nos, effinx
Quinetiam anno MDII, uſi noſtr
emplo, ſummum apud vos mag
tum, quem Confalonerium vo
ex annuo perpetuum efficere ſtatu
Vtinam verò in rem, atque fru
patriæ veſtræ, nec non ad totius
ci nominis decus, & exiſtimatio
ea mente quoque fuiſſetis, ut reip
cæ noſtræ cætera inſtituta, quæ
ſunt ita cunctis in promptu, & c
quemadmodum vel Ducis adm
ſtratio perpetua, vel ipſa Comitia
diſſimili ratione ſuſcipienda, imi
neque complectenda vobis viſa e
Nam veſtra civitas retinuiſſet lib
tem ſuam, neque viciſſitudines
fuiſſet experta, quæ perniciem e
mam tandem rebus intulerunt.
igitur monſtri, ac prodigii ſimile
futurum fuiſſe, ſi majores noſtri
ullo exemplo, cum ordinare ve
ſtatum reipublicæ, ex ingenio tan
modò ſuo depromptam repentè
liſſent univerſam hanc rationem
mitiorum tàm egregiam, atq; pr
bilem, tàmque humanitati apta
civium concordiæ: Quæ ſanè

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

modò liberam, perpetuoque in-
nem nobis patriam præſtitit; ſed
m rebus ſemper in meliùs proce-
tibus quodammodo gradum ei-
fecit ad eam, quæ nunc eſt, im-
i amplitudinem, & auctoritatem.
amobrem hæ duæ rationes à me
ximè adductæ, præter ea pauca,
ſuperant adhuc, monumenta, ef-
ant, ut credi poſſit, aliquam Comi-
um formam extitiſſe ſupra tempo-
Ducis Sebaſtiani Ziani, unde majo-
is noſtris poſt Vitalis Michaëlii cæ-
, cum redigere ad meliorem for-
m rempublicam cogitarent, obla-
uerit opportunitas inſtituendi hæc
nitia publica ad tribuendos hono-
atque magiſtratus. Quapropter ut
matim comprehendam, in noſtra
ublica tres rationes, ſive formæ
nitiorum fuerunt; prima, per to-
illud tempus continuata, quo Du-
regio ferè more dominabantur,
; ad Ducem Sebaſtianum Zianum;
ra verò, quam eo tempore inſtitu-
dixi. Hinc autem tertia proma-
it, cui quidem anno Chriſti MCC-
VII, Duce Petro Gradonico fuit ini-
m datum, eademque feliciſſimè reſ-
lica noſtra gubernatur uſq; ad hæc
pora. Itaque ii, qui Comitiorum
F morem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

morem tradunt antiquiſſimum e
de Comitiis alterius generis loq
tur, quàm quæ poſtea creandor
Magiſtratuum causâ ſunt adhi
fortè non falluntur; alioquin in e
verſantur. Nam, ut pluribus dixi
que comprobavi, non niſi poſt V
Michaëlii cædem ea ſunt uſur
quo tempore ſingula munera,
gocia publica directa fuerunt ad
tam normam, atque regulam,
civili ſocietate quietè viveretur. N
verò utrum tibi ſatietatem, &
ſtiam attulerim tàm longa diſpu
ne de prima Comitiorum origin
qua certè mihi fuit agendum, n
ex iis prætermitterem, quæ ad
rem pertinent. Tu, qui ſingul
mēta diligenter expendere ſoles,
quid è re viſum fuerit complectâ
lim, cæteraque abjicias. IOAN.
dem ſingula perſequendo quò
excutis, eò majorem voluptate
pio ex ſermonibus tuis. Morem
nè mihi geſſiſti in hac tota Com
rum percenſenda origine: nam
ſcitu digna nunc à te intellexi,
diſcrepant ab aliorum ſententii
quidem plurimorum, à quibus
matur, ea, quæ nunc vigent apu
majora Comitia, vetuſtiſſimis

mporibus extitiſſe. Sed pluribus hac
re diſputare nihil amplius attinet:
is eſt mihi quidnam ſentias, ex ipſo
audiſſe, quem rectè ſentire mihi
rſuadebo, donec aliud occurrat,
od magis arrideat. Nunc autem in-
lligere cupio, quemadmodum exiſti-
es rem geſtam eſſe, dum Comitia
nt inſtituta poſt Vitalis Michaëlii
dem. Ad hæc autem, quibus tem-
ribus, & qua de cauſa poſtea fuerit
ipſa Comitia intercluſus, atque ob-
uctus aditus. Nam qui fuerunt ab
excluſi, permirum videtur, ſi paſſi
erint æquo animo ſe ſpoliari, non
ntum jure, quod haberent, creandi
agiſtratus, & Ducem, ſed planè con-
quendi eos honores omni facultate:
que verò mihi aliquid in mentem
currit, quod ipſos continere in offi-
o potuerit. TRYPHO. Quamvis ex iis,
æ à me diſputata ſunt hactenus, hæc
ſa, quæ modò percunctaris, intelligi
eant, ſaltem aliqua ex parte: Nihilo-
inus ut animi ſenſum magis ape-
am, quod à me ſatis arbitror demon-
atum eſſe iis conjecturis, & argu-
entis allatis, quæ invenire potui;
ud item repetam, majora Comitia
nc ortum habuiſſe, cum vis illata eſt,
que cædes Vitali Michaëlio, atque

F 2 ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ut ego quidem perſuaſum habeo
tim in ipſa creatione Sebaſtiani Z
Vtrum verò Comitia Ducis ele
nem, an ipſa Ducis electio Co
potiùs anteceſſerit, in medio reli
ſic etiamnum fortè ſimul utraqu
extiterit. Nam aliquid unum e
tribus factum videtur. Ergo qui
in republica valebant autoritate
jampridem, ſive nuperrimè hanc
adepti, hi multitudinis inſolentia
ta perſpecta, quæ fuiſſet auſa viol
manus injicere in Ducem, ded
operam, ut vitiis omnibus, quæ
bantur hærere in republica, ſubl
medio, præciderent omnes vias d
ſticæ ſeditionis. Erat autem viti
longè maximum in ipſa Duci
ctione, quæ tanto cum tur
fieri ſolebat, ut dixi, atque it
dicam: ex quo contingere
terat, ut dignus aliquis non
quàm indignus ad ſummam a
tudinem pervenire poſſet, dum
dò plebi, & populo gratus eſſet
terum quoque vitium poſitum
in nimia poteſtate, & licenti
cis. His duobus vitiis alia quæd
non pauca conjuncta erant ex i
capitibus deducta, quæ civitati n
ſupremum exitium attuliſſent

o

portunis remediis adhibẽdis ei pro-
ectum fuiſſet. Quare prius illud vi-
um ita ſuſtulerant, ut à plebis, & po-
ili temeritate ad certum paucorum
bitrium transferrent omnem pote-
atem Ducis eligendi, ex uno quidem
alterum extremum ſubitò delapſi.
oc autem non alia de cauſa factum
ſe crediderim, niſi quod uſu plerun-
ue veniat, ut quicunque ſibi aliquid
inus utile quinetiam valdè noxium
pertus ipſa re comperiat, ad extre-
num deferatur, atque deveniat ejus
i contrarium. Cum igitur ob ea, quæ
icta ſunt, animadverterent ii, qui
ræſidebant reipublicæ, pernicioſiſſi-
nam rem eſſe Principis electionem te-
nerariam adeò, & tumultuoſam;
mplexi ſunt diverſam rationem, at-
ue omninò contrariam, ut paucis
ommitterent id, quod erat univerſo-
um. Sic etiam unius Principis ſum-
nam autoritatem, quod erat alterum
itium ſimul corrigendum, adhibita
omitiorum frequẽtia moderati ſunt
d cunctos Magiſtratus diſtribuendos,
ua ſanè re magnopere caverunt, ne-
uid agendi libera, & integra facultas
elinqueretur, eidem conſulendo in
oſterum. Et eorum quidem Comitio-
um totam rationem fuiſſe illam pu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

to, quæ poſtea diù permanſit uſqu
illud tempus, quo cæptum eſt in
cludi; fuit autem hujuſmodi. Sin
lis annis extremo menſe ſeptemb
feſtum diem Dedicationis Sancti
chaelis Archangeli bis ſeni cives de
bantur, bini è ſingulis tribubus (
Civitas tota ſenis tribubus contine
his autem, quod noſtra monum
perhibent, fas atque integrum e
ex univerſa Civitate ſibi coopta
CDL. uſque ad CDLXX. cives, & ea
ditione, ut ſinguli poſſent è famili
quatuor viros ſummùm aſciſcere
iis autem omnibus in unum co
conflata quidem majora Comitia
in annum erant, quæ Magiſtratu
mnes creabant, ut nunc moris eſt
tra finem vertentis anni, Duode
viri, quos dixi, rurſus eligeban
qui jus Comitiorũ tribuebant eo
modo in proximum annum. I
Antequam tuum ſermonem ad
conferas, hi Duodecimviri, qu
collata erat facultas implendi Co
tia, quonam modo, & à quibus
gnabantur? Præterea, ſi comitia
certa, & legitima ratione conſta
ante Ducis Vitalis Michaëlii temp
quoſnam uſus afferre ipſa potue
ad altera formanda, recens, atqu
ſtit

uenda? Poſtremò, cur Duodecim-
is tributum erat à CDL. uſque ad
LXX. cives nominare certo quo-
n numero? TRYPHO. Nihil mihi
nè conſtat ex iis, quæ nunc percun-
ris: Dicam tamen ea, quæ proxi-
veritati cenſeo. Si concedere vo-
nus id, quod admodum veriſimile
hi videtur & antea jam dixi, fuiſſe
ionem aliquam Comitiorum ſupra
tempora, quibus erat Dux Vitalis
chaëlius, fieri potuiſſet, ut in iis
mitiis Duodecimviri primùm ſuf-
giis creati fuerint, vel ſortitò educti,
os deinde proximis annis ea Comi-
decernerent, quæ nondum munus
uum confecerant, paucis ante die-
. Quæ verò ſupra Vitalem Michaë-
n dicuntur fuiſſe, quamvis earum
um, quæ tunc nullæ eſſent, imagi-
n aliquam exprimere minimè po-
rint; tamen hæc hominibus eam
ntem ſatis fuit attuliſſe, ut aggreſſi
rint ad alterum quoddam genus
orum concinnandum, atque abſol-
ndum. Contigit autem, ut qui de
rcenda nimia poteſtate Ducis pri-
laborarunt, & de tollendis iis duo-
vitiis, quæ commemoravi, cum
oculis haberent ampliſſimum
ncilium è lectiſſimis civibus pridem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

inſtitutum, in id ipſum transfu
re cogitarint, quicquid autori
atque juris Ducibus ademiſſent
uno extremo in alterum decli
tes, quemadmodum ſuperiùs a
nui de creatione Ducis ea poteſt
nimirum, quæ nimia videretur, e
uni, hoc eſt Duci, & plurimis tr
exiſtimarunt magis tranquillam,
lemque reipublicæ adminiſtrati
fore. Neque verò mirum cuiqua
deri debet, ſi quicquid ipſi Du
traxerant, ſibi attribuerunt. Nam
ma poteſtas in aliquem confe
erat, eaque in unum quemlibet
ta, vel ſingulatim, vel etiam un
paucis, in eaſdem difficultates i
rebat, id quod animadvertere
facillimum erat. His rationibus
cti rempublicam committere plu
ſtatuerunt: qua in re ſtatuenda
cultatis adhuc nonnihil habe
quod expedita non erat aliqua
qua poſſent vel univerſi, vel cert
xima pars id obire ſummi juris,
autoritatis, quod ſolus Dux ex
antea conſueviſſet. Ad id autem
nè expediendum magno fuit uſ
tus illa, cujusmodicunque fuera
mitiorum à Ducibus adinventa
Nam veri quàm ſimillimum ean

Duces non ſemel adhibuiſſe, ut aliam à populo gratiam inirent, ubi inus aliquod publicum mandari oteret, aut etiam aliqua deliberatio avior habenda eſſet de bello, aut ce, aut aliis hujuſmodi rebus. Itaque m animadverterent ii, quibus erat ræ redigere ſtatum reipubl. ad merem formam, id Comitiorum ges aptiſſimum, & opportuniſſimum e tractandis, atque gerendis publicis gociis, facillimè perſuaſi ſunt, ut ansferrent eò univerſam autoritam Ducibus ablatam. Et quoniam nventus ille conſtabat circiter cibus quadringentis, quemadmodum iis privilegiis poteſt intelligi, quæ ſurius attuli: ob eam rem potuit etiam eri, ut per Duodecim-viros ferè totim eligerentur, nempe quinquagin, vel ſeptuaginta ſupra quadringenos. Sed ut pluribus obſequerentur, inituerunt, ut hi ſinguli per Duodecimiros electi facultatem haberent aſciendi tot è familiis ſuis, quot fuerunt xpoſiti. Poſtremò verò decretum eſt d magis conciliandos animos cunctorum civium, ut ea Comitia recens nſtituta, ſingulis annis quibuſque inſtaurarentur, ut ii, quibus excludi cõtiiſſet præſente anno, ſpem conſervare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſuam poſſent, ac referre in prox
eaque ratione magis ac magis
niſtraretur tranquillè reſpublica
à me tuis poſtremis interrogati
ſatis eſſe factum. Nam recent
quicquid ex iis monumentis pot
ligere, quæ nobis ſuperſunt. Pr
ſi nihil eſt amplius tibi, quod re
alia proſequar, quæ reſtant ad
iis, quæ primùm quæſieras, diſc
da. IOAN. Proſequere, amabo
eſt enim, quod te amplius his de
interrogem. TRYPHO. Perſtitit
ea conſuetudo ſingulis annis,
dixi, majorum Comitiorum re
dorum, inchoata poſt necem
Michaëlii Ducis, hoc eſt ab ann
LXX; vel, quod alii malunt, M C
quo tempore ſtatuimus eandem
luiſſe, multis veriſimilibus conje
ducti; perſtitit, inquam, ad a
uſque M CC XCVII, qui fuit ſeptim
nus adminiſtrationis Petri Grad
Erant ea tempeſtate Quadragin
rali Collegio Præfecti, quemadm
in Commentariis noſtris ſcriptu
venio, Leonardus Bembus, & M
Baduarius, à quibus lata fuit huju
di lex ad idem Collegium; Vt qu
que eo anno majoribus Comitiis
ram darent, aut ſaltem quadri
pro

oximo dediſſent, hi tantummodò,
eorum poſteri juris id haberent, ita
nihil amplius eſſet immutandum,
:us atque conſueviſſet hactenus fieri.
uæ lex à Quadraginta viris laudata,
ceptaque maximo conſenſu, mox ubi
rlata eſt ad univerſa Comitia, non
am propenſionem animorum in iis
ioque reperit, tantoque ſtudio cun-
is ætatibus deinceps fuit obſervata,
quindecim familiis exceptis, quæ
uſa Bajamontanę conjurationis aſci-
ſunt, trigintaque iis viris, qui pro-
gato Genuenſi bello id præmii, mer-
diſque loco conſecuti ſunt, pauciſſi-
is omninò contigerit eo jure donari
on tamen iiſdem temporibus, neque
iſdem ob cauſas. Hoc ſanè pacto Tri-
anus Savornianus in Patritiorum or-
nem cooptatus eſt propter immen-
os labores, contentioneſque, quas ani-
no conſtantiſſimo pertulit reipublicæ
auſâ. Cujus familia licet in noſtra
ivitate noviſſima eſſet; nihilominus
Hieronymus ejus nepos Vir inſigni
norum probitate, atque animi forti-
udine præditus, hoc anno inter Sena-
ores locum obtinuit, quod munus, &
ornatiſſimum, & ampliſſimum eſt,
quemadmodum te non ſemel audiſſe
uto, & uberiùs explicaturus infrà
quo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

quoque ſum. Atque ita ſanè Co
interclusſum fuit, quæ res in vu
bus Hiſtoriis nuſquam eſt expreſſ
in iis Commẽtariis tantummod
dita, qui domi conſervantur
nonnullos Patricios, ut qui dilig
ſimus non fuerit, maximeque
tus noſtris de antiquitatibus in
gandis, eum neceſſe ſit in ignora
verſari rerum plurimarum, quæ d
ſimæ ſunt animadverſione, ac m
ria. IOAN. Ita quidem eſt, & i
tibi gratias habeo, qui mihi com
nicandas duxeris tàm benignè re
memorabiles, nondum ſatis n
Quod niſi fortè contingat inter
tionibus meis interpellari à me
orationem tuam, hæc tria quoq
exponere quæſo ne graveris: Prim
quibus de cauſis adducti ſint ii,
præbuerunt autores, ut interclu
tur Comitiis, atque illi, quibus e
contigerit, quonam modo id tul
Vix quidem credam potuiſſe ta
rem confici, niſi magna opportu
quædam affuiſſet. Deinde verò;
nam muneris tunc fuerit Quadr
ta-viratus. Tandem, Vtrum Co
interclusſis eorum duntaxat haben
rationem cenſuerint, qui fuiſſent
per Duodecim viros, an eorum e

s iidem poſtea cooptaſſent, hoc eſt
adem familia binos, ternos, aut
mùm quaternos Viros, quos li-
ſe ſingulis nominare dixiſti. TRY-
. Hæ tuæ percunctationes nihil
rpellant orationem meam: nam
quæ ſciſcitaris, ad rem ſpectant o-
ia. Quapropter eodem ordine re-
debo, quo tu me interrogaſti; At-
ut exordiar à primo, non extat in
numentis noſtris aliquid expreſ-
, quod occaſionem, vel cauſam at-
rit intercludendi Comitia: Quan-
m credi vix poteſt, ut ipſe modò
as, citra occaſionem aliquam po-
ſe tantam rem confici. Poſſet hoc
ueris exemplis allatis à me com-
bari, non earum modò civitatum,
ſunt in melius, in quarum nume-
quoque noſtram reponendam cen-
, ſed etiam illarum, quæ mutatæ
rint in deterius. Sed vel ipſius no-
reip. viciſſitudines, ſi animum ad-
tas, hujus rei facere potuerint am-
ſimam fidem. Nunquam tamen me
legiſſe, vel audiſſe memini, quæ
ſa extiterit, vel occaſio intercluden-
Comitia: immò verò neque mente,
itationeque ipſa poſſum quicquam
qui, quod promanarit ex eo gene-
Comitiorum mali, vel incommodi,
unde

unde poſtea fuerit ortum innova
ſtudium. Sed ea ratione tantùm c
diderim perſuaſos fuiſſe, qui fuer
autores ejus mutationis, quòd v
rent quotidie causâ negociationis
gentem numerum advenarum in
bem confluere, quibus contingere
tuiſſet non multis poſt annis, ut
piſcerentur jura Comitiorum, nec
Magiſtratus. Itaque ne permiſce
ſuum genus externo generi, atqu
nobilitas ejus contaminaretur, q
ſinceram & integram conſerva
quàm maximè optabant, inierunt
ſilium ita ſtatuendi Comitia, ut m
audiviſti, in quæ delectum civi
florem totum coëgerunt. Nullus e
Vir tunc, opinor, paulò inſignior
tit, qui Comitiis iis quinquenna
compræhenſus non fuerit. Enim
potuit etiam fieri, ut ambitio, & c
ditas plus habendi compulerit civ
hæc innovanda. Nam publicis m
ribus omnibus ad pauciores coll
eveniebat, ut ad eos, qui participe
rundem futuri eſſent, plus em
menti, atque dignitatis inde redu
ret. Quanquam hæc omnia conj
ris innixa ſunt: Nam de his rebu
prædixi, certi nihil conſtat. Cæte
eos, qui fuerunt excluſi, ægrè re

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

poteſt intelligi ex illa conſpira-
:, quæ ab intercluſis Comitiis
in lucem prodiit. Nihil enim
anſam eidem præbuit, niſi quod
nus Bovonius, qui fuit primus
r, & alii quidam cum eo cives
advertiſſent, ſibi omnes aditus iri
luſum ad publica munera: Sed
nadmodum fuit inconſultum il-
facinus, atque temerarium; ſic
caruit proſpero, ac felici eventu,
immò peperit exitium autoribus
Sed quoniam tota civitas erat in
ima perturbatione ab intercluſis
itiis, ii, qui obtinebant rempubli-
, ita ſtatuerunt, ut quicunque Co-
is ipſis continerentur, ſingulis an-
ubjici deberent ſuffragiis in Qua-
inta-virali Collegio ad diem ſa-
D. Michaëli. Siquis autem ſal-
dimidiam partem ſuffragiorum
imè ferret, is non admitteretur in
itia per ejus anni curriculum, &
in ejus locum ſubrogaretur, ut
lem veriſimile arbitror. Fiebat au-
, opinor, ut nullus unquam à Co-
is excluderetur, & ii, qui ſemel de-
fuerant, ſemper approbarentur;
re conſuetudo ſuffragiorum tan-
obſolevit, eademq; perpetuò Co-
a perſeveraverunt. Quod autem
ſecundo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſecundo loco quęſiſti de collegio
draginta-virali, non aliud exi
fuiſſe, quàm capitale, de quo in
agam. Faciunt ut mihi perſuadea
tres omninó rationes: prima, qu
confeſſo apud omnes eſt, hoc Qu
ginta-virale Collegium antiquiſſi
eſſe, licet apud nullum ſcriptore
veniam, quo tempore fuerit in
tum: Altera eſt; quoniam ſupe
bus ætatibus in graviſſimis rebus
ctis verſabatur, nõ in judiciis ta
modò, immò Dux etiam cum illi
veniebat, atque præſens aderat
ſtrema ratio eſt, quoniam præte
ipſum nullum eſt aliud Quadra
virûm Collegium, de quo fiat m
Nam Civilia utraq; multò poſt
Capitale inſtructa ſunt, id quod
riùs ſuo loco. Ad id verò, quo
ſtremo quæſiſti loco, itidem re
deo, à me exiſtimari, non eos ta
modò, quos Duodecim-viri d
ſent, ſed etiam cæteros, quos hi
ſecum adduxiſſent, ſimul omne
joribus Comitiis comprehenſos
Quamvis autem quinquennali
mitia in unum coacta videantu
flare multò majorem numerum
rum, quàm modò ſit: attamen
facilè credi poſſit, alternis annis ſ

e

conſuevíſſe, hac ratione ex quinis
initiis bina ſupereſſent, ternaque
irent. Continebantur hoc numero
icii quater mille, & quingenti,
lò plus, minùſve. Ne verò id ali-
mirum videatur, propterea quòd
ætate vix ad ter mille numeran-
illud erit conſiderandum, interme-
ætatibus non paucas veteres fami-
intercidiſſe, quod animadverti fa-
poteſt, & planè intelligi facta in-
m collatione utriuſq; cenſus ejus,
iam, qui temporibus hiſce noſtris,
lius, qui fuit habitus anno Chriſti
D XL. Quod autem facit, ut exiſti-
n in numerum Patriciorum aſcri-
s fuiſſe non ſolum cives à Duode-
-viris nominatos, ſed etiam ſocios
nes à nominatis aſcitos, eſt, quod
s contigiſſet pluribus familiis, ut
atricios, & Cives diviſæ abirent,
tamen proculdubio ſunt modò
m pauciſſimæ. Multò quidem plu-
olim fuiſſe perſuaſiſſimum habeo,
earum pleroſque extinctos fuiſſe.
N. Fieri quidem potuit, ut illi, qui
ulares evaſerunt, minimè perre-
nt antiquæ ſuæ nobilitatis decus
ſervare, contra quàm factum eſt
pſis Patriciis. Nam cui præcluditur
tus ad gerendas reſpublicas, is illu-

ſtrare ſuam familiam minimè po
ac ne retinere quidem ſplendor
ſi quem prius habebat. Quid ?
antiqua nomina familiarum fo
commutata ſunt, quæ res offun
ſolet ingentes tenebras, & ex ce
mis res omnes quàm incertas re
re. Sed niſi grave tibi fortaſſe eſt,
mihi, quod item ſpectat ad rem
poſitam, ediſſeres velim: Ho
bus iis, qui Comitiis intercluſi fui
licebatne Magiſtratus, & honor
ferre ? Neque enim videris mih
expoſuiſſe, utrum cum ipſo jure
mitiorum erepta quoque fueri
dem facultas obtinendi munera.
PHO. Novi quidem id explicat
me non fuiſſe: ſed neque modo
quærenti ſatisfacere poſſum,
nihil ea de re mihi perſpectum
Exiſtimo tamen iis temporibus
fuiſſe præcisè vetitum, ne Mag
tus his civibus mandarentur.
vel hac noſtra tempeſtate pro
perto non habeo ejuſmodi lege
tam adhuc eſſe, qua fuerit excep
ne cives ulli nominarentur ab E
ribus, præterquam Patricii, aut
tio ipſorum haberetur in Comit
nominarentur. Quinimmo con
id non ſemel audio, ut patriciu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

natus fuerit ab uno Electorum, ve-
tamen ex reliquis Collegis tot non
eſſiſſe, quot opus eſt ad ſubeunda,
xperienda comitiorum ſuffragia,
de re proximè tractabitur. Quare
ſumus arbitrari cunctos Magiſtra-
iis, qui Comitiorum jus haberent,
mmunicatos fuiſſe, cæteros, qui
ſent excluſi, nunquam in partem
atos. Sed res obductas, & circum-
s tot tantiſque tenebris, quæſo,
crutemur, & reliqua perſequamur
prætermiſſis. Hæc apud nos Co-
ia, de quibus tàm multa diſputavi,
ant ex omnium Patriciorum mul-
dine in unum collecta, iiſdemque
eſt intereſſe quilibet ex gente patri-
ad ferenda ſuffragia, modò tranſe-
t ætatis annum vigeſimum quin-
, non tamen ante, quàm ſe do-
id ætatis eſſe, hoc eſt, Advocato-
n tribunal adeat, de quo Magiſtra-
oſtea nobis erit ſermo, ibique alte-
parentis, aut ſi neuter parentum
rit ſuperſtes, ejus juramento, qui
cognatione quàm proximus, &
im conjunctiſſimus ſit, fides am-
fiat, annum quintum ſupra vigeſi-
m jam exactum eſſe; duobus etiam
ibus eôdem adhibitis, qui certò
rant, ex omnium ſermonibus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

communique ipſa prædicatione
comperto ſe habere, legitimis na
bus, & ex iis parentibus, quos n
nat, eundem procreatum fuiſſe:
bus ita peractis, tùm demum
cæteris convenire ad Comitia po
ut dixi, & ferre ſuffragia. Cæte
ut etiam juniores habere queant
quem ſenſum civilis adminiſtrati
proſpectum eſt iis qui vigeſimum
num fuerint egreſſi, ne deſit aliqua
tem ratio conſequendi id, quod
tant: eaque talis eſt. Pridie nonas
cembris, qui dies D. Barbaræ ſace
adoleſcentes illi, qui facultatem
ſibi concedi cupiunt, coram Tri
viris Advocatoribus omnes co
niunt, ut eos de viginti annorum
te jam exacta doceant, oſtendantq
non aliis, aut natalibus, aut pare
bus ortos, quàm quos uſurparint.
autem rei fides eodem planè mod
cienda eſt, quem ſuperius deſcr
mandaturque publicis monume
apud eum Magiſtratum. Porrò ſi
adoleſcentes de natalium, legitima
ætatis indicatione ſyngrapham
piunt ab omnibus Triumviris
gnatam, quam præbet unus à ſec
alteri deferendam, qui fungitur eo
munere apud Quadraginta-viros

tis eorum, qui ſyngraphas detule-
nt, nomina ſingula parvo quodam
chirographo ſigillatim deſcribit,
nibuſque iis collectis ad D. Barbaræ
m Principem, & Conſiliarios adit
Conſiliariis; nec non de Quadra-
ta-viris loco ſuo fuſiùs) quibus in-
ſtantibus eos chirographos conji-
in urnam: cumque ex illis omni-
, qui recenſiti fuerint, id quod
madvertendum inprimis eſt, quin-
pars ad Comitia debeat admitti:
tamen intelligi tantum debet,
ndo candidati plures non ſunt
m CL. in quo numero XXXI. quinta
s eſt; tot enim ad ſummum ſin-
is annis admitti poſſunt. Quare
amplius habetur quintæ partis
o, ſi quando Candidati exceſſerint
nc numerum CL. Quot autem no-
na fuerint in urnam conjecta, toti-
n globuli argentei demittuntur in
ram, quibus inſeruntur aurei glo-
i ſummùm unus & triginta; ſed
ciores, ubi Candidatorum quinta
s non attingit eum numerum,
icuntur inde ſortitò per Ducem
guli chirographi ex urna priore,
bus eductis, abſque mora nomen
itatur, quod eſt ibi ſcriptum, & ex
ra ſtatim urna globulus eximitur,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

qui ſi fuerit aureis, intelligitur
jus ferendi ſuffragia comparatum
quod nos materna noſtra lingua,
lottare, dicimus; apud nos autem
tur, *Rendere il partito:* Sin argen
contigerit, nihil illi datur, ſed ſpem
tis rejicere debet in ſequentem ann
Pergitur ordine ſuo deinceps alios
rographos extrahere, ſubindeque
bulos, modo quo dixi, donec om
globulis aureis urna ſit exhauſta;
qui ſortiti fuerint, obtinent omne
cultatem conveniendi ad Comitia
fragandi causâ. Fuerat id olim in
poſitum, ut biennio priuſquam ſu
gia ferre poſſent adoleſcentes, C
tiis intereſſent. His temporibus
uſu amplius non habetur. Reliqui
omnes, quibus argenteum globu
ſors ipſa obtulit, coguntur annum
ximum expectare, & æquo animo
ferre ejuſmodi moram, niſi fortè
ſimum quintum annum interim
pleverint. Semel autem facta fid
natalibus, & legitima ætate, no
opus, ut iterum fides ulla fiat a
qui ſortis periculum facere vult i
quentibus annis. Satis eſt iis de r
habere teſtimonium impetratu
ſcriba Trium-virûm Advocatoru
ordinique porrò inſiſtere, quem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

m expoſui. Turbulentis verò tem-
ribus ipſius reipublicæ conſuetudo
edam obtinuit, ut jura Comitio-
n cum facultate ſuffragiorum iis
ncederentur, qui ſuis pecuniis, &
ultatibus ipſam adjuvarent, modò
inti annos nati eſſent. Quemadmo-
m factum cernimus hoc ipſo anno,
o Patres iis, quibus nondum liceret
r ætatem, cenſuerunt jus Comitio-
m concedi oportere, ſi vel certum
cuniæ numerum liberaliter offer-
nt, donarentque reipublicæ, vel et-
m commodarent aliquanto majo-
m ſummam, quam poſtea ſine uſuris
cepturi eſſent. Altera quidem ex his
tionibus à me traditis citra ætatem,
ſſunt juniores obtinere jura Comi-
orum; quæ res expediat, nec ne, in
æſentia non diſputo. IOAN. Expe-
re quidem ego cenſuerim: Nam
uemadmodum ſenioribus pulchrum,
que optabile eſt, corpore firmo, &
lubri præditum eſſe; ſic etiam junio-
bus optanda, & præſtabilis eſt pru-
entia quædam ſenilis. Hanc verò ſibi
niores comparare non poſſunt, niſi
aturiùs, atq; tempeſtiviùs aſſueſcant
s artibus, quarum ſtudio, & exercita-
ione percipi poteſt. Sed amabo te,
ntermiſſam orationem revoca.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

TRYPHO. Id quoque prætereun
minimè videtur, ubi contigerit, ut
cujus pater, & avus Comitiis n
quam vacaverint, eorumque non
ſive abſentiæ, ſive aliam quamvi
cauſam nunquam in codicem pu
cum relata fuerint, prout in ætate
dicata, ut monui, fieri conſuevit;
poſſe jus Comitiorum unquam ad
ſci, quicunque ab his procreatus
nituſque fuerit, niſi ad ipſos Tri
viros Advocatores confugiat, eoſde
que doceat, quibuſcunque vel ratio
bus, vel argumentis commodè pot
ex ordine patricio majores ſuos e
tiſſe, propterea que in Patriciorum
merum ſe aſcribendum eſſe: qua d
Trium-viros quoque oportet ad C
tale Quadraginta-virum Collegi
referre, cujus eſt omninò ſtatuere,
pronunciare, ſitne Patricius ille
bendus, necne. Sed nequis impunè
cum facere aggrediatur, & per ſu
mam fraudem, atque malitiam em
tiri audeat unquam patricium gen
lege cautum fuit, ut quingentos
reos apud Magiſtratum deponat is,
ejuſmodi judicium ſubire velit, eoru
que jacturam ſuſtineat, ſi causâ ce
derit. Hactenus quidem expoſui ti
quinam ſint illi, quibus ad noſtra C

mi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

a convenire liceat. Quod autem
reſt, agendum fuerit de ratione,
Magiſtratus eligi conſueverunt, in
nitiorum autoritate planè colloca-
quod & antea monui. Siquidem
m omnium publicam adminiſtra-
em ad quatuor capita revocavi,
ſunt hæc, Magiſtratuum creatio-
Legumlationes, ſummæ Delibera-
es de pace, & de bello, tandemque
vocationes : quorum primum dixi
m pendere ab ipſis Comitiis. Sed
ciliùs rem teneas, opus eſſe arbi-
,ut ejus conclavis formam, in quo
onventus, oculis tuis ſubjicere de-
endo moliar. Quod ſi tu coràm
inſpexiſti, & ſingula, quæ ſunt in
diligenter notaſti, poſſum ab hoc
re & libenter ſuperſedere. IOAN.
verò id, quod tu dicis, conclave
m inſpexi; veruntamen ejus me-
riam renovari mihi pergratum fue-
vix enim fieri poteſt, quin aliquid
derit mente præcipuum, atque ſin-
are, cum præſertim tot, tantaque
ac urbe præclariſſima contempla-
ſim, quorum ſpecies, atque ſimu-
ra cogitationi obverſantur ſimul
ermiſta, & confuſa. TRYPHO.
andoquidem tu minimè abs re
ram exiſtimas conclavis hujus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

quam audire cupis, explicatione
dem formam tibi proponam q
pauciſſimis potero. Ea verò qua
angulos habet & quaterna late
non æquali inter ſe magnitudi
dita, bina ex his ſunt minora
tantò majora, ut excurrat in lo
dinem ſpatium plus duplo, qu
latitudinem. Hæc enim, ut aliq
me obſervaſſe numerando m
non niſi duos ſupra triginta pa
ſolvit: illa verò protenditur u
paſſus LXXVI. Adhærent, & con
ſunt parietibus undique ſcabella
dam cum duobus gradibus, q
alter cætera ſcabella, ſive ſubſell
in æquo & plano conclavis di
ſunt, ita æquat, ut nihilò altius
gat: alter verò gradus eminent
& quiſquis in eo ſedet, in con
cæterorum neceſſariò verſatur
bunal autem Principis ſtatuere n
ſecundùm latera duo conclavis
ra, ſed prout exigere videtur an
pus, alterutrinque. Porrò nihil
eſt hujuſmodi tribunal, quàm
ſtum quoddam è tignis exſtru
quod à pavimento conclavis t
extat, quantum prior ille gradus
ad ſcabella dicta conſcenditur,
verò gradui itidem ſubjicitur,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

n Principis ſuſtinet incumbentem
. Porrò in ipſo Conclavis plano ſe-
ndùm longitudinem novem ſubſel-
ſed duplicata conſtituta ſunt, hoc
transverſis, ad reclinandum dor-
n, tignis interſepta, ne ſe tergo, &
meris utrobique ſedentes contin-
nt, quod quidem neceſſariò fieret
non intercedentibus. Habent au-
n alterum à fronte, alterum à ter-
binis ex majoribus: latera verò mi-
ra conclavis à dextra, & ſiniſtra.
nt autem ex his novem ſubſelliis,
à cum duobus illis gradibus emi-
ntiorum, quæ collocata diximus ad
ajora latera, decem planè ordines.
am majus alterum latus cum ſuis ſe-
bus, & ea ſubſellia, quæ illis proxi-
è ſubjecta cernuntur, ſunt unius or-
nis, non tamen utraque pars ipſo-
m, ſed altera tantum, ea nimirum,
ę ſuperioribus ex adverſa reſpondet.
verſa pars autem ſpectat ad ſecun-
um ordinem, unà cum dimidia parte
terius è regione ſiti. Eademque eſt
mninò ratio cæterorum omnium,
que ad alterum majus in conclavi
tus. Quamobrem ſiquis inter utrum-
bet latus incedit, & ſubſellia proxi-
a contingit, hunc habere unius, &
uſdem ordinis, alteram partem àdex-
tris,

tris, alteram à ſiniſtris, quibus c
nentur Patricii bifariam diſtinct
adverſo vultu ſeſe invicem ſempe
tuentes. Hi quidem omnes or
ſunt numero deni, verum coag
tantur, & rediguntur ad majore
nos, quorum primus complect
utrunque ordinem, quem ſecun
latera bina majora explicatũ pr
Alter verò duos ordines huic, a
illi proximè adhærentes, atque ita
qui; qua ratione quintus duos or
continebit in medio poſitos. Quo
cunque igitur ad urnam ſuffragi
(quam rem infra meliùs intelli
unus ex his quinis ordinibus acc
ſolet, revera bini ordines accerſit
bentur. Sed ne quid omninò præ
mittam, patet ingreſſus ad conc
ipſum præcipuè januis duabus. Al
ſiquis aſpectum convertat ad id m
latus, quod lumen per feneſtras ad
tit ad illuſtrandum locum, huic à
ſtra ſpectandam ſe exhibebit in mi
latere, verumtamen quàm proxim
alterum majus. Eſt etiam quod
oſtiolum in ipſo minori latere, q
Electoribus patet, ubi ſunt creati ac
nunciandos competitores, ut ſuo lo
exponam. Altera verò janua con
citur in eo majori latere, quod nu

ſe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſtras habet, non procul ab altero
ori. Et ejuſmodi quidem eſt con-
, in quo Patricii ad Comitia con-
re ſolent, ut Magiſtratus omnes
atur octavo quoque die, ſcilicet
minico, quandoque frequentius et-
ut Auguſto, Septembrique men-
evenire cernimus, quando Sena-
eligitur, aliiſque temporibus non-
quam, prout uſus requirit. Eligen-
um porrò Magiſtratuum apud nos
uſmodi eſt ratio. Electores primùm
e ducuntur, quos Nominatores vos
ellare conſueviſtis. Qui denique re-
tiati fuerint ab his Electoribus, in
nitiis ipſis debent ſuffragiis ſubjici,
qui plura ex his conſecutus fuerit,
tamen ut ſuperet dimidiam par-
, is obtinuiſſe dicitur Magiſtratum.
uoniam ſingulis diebus Comitio-
, pauciores quàm novem Magiſtra-
creare nunquam licet, Electores
que noveni ſunt neceſſariò crean-
Sed in nonnullis Magiſtratibus cum
tantum competitores ſtatuantur,
n plurimis quatuor, ſingulis Comi-
rum diebus contingere oportet, ut
giſtratus optentur, aut ex alterutro
ere, aut ex utroque permiſtè. Ra-
imè quidem ex eo ſolum genere,
od binos habet tantummodò cõpe-
titores,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

titores, ſed tunc ordines Electoru
nonniſi duo fiunt: aliâs autem ſer
quaterni, ſive ex eo tantùm ger
quod Candidatos quatuor expo
ſive ex hoc, & ex illo confusè Magi
tus extiterint. Conſtant ordines
ctorum ſinguli ex novem Patriciis
bus quidem ſors fuerit propitia,
ordines appellare nos ſolemus *Ma*
adjecto numero primæ, ſecundæ,
tiæ, & quartæ, prout ſingulæ pr
ſecundo, tertio, & quarto loco
fuerint ductæ. Prius quidem, ſi
videbitur, exponam, quonam m
Electores ſortito ducantur, deind
rò creationem ipſam Magiſtratu
IOAN. Opus eſt, ut ad arbitrium t
ipſe totum me referam, qui nihi
de rebus exploratum habeam, pr
id, quod abs te narrante percepi. T
PHO. Ergò quâ die ſunt habenda
mitia, ſolet ære Campano quo
ſignũ dari ad certam diei horam, n
pe in ipſa meridie, neque verò pu
tio intermittit unquam, niſi hora
ſoluta, quo temporis intervallo in
clave id ampliſſimum, quod modò
ſcripſi, conveniunt ex ordine patr
qui Comitiorum jus habent. N
fores ubi clauſæ fuerint, claveſqu
Tribunal Principis delatæ, nulli p

amp

ùs ingreſſus, præterquam illi, qui
t Conſiliarius, aut Trium-vir ex
catoribus, aut Præfectus Decem-
i, aut poſtremò Cenſor. Convo-
atque ingreſſis omnibus ingredi-
ux, quem Conſiliarii deducunt,
rium viri, qui præſunt Quadra-
-virali Collegio, atque adeo niſi
acceſſerint, tunc ingrediuntur
Decem-virûm Præſides, & Ad-
ores, nec non bini Cenſores, de
us omnibus inferius. Omnes hi,
dixi, præter eos, qui præfecti ſunt
iris, induti ſunt eo genere veſti-
i, quod à nobis Ducale ſolet ap-
ri, eſtque vel Coccinum, vel ex
o quovis, ſed latioribus manicis,
a manus exeruntur, latè diductis,
nile nonnihil veſtimentis iis, quæ
privatim gerere conſuevimus, è
coloris panno, collectis atque
luſis in arctum manicis ad ma-
Sedet autem Dux in ſuo tribunali,
d medium poſitum eſt in altero la-
minori, prout opportunitas vel
tis vel hyemis requirit. Velim autẽ
ea, quæ ſunt in plano ſubſellia, ab
q;capite intercisa eſſe, ſed ab altera
el tantum, ab altera bis. Illic à
imis ſubſelliis dirempta eſt quæ-
pars ſex ulnarum, non amplius.
Hic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Hîc autem binæ partes æquali m
tudine præditæ, quarum ea, qu
dia intercedit inter alteram prio
ſitam, quæ conſtituit caput, &
reliquum corpus ſubſelliorum,
ferri ſolet ex uno loco ad alter
cundùm anni tempus. Itaque
eſt una tantum pars ab eo capi
ſelliorum, quod proſpectat ipſu
bunal; ab altero duæ: & quotie
que tribunal aliò transferendu
amovetur ea pars, quæ caput
efficit, & pertrahitur ad locum,
tribunal vacuum relinquit. Ad
nuanda porrò ſubſellia inſerit
pars, quę peti ſolet ab altero capi
ſelliorum, nimirum ea, quam di
huc atque illuc traduci: Altera
pars, hoc eſt ipſum caput, retr
atque applicatur ad reliquum c
ut tribunali, quantum decet, ſpa
linquatur. Sedet igitur, quema
dum dicere cœperam, Dux in h
tribunali, & aſſident ipſi à dext
ex Conſiliariis, & ùnus ex Præſi
XL-virûm: A ſiniſtra verò tr
Conſiliarii, & duo reliqui Pr
Quadraginta-virûm. In extrem
que tribunali bina ſunt hinc, at
illinc aulæis inſtrata ſubſellia, in
bus ſedet ſcribarum princeps, ſe

s Cancellarius, ut modò dicitur, ue alii miniſtri. Magiſtratus etiam quorum meminimus, loca ſibi de-ata ad ſedendum occupant. Nam um-vir ille Advocator, cujus præ-ativa eſt per illam hebdomadam, ex Præſidibus Decem-virûm, cui ile jus obtigit in ſuo Magiſtratu, ferunt ſeſe ad alterum minus con-is latus, ut in gradu eminentiori ſelliorum, quæ conjuncta ſunt pa-ibus, circa medium conſideant è one Ducis. Teget autem latus Ad-atoris interior Decem-vir. A dex-autem horum, ſed in majori la-: prope angulum, tres Auditores eres dicti ſedes ſuas habent: Recen-res verò totidem in eorum conſpe-, ſed aliquanto remotiores ab alte-angulo. Duo Cenſores deinde, ſin-i in altero majori latere ferè medii ent. Reliqui duo Trium-viri Advo-ores, duoque Præſides Decem-vi-n, eadem quoque majora latera, ſed rema, tenent juxta utrumque angu-n, illi quidem à dextra Principis: hi ò à ſiniſtra. Omnes hi Magiſtratus, os dixi, in ſupremo gradu ſubſellio-m collocati ſunt, & ubi Collegæ pari nitate unà ſedent, ſemper honeſtio-n locum retinet is, qui major eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

natu. Præbet autem id ingredien
inſigne quoddam ſpectaculum. O
rit enim primum Ducis ipſius aſp
qui ſatis eminenti loco, ut dixi
lium ſuum habet. Singula porrò
clavis latera ſpectanda ſe offe
inſignita præſentià tot Magiſtrat
ut quocunque intuentium ocu
vertant, nihil aliud cernant,
magnificentiam, amplitudinem
jeſtatem. IOANNES. Præter eam,
modo dixiſti honeſtatis, & ornan
intelligere velim, utrum alia fort
ſa extiterit, quæ majores veſtr
pulerit ad tribuenda certa loca
ſtratibus iis, & quidem ejuſmo
dine, quem expoſuiſti. TRY
Alia certè præterea, & non una
nam curare debent hi Magiſtratu
cum modeſtia, & cum gravitat
guli ſedeant; illud autem præc
ne quis, dum itur in ſuffragia,
bo aut nutu ſe, aut quemqu
commendare audeat: quam rem
ſtare commodè non poſſent;
& eodem loco ſimul omnes ſede
Efficit inſuper is ordo, ut cum
ſentia tantorum Magiſtratuum
læ partes conclavis ornatiſſimæ
nullus, quantumvis magna vir
matione, turpe ſibi ducat in illis

...de, quæ procul abſunt ab ipſo tri... ...li Ducis. Ea re quoque fit, ut ju... ...s ſenibus permiſti propter reve... ...iam majori cum gravitate, & mo... ...i ſedere cogantur, quàm ſi forte ...idem ſederent admodum disjun... ...OAN. Niſi cœptam diſputationem ...mpeſtive interpello, ſcire quoque ...n, an cęteri Magiſtratus honeſtiori ...piam loco ſedeant, quàm cives ...ati. TRYPHO. Nullis aliis Magi...tibus præter eos, quos dixi, certus ...his locus deſtinatus eſt, ſed ubi col...ium eſt, quiſque ſedet: filii tamen, ...e fratres Ducis eo non tantum ...nte, ſed etiam defuncto honeſtio... quemdam locum habere ſolent; ...tes etiam, & Doctores: inter alios ... nullum eſt diſcrimen. Pro ſugge... quo ſuſtinetur Principis ſolium, ...lano & æquo conclavis urnæ tres ...uuntur: Eos pileos nos dicimus, ... altiore baſi ſublatæ, tantum ab ...no extant, ut nullus inferre oculos, ...troſpicere queat; præter id etiam ...t undique circumcluſæ, & dunta... in ſingulis duabus extremis urnis ...ernè quà ſunt obtectæ, duo fora...na patent ad inferendas manus, ubi ...buli fuerint extrahendi: Quæ verò ...dia eſt urna, unicum tantum ha-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

bet, ſitaque eſt in ipſo conſpectu
cis; aliæ propter ſcabellorum illo
ſuprema capita, in quibus modò c
bam ſcribarũ principem,unà cum
teris miniſtris conſidere ſolitos. I
porro ſolent in utramq; circiter o
genti globuli ſigillatim, qui ex ær
aurichalco conflati ſunt argento ſ
inductó. Nam cum mille,& quing
ferè viri ex gente patricia Comitia
quentare ſoleant, vel ſummùm
centi, globulorum quoque num
huic numero reſpondere debet.
genteis globulis permiſcentur ſexa
ta inaurati, hoc eſt, in ſingulis
bus urnis triginta. Quæ verò m
eſt, habet quatuor ſupraviginti ob
ctas argento, & triginta ſex aure
univerſum non plures quàm ſexa
ta. Convocatis igitur comitiis,
unum coactis,ubi cuncti Patricii ſ
quiſque ſuas acceperunt, & conc
fores opportunè concluſæ ſunt,
ſcribarum princeps ex duabus con
nibus propinquiorem aſcendit (
ciones autem ſunt ferè in medio
clavi modico intervallo bina loc
ter ſe disjuncta ſuper alterum gra
ſubſelliorum elata, quæ adhærent
jori lateri lumina nulla habenti)
editiore loco illo pronunciat om

M

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſtratus, qui creandi ſunt eadem
ie. Si qua lex quoque ferri debet,
nominatim non exprimit, ſed
antum ſubjicit: *& eæ leges feren-*
t, quam in rem viſæ fuerint. His
ad tribunal confeſtim redit, pro-
ſo vocat Advocatores Triumvi-
Decem-virûm Præfectos, Cenſo-
& Auditores cùm Veteres, tùm
tiores, & eos omnes ſacramento
obligari, daturos pro viribus
m, ut leges Comitiorum omnes
ventur; In quibus eſt unicuique
ſuo ſedendum, neque mutanda
llia, certum ante tempus: Ne
alia via, quàm decet, ad Magi-
s adipiſcendos aſpirare audeat,
e ſuam operam, & induſtriam
i præſtare, & alia id genus quàm
ma. Exhibito ſacramento refe-
iidem Magiſtratus ſeſe ad loca
ta, & ſubinde conſurgunt ex
ſiliariis tres ætate minus prove-
Inter hos, qui maximus eſt natu,
m abit pro media urna: Qui verò
imus eſt, pro ſiniſtra: Tertius æta-
edia, pro dextra ſedet. Occupant
m hi duo, qui extremas tuentur,
que capita illorum ſubſelliorum,
ſcribarum principi aſſignata ſunt
aliis miniſtris. Is porrò, qui me-

dium locum tenet, Conſiliariu
tum habet ſcabellum quoddam
tribunal Ducis obliquè produ
quod capere debet etiam Elector
mox intelliges. Sortiuntur e
quinam ordines ſubſelliorum
nas prius acceſſuri ſunt, & à quo
& latere ſimul inchoandum: Qu
eo pacto. Demittuntur in urnã
piam globuli argentei coloris n
decem: Ex his quini ſunt inſign
merorum notis, ita ut in ſingu
gulæ notæ reperiantur, ab uno
ad quinque: Cuncti tamen h
hæc eadem verba pariter inſcrip
put ad Brolium, & latus ad D. G
Quini reliqui globuli habent e
quidem ſinguli, ſingulas numer
notas, ſed non eadem verba.
loco eorum, quæ dicta ſunt,
omnibus legitur, *Caput ad Caſtell*
latus ad D. Marci. Sortes inde d
tur, & quicunque globulus ſor
venerit, is docet, à quonam
ſubſelliorum ſit faciendum ini
& ſimul etiam à quonam cap
atque latere: Nam ſi globulo
reat, exempli gratiâ, unitas i
ſa, & in eodem legatur: *Ca*
Brolium, & latus ad D. Georgi
mum ordinem vocari perſpicuè

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ar, & ab eo capite, & latere auſpi-
lum eſſe, quod ipſa verba decla-
. Tunc autem globulus alter con-
itus in urna eximitur, qui primi
ducti ſocius eſt, & gerit unitatem
riptam unà cum his verbis; *Ca-*
ad Caſtellum, & latus ad D. Marci.
n cum ſemel prima ſubſellia voca-
int, eadem bis accedere minimè
ſunt. Poſtea globulus alter ſorte
itur, qui proximo, & ſecundo lo-
vocata ſubſellia oſtendit. Atque ita
ere ſorte, & vocare pergunt, quoad
ctorum numerus abſolutus fuerit.
d autem in primis eſt animadver-
ndum, quandocunque ſors ad aliqua
ſellia pervenerit, non ſimplicem,
l duplicem advocari ordinem. Si-
idem conflari unum ex binis admo-
i ſuperius, qui denis globulis in-
ipti appellantur latera. Progrediun-
r ergò Patricii in ſuo quiſque ordine
l alteram ex duabus extremis urnis,
æ ſibi reſpondet, & injecta manu
obulum educit, qui ſi non fuerit au-
, ſed argento obductus, parata eſt
l urnæ baſim alia quædam, in quam
mittitur ab eo, cui ſors non proceſ-
t, atque ad priſtinum locum illicò
editur. Sin autem auratum globulum
uis ſortitus fuerit, tradit in manus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Conſiliario propter urnam ſede
& ad urnam in medio ſitam conti
pergit, unde etiam globulum de
mit, qui ſi contigerit ex argento,
eaquam exhibuerit eum Conſilia
qui in medio ſedet, infecta re iti
feſtinat ad locum ſuum. Sin autem
auro; recognoſcit in manus ſump
Conſiliarius, & Patricius ille tunc
betur in numero Electorum, atque
primo ordine, qui ſedere jubetur
ſcabello, quod ante Ducis trib
obliquè diximus protendi, conv
tamen ad ipſum Ducem obtutu, id
ex ea cauſa, ne quis illi ſe commen
nutu valeat, aut alia quacunque ſi
ſignificatione. Præter hæc au
unus ex iis, qui ſunt à ſecretis,
voce pronunciat Electoris nomen
intelligant omnes, qui ſunt ex eac
familia, unum ex ipſis in Electon
numero jam eſſe; fratres etiam u
ris, ſocer, & ſororii, & qui exclud
lent per eundem à ſortitione, ſiv
apud vos dicitur, interdictum hab
Sedet Elector, & cæteri deinceps q
ad omnes Electores creati fuerint
in ſedendo principem locum tene
qui major eſt natu. Quod ſi fortè c
tigerit in primo ordine creando, u
eadem familia bini ſortiantur; qui

ſten

r fuit, in ſecundum ordinem
ιtur, & aſciſcitur in ejus locum
ui proximè ſuccedit, neque am-
ulli Patricio, vel ex eadem fami-
vel ex iis affinibus, quas recenſui,
r ea die ſortis ducendæ beneficio
Siquidem lege cautum eſt, ut
uatuor ordinibus Electorum, qui
l omnes triginta ſex viros com-
untur, cenſeri plures non va-
, quàm duo ex una familia; ne-
tamen in eodem ordine: ſed alter,
tero: Quapropter Electores no-
ejuſdem ordinis exiſtere debent
iverſis novem familiis. His pera-
i, qui fuerit inter Electores mi-
a ætate, defert ſyngrapham quiſ-
n à ſecretis, in qua Magiſtratus
ies ea die creandi ordine ſuo ſunt
ripti; Eſt autem ſyngrapha ſi-
publico munita, ne qua ratione
umpi poſſit, & adulterari. Mox
tores dant obſtricti juramento fi-
, nullos alios à ſe nominatum iri,
m quos uſui reipublicæ fore arbi-
i fuerint, & quà proximum eſt,
ediuntur è conclavi, & in locum
recipiunt ipſis contributum. Poſt
novem Electores, qui nomine pri-
manus, hoc eſt, primi ordinis do-
tur, alii novem ſtatim creantur
 pro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

pro ſecundo ordine, & eadem ra
deinceps pro tertio, & pro quarto
guli verò numero ſuo completo
ficiſcuntur accepta ſyngrapha, ut
in ſedes conſtitutas. IOAN. I
omnibus, quæ de creandis Electo
à te ſunt dicta, quatuor ex animo
ſcrupuli fuerint evellendi. Atqu
primus eſt. Dixiſti modò in du
extremis urnis recondi ſolere gl
los, ad mille & quingentos, non
ratè quidem calculo ſubducto
quantum viſu duntaxat æſtimare
Fieri poteſt, opinor, quum ver
eſt ad ultima ſubſellia, ut nonnu
perſint aurati globuli adhuc ſort
cendi, neque tamen ex argento
ſuppetant, quot acceſſuris ad ſorti
poſſint ſufficere; Vnde mihi vic
fieri, ut quibus omnium poſtrem
cedere contigit, illi non ſatis
conditione ſint, propterea quod
lime duci poſſunt, ubi cum pauc
genteis, aurati globuli ſunt relicti.
propter, ſi quid eſt à vobis hac
cautum, intelligere cupio. Alter
ſcrupulus eſt: Vtrum aliqua rat
data fuerit opera, ne quis Patriciu
nire poſſit ad ſortitionem alio ſu
liorum ordine quàm ſuo. Nam
revertitur ad ſedendum, poſſet ali

aculum inſinuare ſe in alterum ſub-
iorum ordinem, nondum evoca-
n. Tertius autem eſt, an fuerit
ogitatum aliquod remedium ad
pediendas fraudes in globulis eli-
ndis. Poſſet enim quiſpiam tenere
ſditum in manibus globulum au-
um, quem poſtea ſimularet ſorte
ctum eſſe; Poſtremò ſcire cupio,
quid apud vos interſit auſpicari ſor-
ionem ab uno latere ſubſelliorum
agis, quàm ab altero. Si quidem vi-
ntur uno & eodem tempore ſimul
raque tendere ad ſortiendum, cum
agula petant urnam, quæ reſpondet
bi; quæ tamen res in capitibus ſub-
liorum minimè procederet. Itaque
ihi cauſam ediſſeras velim, quæ ma-
res veſtros induxerit, ut ſtatuerent
rdinem non inter capita ſolum, ſed
inter latera. TRYPHO. Sapienter
aæris; à me verò dabitur opera, ut
æc omnia quàm pauciſſimis tibi ape-
am. Quod igitur primo loco ſcrupu-
um injiciebat, verum eſt quicquid au-
umas. Nam plerumque accidit, ut
um iis, qui cenſentur ordine poſtre-
no, multò melius agatur, non ſemel
tiam cum iis, qui poſtremi ſunt in
oc ordine. Sed Conſiliariorum ad
rnas conſidentium partes ſunt, ubi
ſorti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſortitio proceſſit ad ultima ſubſ
& ſpectat ad finem, obſervare, an
buli argentei, & Patricii ad ſortes
turi, pari numero ſint, & ſi qui de
ſupplere; ſi qui redundant, exir
Nequis autem Patricius accedat a
nas extra ſuum ordinem, lex eſt
nos, quæ jubet in eos, qui ſubſellia
mutant, & aliò ſe transferũt, ani
verti quàm graviter, idque ab ipſo
mo Comitiorum exordio, donec
rit abſoluta creatio triginta-ſex El
rum: nam poſtea licet omnibus
nem mutare, & abire quò libet. S
etiam, ubi ſubſellia completa ſunt
cludi quædam oſtiola, quæ ſunt i
pitibus, neque reſerantur anteq
tempus veniat exeundi ad ſortes.
ſunt hæc oſtiola ſubſelliis quibuſ
exceptis binis ſecundùm latera m
ra, quibus quidem ea de cauſa non
runt impoſita, ne miniſtris, &
forent impedimento, quos freque
oportet conclave ingredi, vel eg
præcipue verò Patriciis ipſis, qu
deuntes à ſortitione, ut ad ſeden
ſe referant, per illud ſpacium tra
debent, quod utrinque patet inte
ctum inter ea ſubſellia, ſinguli ta
per ſuum, hoc eſt, quod ſpecta
ſuum ordiné; & quoniam poſſet e

a-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ndere (quæ res mihi nunc primùm
mentem venit) ut Patriciorum ali-
is tentaret iterum ad urnas proce-
re in ordine ſuo, veluti ſi qui primo
o progreſſi ſunt, iidem reverſi mi-
nè conſiderent, ſed admixti ultimis
ſterent; Ea fraus ne locum habe-
, à majoribus noſtris inſtitutum eſt,
aliquot ex miniſtris togati quidem,
capitis rubro integumento, comi-
tur in reditu poſtremos ſingulorum
dinum, eoque modo ſecernantur à
mis ultimi. Quare nullus ex his
teſt illis ſe adjungere, atque unà re-
rti ad periculum ſortis faciendum.
autem nihil fraudis adhiberi queat
globulis auratis ſupponendis, ita
utum eſt. Apud nos plura genera
nt ejuſmodi globulorum, quæ diſſi-
ilia ſatis apparent pro varietate no-
rum, quibus impreſſa ſunt, nimi-
um Alphabeti literis; Injecturi porrò
obulos auratos in urnas miniſtri, ex
noquoque genere ſingulas capiunt
ex autem genere ferè) & ſimul o-
nes in urnam condunt, ut ex ipſis u-
us aliquis ſortito ducatur, cujus nota
dicet, ex quo genere globuli ſeligen-
i ſunt, idque tunc uſurpatur, atque
n urnas infertur: Hæc autem inſpe-
tante Duce, & Cõſiliariis omnia pera-
guntur,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

guntur, & non alio tépore, quàm
proximum eſt ad ſortitionem v
Quamobrem fieri non poteſt, u
quis noverit, qua nota globuli p
pue conſignati ſint, & ad frau
ſtruendam hac in re ſe compararet:
lam quidem poſſet aliam ſtruere, c
ſecum domo afferre globulum, &
bita ſpecie quaſi recens ex urn
prompſerit, oſtendere palàm,
occultè geſtabat in manu. Quapr
exhiberi ſolent Conſiliariis prop
nas ſedentibus, nimirum ut prob
ſpiciantur, & recognoſcantur ab
utrum præditi ſint teſſera legiti
Priſcis temporibus id in more poſ
erat, ut id globuli genus injicer
quod Conſiliariis, & Duci potiſſi
placuiſſet. Temporibus noſtris to
permittitur ſorti. Vltimo loco qu
bas de laterum diſtinctione. No
mel dixi, quotieſcunque ex ordi
unus accerſeretur, duos ordines a
nire ſubſelliorum, qui dicuntur la
Nunc quia poſſet evenire, ut du
eadem familia ſinguli quidem ad
urnas, & à ſuo latere, ſed pariter
atque eodem tempore contende
ad ducendas ſortes, ne ſi fortè glo
lus auratus utrique ſimul obven
controverſia oriretur, uter ad ur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

medio poſitam admittendus eſſet
n ſimul ambo nõ poſſunt ob com-
ne genus) hac ergò ex cauſa ſtatue-
, ut ille priori loco veniat, cujus
ni, ſive lateri ſors affuerit, eoque
ulum inauratum quoque ſortien-
lter à ſortiendo excluſus ad ſeden-
n revertitur; argenteum verò ca-
te, tunc ad urnam mediam ad-
vet manum, ac tuetur ſuum lo-
1. Videor mihi cuncta, de quibus
igere te dixeras, ſatis explicaſſe:
quid aliud ambiguum ſupereſt, in-
ita perſequar. IOAN. Nihil omni-
mi Trypho; perſequere ut lubet.
YPHO. Poſtea quam Electorum
terni ordines eo, quo dixi modo
ati ſeceſſerint, alius poſt alium in
prias ſedes (ſimul enim atque fue-
mpletus primus ordo, abit in lo-
n ſuum conclavi relicto, & dein-
s alter creatur, intereaque ille ſuos
ndidatos deſignat, quemadmodum
licabo) tunc licet ad alia ſubſellia
nsire, ſi velit, patricio cuivis: Si qua
rò lex ad Comitia perferenda eſt, hoc
npus opportunum habetur, dum
giſtratuum cõpetitores inſtituun-
, & modus talis eſt. Meminiſſe te
do id, quod antea dixi, ex noſtris
giſtratibus alios eſſe, qui Candida-
tos

tos quatuor ad ſummum admi
alios qui non niſi duos: Quonia
nunc ex hoc genere, nunc ex ill
terdum etiam ex utroque ſim
giſtratus creantur: idcirco Elect
ordines plerunque certè quatern
nunquam bini tantummodo ſt
di ſunt. Sed faciamus quaterno
nes conſtitutos eſſe. Vbi primus
ſua collocatus eſt unoquoque E
rum pro ætate capiente locum,
à ſecretis nempe is, cujus hæ ſu
tes, recitat cunctis audientibus
ges, à quibus recedere non licet i
didatis renunciandis: eæ non
cauſa inſtitutæ ſunt, quàm ut r
ciatio ſincerè fiat, abſque fuco, &
Quibus perlectis novem globulo
jicit in urnam diſtinctos numer
notis, quas gerunt inſculptas.
Electorum unusquiſque, ſed initi
nioribus ducto, ex urna globulu
promit, qui notat eum magiſtra
in quo ſibi renunciare Candidatu
cet: Oportet enim vel unitati
binarii, vel cujuspiam alterius nu
uſque ad novenarium, deprompt
bulo notam aliquam impreſſam
Cuicunque igitur Electorum unit
tigerit, facultas datur eligendi,
velit in eo magiſtratu, qui prim

ſcr

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ptus occurrit in ſyngrapha tradita
iori per ſcribam à ſecretis. Dicitur
id nos is Elector primam vocem,
: eſt nominationem, ſeu nominan-
facultatem habere : is qui binarium
erit, ſecundam, atque ita deinceps:
andocunq;verò creandi ſunt unde-
n Magiſtratus, qui numerus eſt o-
nium maximus, qui creari poſſunt;
, qui primum nactus eſt, habet in-
er decimum; qui verò ſecundum,
dem undecimum. Licet autem Ele-
ribus, quod eſt obſervandum, per-
tare, ſi velint, inter ſe Magiſtra-
um nomina, quæcunque ſors obtu-
neque quicquam intereſt, ſit ne
mo, an ſecundo, tertioque loco ſcri-
um illud nomen, cujus eſt permuta-
facienda. Et quoniam pro iis, quos
unciarint, coguntur ipſi Electores
ſtare ſe vades, ſive prædes, quos
pellare vos conſueviſtis *Mallevado-*
, Elector qui cum alio nomen per-
utavit, nihilominus obligatur, &
æs eſſe debet pro eo, qui renunciatus
erit ab altero permutante, idque
æſertim ubi creantur magiſtratus, à
ibus publica pecunia tractanda eſt.
uocirca qui permutationem facere
ſtituunt, id oneris habent, ut præ-
nt culpam illorum, quos minimè

nominarint. Ergò qui primum n
adeptus eſt, hoc eſt, cui datum
ſorte jus nominandi Candidatu
quem in primo magiſtratu, qui
ris etiam omnibus honeſtior ha
(nam diverſo in honore ſunt
Magiſtratus, & alius alio digni
præſtantior eſt) quòd ſi contige
eo permutatum fuiſſe, Elector ill
ſubiit in eundem locum, primas
in nominando ex Patriciis, quem
que libeat: Verumtamen is, qui
natur ab eo, ſubjici debet etiam ſ
giis cęterorum omnium, & ex n
ſi non plura, ſaltem ſex adeptus
minationem ſuam ratam habe
quid autem ei numero deſit, n
eſt eidem Electori, ut alterum n
net, & eo fortè repulſam ferent
tium etiam, & quartum, nequ
quam deſiſtat, donec aliquis app
tus fuerit aliorum judicio. Re
autem hujus candidati nomen i
grapham à ſcriba, qui eſt à ſecreti
ſupponit illud nomini Magiſtratu
ſerteque exprimit dignitatem, ſi
modò obtinet, vel aliâs obtinuit
quo fuerit electus, & in quonam
dine. Deinde pergit Elector alte
minare, is qui ſecundæ nomina
poteſtatem habet, & qui nomin

lectus eſt, approbatur, & refertur
ngrapham ſub magiſtratu, cujus
tus eſt candidatus nomine ſuo
to. Primi quidem, ſecundique or-
s prorſus eadem eſt ratio: Sed in
o, & in quarto variare ſæpè con-
it. Si quando enim creandi ſunt
giſtratus ex iis, qui tantum duos
petitores admittunt, ii renunciari
nt in primo, & ſecundo tantum
ine; quo fit ut Electores tertii, &
rti, nonnulli facultate eligendi ca-
nt, illi nimirum qui globulum du-
nt, conſignatum ea nota, cui nulla
ninatio, ſive magiſtratus reſpon-
Neque tamen omninò nihil præ-
rit Electorem eſſe, quanquam ſors
ninandi poteſtatē minimè tribue-
Nam cum ſubire Electorum ſuffra-
debeant, quemadmodum explica-
eſt, omnes qui nominantur; ei-
ſi non eligendi, ac certè appro-
di vel rejiciendi, quoſcunque ele-
nt alii, ſuppetit facultas. Sicubi
ò difficultas oriretur, & Electores
r ſe controverſarentur, veluti ſi
s eorum vellet aliquem nominare,
quo ambigeretur, an ſuffragia ferri
nino poſſent, tunc ex Advocatori-
unus, itemque ex Præfectis De-
-virûm eò conferre ſe debent, ubi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

fuerint electores ii, & controv
ipſorum judicare. Per hunc mo
omnibus candidatis, ſive comp
ribus magiſtratuum delectis, non
Electoribus ad Comitia reverti. I
hoc tantummodo Conſiliariis, P
ctis Decem-virûm , Advocator
& Cenſoribus, ſi quando Electore
rint. Illi porrò ſcribæ, qui ſinguli
dinibus affuerunt à ſecretis , def
ſyngraphas ad magnum Cancella
in quibus ordine deſcripti ſunt
ſtratus, infra quoque nomina ſin
rum Candidatorum, cum omnib
quæ adjungi ſolita dixi. Eſt aute
lud obſervandum , cum modò
tuor, modò duo tantum comp
res in ſingulis magiſtratibus inſti
liceat, prout vel ab omnibus,
duobus ordinibus duntaxat eligi
ſueverunt , tum pauciores etiam
gnare poſſe quàm quatuor , aut
Nam contingere poteſt, & ſæpè
tingit, ut plures ordines in unum
didatum, interdum etiam univer
riter conſpirent; Quod ubi cont
nihil obſtat, quo minus de ipſo ſu
gia ferenda ſint, quamvis comp
res tunc nulli appareant: Videtur
quodammodo ipſe ſui compet
quatenus à pluribus ordinibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

tur. Sed faciamus in unoquoque giſtratu ſingulos à ſingulis ordini- electos fuiſſe, tunc quæri ſolet, um aliquo vitio laborent ſive impe- nento, quod quidem multiplex eſſe eſt, aut quia tantum temporis non- n eſt exactum, quantum opus eſt conſequendum alterum Magiſtra- n; aut quia publicum munus obit us ex conjunctis, per quem candida- aliquis excludatur; aut quia de re- undis fuit poſtulatus, atque id ge- s alia, quæ cum publicis monumen- cóſignata ſint, momento temporis iuntur, atque in lucem veniunt. Si is igitur compertus fuerit ejuſmodi ii, illius in ſuffragiis ferendis ratio n habetur: quod ſi ex cópetitoribus atuor terni excluderentur, is unus, i relinqueretur, ſuffragiis impertiri n poſſet, propterea quod competi- ribus omnibus careret; Atque hoc genere documenti cujuſdam loco cipere potes; Quicunque ab uno tan- m ordine fuerit deſignatus, eum niſi mpetitor adſit, nullo modo ſuffra- orum compotem futurum, ne dum agiſtratus: Quicunque verò ſaltem duobus ordinibus, etiam ſi bini com- titores alii non admitterentur, quos liqui bini ordines ſtatuiſſent; poſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

nihilominus ipſum abſque compe[...]
ribus ob eam rationem, quam a[...]
conſequi magiſtratum, dum n[...]
quicquam aliud obſtare non rep[...]
tur. Primarius ergò ſcriba recita[...]
percenſet ex ſcripto unà cum ſuis [...]
petitorib⁹, omnes magiſtratus, eo[...]
do prorſus, atque ordine, quo d[...]
ptos dixi. Mox à capite orſus pro[...]
ciat competitores in primo Mag[...]
tu, qui etiam præſtantiſſimus eſt; [...]
cipem verò locum tribuit illi, q[...]
exhibuerit primus ordo compe[...]
rem: accedente verò conſenſu [...]
alterius ordinis, id etiam exprim[...]
Ac ne quid ex omnibus his reb[...]
lateat vel minimum, accipe ho[...]
emplum: nam ita principiari ſc[...]
primario ſcriba. Andreas Grittus [...]
Patavii Prætor, Præde Georgio [...]
nelio filio Petri, in ordine primo [...]
ſecundo, Andreas Grittus fuit Pa[...]
Prætor, Dominico Triviſano Pr[...]
Atque hoc modo toties repetitur [...]
didati nomen, quot numero ſun[...]
dines, à quibus fuerit nominatus. [...]
cenſitis autem omnibus candida[...]
eo magiſtratu, non hi tantummo[...]
quorum eſt res agenda, ſed omne[...]
jam, qui ſunt ex eadem familia, [...]
aliqua conjunctione arctiore, invi[...]

cludunt, è conclavi egreſſi pręſto-
ur alicubi interea, dum feruntur
agia. Poſt eorum diſceſſum, Scriba
nus alta voce ſimul omnes admo-
humano, divinoque jure præce-
n eſſe, ut ei ſuffragentur, quem
mum fore ducunt, maximeque è
blica. Quibus dictis primum can-
tum exhibet: Tunc adoleſcentuli
am, quibus id munus datur, feſti-
ad excipienda ſuffragia parvis
uſdam lata pilis ex albo lino con-
s. Præferunt autem ſinguli binos
los ligneos inter ſe connexos; pra-
m, & album; hunc interiorem
avet; illum exteriorem, qui rejicit
lidatum: Qui ſanè loculi ita fabri-
ſunt, ut nullus queat introſpice-
& animadvertere, in utrum pila
derit. Et quoniam conclave ipſum
latè patet, & vix fieri poteſt, quin
uod exiſtat murmur, candidati no-
aſſiduè iterari ſolet, dum colli-
tur ſuffragia per eoſdem adoleſcen-
s: Collata verò, atque excepta de-
ntur ad tribunal Principis, & quæ
pitia ſunt inferuntur in quoddam
ulum album; adverſa in alterum
inum: Recenſent autem, & enu-
ant Conſiliarii, illa quidem, qui
nt ad dexteram Principis; hæc

verò,qui ſunt ad ſiniſtram. Cæter
pauciora fuerint propitia, quàm
dimidia parte ſuffragiorum, ni
Candidato poteſt obtineri : Sin a
plura, nihil prohibet, ideoque
tur in ſcripta, quot numero ſuff
dimidiam partem ſuperaverint.
ſuffragia numeranda cõpetitores
quos ſcriba magnus pronunciavit
dine ſuo periculum faciant, & qu
ra ſupra dimidiam partem ſuff
tulerit, hic ſuperatis competito
obtinet Magiſtratum. Subinde
per eundem Scribarum principe
citantur nomina competitoru
proximo Magiſtratu, qui ſtatim
abeunt, unàque omnes illi, qui pe
à ſuffragiis arceri ſolent. Qui ver
mi exceſſerant, denuo ingrediu
Idem prorſus adhibetur ordo in
ris omnibus. Creatis autem om
Magiſtratibus, quicunque illos a
ſunt, palam à ſcriba magno con
morantur jubente coram Cenſor
ut ſe ſiſtant, à quibus delatum
mentum accepturi ſunt, nihil eo
ciſſe contra quàm leges præcipi
causâ Magiſtratus. Poſt hæc dimit
tur Comitia. Sed illud certè nullo
do eſt prætermittendum, ſi conti
ut nullus candidatus exuperet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

partem ſuffragiorum in univer-
agiſtratibus, ea die nihil omninò
um, & creatum fuiſſe, cum omnes
er exciderint à ſua petitione. Quo-
verò Comitia ultra ſolis occaſum
ucere, & continuare minimè li-
antiquiſſima lex jubet, ubi ad-
eraſcit, ut eorum tantum no-
a commemorentur, qui Magiſtra-
adepti ſunt uſque ad illud tempus:
ui verò ſuffragia nondum ſubje-
, eorum non habenda eſt ratio:
fit, ut minimè frui poſſint eo be-
cio, quod propter nominationem
torum conſecuti fuerant: Siqui-
proximis Comitiis alii competi-
es denuo inſtituuntur. Hujuſmodi
ndorum Magiſtratuum apud nos
atio, in qua commemoranda cer-
i longior, nequid fortaſsè præter-
terem, quin tibi explicarem: ne-
tamen ſcio, an adhuc meæ volun-
atque ſtudio ſatis hac in re fece-
. Ex eo plane intelligam, ubi tu
ſic explicatam, & exploratam ha-
eris, ut nullus amplius relinquatur
bitandi locus. IOAN. Quamvis ac-
atè ſatis hanc rationem perſecutus
ris, duo tamen adhuc mihi reſtant,
e intelligere cupio; Primum, qua
cauſa ſcribarum princeps, ubi no-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

men candidati alicujus edit,
etiam recenſeat honores, ſi quos
obtinuit: Deinde cur Electoris
que nomen referat. TRYPHO.
ciſſima ſunt ea, de quibus nunc
ris. Vnà cum nomine candidat
cenſentur ea munera, quæ ſupe
bus temporibus eidem mandata
ad conciliandam majorem bene
tiam, & gratiam, ut appareat eo
nunc petit, non indignus eſſe, qu
rit alio Magiſtratu aliâs dignus
tus. Fortaſſe quoque ob diverſam
ſam: Nam fieri potuit, ut in o
da, & adminiſtranda ſuperiori
vincia talem ſe non præſtiterit, u
ſens meritò deferenda illi vide
Quare non aliam ob cauſam rec
ſolent honores atque dignitates
bus ii ſunt perfuncti, niſi ut ren
memoria rerum geſtarum, facili
dicari poſſit, an præſentes quoq
dem committendæ ſint. Elect
verò nomina ſimul etiam edu
non propter eam rem tantum,
ſuperiùs tradidi, nimirum, quo
tractandæ ſunt publicæ pecuniæ
qui candidatum aliquem approb
ne ſua laudat, debet pro ipſo ſ
bere, & peculatum præſtare, ſi
forte admiſerit; verum etiam in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

aliis Magiſtratibus, quibus nulla
niæ cura eſt, facile unuſquiſque
ligere, ac ſtatuere poſſit, proſpe-
ne bono publico ille, qui nomi-
t, arbitratus talem virum è repu-
fore, an verò amicitia, vel alia
unque privata ratione fuerit ad-
us, ut eum potiùs, quàm alium
inandum putaret. Et harum qui-
ſingularum rerum eas cauſas af-
, quæ verò mihi quàm ſimillimæ
ntur eſſe. Meminiſſe autem debet
niverſis rebuſpublicis multa ſanci-
ſſe, quæ cur ita ſint, ne probabilis
dem ulla poteſt aſſignari cauſa,
ratio, ne dum planè vera: Quod
iis modò Civitatibus uſu venit,
uarum adminiſtratione ſæpè fuit
iatum; ſed illis etiam, quæ ſemper
em cum inſtitutis, tum legibus uſæ
uerunt. Quamvis enim ea perpe-
manſerint, & maneant, nimia
tè vetuſtas obliteravit rationes, qui-
adinventa, primùmque uſurpata
it. Quare nihil eſt, quod mirum tibi
eatur, ſi quid audiſti à me, vel for-
ſe audies, cujus afferre cauſam nul-
n ipſe poſſim. IOAN. Recte, pru-
nterque: Ego verò quicquam non
uiro, niſi quod inveſtigari, & co-
oſci valeat. Cedò mihi nunc quæ-
ſo,

ſo, licetne quibuſcunque co
Electoribus eſſe, competitores
fieri atque nominari, vel ab al
fortè etiam à ſe ipſis. TRYPHO.
que pariter licet; ideoque ſcr
princeps, ubi nomen alicujus o
qui ſe ipſum nominarit, & com
rem ſtatuerit, ad hunc modu
nunciat. Andreas Grittus in
primo, ex ſemet ipſo renun
hiſque cætera adjungit. Neq
alienum eſt ab æquitate, ut qu
ſemetipſum quoque nominare
ubi ſpes fuerit adipiſcendi Magi
IOAN. Si rectè memini, n
ediſſeruiſti, quis Patriciorum
rus neceſſarius ſit habendis Co
TRYPHO. Recte mones; neq
mihi potuiſſet id in mentem i
re, niſi modò injectum fuiſſet
voce tua. Quæ res manifeſtè o
quanti referat in hujuſmodi ſe
bus interrogantis prudentia. D
tur nullum certum numerum
tum eſſe, qui convenire debeat
giſtratus inſtituendos: Vix tam
quam contingere, quin concl
fertum ſit maxima frequenti
tamen ubi res alia tranſigenda
ut puta novæ leges ferendæ, aut
deliberationes aliquæ ſanciendæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

de rebus infrà commodius, nihil
pſis omninò confici peragique
ſt, niſi Comitiis interfuerint ſal-
Patricii ſexcenti. Quin etiam niſi
nor è Conſiliariis præſentes fue-
, nec Magiſtratus creare, nec aliud
quam tractare, & perficere da-
IOAN. Hæc tota Magiſtratuum
ndorum explicata ratio, poteſtne
ua fraude adhibita depravari, &
umpi, ita ut opes, & gratia, cæte-
ue hujuſmodi, præter fas alicui pa-
ciant aditum ad Magiſtratus? TRY-
. Quid tibi velis, intelligo: Sed
niam hic non eſt locus, reſpon-
differam. Plana res fiet, cum de
ſoribus erit ſermo. Quamobrem
ihil amplius reſtat, quod de Co-
iis majorib⁹ intelligere cupias, per-
cti erimus hac laboris parte. Nam
ræcipuis quibuſdam, & ſingula-
is rebus, quæ ad ipſa quoq; Comitia
tare ſolent, agendum nobis fuerit
gis opportuno loco. Ab hac igitur
træ Reipublicæ baſi, ſive funda-
nto facto veluti gradu conſcende-
s, ſi libet, ad Rogatorum Conci-
n, hoc eſt ad Senatum, qui Comi-
proximè conſequitur, ut ſuperius
. IOAN. Quandoquidem ea, quæ
Comitia facere videbantur, expli-
cata

cata ſunt omnia, per me non ſta
minus ad enarrationem pro
accedas, quandocunque libea
enim mihi à te factum cumula
intelligo, neque verò mihi a
quicquam in mentem venit
enucleari percunctando velim.
PHO. Concilium Rogatorum,
ante ut inſinuavi, eſt unum è
mis noſtræ reipublicæ membri
quatuor eſſe dicebam, nempe
Comitia, Rogatorum Conciliu
legium, & Ducem: Agit enim
deliberat de omnibus graviſſi
bus. Conſtabat autem antiqu
poribus è Senatoribus tantu
ginta: cœptum eſt addere poſte
viginti, nunc viginti quinque,
poſtremò tandem ſancitum fu
ad illos ſexaginta totidem acce
Præbuit, opinor, acceſſionis fa
cauſam magnitudo, & frequen
gotiorum, quæ temporibus illis
runt, quibus lex eſt perlata, ut
berando ſingula eò magis excu
tur, quo conſultationibus plure
operam, quemadmodum factu
perimus, ubi Creta defecit, Lau
Celſo Duce quinquageſimo
Siquidem viri ex ordine Patri
ginti quinque Senatoribus alii

ad

ūncti ſunt: & non multò antea
nne Delphino Principe totidem
ant aſciti in eundem ordinem, ſan-
dæ pacis ergò cum Pannoniæ Re-
Bello deinde Patavino, & non ſe-
aliâs conſtat, idem factum fuiſſe
as ob cauſas, atque ita conſuetudo
dem obtinuit, ut viginti quotannis
ptarentur. Auctus in duplum nu-
us tempore Michaëlis Sceni, qui
in ordine Ducum ſexageſimus ter-
: Ad extremum verò Franciſco Fo-
o Principe crevit idem Adjuncto-
numerus uſq; ad ſexaginta; Velim
em ſcias, non plures ex una familia
m tres omninò inter ſexaginta ve-
s Senatores locum habere poſſe:
r Adjunctos quoque duos; ali-
ndo tres, ſi modo bini duntaxat
int in veterum numero. Atque ita
nplectitur Rogatorum Concilium
centum, & viginti viros, quos
nmemoravi, propterea verò non-
los magiſtratus; immò quædam
concilia, ſed non eodem jure. Sunt
m qui facultatem habent ferendi
ragium, quod vos appellare con-
viſtis (*Rendere il partito,*) ſunt et-
, quibus hoc non licet, ſed hono-
gratiâ datur intereſſe tantum, ut
e geruntur in republ. intelligere va-
leant.

leant. Hi verò ſunt, qui Senatum
diuntur cum ipſo jure ſuffragii,
tres Conſiliarii, qui dicuntur in
res, & duo Cenſores, qui poſt
abierunt è Magiſtratu, tunc ob
ſolēt jus ferendi ſuffragii. Tres v
præſunt actis per Supracaſtaldi
nam hi jurisdictione confecta v
in Senatum nacti jura ſuffragior
quoddam tempus. Accedunt h
publicorum vectigalium cuſtod
redituum Gubernatores voca
Tres quoque rei frumentariç pr
quatuor ſali procurando, tres
Quæſtores, tres, qui veteribus r
bus præſunt inſpiciendis, totide
recentioribus. Tres Ædiles vi
tres Navali præfecti, tres Quæſt
præpoſiti, tres Magiſtratibus D
tres fiſci Recuperatores. Quib
tem in Senatum venire licet, ſe
que jure ſuffragii, ſunt omnes h
legium ſapientum, Trium-viri
cuſtodiendis, Concilium dec
pientum, Trium-viri valetudin
dæ, Trium-viri vectigalibus, M
tus is, qui mercibus advehend
eſt ex Alexandria, tres viri, e
maſco duodecim, ex Londino to
Omnes hi, quos recenſui, in unu
lecti apud nos conſtituunt Se

Rogatorum Concilium. IOAN.
mihi multum in optatis ali-
intelligere de his Magiſtrati-
modò id opportunum tibi videa-
TRYPHO. Mihi conſtitutum eſt
de his dicere, propterea quòd ni-
d rem faciunt: intendimus enim
mmemorare tantummodò, quæ
are poſſunt ad conſtitutionem
erſæ reipublicæ. Itaque ut propo-
narrationi inſiſtam, Concilium
atorum ob id nominatur; quia
is illis temporibus, ut plerique re-
nt, à publicis miniſtris convoca-
ur Patricii, & quodammodo ro-
ntur, ut accedere vellent ad con-
tiones, & deliberationes publicis
ebus. Creantur autem Rogati,
Senatores, nimirum illi priores
ginta, quibus hæc appellatio com-
t potiſſimum, eodem modo, quo
iſtratus omnes in Comitiis ſolent,
ni quidem ſingulis diebus, verùm
o tam maturè tempore, ut ante
nd. Octobris omnes ſint crea-
qua die Magiſtratum ineunt. Cæ-
ſexaginta, qui dicuntur Adjun-
uno eodemque tempore cùm in
mitiis tùm in Senatu creari ſolent
i vertentis, idque fit hoc pacto.
tio Kal. Octobris, qui dies Beati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Michaëlis Archangeli memoria
ſecratus eſt, cogitur, qui tunc
natus, & integrum eſt cuique,
jus ſuffragiorum obtineat, non
quem velit inter Adjunctos n
Porrò nominati omnes ſcripto
dantur: Proxima die Comitia n
indicuntur, & unus ex iis, qui
ſecretis, cunctorum nomina p
recitat è ſcripto, & in urnam co
unde ſingula ſorte ducit ordine
tinuo, pro quibus itur in ſuffrag
quicunque ſuperaverit dimidiam
tem, ille novo Senatui adjung
erit. IOAN. Nõne poſſet accidere
liqui repulſam ferrent ex iis, qui
nati ſunt, ita ut ad complendum
ginta Adjunctorum numerum
nihil deeſſet? TRYPHO. Poſſet, ta
rariſſimè; Tunc autem ii Sena
qui deſiderantur, (ſemper enim
ciſſimi ſunt) eodem modo ſubr
tur proximis Comitiis, neque
aliter fieri, ſi quando priores ill
ginta, quorum præcipua eſt aut
intra tempus approbati omne
fuiſſent. Sed ut redeamꝰ ad ipſam
Quicunque ſunt hujus Concilii
cipes effecti, cæteri Magiſtratus
intereſt, quo tempore ſint renu
Ineuntibus enim novis Senat

numerari debent, quotquot ver-
ſtur in iis muneribus, quæ modò
commemoravi, & dum juriſdictionem
...m .... quandiu juriſdictionem
nimè abſolverint. Ea tamen abſolu-
priuſquam Senatores annum ſuum
nficiant, ſtatim locum relinquunt
ceſſoribus, qui ſimulatque appro-
i fuerint, veniunt in Senatum.
nſuevimus etiam difficillimo reipu-
cæ tempore facere copiam Senatus
quot Patriciis, qui publici ærarii
opiam ſublevare voluerint privato
cenſu, nimirum mutuando certo
cuniæ numero per leges definito,
æ tempus etiam conſtituunt, quo
et eo munere honorario frui, ne ſi
rtaſſe ſolutio anticiparetur, amitte-
collatum beneficium intempeſtivè
gantur: Verum quamdiu pecuniæ
ſtitutio facienda differtur, tamdiu
illus excludi debet à Senatu, idque
rpetuò ſolemne eſt. Nunquam ta-
en illis communicantur jura ſuffra-
i, ſed tantum patet aditus in Sena-
um, in quo nullam reipublicæ præ-
ant aliam operam, niſi quod publi-
s negociis vacant intelligendis, atque
is perturbationibus audiendis, quæ
hominibus continenter excitari ſo-
nt. Hæc autem conſuetudo, ſi non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

omnino ſaltem aliqua ratione vid
nō improbanda, quod inde non u
fructum publica res capiat. Nam
ter illud, quod civium pecuniis ut
hoc etiam pariter conficit, ut ju
res (nam ejuſmodi plerique ſu
maturè ſibi uſum rerum compa
queant, & ad ſummam virtutem t
peſtivè proficere: quod certe quàm
pediat reipublicæ, nullus non in
git. Convocari porrò Senatus, h
rique ſolet, quotieſcunque Colleg
cenſuerit, prout inferius expon
Magiſtratibus etiam, & Advoca
bus datur; his, cum de re quapian
ipſum relaturi ſunt: illis, cum le
aliquam ſancire voluerint, & quo
cunque Senatores convenire deb
ære campano ſemper id ſignifica
attamen etiam per publicos præco
ſeu viatores accerſiri ſolent. E
verò capere aliquid neutram in
tem licet: ita enim nos loquim
hoc eſt decerni, & ſanciri nihil o
nò poteſt, niſi quatuor ſaltem Co
liarii fuerint in Senatu, & ex om
bus Senatoribus, quibus eſt jus fe
di ſuffragii, ad minus ſexaginta:
vix unquam accidit, quin multo
jor ſit frequentia. Agitur in Se
de maximis & graviſſimis quibu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ociis univerſæ reipublicæ,conſulta-
, & deliberatur de pace, de bello,
induciis, de fœderibus, de rationi-
comparandæ pecuniæ ad uſum
ublicæ; ſed hæc omnia quomodo
tentur, expreſſè patebunt, ubi
no nobis erit de Collegio. Leges
que approbatæ ſanciuntur ab hoc
Senatu,de quibus primùm cogno-
ille Magiſtratus, ad quem pertinet
es,cujus cauſa lex eſt jubenda, mox
legium adit, atque oſtendit ejuſ-
legis, vel utilitatem, vel neceſſi-
m: Approbante Collegio tùm de-
m fertur ad Senatum, à quo niſi
data fuerit, rata non habetur. San-
verò præconis voce promulgatur,
o tempore omnes eâ tenentur, &
ipit hanc curam Magiſtratus, qui
legis autor.Hoc modo Triumviri,
nomen habent à pompa, pro-
rea quod eſt eorum munus proſpi-
e, in victu & veſtitu modeſta quæ-
n parſimonia ut adhibeatur, non
pridem novas leges condiderunt
ipſis de rebus, quæ poſtea ſunt ap-
bbatæ à Senatu, & palam edictæ,
que nunc ulli ab earum obſervatio-
diſcedere licet. Quanquam à nobis
erdum dari ſolet opera,ut non mo-
in Senatu, ſed etiam in majoribus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Comitiis nonnullæ leges ſciſcant
opinor, eſt in arbitrio poſitum M
ſtratus, à quo lex fertur, & non
de cauſa procurari exiſtimo, quà
accedat eidem legi major quædam
toritas. Ita Cenſores paucis ab
menſibus, qui Magiſtratus recen
ſtitutus eſt ad ambitionem Can
torum nimiam coërcendam, juſſ
eam legem, ne quis congratula
cuiquam Magiſtratum adepto.
lex à Patribus comprobata ma
conſenſu, multò majori etiam in
mitiis ſtabilita eſt, atque hoc tem
obſervata quàm accuratiſſimè v
Præter hæc autem pertinet ad S
tum, ſive Rogatorum Concilium
peratoris electio, qui claſſi præſit
aliquod bellum mari gerendum e
legati optio, ſi fortè belli terreſtri
riculũ imminet: pertinet etiam
tio trium Magiſtratuum, quos c
muni vocabulo ſapientes appellan
ſed alios maximos, alios à contin
poſtremos omnium à mari: fa
brevi, ut hæc omnia planiſſime
telligas. Modus eligendi, quos
cenſui omnes, talis eſt. Senato
cuique datur nominare, quem li
& pro ſingulis nominatis colligu
ſuffragia, cui verò plura contige

ſ

a dimidiam partem, huic munus
rtur. Sed quia non ſemel evenire
t, ut qui plurimorũ judicio aptiſſi-
habetur, nihil oneris ſuſtinere ve-
exempli gratiâ, legati partes in
citu, quin imò ſe moleſtiſſimè la-
m ſignificet, ſi quis autor eſſe velit
ſententiæ; propterea certa quæ-
n ratio fuit à noſtris inita, ut offen-
nis incurrendæ nullo periculo poſſet
vir à Senatoribus nominari, neque
ipſa publica fraudaretur eo fructu,
m percipere meritò deberet è ſui
is virtute. Iubentur ergò ſinguli Se-
ores in parvo quodam chirographo
men illius ſcribere, cujus induſtriæ
nus id committendum exiſtimant.
lecta in unum chirographa repo-
ntur in urna, & ſingulatim per ſcri-
m magnum educuntur, & nomina
ſcriptorum omnia publicè recitan-
r, & pro ſingulis ordine itur in ſuf-
gia, & in quemcunq; magis ea pro-
nderint ſupra dimidiam partem, in
ndem conferunt eam curam, & ad-
iniſtrationem. Cæterum quando
æficitur imperator claſſi, quiſquis à
natu deſignatus fuerit eo modo,
em dixi, poſtea debet etiam in Co-
itiis ſubire ſuffragia competitoribus
tributis per quatuor Electorum or-
 dines

dines, ut explicatum eſt ſuprà ; m
autem imperatorium ei manda
let, qui plura ſuffragia conſecutu
modò non infra dimidiam par
Conſiliarii tandem atque Cen
partim creantur in Senatu, parti
Comitiis ; cum perventum eò fu
modum explicabo. Sunt enim
dam, quæ nunc exponere, neque l
neque expedit, cum magis pend
ab iis, quæ tradenda ſunt, quàm a
quæ ſunt tradita. Quoniam verò
mulatè ſatis ediſſeruimus, quic
ſpectare videbatur ad autoritatem
gatorum, ſive Senatus, reliqua pr
quenda fuerint, niſi prius aliquid
currat, de quo percunctari velis.

IOAN. Hoc unum modò. Di
Senatores Kal. Octobris ingredi ſol
ad capeſſendam rempublicam. Eſt
aliqua ratio, cur hoc potius, quàm
tempore ſoleant auſpicari ? TR
PHO. Vnicam tantum rationem
ferre poſſumus hujus rei, de qua n
tu quæris, bella per æſtatem geri ſo
ſuperioribus ætatibus : nunc en
quemadmodum eſt videre, miles t
hyeme, quàm æſtate continetur in
ſtris : idcircò imminente hyeme Se
tus publicam adminiſtrationem ſu
piebat, ut æſtate proxima ; deinde c

flag

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

…raret bellum, ſatis inſtructus eſſet
… à notitia, tùm ab uſu rerum ge-
…larum : Nam ſi alio tempore, ut
… æſtate ineunte, ad rempub. admi-
…andam ingrederentur ii, qui ſuc-
…re veteribus Senatoribus debent,
…rrerent in principia belli, nulla
…diti ſcientia, nulloque uſu rerum,
…ortaſſe non bene deliberando ma-
…m aliquod detrimentum importa-
… ipſi reipublicæ. Hac, opinor, de
…a majores noſtri temporis id po-
…mum ſtatuerunt. IOAN. Adhuc
…i duo ſubeunt in mentem quæ-
…da. Primum, An qui fuerit in Se-
…u per annum, ſive inter ſexaginta
…narios lectus, ſive inter Adjunctos,
…n proximo & in ſequenti anno
…it etiam eſſe. Alterum, Quomodo
…ant in Senatu excipi ſuffragia.
TRYPHO. Quod attinet ad pri-
…m, ſcire debes, nullam à munere Se-
…orio vacationem neceſſariò requi-
… & ideo non modò in annum proxi-
…m, ſed etiam in tertium, & quar-
…n, continenterque deinceps proro-
…i poſſe, nullo diſcrimine inter pri-
…rios, & inter Adjunctos. Quiſnam
…ò modus ſit excipiendi ſuffragia,
…portuno ac ſuo loco faciam, ut in-
…igas. IOAN. Igitur perge, quemad-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

modum inſtituiſti. TRYPHO. Ex
tur Senatus ab eo, quod nomina
Collegium, eſtque veluti tertium m
brum in noſtra republica, & ma
cùm honeſtate, tùm autoritate:
ſtat autem præcipue tribus, ex hi
giſtratibus, qui ſapientes appella
aut Maximis rebus, aut Contin
aut Mari præfecti, numeroque
ſexdecim, primi quidem generi
cæterorum quinque ſingulatim
cedunt his unà cum ipſo Princi
Conſiliarii, treſque Præſides XL vi
proptereaque hi reipublicæ ma
tem ſuſtinent. Porrò ſapientes
qui vocari etiam ſolent, ſapient
dinibus, tractant ea negotia, qu
ctant ad res maritimas quacunq
tione, non modo belli, vel paci
pientes verò continenti proſpicer
bent rei bellicæ & militiæ terreſtr
non etiam paci. Horum præ
partes ſunt, eos omnes, qui reip
ſtipendia merent, in albo rece
habere, & curam ipſorum gerer
terum ii, qui ſunt ſapientes m
rebus, univerſa procurant, & do
foris, iiſdemque potiſſimum inc
cura omnis pacis & belli, ſcribe
Principes, nec non reſpondend
demque conſulendi, & admini

s partes reipublicæ : ſuperioribus
oribus , quod prætermittendum
ſt , ſuprema quidem autoritas
n ſapientum complectebatur u-
am adminiſtrationē cæterorum
um , qui tamen attingere non
nt ea , quæ ipſi adminiſtrabant.
: licebat maximis ſapientibus
cuncta negotia militiæ terreſtris,
itis tamen ſapientibus continen-
ibus eodem modo jus erat ad-
re ſeſe mari ſapientibus , & unà
ipſis res maritimas pertractare,
qui maximis rebus ſapientes eſ-
iidem quoque præfecti haberen-
àm continenti , quàm mari. Sa-
es autem continenti, maris etiam
rationem ſuſciperent , & præ-
aliud nihil. Temporibus noſtris
ihil variatum eſt in hac rerum
niſtrandarum ratione paucis ab-
annis. Nam continenti ſapientes
ca lege redditi ſunt æquales ſa-
ibus maximis , quod quidem ſpe-
ad rerum adminiſtrationem. Iu-
ctio , & facultas tantummodo ſa-
um mari permanet iiſdem limi-
circumſcripta, quibus erat prius.
ere quidem initio non niſi ſapien-
maximis rebus ; ſed aucta republi-
c amplificato maris imperio cùm
publi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

publica negocia permultum i[illegible]
menti accepiſſent, neceſſe fuit c[illegible]
alios ſapientes, quibus cura mari[illegible]
tiſſima mandaretur. Idem om[illegible]
contigit, ubi propagari cæpta [illegible]
continenti reſpublica, ut opus [illegible]
etiam eſſet præficere alios ſapie[illegible]
quod quidem factum eſt eo tem[illegible]
quo primum Tauriſum in noſtra [illegible]
tionem ceſſit. Cæterorum ſapien[illegible]
primordia originis neſcio: quan[illegible]
majori exiſtimatione, atque digni[illegible]
primis temporibus fuêre ſapiente[illegible]
ri, quàm continenti. Sed parto [illegible]
imperio terreſtri, noſtrorumque [illegible]
mis ac ſtudiis ad continentem [illegible]
verſis, illi jacturam fecerunt ſuæ [illegible]
tatis, hi verò compotes facti ſun[illegible]
plioris multò. Sapientes omnes [illegible]
ſolent in ſenatu non alio modo, [illegible]
Legatus copiarum terreſtrium, [illegible]
rem expoſuimus. Verùm te no[illegible]
giat, maximis rebus ſapientem q[illegible]
quam non optari, quin provect[illegible]
ſit ætate, maximaque virtute: Sa[illegible]
tes quoque continenti licet non[illegible]
dem, magna tamen in exiſtima[illegible]
verſari, atque dignitate; multò [illegible]
dem in minori ſapientes mari, qu[illegible]
giſtratus hoc tempore nulli fe[illegible]
uſui, niſi quòd exercitationis j[illegible]

præbet opportunitatem: Nam ſi
qua re graviori eſt deliberan-
præſto ſunt alii ſapientes conti-
, & maximis rebus. Commune
bent hi ſinguli Magiſtratus, ut
t ſingulos Præſides, & præfi-
ſibi, quorum munus durare ſo-
ſeptimum uſque diem, quo tem-
elapſo ſucceditur. Refert is ad
gium, atque commemorat quæ-
ue agenda ſpectant ad ſuum Ma-
tum. Res autem hoc modo per-
r. Collegium quotidie coit horis
ortum ſolis circiter duabus: me-
ſſe autem debes in nomen collegii
e non modò tres Magiſtratus hos
atum, quos diximus, verùm etiam
ipem, & Conſiliarios, nec non
ræſides Quadraginta-virûm, qui
iam ipſius reipublicæ majeſtatem
unt, appellatione Dominatus a-
nos donantur, neque verò minus
llegium adhiberi ſolent, quàm in
ilium Rogatorum, Decem-virûm,
raque in comitia, ut nihil plane
gendum ſine ipſorum præſentia.
t ſanè Dux unà cum ſuis Conſi-
s ſpeciem quandam Regis, qui
ſingulis Magiſtratibus negocia
at, ipſe tamen adeſſe velit dum
actantur, ejus tamen præſentia
non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

non efficit, quin ea penes illos quorum arbitrio præcipue com fuerint. Sic etiam tres ii Magiſt qui ſapientes dicuntur, quanqua de rebus conſultant coram ipſo cipe, coramque tùm Conſil tùm quadraginta-virûm Præſi nihilominus ea cura ipſis præci cumbit. Convocato igitur colle citari ſolent omnes litteræ ab e pore latæ, quo fuit proximè c ſum; audiuntur quoque oratore cipum, ſi qui audiri poſtulant, t illi ſapientum ordines ea tractan proprii ſunt muneris, moventib referentibus Præſidibus ſuis. Q aliqua deliberatio capienda ſit c vioribus rebus, quæ ſapientum morum operam, & conſilium ſtulant, aut etiam ſapientum, rant res continentis, poſſunt e ſapientes mari, qui tamen his c tationibus intereſſe nunquam bentur, niſi fortè quid nimium rat, & magnoperè urgeat: cæte tum audire debent, & in ſilent ſari: quod ſi velint aliquando ſ tiam dicere, nulla eſt ejus ha ratio, dum ad Senatum refertur, admodum cæterorum ſapient & eorum, qui præſident quadra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Collegio, Conſiliariorum quo-
Principis haberi ſolet. Atque ut
exemplo hujuſce adminiſtra-
rationem totam accipias, facia-
aliquid eſſe deliberandum illis de
quæ pertinent ad ſapientes mari.
diuntur hi ſanè ad rem admini-
lam, ſed prohibere non poſſunt,
cæteri ſapientes, ſi velint, omni-
nterſint. Verſantur igitur in ipſa
ltatione; ſed quid ſentiant, ex-
e non ipſis tantum, verumta-
omnibus, qui ſunt è collegio, da-
Prout autem vel omnes in ea-
vel alii ſunt in alia ſententia: ſic
vel unà, vel ſingulatim ad Sena-
eferunt: licet enim ſingulis cùm
tibus, tùm Conſiliariis, mul-
magis ipſi Principi, cum diſſen-
aliis, ſeparatim ab ipſis rem
libet ad Senatum deferre. Cun-
rrò ſententiæ unà cum autoris
mine per eum, qui eſt à ſecretis,
antur ſcripto; cumque nihil
ò ſit deliberandum, quod qui-
pectat ad publicam adminiſtra-
n, abſque conſilio & approba-
Senatus, eo convocato accedunt
giſtratus, ſententias omnes de-
s ſecum deferentes, quas hoc
exponunt. Si quidem plures,

non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

non una fuerint (ponamus ...
quatuor eſſe) ſimul omnes propo...
tur, ſed primo loco ea , cujus eſt ...
præſtantiſſimus Magiſtratus. N...
qua proficiſcitur à Duce , vel ...
liariis , ea cæteris omnibus an...
debet : ſi qua itidem à maxim...
pientibus , prius eſt recitanda , ...
quæ promanat à ſapientibus ...
nenti , qui præcedunt eodem ...
ſapientes mari. Si verò inter ſ...
conveniunt hi ſinguli ordines , ...
eodem plures ſententiæ fuerint i...
re , quæ ſuam adminiſtratione...
tingit , illius ſententia principe...
cum habet , qui præcellere inte...
legas exiſtimatur. Poſteaquam ...
de univerſis relatum eſt , ſi qui...
mero ſapientum velit contrad...
nullus è Senatoribus poteſt an...
tere , primæ verò partes conce...
ſemper ſunt ei , qui præeminet ...
ritate , atque honore inter ſapi...
Deinde verò poteſtas fit cunctis ...
toribus oppugnandi , quicquid li...
ex iis ſententiis. Vbi verò ſatis ...
ratè diſputatum eſt , ſingulaqu...
menta rationum maturius ex...
colliguntur ſuffragia pro cunctis ...
ad hunc modum. Si quatuor ſe...
tiæ fuerint , ut eſſe poſuimus , qu...

Secretis prodeunt albo colore
li geſtantes loculum, prę manibus
lit alius à Secretis, unà cum pra-
, poſtremo loco venit rubrum,
ætendit. E quatuor illis, qui te-
loculos albos, primus alta voce
nciat autoris nomen, qui ſen-
m attulerit primo loco expoſi-
alter ſecundi autoris, proxi-
ertii, & poſtremus quarti. Por-
atores ipſi, in quemcunque lo-
maluerit quiſq; pro ea ſentẽtia,
laudant, ſuffragia ſua conferunt.
eſt forte, qui cũctas pariter im-
t, is praſinum ad manus habet.
nondum liquet, tantiſper expe-
um eſt, donec ad extremum ru-
cumferatur, qui loculus appella-
nobis, non ſincerorum, hoc eſt
m, qui neque damnant, neque
nt ullam è ſententiis. Collecta ad
modum ſuffragia poſtea nume-
r, & cui plura delata propitia fue-
ta tamen ut ſuperent dimidiam
n, ea demum ſententia firma
ur, atque rata, nec inſuper opus
comprobatione. Sin autem di-
m partem nulla ſupergrediatur,
quæ pauciora ſuffragia tulerit, ra-
non habita, pro reliquis tribus
a feruntur, nec alio certo modo,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

quàm antea, nimirum adhibitis lo
tribus candido colore, unà cum p
no, atque rubro. Et ſi qua plura q
pro dimidia parte tunc adipiſca
ſancita eſt: Alioquin altera quoq
prætermittitur inferior ſuffragiis
quæ ſuperſunt, duæ tantum admi
tur, de integro binis loculis albi
cumlatis, nec non praſino;, & r
Quod ſi adhuc neutra potuerit a
numerum definitum, quæ pro
inde abeſt, referri ſolet altera re
Quare duntaxat adhibetur unus
culis albis, non tamen ſine pr
de more, atque rubro. Verumtam
quod aliis ſententiis, id huic eti
contigerit, ut nequeat attingere
ſuperare dimidia ſuffragia, quo
dem accidit, ubi pauciora confer
in album, plura in alios duos lo
nulla ex propoſitis ſententiis app
tionem habet, unde fit, ut nov
ſultatione, atq; relatione ſit opu
res agitur admodum neceſſaria.
quidem præſtari poteſt, vel eaden
cum ipſi Duci, ſinguliſque Conſi
Præſidibus quoque Quadragin
rûm, atque ſapientibus integru
ut diximus, de omnibus referre:
etiam id rejici in alteram diem
profectò vix unquam evenit, c

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſententiis, una tandem non com-
ɔbetur: Partes vernaculo ſermone
appellare conſuevimus: Quare li-
it utroque vocabulo pro eadem re
. Si tamen nulla ſententia unquam
ciretur, & aliqua deliberatio foret
ɔedienda, idque res ipſa neceſſariò
ıdem poſtularet, quid fieri ſoleat à
bis, tunc planius intelliges, quando
monem habebimus de concilio De-
n-virùm. Sed illud prætermitti nul-
modo debet, ubi primùm pro ſentẽ-
omnibus ſimul ineuntur ſuffragia,
lura quàm dimidia comperta fue-
t in rubro, quem appellari dixi à no-
loculum minime ſincerorum, hoc
eorum, quibus nihil liquet, tunc
ınes illas ſententias pariter excludi,
ut pro nulla ſit redeundum am-
us ad ſuffragia, ſed aliæ deliberatio-
s inſtituendæ. IOAN. Quantum
idem ex tuis ſermonibus colligere
tui, mihi videntur hi ſapientes auto-
eſſe omnium ſententiarum, quibus
erendis præſunt: nec enim alium
emquam video, qui facultatem ha-
at referẽdi, ſed tantùm contradicen-
TRYPHO. Ita eſt, ut tu dicis.
d quia fieri poteſt, ut aliquis ſit in
mero Senatorum, qui vel conſilii,
commentationis quid habeat in

uſum reipublicę, quod nulli vel ſap
tum, vel Conſiliariorum in men
incurrat, is ut fructus minimè per
ſancitum eſt, ut communicari ea
tentia poſſit cum quolibet ex iis,
referendi jus habent, ut in Senatu
cæteris diſcutiatur. Sed ne ad Sena
feratur aliqua rogatio ſine conſili
pientum, & eorum, quos dixi, pr
quaſdam alias rationes, de qu
aliâs, id ob eam rem præcipue co
tutum eſt, ut perturbatio vitetur,
nimia foret, ſi liceret unicuique
ſententiam proferre ſingulis de re
Ad hæc autem veriſimile non vid
ut quæ prudentiſſimis & ſapien
mis viris in mentem non veniun
quibus ſanè Collegium conſtat, ea
ab aliis intelligi, & cognoſci qu
& quamvis hoc aliquando poſſit
nire, id erit vix unquam, ut merit
que deque ferant; cum pręſertim
bus conſtituendis ſemper minc
majora commoda ſint antepon
IOAN. Id modo ſupereſt, ut i
gam ad ſuum munus obeundu
quodnam tempus præfinitum ſi
tribus ordinibus ſapientum, & u
ſimul, & eodem tempore cunct
gantur. TRYPHO. Singulis te
ſex menſium eſt definitum; non

e

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

m tempore omnes eligi ſolent.
qui dicuntur ſapientes maximis
s, ii duobus anni temporibus eli-
ur, & terni qualibet vice, ſed in-
allo trium menſium intercedente;
ntes autem alii continéti, & mari,
etiam ipſi binis temporibus, pari-
intervallo, hoc tamen habet diſcri-
is, quòd prima vice terni, altera
deſignantur. Sicubi verò magna
ociorum moles, & multiplex urget,
ncti ſapientibus maximis, alii tres
dunt, quos extra ordinem ſapien-
nominamus. Hæc in hoc toto ge-
habui tibi cõmemoranda: Quod
ræterea nihil requiris, ad reliqua
gam. IOAN. Vt ſanè libet: nihil
n amplius intelligere cupio de iſtis
entibus. TRYPHO. Pervenimus
dem ad ſupremum omnium Magi-
tum in noſtra civitate, quem ap-
are conſuevimus Principem, & Du-
: In hoc, tanquam in ſummo quo-
n apice reſpublica deſinit, de cujus
iqua origine, & autoritate maxi-
, qua pollebat priſcis illis ætatibus,
quemadmodum ea poſtremò tem-
ata fuerit, ſuperius abundè ſatis, ſu-
que egimus. Superſunt igitur hæc
o tantum explicanda, quo pacto vi-
icet eligitur, & qua modò ſit prædi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

tus autoritate. Atque ut ſingula pr
intelligas, poſt obitum Ducis ſta
ingrediuntur Ducarium ſex Conſ
rii, unà cum tribus Præſidibus Q
draginta-virûm, de quibus dicam
ſerius. Natu maximus inter Conſi
rios Produx appellatur: nam quæ
adminiſtrat, quæ ſunt ipſius Du
cujuſmodi eſt obſignare ſyngrap
exhiberi ſolitas iis, qui recens mu
ſuſcipiunt. Sed litteræ, quæ mittu
ad Magiſtratum extra urbem, &
omnes alios, Gubernatorum nom
ſcribi ſolent, quibus efferre Duc
pedem non licet, antequam Dux in
mortui locum ſit ſuffectus. Occ
ſolent etiam Ducarii fores, in qu
tamen oſtiola quædam relinquun
per quæ tantùm patet exitus, a
ingreſſus: Præſidia ſimul, & excu
nonnullæ adſunt potiùs ad more
antiquum cuſtodiendum, quàm q
iis ſit opus: neque enim civitas m
afficitur in Principis obitu, quàm
tricii cujuslibet, qui privatus ege
Quo fit, ut immutatum in ipſa q
quam non appareat: Et quanqu
Magiſtratus nulli conveniunt ad
dicendum, antequam Dux renun
tur; id habet eam cauſam, quod
tritiis in habenda electione plurim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ipatis, adminiſtrare quicquam mi-
è vacat. Porrò Ducalibus veſtimen-
xornatum cadaver Ducis in eam,
m vocant, aulam Publicorum de-
mandatur, ubi triduum quieſcit:
denis autem Patritiis id munus da-
ut amicti veſte coccinea deducant
m, & circumſedeant ibidem com-
rátes, quod munus etiam proximis
bus obire ſolent. His peractis cele-
tur funus tàm inſigni & magnifico
aratu, quàm decet amplitudinem
ti Magiſtratus. Ab exequiis altera
Comitia inducuntur, in quibus ad-
nentur omnes à ſcribarum princi-
cum ſit initium faciendum creatio-
Ducis, primo loco quinos Corre-
res, & ternos inquiſitores eligi o-
tere. Surgit inde Produx, & verba
it ad Concilium, collaudataque
rimum vita, & moribus, nec non
miniſtratione Ducis extincti, exhor-
ur omnes, ut in Principe ſtatuendo
publicæ utilitati, atque dignitati in-
vire ſtudeant. Poſtea recitari juben-
t ex ſcripto leges, quibus tota ratio
ntinetur Ducis eligendi. Tandem-
e prorſus eodem modo, quo cæteri
agiſtratus, creantur quinque Corre-
ores, tresque Inquiſitores. Horum
unus eſt perquàm diligenter inqui-

rere in vitam ſuperioris Ducis, &
univerſa, & obſervare, an diſceſ
aliquatenus à præſcripto legum
eum, ſi quid offendiſſe fortaſſe co
riant, ilicò differre. Pœna, qua n
ctandus ipſe foret, in hæredes tran
tur; ſed mulcta pecuniaria tantum
rogatur: nimis enim à juſtitia alien
eſſet, pro culpa, quâ Dux obnoxius
næ videatur, hæredes nihil tale co
meritos acerbiùs plecti. Ejuſmodi c
ſtio ſolet exerceri in Comitiis ip
quippe quæ graviſſima ducitur pro
ejus perſonæ dignitatem. Nihilom
etiam poſſet eadem exerceri in Co
lio capitali Quadraginta-virûm, u
ferius docebimus. Dux Lauredanu
inſignem integritatem atque ſap
tiam dignus, ut ejus memoria cu
maxima veneratione ab omnibus
latur, tertius annus modò agitur
ejuſdem obitu, cum eâ ratione,
diximus, condemnatus eſt, quod
perſonam ſuſtinuiſſe minùs liberal
& non ſatis pro dignitate reipub
judicatus eſſet. Quare ipſius hær
coacti ſunt mulctam dependere,
non minor erat aureis quingentis
pra mille. IOAN. Videtur hujuſm
lex mihi non ſatis æqua, quia rat
conſentaneum non eſt, ut ejus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

nihil peccavit, aliquis pœnas luat.
PHO. Ita eſt: ſed in hoc genere
am ſubit nonniſi quod obnoxium
ipſa nempe hæreditas mulctanda,
n quicunque adit, ejus nomen præ-
debet. Et verò prudentiſſimi fue-
illi, qui hanc legem ſciverunt, ex
fit, ut Duces pareant ipſis legibus
ò attentiùs, quippe quos non fu-
fore, ut hæredes plectantur ipſo-
culpâ, quamvis effugerint ipſi
madverſionem. Sed ad rem, quæſo,
ram. partes Correctorum ſunt vi-
& animadvertere, an nova lege
piam ſit opus, qua ſit obſtringen-
s, qui futurus eſt Princeps, & an
id vitii ſit emendandum, quod
erit in adminiſtratione demor-
Ducis. Horum gratiâ ſtatim ubi
ti fuerint, ſeſe conferunt in ſedes
butas ipſis, & quoties opus eſt,
nt conventum, donec ea, quæ vel
utanda, vel prorſus innovanda
antur, habeant conſtituta. Quæ
è res expediri nequeunt adeò cele-
, quin triduum aut etiam quatri-
m ipſis impendatur. Rebus omni-
diligenter expenſis, atque animad-
s ſignificant id Conſiliariis, & Præ-
us Quadraginta-virûm, à quibus
cuntur Comitia, more, & loco

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

uſitatis. Congregato Concilio
dunt eò quinque Correctores, à q
refertur de iis, quæ viſa fueri
emendanda, vel in mores etiam
cenda, & ſingula vel approbantu
rejiciuntur ſuffragiis adhibitis:
ſanè ratione, quicquid opus hal
mendatione, ſtatim corrigitur,
quid erutum fuerit, quod expedi
publicæ promulgatione legis alt
id facilè aſciſcitur. Poſtera die Co
rurſus convocantur, quibus, niſi
ſimum annum exegerit, nullus i
eſſe poteſt, & opportuno tempore
cluſis oſtiis in conclavi numeran
mnes, qui eò convenerint, & in q
dam urnam, Pileum, ut jam m
dictam, ſed ex eo genere, quod in
mo apice tantum ſemel eſt pe
tum, dejiciuntur aurei globuli tri
propriâ notâ inſigniti, & ex arg
tam multi, quot aureis conjunct
pita recenſita æquant. Poſt hæc è
ſiliariis minimus ætate contend
ædem ſacram Divi Marci, cont
nam conjunctamque Ducario, ut
atque ubi ad aram maximam ſup
vit, puerum, quem libeat accer
in Comitia deducit, ut pro ſingul
triciis, quibus id per legem non
ne quis fraudi locus relinquatur,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

dunt ad ſortionem, ipſe ſortiatur.
quis autem tẽporibus moris erat,
aemcunque primum ſors obtuliſ-
uerum viſum bonæ indolis, eum
ſiliarius adduceret in Comitia, ut
et hoc munus. Vocatur is puer
lò Ballottinus, & in ſupplicationi-
progredi ſolet ante Ducem, cui de-
ſſe curæ, ut poſteaquã pervenerit
gitimam ætatem, aſcribatur in eo-
numerũ, qui ſunt à ſecretis. Perdu-
igitur in Comitia ſtatuitur hic puer
conſpectum Præſidum, Quadra-
a-virûm, & Conſiliariorum, &
s, ex utroque nomine, cui ſors con-
rit, pro urna ſeſſum ire pergit. Sor-
atur autem ſubſellia, quo ſingula
eant ordine ad urnam accedere.
ùmtamen in Magiſtratibus eligen-
cum duplex ordo ſubſelliorum ſem-
accedat, cujus rei gratia binæ quo-
urnæ ſtatuuntur, in hac electione
quam proprium & ſingulare no-
debet, unam ſtare urnam, ſingu-
ue ordines ſubſelliorum ſeparatim
edere. Quamobrem ſicuti aliâs pro
nis ordinibus duplicatis ſortes inji-
atur, ſic in præſenti, ubi Ducis ele-
res erunt creandi, pro ſimplicibus
em ſortes injici oportet, quæ dein-
s eductæ indicant, quinam ordines

in

in ſortitione debent præcedere.
erit ſciendum , ubi ſors in unum
quinque ceciderit,qui ſunt ad D. G
gii verſus, ex eo capite acceſſum
quod Brolium ſpectat, contrà ver
eo, quod caſtellum,inchoandum
ubi ſors alicui contigerit à later
Marci; Quam rem facilè abs te per
atque intelligi arbitror, ex ea conc
deſcriptione , quam ſuperiùs ad
Cujuſcunque autem ordinis ſors
cta fuerit, Patricius ille, qui ſedet
capite , à quo eſt inchoandum, ſ
ex loco ſuo, & ad urnam tendit.
qui aſſidet urnæ , depromit ex ea
bulum ejus vice, quem demittit i
nam alteram infra pedes poſitam
fuerit argenteus, Patricius ille ,
nomine ſortitio eſt peracta, exit è
clavi. Sin auratus obtigerit; Con
rio porrigitur ut notam inſpiciat
ejusPatritii nomen enunciatur pe
barum principem, idemque con
medius inter duos à ſecretis dedu
extra conclave in quoddam cu
lum. Mox advocantur ad tribun
mnes, qui ſunt ejuſdem familiæ
non etiam patrui, avunculi, con
ni, ſocer, uxoris fratres , ſororum
viri, & tandem omnes illi, qui fu
ejus cauſâ à ſortitione excludẽdi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

bunal venerint, à ſcriba nume-
r, totidemque globuli ex argen-
urna eximuntur, omnes autem
eunt à conclavi, cum nihil aliud
nt excluſi à ſortitione quod a-
Eadem ratione pergitur per ſin-
ordines ſuccedentes, quoad au-
lobuli triginta fuerint omnes e-
, quos quicunque beneficio ſortis
ti fuerint, ſecedunt in idem cu-
um, ubi ſeſe continent, interea
ab aliis diſceditur. Dimiſſo con-
unà prodeunt, & conſident in
ectu Præſidum, Quadraginta-
m,& Conſiliariorum in binis ſub-
,quę ſunt in medio ſita, pares nu-
utrinque, poſtea conjectis in ur-
aureis globulis novem, & uno ſu-
viginti argenteis, ſortitioneque
ſubſelliorum,utrum inchoare de-
, atque unde, nam ſinguli ad ur-
pergunt, unde ſingulorum nomi-
lobulum depromit, quoad novem
is fuerit exhauſta, puer ille, quem
. Quibus argentei contigerunt,
nt quo libet; Reliqui novem ſor-
aureos ad cubiculum redeunt, ex
, poſteaquam convenerint omnes
nero perfecto, traducuntur in alte-
à Conſiliariis,Pręſidibuſque Qua-
ginta-virûm, ubi ſunt omnia in
promptu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

promptu ad uſum neceſſaria. Hic electionis munus peragendum, ut cet, ſacramento obligati tamdiu cla manent, quoad elegerint è quadrag ta familiis diverſis Quadraginta-vi quæ res hoc modò procedit. Simu que Novem-viri concluſi fuerint, tiuntur, quis eorum primas in no nando debeat obtinere, quis proxin quis tertias partes, atque ita deinc juxta quem ordinem pronuncia quoſcunque libet: Suffragia collig tur pro ſingulis, qui pronuncian & qui ſeptem ex ipſis conſecutus rit, habetur unus è numero Qua ginta-virûm. Omnibus his creati ad Conſiliarios defertur, qui ſtatin ipſa die, ſi ad veſperam multum inclinat, aut certè poſtera, Con maxima indicunt. Quibus convoc ſcribarum princeps accitis duob ſecretis ad Novem-viros accedit, à bus accipit ſyngrapham, in quibu ſcripta ſunt nomina delectorum C draginta-virûm, & ad Comitia re ſus Conſiliariis jubentibus eadem tat: ſinguli, prout nominantur, ad tribunal, & è Comitiis transferu in alterum conclave: Si quem al contigerit, conquiſitum eunt ur Conſiliariis, & unus è Præfectis C
drag

ta-virûm, qui hominem adepti
in Comitia perducunt , nulla
uendi cum aliquo poteſtate fa-
exinde quò conceſſerunt omnes
eodem numero; quo impleto
n Comitia, neque prius dimit-
. Et quemadmodum Triginta-
erius dicti , ſic etiam hi Qua-
ta ſiſtere ſe pergunt ante Conſi-
, & Præſides Quadraginta-vi-
atque in binis ſubſelliis interme-
nſident, & ad urnam evocantur
is eductis, in qua duo-detriginta
i argentei inter aureos biſſenos
luntur. Illi, quorum nomine
rgenteos exprompſerit , ſtatim
untur, hi, pro quibus aureos, in
m locum, ubi Novem-viri antea
nt, aut aliò ſi libet, à Conſiliariis
iis deducuntur , & in electione
, prout ſuperius eſt dictum, ibi ſe
nent occluſis perpetuò foribus ,
: Vigintiquinque viros elegerint
idem familiis inter ſe diverſis, ne-
auciora quàm novem ſuffragia
li requirunt , qui poſtea creati
antur Conſiliariis atque eorum
qui ſtatim habent Comitia, ſi
ta tempus, aliòqui rejiciunt in
proximam. Recitantur eo mo-
quò ſuperius oſtendi , horum
Viginti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

vigintiquinque nomina per ſcrib
principem, quibus auditis ad tri
ſinguli progreſſi dimittuntur e
mitiis in conclave alterum, qu
modum Quadraginta-viri ante
minati, & ſi quis non adeſt, acc
eo modo, quo dixi, & ad Comiti
tim deducitur, atque inde ad al
conventum. Vbi verò coacti ſ
mnes, è comitio diſceditur, ip
prodeunt in conſpectum eoru
præſunt, & in ſedibus ſuis co
ſortitò advocantur ad urnam
continet novem aureos globulo
decim argenteos: quibus hi c
rint, abeunt; quibus illi, perman
concluſi ad inſtar aliorum, quo
memoravi, non paucioribus ſuf
quàm ſeptenis eligunt Quadra
quinque-viros ex familiis diverſ
draginta quinque. Comitiis ind
quoque renunciantur, & om
aderant, & qui aberant in unu
acti ea ratione, qua expoſui; ubi
tia dimiſſa fuerint, accedunt ad
liarios, & alios, qui præſunt ſed
coram ipſis, & prout ſors even
urnam advocati ſe conferunt i
cohibétem undecim globulos
quatuor trigintaque argenteo
qui ſortiti fuerint, quoquò libe

ciſc

ntur. Alii verò manent, qui jure-
ndo more cæterorum obſtricti, eo-
que modo prorſus occluſi ſaltem
m ſuffragia in unum conferentes
nt quadraginta-viros, & unum
erea, qui ſunt electores Ducis, ex
atque aliis familiis omnes ſeparati.
N. Hæc res eſt admodum impli-
, ſatisque longa, neque certe ma-
uſui videtur eſſe. TRYPHO. Id
diſputare in præſentia nolim:
enim, ut præmonui, hodie à me
pies, quàm ſimplicem adminiſtra-
em noſtræ reipublicæ. Quapro-
ut inſtitutam narrationem pro-
ar, poſteaquam advocatis comi-
Electores hi quadraginta & unus
nciati omnes fuerint, & in con-
e ſibi tributum introducti, quem-
odum eſt dictum; principio ſacris
ra datur ad implorandam cœleſtis
itus opem, & unusquiſque ſolemni
amento ſe obligat fore, ut omnes
m humanarum cupiditates abii-
, & eum tantùm deligat, quem
ſpexerit ornamento & uſui futu-
reipublicæ, & quæcunque dicta
acta fuerint inter ipſos, nulli pro-
rum. Poſt hæc autem nullis adhi-
s ſcribis aut miniſtris ipſi ſoli inclu-
tur, ita ut à nemine prorſus con-

M ſpician-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſpiciantur, & primo loco tres Præſi
optant ex Senioribus, quos Priores
minant, deinde binos à ſecretis,
ex junioribus. Præſides eunt ſeſſi
& ante ſe menſam quandam poſit
habent; in ea bini loculi cohæren
atque conjuncti, cujuſmodi Magiſ
tibus creandis adhiberi diximus, q
rum alter continet globulos quac
ginta & unum, eadem nota inſigni
ne cui fraudi ſit locus. Cæteri Elec
res occupant eas ſedes, quas cui
libet. Illi duo, qui ſunt à ſecretis,
rographa numero quadraginta &
num à ſe confecta & circumplic
cuique diſtribuunt, ſimiliter globu
exprompros quadraginta & unu
Ordine verò ante Præſides ternos
guli evocati chirographum ſuum
menſa deponunt, in quo ſcriptum
nomen illius, quem Ducem optar
Excipiuntur ea nomina ex chiro
phis per duos à ſecretis, adjecto nu
ro ſuffragatorum unicuique. Vix
tem unquam plura nomina excipi
tur, quàm ſex aut octo, quia ferè
ſunt plures ii, quos juſtè credi po
ad id honoris faſtigium provehen
eſſe. Poſtea reconduntur in urna
mina deſcripta, ut ex ea ſortitò e
cantur, & cui prima ſors obtigerit
ſc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

unus eſt ex numero Electorum,
itur ex templo in aulam quadra-
viralem, atque inibi clauditur.
Electoribus ſingulis fit poteſtas
andi hominem, quocunque no-
libet, & arguendi eſſe indignum
Magiſtratu. Si quid ab aliquo
m fuerit, accuratè notant, & re-
t in ſcriptum illi duo à ſecretis.
ſitur ille deinde, & in conſpe-
adducitur, omniaque eidem ob-
recitantur ex ſcripto; purgandi
ue, ſi velit, datur ſui locus; quo
iterum egreditur in eandem au-
idque toties fit, quoties aliquis
eſt, qui accuſare velit, aut ipſe ſe
pergat. His peractis itur in ſuf-
, quibus omnibus latis, conve-
univerſi Electores ante ipſos
des, quorum natu maximus ad-
a quadam virgula numerat ſuffra-
quæ vel propitia, vel adverſa fue-
n utroque loculo. Nam ſi quin-
upra viginti ſuffragentur ipſi, Dux
ur ſtatim, nec alteri ſuffragari
Sin aliquid deſit huic numero,
mendum eſt alterum nomen ex
n urna, in qua conjecta ſunt no-
ſortienda, una cum numero ſuf-
torum, quot cuique fuerint; con-
tur hic ordo, quoad peruentum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

fuerit ad aliquem, qui vigintiqui
ſuffragia ſaltem adipiſcatur. Fieri
dem poteſt, ut nullus tot aſſequ
ſed ubi res hæc evenit, neceſſariu
Electores tamdiu clauſos detineri
tieſque nominationes iterari & ſo
gationes, donec aliquis extet, in
inclinet is numerus, qui modò
eſt. Hæc autem ratio fuit eligend
cis, uſque ad creationem hujus, i
nonnihil eſt variatum. Non enim
ille Dux prius renunciatus, quàm
teri omnes competitores ſuffragi
irent. Quare ſi quis eo poſteri
ſortitione extitiſſet, & tamen
nuiſſet ampliora ſuffragia, Dux
tus eſſet, & non ipſe vigintiqu
ſuffragia, primùm licet aſſecutus.
itaque pacto, ut diximus, creato
permulta ſunt, quæ fieri ſolent h
ris cauſa; Primum illud, quod E
res per ſcribarum principem,
more nuncium hoc præfert, cer
faciunt Conſiliarios & Præſides
draginta-virûm, quem creaverin
cem, ipſiq; accedunt ante alios c
ad congratulandum, & æs camp
pulſari jubent, niſi intempeſta
fuerit. Quo ſigno propinqui o
& amici exciti ad ſalutandum D
properè conveniunt. Interea m

peri

ens cuditur,& ipſius nomine ſigna-
. Proximum his eſt, quod Electori-
; Dux adhibitis in ædem Divi Mar-
deſcendit , atque ubi devotè ſuppli-
um eſt , unà omnes in pulpitum
endunt ; natu verò maximus ad
pulum verba facit, qui convenire
et in templo maxima frequentia;
rrat in mortui Principis locum alte-
m ſuffectum , quem multis laudibus
natum palam oſtendit , ingentes ac-
mationes & plauſus referentem , in
rtum approbationis lætitiæque ar-
mentum. Tunc ipſe quoque Dux
oquitur populum , optimeque ſpe-
re jubet de ſuo principatu. Vbi pero-
vit , ex pulpito deſcendunt , & Prin-
pem deducunt ad aram maximam,
bi delato à Baſilicæ Procuratoribus
cramento jurat in leges , & accipit
xillum de manu illius , qui vices
rimicerii ex officio gerit. Atque ita
rto pecuniæ numero ad altare obla-
procedit ad ingreſſum atque adi-
m chori, & ibi duobus comitibus
on amplius aſcitis , quorum alter ſu-
inet vexillum, alter, qui ſanguine aut
rtè neceſſitudine conjunctiſſimus
ſt, argenteum craterem defert aurea
argentea pecunia quàm maximè
efertum , in qua nomen eſt inſcri-

 ptum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ptum atque facies Ducis à nautis
verſantur in Navali reipublicæ
ligneum pulpitum ſublatus egre
ex templo, & per aream totam
cumfertur eo, qui craterem tene
plebem nummos aſſidue paſſim
ſpargente. Exhauſto cratere, qu
tet oſtium regium, ingreditur in
carium, atque ubi pervenit ad pr
ſcalarum gradus, ex pulpito d
Conſcendenti verò præſto ſunt C
liarii & Præſides Quadraginta-vi
qui adventum præſtolabantur, o
rentes in medio aſcenſu, & excipi
enitentem ad ſummos gradus, il
unus ex Conſiliariis, qui ætate cæ
præcedit, imponit ejus capiti pil
quem Duces geſtare ſolent. Hi
publicorum aulam contendit, i
commoratur aliquantiſper, & ſe
quadam ſella in eum uſum pa
Tandemque ad ſuas ædes ab iiſde
ducitur, quibus una cum Ducari
ditis, confeſtim diſceditur. Hæ
tur in novi Principis creatione
honoris causâ officia præſtari. Se
jeſtatis plurimum ei præterea c
liant ea, quæ à communi uſu
diſtant, ornamenta veſtium, i
mis ipſe pileus apice perinſignis
non nihil ab occipitio in altum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

deinde intra pileum velamen al-
i ex lino, quod totum caput cir-
ıtegit, protentis ad aures, & pen-
tibus inde vittis collo tenus. Ad
oculos hominum convertit is,
m gerit, amictus, nullis manicis
editus, uti noſtræ togæ, ſed per-
m ſimilis illi veſtimento, quod
go pallium dici ſolet, eaque longi-
ine, ut uſque ad talos demittatur.
cumplicat autem collum appendix
unda, quæ pertinet uſque ad cingu-
ı undequaque, & precioſis, quas
it, pellibus obducta. Veſtes omnes
ıtextæ de more ſunt ex quolibet ge-
e pannorum, cujuſmodi ſunt ea,
e vocantur, Velutum, Raſum, ſeri-
n Damaſcenum, & Braccatum, tela
oque cùm aurea, tùm argentea.
ıotieſcunque progreditur in publi-
n, æs campanum inſonat, & præ-
untur aliquot vexilla in altum ſub-
ata: clangunt etiam buccinæ quæ-
m inſigni magnitudine. Succedit
rò pulvinar, ſellaque aurea. De
ıſica re nihil dico, quæ communis
omnibus in Italia Principibus. Pro-
lit inde ſub umbella tandem Dux
e, utrinque bini Oratores præcipui
us ejus tegunt, alii à tergo ſtipant.
s proſequuntur ad tricena paria

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

nobilium virorum, qui Ducalib
ſtimentis omnes induti ſunt ex
cino confectis, aut alio genere p
Ille, qui exterior incedit in prim
ſuſtinet elatum enſem, quem
manu gerit. Hæc autem omnia
bent ejuſmodi ſpectaculum, quo
verentiam non minus, quàm a
rationem iniicit. Temporibus
noſtris Andreas Grittus, qui or
eſt tàm inſigni dignitate propt
mias ſingulareſque animi virtute
parum adiicit huic pompæ orna
& magnificentiæ ex ea dignitate
non venuſtate, quam habet ſum
in aſpectu. Enimverò, quod a
contemplantium mirum in m
paſcit, eſt illud, quod cuilibet t
mentem ſubit, nulla violentia i
noris à civibus exprimi, quema
dum in tyrannide fieri ſolet, ſed
deferri Principi ex legum præſcrip
ex inſtituto reipublicæ, quæ jul
lum omni genere obſervantiæ
id verò tam ſeverè à cunctis exi
ut è Patritiis quidam ſubierit gr
mam pœnam, non alia de cauſa,
quod à Principe dicta ſententia
ſcio qua re, his verbis ad eum
fuiſſet; Sereniſſime Princeps nu
Quæ ſanè viſa ſunt è triviis deſu

ami-

c minimè digna, quæ jactarentur in
am perſonam. Hæc habui dicere de
rincipis electione, necnon de ſummis
onoribus, qui eidem habentur. Reli-
uum eſt, ut de Conſiliariis quoque
iſſeramus, qua ſint autoritate in re-
ublica, & quas partes habeant, ſi ta-
nen nihil tibi ſupereſt, quod requiras
mplius. IOAN. Antequam pergas ad
lia, cedo mihi quæſo. Quantum tem-
oris tribuitur huic electioni? TRY-
HO. Conſideranda fuerint in ipſa
ria temporis curricula. Primum ab
obitu Principis uſque ad initium Ele-
ctores inſtituendi. Alterum ab hoc
initio, uſque ad ſuum finem. Poſtre-
mum ex quo Electores concludi ſo-
lent, uſque ad creationem. Primo
tempore juſta perſolvuntur, ac eligun-
tur, cùm Inquiſitores tùm Correcto-
res, qui vel multum, vel parum tem-
poris conterere poſſunt, dum ſuum
munus obeunt; prout etiam vel mul-
ta vel pauca ſunt ea, quæ indigent cor-
rectione & inſtitutione. Alterum certè
curriculum non eſt valdè longum,
quandoquidem univerſæ ſortitiones
atque electiones, donec unus & qua-
draginta Electores deſignati ſunt, ab-
ſolvuntur quàm citò, neque tamen his
pauciores impendi, quàm quini dies

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

poſſunt , propterea quod Co
quinquies indicere eſt opus. P
mum verò tàm longum , quàm
contigerit : Nam inter Electore
ſunt coacti , incidere multas co
verſias eſt exiſtimandum, quæ au
dirimi poſſunt, aut in longum
Verumtamen intra ſenos atque
nos dies , quin expedita fuerit el
nunquam intellexi. Eſt etiam qu
celeriùs multò res conficitur, pro
atque animo Electorum , qui va
affectus. Tu , qui Romæ verſat
diu , optimè rem noſti. IOAN
prætermiſiſſe videris illud , quo
huc ſcire aveo. An Inquiſitoribu
finitum ſit quoddam tempus ad
munus præſtandum. TRYPHO.
anni curriculum tribui ſolet ,
quod conficere debeant ſuam
dictionem. IOAN. Ne graveris
exponere , ſi quid habes , cur ſoleo
tot ritus adhibeantur , ubi Du
creatus, exempli cauſa : Cur alloq
populum in Divi Marci. Cur a
blicorum aulam deducatur. Et
terea , ſi alicunde tenes , undena
inſignia , quæ Duci præferuntur
modò expoſita. TRYPHO. Cur
quatur Dux populum ex eo loco,
dixi , non plane novi. Rationi

ntaneum hoc ipſum videtur, ut
ſpectandus exhibetur ipſi, verba
, & in ſpem optimæ adminiſtra-
omnium animos erigat. Cur
catur ad aulam publicorum, cau-
nullam habeo, niſi fortè id pro-
a inſtitutum fuit, ut imbecillitatis
anæ memoria ipſi renovetur. Vt
antea memoravimus, cum Prin-
n ex vita diſcedere contingit, illius
s in eandem aulam defertur. In-
a porrò, quæ recenſuimus, fama
Alexandro tertio profecta eſſe,
s non modò dignitatem, ſed etiam
em adverſus Ahenobarbi Frede-
furorem reſpublica texit. IOAN.
tin' verò, quo tempore ſumpſerit
um ejuſmodi electio Ducis tàm
natè inſtituta. TRYPHO. Refe-
id, quod ex noſtris monumentis
ſi. Quemadmodum ſuperiùs ex-
atum eſt, penes populum erat po-
as eligendi Ducis, & acclamatio-
us quibuſdam res peragebatur tu-
ltuosè. Obtinuit mos ita creandi
mum Magiſtratum uſque ad tem-
a Sebaſtiani Ziani, qui poſt illatam
ali Michaëlio necem ab undecim
is Dux creatus eſt, ut nonnulli me-
riæ prodiderunt ſuffragatione Tri-
ta quatuor-virûm id munus ade-
ptis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ptis, qui prius beneficio ſortis inſ
fuerant. Aurius, Maſtropetrus
quaterni proximi Duces per Qu
ginta viros electi fuerunt, hoc m
Ex univerſis civibus quatuor opta
tur cives. Ab his eligebantur p
Quadraginta viri, quorum ſingu
cebat, ubi ſimul convenerant,
Ducem nominare, quem exiſtim
tantæ amplitudinis gradum con
dere oportere. Omnes, qui nom
fuerant, ſubiiciebantur ſuffragii
autem Dux erat, qui majori cu
competitores deiiceret. Primu
mnium Dux eo modo & ordine,
diximus, Marinus Maurocenus e
eſt anno MCCLI. Cæterum in qu
dam noſtris commentariis, qu
nimadvertere debes, à Sebaſtian
no uſque ad Petrum Gradenicu
cunctis electionibus Ducum hæ
bentur verba: *Dux iſte creatus e*
electionem, & comprobatus per
acclamationem. Ad ejuſmodi com
bationem pertinere cenſeo, quo
ctores in Divi Marci pulpitum
dant, & à ſe Ducem creatum in
cum enuncient, atque tunc in
clamore edito ad declarandam a
rum lætitiam electio Ducis palà
probetur à populo. Quæ ſanè res

...nè neceſſaria ſit, tamen conſer-
... & adhibetur magis cerimoniæ
...lam loco, quàm alia ex cauſa.
...ſſe neceſſaria res erat antiquis
...oribus, quibus obtinuerit mos
...iendi, ut contineretur in officio
...us electione privatus. Hæc habeo
... de his rebus, & nihil aliud præ-
... IOAN. Cumulatiſſimè mihi ſatis-
...m arbitror ex iis, quæ à te accepi.
..., quæſo, ut inſtituiſti. TRYPHO.
...nadmodum dicebam, in perſona
... poſitum eſt ſupremum impe-
... Venetæ reipublicæ, in qua ſolus
...et rerũ ipſe Dominus. Sed quam-
...tineat tantũ amplitudinis, nulla
...n res eſt, in qua liberam atque in-
...m poteſtatem habeat. Nihil enim
...ere poteſt, quantumvis minimũ,
...ltò minus præſtare ac exequi,
...dſint illi Conſiliarii, qui ſex nume-
...nt, ex ſingulis tribubus, & ex ho-
...ſſimis quibuſque Patriciis delecti
...atè, quandoquidem ſumma di-
...s Magiſtratus hoc ita requirit.
... eliguntur hi ſeni ſimul eodem
...ore, neque eodem momento in-
... Magiſtratum, ſed eliguntur du-
...vice, terni, alio atque alio tempo-
...el ex iis tribubus, quæ ſunt ternæ
..., vel ex iis ternis, quæ ſunt ultra
maxi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

maximam Canalem. Modus a
hic eſt, ut expoſui ſuperius: Ex c
iis Magiſtratibus, qui in Comiti
joribus creari ſolent, alii quatuor
petitores deſiderant, alii tantum
Quoniam igitur hic Magiſtratus
ex iis eſt, qui per majora Comi
nũciatur, ad alteram claſſem pe
nimirum ad priorem; ſed Roga
Concilium ex ſingulis tribubus
legit, qui ſuffragia deinde ſu
mnium in Comitiis, quæ certè c
care ſolemne eſt, quandocunq
Conſiliarii fuerint eligendi. Vb
quatuor Electorum ordines a
ſunt, & in ſedes attributas ſing
acti, ut eligantur competitores,
admodum expoſui modò, per a
à ſecretis ſignificatur unicuiqu
Rogatorum Concilium ingredi
jure ſuffragii, ut ex conclavi,
habentur Comitia, tranſeat in a
quodam intervallo disjunctum
Senatus de more cogi ſolet.
quam omnes convenerunt, acc
Dux adhibitis unà Conſiliariis
non Præſidibus Quadraginta-
& eam tribum ſortiti, ex qua
ſit eligendus Conſiliarius, quiſq
minat eum, quem maxime cu
mnes, qui nominati ſunt, deſc

o, pro ſingulis ordine ſuo ſuffragia
ur. Qui plura ſupra dimidiam
n fuerit conſecutus, is electus eſt
petitor. Modus autem hic eligen-
concilium Rogatorum, dici ſo-
itinium. Redeunt porrò Sena-
unà cum Duce ad Comitia, &
petitores renunciati per quater-
ectorum ordines, ſuffragia ſub-
eo modo, quo dixi, ſinguli. Cui
ſuffragantur, modò ſuperent di-
m partem, Conſiliarius ab o-
us habetur. Evenire poteſt in Co-
, ut unus tantummodò compe-
nominetur, atque interdum non
quàm qui in Concilio Rogato-
fuit renunciatus. Id ubi evenit,
no tantum illo debet iri in ſuffra-
ametſi id nemini conceditur, qui
petitore careat. Nam quicun-
in diverſis conciliis renunciatur,
detur quodammodo ſecum ipſe
petitor eſſe, idque veriſimilitu-
nonnihil habet. Is igitur unus
ſiliarius evadit, ſi prȩter dimidiam
em ſuffragiorum ſaltem unam aſ-
itur. Ferè autem ſemper uſuvenit,
d etiam obſervare debes, ut etiam
ndo plures uno Competitores ha-
tur, hoc autem accidit plerunque,
en ille Magiſtratum adipiſcatur,
qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

qui à Senatu Competitor electus
ex eo fieri puto, quod exiſtimari
eum, qui ab ipſo Senatu product
præ cæteris eſſe dignum eo Ma
tu, utpote comprobatum judic
numero Senatorum, quemadm
ex iis, quæ diſſerui, non latere t
tror. Præterquam quod is, qui
natu renunciatur, minus eſt de a
ſuſpectus, quàm qui ea ratione,
dixi, in ipſis Comitiis, quod q
facilè animadvertere potes ex t
His etiam accedit, quod quicun
concilio Rogatorum ſuffragat
homini, ſuffragantur eidem q
in majori concilio; ut ex omnib
cauſis atque rationibus is, qui c
fuit in ipſo Senatu, plurimum a
bari ſoleat etiam in Comitio. S
tur hi Conſiliarii ſemper aſſident
& cum ipſo res omnes peragunt
cipue non publicas, cujuſmodi e
dire poſtulata, publicas literas c
reſignare, privilegia indulgere,
genus alia, quæ tamen ab ipſo
perfici non poſſint, niſi adſint un
terni Conſiliarii: poſſunt quide
ipſis, ſi fortè Dux abſit. De reb
mnibus ad Comitia referunt, qu
cipua eſt ipſorum autoritas; P
etiam ad Senatum referre, & ad
c

In Decem-virûm. Qui tamen ad
tum præcipue referunt, nimirum
ntes, de quibus memini, & qui
ipue ad Decem-viros, hoc eſt eo-
dem Præſides; his ad majora Co-
referre nullo modo licet. Quare
ſiliariorum autoritas multò major
quàm ſapientum, & eorum,
ecem-viris præſident. Eſt tamen
advertendum, integrum fore
ni Conſiliario, etiamſi nullus
cum ipſo conveniat, referre cùm
omitia, tùm ad Senatum; ſed non
l Decem-viros, niſi tres accedant;
ſit, ut quatuor ſimul convenire
teat. Annuum eſt munus ipſum
iliarii, quod tamen non obitur,
enſes octo; Quatuor impendun-
llii Quadraginta-virali Collegio,
capitis judicia exercere ſolet. Se-
in eo perpetuo tres Conſiliarii,
ocari ſolent Inferiores, dum inibi
t. Liberum verò eſt ipſis huic
gio intereſſe, vel primos quatuor
ſes, vel quatuor extremos, vel et-
ex his atque illis menſes pariter
s. Quare quicunque inferior Con-
ius exiſtit, neceſſe eſt ut fuerit, vel
ebeat quoque major, ſive ſupe-
, proindeque ſint omnibus tem-
us noveni Conſiliarii, ex iis unà

cum Duce ſedent aſſidui ſeni,
collegio Quadraginta-virali hi
quos dixi. Quandocunque verò
abeunt Magiſtratu, aut certè per
ut ſedeant unà cum Duce, tres
numero qui aſſidebant, ſe con
ad Quadraginta-viros, aut exact
giſtratu, tres alii denuo ſunt cr
Scire quoque debes, unà cum D
Conſiliariis tres ex Quadragint
Capitalibus pariter ſedere, quos
re conſuevimus Capita Quadra
virûm, qui binis tantum menſib
in hoc honore; cum de Collegii
draginta-viralibus agam, me
intelliges. Quapropter Domin
nomine intelligi ſolent, Dux un
ſenis Conſiliariis, prætereaque
Præſides Quadraginta-virûm.
Cedo, priuſquam ad alia tranſea
tres Conſiliarii ſedent inter Q
ginta-viros, & tres horum P
cum Duce & Conſiliariis? TR
Quod in noſtris commentariis
nire potui, hoc in cauſa eſt. A
temporibus Dux atque ſui Con
intereſſe conſueverant judiciis
draginta-viralibus: Marcus aute
nelius, qui anno MCCCLXV
creatus eſt, ob negociorum ing
multitudinem, quorum copia

tis augebatur propagata republica,
miſit eam curam his Conſiliariis
s dixi. Tres itidem Præſides Qua-
inta virûm Duci aſſident cũ ipſis
ſiliariis, ut, quemadmodum Qua-
inta-viratus cõmunicat cum iis,
reipublicæ præſunt, ob illos tres
ſiliarios, qui inter ipſos verſantur;
tiam ii, qui ſummum locum obti-
, aliquam habeant communio-
cum Quadraginta viratu, tribus
Præſidibus in conſeſſum receptis;
e ita viciſſitudine quadam altera
interſit alterius munerum fun-
ibus, quippe quæ conjunctæ erant
cem ante Ducem Marcum Corne-
. Vt autem modò perſtringamus,
quid ſupereſt de Duce: is, quemad-
dum ajebam, cum ſuis Conſiliariis
t in Collegio, in Senatu, necnon
omitiis, quin etiam in concilio
em-virûm, de quo agendum pro-
è. Referendi verò poteſtatem ha-
ad ſingula Concilia, nimirum
Comitia, ut Conſiliarii; ad Sena-
, ut ſapientes; ad Decem-viros,
orumdem Præfecti. Nam cunctis
agiſtratibus comitem ſe adjungere
ſt, qui ſunt Principes atque Præ-
Conciliorum; quo fit, ut nulla
gatur ipſo non præſente, pariter-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

que ipſe unus nihil per ſe agere poſ
Omnia quæ tractantur negocia, e
nomen præferunt, literæ, privile
ſcriptaque alia publica, tamquam
ret ipſe tantùm autor; cuncta ſ
buntur illius nomine: Externæ q
que epiſtolæ miſſæ vel à Principi
vel ab Oratoribus, qui ubique lo
rum agunt, dantur omnes, & pe
runtur ad ipſum Ducem. Qua
contingit ſapientes mari, ſeu co
nenti Præfectos, aut etiam alios
giſtratus ad eorum legatos, vel Du
vel alios publicos miniſtros ali
ſcribere, hoc modò ſubſcribitur;
dreas Grittus Dux Venetiarum, &c
dem ratio adhibetur in quovis
ſcripti genere, qualia ſunt diplom
privilegia, obligationes, leges, &
Concilium Decem-virûm, de
proximus erit ſermo, variat hanc
mam, & duplici ratione deſcribit.
etiam univerſum Concilium ſcr
tuncque ita ſubſcribunt: *Andreas*
tus Dux Venetiarum, &c. *cum Co*
noſtro Decem virûm. Aut ſoli p
pes Decem virûm, hoc eſt ii, qui
fecti ſunt eidem Concilio, uti m
cetur, & utuntur ea forma: *An*
Grittus Dux Venetiarum, &c. *cu*
itibus Conſilii Decem-virûm. Re
d

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

es, prout viderint ſubſcriptum
:, ita ſupraſcribunt. Sed ut per-
r inſtitutam rem, octavo quoque
ut puta Mercurii, conſuevit no-
eDux inferius deſcendere eo tem-
, quo dicitur jus à Magiſtratibus,
rcumluſtrans ambulacra duo, in
us eorum ſedes ſunt collocatæ, ad
ulas inhibet greſſum, Magiſtra-
que ibi ſedentem juſtitiæ commo-
Si quis autem eſt, cui jus obtinere
n minimè videatur, tunc adit ſup-
Ducem, & totam rem exponit.
ſi judicat ſupplicem illum injuria
i, ſtatim imperat illi Magiſtratui,
us ipſi reddat; alioquin arguit im-
itò conquerentem, & adminiſtra-
em cæptam perſequitur. Varia-
eſt in hoc ordine à quibuſdam
ibus, qui ſtata die noluerunt ſem-
fungi eo munere, ut improviſi
giſtratibus incumberent. Negocio-
n multitudo fuit in cauſa nonnun-
m, ut intermitteret Dux hunc mo-
n in aliqua hebdomada. Vt autem
x pro dignitate ſui Magiſtratus ho-
ificè ac magnificè ſatis agat, annua
ſio ei perſolvitur aureorum ter
lle, nec non quingentorum, ſed
tuor variis temporibus convivia
et celebrare, feſto die ſancti Ste-

phani unum, Divi Marci alteru
Aſcenſionis tertium, poſtremum
ſancti Viti. Ad hæc convivia mos
vocare Patricios diverſis ætatib
Quapropter ad primum adhiberi
lent, præter Conſiliarios, Præfec
Quadraginta virûm, Advocatores,
Præſides Decem-virûm, illi quoq
qui ſunt ætate admodum proved
Ad alterum porrò, qui ſunt minus
fecta; ſic ad tertium, & quartum n
minores ordine, graduque ſuo ſem
invitantur; idque ita inſtitutum
ut ætas quælibet Patriciorum co
viorum minimè ſit expers. Præter h
unicuique Patricio, qui Comitiis
terſit, munus quoddam impertire D
quotannis debet: non multis ab h
annis præbere ſingulis mos erat q
que anates marinas. Exhibetur m
certum monetæ genus, quod eju
gratia cuditur. In altera parte
Marci vexillum Duci porrigentis
gies impreſſa. In altera nomen D
eſt inſcriptum, & ejus adminiſtrati
quotus annus, ita: *Andreæ Gritti*
netiarum Principis munus, Anno
Nunc plene habes, quicquid ad pr
puas facit noſtræ reipublicæ par
quibus, ut accepiſti, publicæ adm
ſtrationis ordo totus continetur i
ſe

ligatis atque implicitis,ea ratione,
ſt dictum. Reſtat, ut verba facia-
de Concilio Decem-virûm , de
ratoribus, Advocatoribus, Qua-
nta-viris , atque de Cenſoribus.
neſcio , an ſatietate tam longæ
onis ſis adhuc defatigatus. IOAN.
tuc mihi verbum eſt à te prære-
. Major enim eſt linguæ labor
fferendo , quàm aurium in au-
do , ſi rectè opinor , quæ jucun-
nis ſermonibus admodum levan-
TRYPHO. Ita eſt planè , ut dicis,
quod affirmas de auribus , iſtuc
n de lingua dici quoque poteſt;
e ipſa re nunc intelligo. Nam
nvis modò ſit hora tertia , ex quo
i cæpi , nullo tamen labore ſum
ſſus , tantum oblectationis capio
ac re , de qua colloquor. Et pro-
nullum ſermonis genus majo-
voluptatem iis animis affert , in
us enitet aliquid generoſum, quàm
de iſtiuſmodi republica agitur,
ſi non planè & omninò (ne vi-
huic noſtræ adminiſtrationi fortè
ium tribuere) at certè majori ex
e eſt rectè inſtituta. Quando igi-
audire tibi non eſt grave, perſequar
quæ ſuperſunt adhuc exponenda.
AN. Perſequere amabo ; nihil eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

enim, quod mihi gratius accid
queat. TRYPHO. Quod ſuperius
monui, reipublicæ univerſus ordo
ſitus eſt in præcipuis partibus iis
tuor, quos dixi, Concilium Dec
virûm, de quo ſermo habendus,
unum ſit ex membris maximi
menti, nihilominus eſt quid annex
magis, quàm præcipuè inſitum, &
Dictatorem, ut puto, quàm prox
accedit, qui dicebatur apud Roma
in magnis periculis. Hoc intereſt, q
Dictator creari ſolebat quibuſdam
dò temporibus turbulentis, Dec
viratus in noſtra republica ſempe
eſt, eademque pollet ſuprema au
tate, qua Rogatorum Concilium
civitas univerſa; nam decernere
teſt de rebus publicis, utcunque l
nec ulla eſt, unde pendeat ſuperior
teſtas. Non tamen uti ſolet hac a
ritate, præterquam in rebus grav
mis, quibus alia ratione non f
ſubveniri poteſt, quales occultæ
berationes ſunt de bello inferendo
pace componenda, clandeſtina
omnes tranſactiones, aut pertra
tiones expeditæ, miſſiones legato
in caſtra. Quæ certè ſi in Collegio
minarentur, ac deinde in Senatu
berarentur, ubi deliberanda jure

rent, non iis rationibus fortaſſe,
tempus exigeret, hoc eſt non ſi-
, neque promptè, ac celeriter ad-
ſtrarentur. Cum adhuc eſſem a-
cens, tamen rectè memini eo bel-
uod in Cluſentinis finibus cum
republica geſſimus, pace tua
im, duos ex Oratoribus veſtris in
am urbem veniſſe, Paulum An-
m Soderinum, & Ioannem Ba-
m Rodulphum (niſi fortè mihi
erunt eorum nomina) homines,
noſtris fuerunt habiti, multis e-
is ornamentis animi refertos, ad
enta cum noſtra republica ſan-
da miſſos, quæ cum omninò tàm
, quàm Collegium inire vellet,
quam fama recens in vulgus ma-
t de claſſe, quam Turca inſtruebat
rſus rempublicam, ne ſi ea per-
ret ad aures Florentinorum, ii
venire ampliùs nollent, præviden-
nos gravi bello mox implicitos fo-
umque in Senatu res obtineri non
et, tandem in concilio Decem-
m fuit ad finem perducta. Ac-
is poſtea literis, quibus apparatus
carum ſignificabantur, nullus fuit,
n probaret eam deliberationem.
od exemplum commemoravi, ut
liùs intelligeres, cujuſmodi ſit au-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

toritas hujuſce concilii, & quibus
bus ab eodem uſurpari ſoleat. Ita
Collegium decrevit aliquã rem
gere, ſed quam occultiſſimè, ut
pli gratiâ; ſi videretur è republic
aliquod fœdus cum Rege Galliæ,
Principe, ac republica, ad aliqu
grediendum perinſigne facinus
oporteret omnino rem in o
eſſe, quoad conficeretur; tunc C
ribus, & hominibus iis, quorum
neceſſaria eſſet in eo negocio,
mitti ſolent ita ſubſcriptæ; *A*
Grittus Dux Venetiarum, &c. *c*
ſtro concilio Decem-virûm. Eadem
que ſupraſcribuntur ab iis, qui r
dent, & eorum literæ perferun
Decem-virûm principes, qui v
in Collegium, unde tum exclu
tres Præfecti Quadraginta-v
treſque ſapientes mari, ita ut
gredientibus hi ſtatim exeant.
res eatenus pertractatur, atque
tur, quoad ipſa deliberatio ſit
dienda. Neque tamen hæc pert
& agitare eſt ipſorum tantùm,
ſunt etiam alii ex concilio D
virûm à tribus ſuis principibus
ſiti. Vbi verò deliberatio fuerit
da, præter Ducem, & Conſiliario
verſumque concilium Decem-v

non ſapientes maximis rebus atque
inenti, neceſſe eſt, ut Quindecim-
interſint, qui dicuntur Adjuncti,
rium-viri Advocatores, & novem
uratores. Quoniam verò hi qua-
ſupra viginti ſunt his temporibus,
am explicabitur, quinam delibe-
onibus intereſſe debeant, per con-
m Decem-virûm ſunt delecti. Ve-
tamen jus ferendi ſuffragii non eſt
è omnibus. Id enim datur ſolum
Decem viris, Adjunctis, Duci,
ue ſenis Conſiliariis. Omnes au-
, qui concilii Decem-virûm ſunt
ticipes in unum collecti, appella-
ue non alia continentur, quàm
cilii Decem-virûm cum Adjunctis,
d tamen nunquam cogi ſolet, niſi
rebus graviſſimis ſit deliberandum,
quidem ad ipſius reipublicæ ſum-
m pertinentibus, quæ aliôquin in
atu diſputandæ eſſent, ſed propter
cauſas, quas attuli, hoc in concilio
ctantur aliquando. Quidam ſunt
ores, inſtitutum fuiſſe concilium
cem-virûm, quo tempore cæſus eſt
x Vitalis Michaëlius ad eos coër-
dos, qui aliquid molirentur contra
mpublicam. Aliqui ejus originem
erunt ad tempora Petri Gradonici.
toritas initio perexigua fuit, auctaq;
deinde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

deinde paulatim exiſtimatio. Nam
præter crimina læſæ Majeſtatis, & p
duelles omnes, in quos animadver
vindicat etiam ſibi horum crimin
reos, adulteratæ pecuniæ, prępo
ræque libidinis. Ad hæc aliquam
ctat pecuniæ vim, quæ repræſenta
à Quæſtoribus, & etiam aliunde. I
bet quoque in navali triremes p
prias his duabus characteribus inſig
tas C & X. quæ indicant, illas eſſe
nes Capita Decem-virûm. Tormen
rum præterea bellicorum curam on
gerit. Enimverò ad aliquid deliberan
ex iis ipſis de rebus cõveniunt ipſi t
tum Decem-viri, præter Conſiliar
ſex, & Principem, nemine alio adhib
quod Concilium Decem virûm ſi
plex appellatur. In publicis autem
bus, non in his, tantummodò obti
eam autoritatem, quam ſuperius
poſui, & quæcunque occultè perag
da ſunt, præcipuè adminiſtrat. Q
propter à noſtris majoribus ſancit
eſt, ut in eo ſapientes maximis reb
atque continenti, Advocatores, &
Procuratoribus novem convenire
& Quindecim-viri Decem-viris adju
gerentur. Cujus quidem Magiſtra
ſumma potentia quandoque tam in
gnem invidiam eidem conflavit,

x

dmodũ ſucceſſores fuerint im-
: Sed huic malo tandem occur-
ii, qui ad gubernacula reipu-
ummi viri ſedebant. Pervicerunt
ontentendo quàm maximè, ut
erretur, qua cautum eſt, ut ante-
ucceſſores deſignati eſſent, De-
ri non abirent ſuo Magiſtratu.
t is ex Patriciis numero decem,
guntur in Comitiis ea ratione,
teri. Singulis menſibus ex eo
o tres ſortiuntur, qui vocari ſo-
pita Decem-virûm. Horum
ſingulis hebdomadibus unus eſt
tus, qui majora comitia ubi ce-
tur, in conſpectu ſedet, necnon
erſo Ducis. Penes hos inſignia
pſius Magiſtratus continenter
regunt, indicendiq; concilii par-
cipuas habent, ad quod ipſi re-
, non tamen valent per ſe ſin-
d ſimul omnes, aut bini ſaltem.
t autem octavo quoque die con-
concilium, hoc eſt alios ſeptem,
am frequentius rebus ingruenti-
e quibus oporteat conſilium ca-
deliberare. Antiquitus nullum
n tempus definitum erat, quo
ium ejuſmodi indiceretur. Sed
am, ubi Decem-viri convenie-
in magna perturbatione civitas
tota

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

tota verſabatur, non ſine gravi
convenire ipſos rata, id, quod dix
tempus definire placuit, ut an
non teneretur ea ſollicitudine. Q
do verò ſententia de aliquo feren
facto rei capitalis apud ipſos re
propter aliquod crimen, ex iis qu
dictis, in cuſtodiam tradito, ne
tur eidem reo ad concilium pro
ba facere, neque adhibere patr
aliquem ad ſuam cauſam tuenda
ante Præfectos ipſos duntaxat ſi
& quicquid expreſſum fuerit ab
teris mandatur; de quo demu
concilium per eoſdem refertur, &
opus eſt, ut unus eorum ſuſcipia
tes hominis tuendi, alioqui pa
nium & defenſionē habere nulla
poteſt. A Decē-viris provocare ad
non licet, neque verò immuta
quid in ſententiis latis, præterqua
ab ipſismet, qui tulerunt, aut à ſ
ſoribus, ſi quid in eis immuta
fortè videatur. Eorum verò Pr
atque Præfecti ſunt ii, qui concla
quo habentur Comitia, præſent
ornant, eo, quo dictum eſt, ord
circumſedentes; in Rogatorum
concilium non ipſi tantum, ſe
quoque ſeptem Decem-viri omn
optantur. Munus autem annuu

s Magiſtratus, quo abeuntibus al-
n inire continuò licet, quod etiam
ntibus, & Conſiliariis, ut præmo-
latur; omnes enim hi Magiſtratus
ntes maritimis, terreſtribus, ma-
ſque rebus, Conſiliarii, Decem-
i Advocatores, atque Cenſores, im-
nentum nullum ſibi mutuò in-
t; quin abſoluta confectaque ju-
ctione ex uno in alium tranſire
e ſit integrum; quin etiam ſi qui
inori Magiſtratu verſatur, majo-
adeptus nihil obſtat, quin hunc
n ineat, priore neglecto. IOAN.
ſſariò conſequens eſt his rebus,
diſſeris, omnes eos Magiſtratus,
enumeraſti, ex ipſa viciſſitudine
rii gerendi, penes oppido paucos
nates redactum iri. TRYPHO.
e quidem colligis, idque à nobis
rædicari ſolet, quotieſcunque Pa-
us aliquis eò pervenerit, ut ſapiens
inenti perficiatur; ſanè quàm raró
ire poſſe, quin aſſequatur adhuc
em ex iis Magiſtratibus. Sed ad
propoſitam. Intellexiſti concilium
em-virûm membrum quoddam à
blica divulſum eſſe, immò verò
ctum ab eadem omninò, neque
alio vinculo, quàm quod ut cæ-
Magiſtratus per Comitia creatur.
De

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

De quo cum ſatis multa dicta fue
reſtat, ut de Procuratoribus aliqu
camus. Eſt Magiſtratus is in noſt
vitate maxima cùm honeſtate,
exiſtimatione, quamvis ex eorum
mero non ſit, in quo ratio ſita e
ſtræ adminiſtrationis; ſed quia no
cnm vita hæc dignitas terminatu
ut illa Ducis, idcirco magno in h
re atque precio habetur. Præte
quoque Magiſtratus antiquiſſimu
& attulit uſq; ad noſtra tempora
exiſtimationem. Nullus enim fu
quam in noſtra republica vir n
magnæ autoritatis, quin honeſta
luerit hac dignitate, ut perpauc
Duces ſint renunciati, ex quo pri
traditur eadem inſtituta, qui no
titerint priùs in hoc numero at
loco. Vnus priſcis temporibus era
curator, ut ædis Marciæ res c
procuraret, & ſacras opes cuſto
idcirco creatus. In obitu deinde
ſtiani Ziani, qui multos fundos l
ædi Sancti Marci, ut diſtribuer
per Procuratorem in pauperes fr
inde percepti, cum unus tam m
negociis par eſſe nõ poſſet, neceſ
alterum Procuratorem inſtitui, q
baſtiani Ziani legatum procurare
ctis autem in dies multiplicatiſq

, tertium anno M CC LXX, opor-
creari,quo tempore Dux erat Ray-
is Zenus, eaque ratione viſum eſt
cia diſtribui, ut unus eorum tem-
, & ſacras opes curaret ; alter ea,
ab incolentibus urbem citra ma-
n canalem ; tertius domum, quæ
a eſſent ab aliis incolis ultra eum-
canalem. Nos ea conſuevimus
inare de Citra, & de Vltra. Eo-
quoq; Duce Raynerio Zeno quar-
lectus eſt, & additus illi collega,
es templi curabat. Bini alii creati
ejuſdem rei gratiâ, cum Dux eſſet
publica Ioannes Superantius. Sed
Franciſcus Foſcarus Dux eſt dictus,
M C D XXIII, terni ſunt adjecti.
re Procuratorum numerus ad no-
excrevit, ex quibus tres procura-
t res ædis Marciæ cum ſacris opi-
; tres legata in regionibus, atque
ubus ternis citra canalem; tres re-
i in aliis, totidem ultra ipſum ca-
m, quemadmodum etiam fieri
ſueverat, cum tres ſolum erant.
erum anno M D IX, cum à Ludo-
Franciæ Rege noſtri exercitus ad
duam fuſi fugatique ſunt,compulſa
rendæ pecuniæ gratiâ reſpubl. fuit
juſmodi honorem tribuendum iis,
certum pecuniæ numerum eidem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

mutuò concederent. Exinde tan
gnis acceſſio facta eſt, ut in præ
ſint numero quatuor & vigint
mnes autem hi, qui ſuperioribu
vem acceſſerunt, alii in alias ex i
bus procurationibus tributi fue
Eorum adminiſtratio, ut expoſu
ſatur in diſtribuendis legatis. H
etiam jus & autoritatem compe
hæredes, ut ejus, à quo inſtitu
runt, voluntati pareant. Ducalib
dumentis ornati incedunt famu
aliquo ſubſequente; à cunctis
ſtratibus datur eis locus, niſi in
prio conſeſſu; in ſupplicationibu
que, dum procedunt ſociati cum
fectis Quadraginta-virûm, &
liariis per ſingula paria, claudun
rum latus à læva gradientes. Aſſ
tur Procuratoribus ædes ad ha
dum, aut certè annua penſio
rum ſexaginta. Inter Senatores
numerantur; non item inter D
viros, ſed tantum novem, qui
gulis procurationibus terni ab e
cilio eliguntur. Ad alium verò
ſtratum ipſis aditus non patet, p
quam ad unum ex his duobus,
maximis ſapientes, aut ad Decem
Adjunctos. Sed quo tempore ſu
præfectus claſſis, vel legatus in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

endus eſt, lex ad Senatum fertur, ut
m Procuratorum omnium ratio
eri queat. Quod quidem ea de cau-
ſtitutum fuit, ut per viros magna
timatione & autoritate res bellicæ
erentur, quales exiſtunt ii, qui hac
nitate ſunt præditi. Majoribus au-
n Comitiis intereſſe non poſſunt,
Principis electione excepta, quæ
gulari quadam lege fuit conceſſa.
erioribus temporibus moris erat,
n comitia majora celebrarentur,
interea verſari ac morari in atrio
carii, & niſi dimiſſo concilio inde
n diſcedere, ut præſto eſſent ad oc-
rendum, ſi quid mali accideret. Et
taſſe quoque fuit hoc ipſum in cau-
cur interdictum ſit eis comitio à
joribus noſtris. Sed in præſentia
nſuetudo hæc obſolevit convenien-
commorandique in atrio Ducarii,
nec habentur comitia, daturque illis
ra. Id ex ea quiete ac tranquillitate
fectum eſt, quam in noſtra repu-
a contemplari licet, ex qua certè
ut nullus putet in civitate poſſe ac-
ere aliquid ejuſmodi, quod præſen-
m Procuratorum, opemque deſide-
. Atque ut omnia, quæ dici poſſunt
hoc genere, abſolvam, nullus eſt in
ublica alius Magiſtratus, quem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

noſtri Patricii tantopere expeter
leant. Vereor tamen, ne plurimum
trahatur ejus dignitati. Nam qui
niſi multùm provecta ætate, ſpec
que virtute hominibus honor tri
batur, hoc temporibus noſtris per
tos vidimus, qui nullum privile
haberent virtutis atque ætatis. Id
temporum malignitati fuerit aſcr
dum, quæ neceſſitatem hanc reip
cæ impoſuit maximis difficulta
implicitæ, graviterque affectæ. I
Cur hic Magiſtratus ſit in ea opin
cauſam nullam video. Fructus
utilitatis ex eo percepte, cum hab
duntaxat, vel annua penſio ſexa
aureorum ſuppeditetur, tantus e
quit, ut expetendus omnibus ide
deatur. Sed nec etiam video, qu
do habeat hæc adminiſtratio ta
dignitatis. Quamvis enim veni
Senatum, communis eſt ejuſmo
nor cum tam multis aliis, ut tan
plitudinis eſſe cauſa præcipua n
beat. Vnum eſt tantummodò,
magni faciendum exiſtimarim, i
cilium Decem-virûm aſcribi, qu
modum oſtendiſti; ſed tamen
vem duntaxat impertiri ſolet, q
iam ætate, partaq; exiſtimation
cellere par eſt opinari. TRYPHO

idque monere inſtitueram, ſed me-
ria excidit. Quod verò ſpectat ad
giſtratus autoritatem, necnon di-
tatem, crediderim, acceptas illis re-
ndum eſſe, qui ſunt inſigniti hoc
iore, perfunctique hoc munere. Iis
m mandari conſuevit vel ad hoc
ue tempus, qui cùm prudentia, tùm
bitate celeberrimi ſunt. Quo fit, ut
marios viros ex Patriciis noſtris hac
nitate ornari perpetuò contigerit,
ptereaque etiam ex ordine procu-
orio fuiſſe, quicunque aſcenderunt
ſummum apicem reipublicæ. Nam
enumero ita evenire videtur, ut ar-
, atque ſcientiæ aut nobiles habean-
, aut viles, pro eorum conditione,
i ipſas profitentur. Hactenus recen-
, quicquid mihi venit in mentem de
ocuratoribus dicere, neque ſuccurrit
icquam aliud, quod narrare valeam.
uare, niſi quid ſupereſt, de quo etiam
bites, rationem judiciorum explica-
incipiam, ubi certè, quidnam rei ſint
uadraginta-viralia Collegia, Trium-
ratuſque Advocatorum, necnon Au-
torum cùm Veterum, tùm Recen-
orum, & cujuſmodi ſit Præfectura
uadraginta-virûm, & Collegium fru-
bus providendis, tandemq; de Conſi-
ariis inferioribus, nonnihil intelliges.

Hæc omnia cũ ſint invicem conju
atque colligata, propterea ſimul
mnibus diſſerendũ fuerit. IOAN. N
mihi dubitatio reſidet, aut ſcrup
qui ſit evellendus, in iis rebus, quæ
tinent ad Procurarores. Quapro
expecto ut ediſſeras, quę prępoſuiſ
bitror autẽ & auditu, & notatu
digniſſima eſſe. TRYPHO. In noſtr
vitate tria ſunt cõcilia, quæ ſingul
plectuntur XL Patricios viros, ide
nominantur XL-viratus. Primò u
ſpicemur ab eo, qui eſt minima d
tate, nomẽ eſt XL-viratus civilis n
hic civilibus cauſis audiendis vaca
externis tantùm. Nam id genus pr
cationis eo deferri ſolet, quod à ſen
tiis provincialium Magiſtratuum
tur. Alter appellatur XL-viratus c
vetus, qui civilibus cauſis urbanis o
impendit, urbanorumq; Magiſtrat
ſentẽtias omnes, quando provoca
fuerit ab ipſis, aut reſcindit, aut ſa
Tertius eſt capitalis XL-viratus, qu
qui rei capitali unus eſt præfectus
banaq; & externa pariter cognoſci
à provocatione modò, ſed re plan
tegra, hoc eſt antequàm judicarit
Magiſtratus. Eſt aliud præterea co
lium, ſeu collegium, quod nomen
bet à frugibus, ex tam multis Magi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

s coagmentatum, ut duo ſupra vi-
i conveniant Patricii viri; quoniam
ii, qui præfecti ſunt frugibus, inter
cenſentur, propterea concilium
nuncupatur collegium frugum.
adraginta-viratus creandi eſt ejuſ-
di ratio. Per majora Comitia Qua-
ginta-viri eliguntur, qui exegerint
nes trigeſimum ætatis ſuæ annum;
lus enim eſt capax hujus Magiſtra-
qui nõdum emenſus fuerit id cur-
ulum temporis; cæteros autem Ma-
ratus quilibet obtinere poteſt, ſimu-
l; pervenerit ad annum vigeſimum
ntum. Non abſolvitur hæc electio
tantum die; ſed octonis diebus,
ut ſingulis eorum eligantur quini.
Quadraginta-viri primò ingrediun-
ad cognoſcẽdas provocationes ex-
nas, quod munus eſt Quadraginta-
atus civilis novi, in quo verſantur
lices menſes octo; alii quadraginta
antur ſtatim ab eo tempore, qui
cedunt primis; illi verò tranſeunt
veterem civilem Quadraginta-vira-
m, cui dant operam itidem menſes
o; & ad extremum evadunt judices
pitales, conficiuntque juriſdictionem
tertio Quadraginta viratu, poſt-
am elapſi fuerint octo menſes reli-
i; ſuccedunt autẽ alii prorſus eodem

 modo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

modo. Singula Quadraginta-vir
concilia tres Præfectos habent ſeu
ſides, & duos Propræfectos, qui ho
eſt bimeſtris. Illi à nobis vocari ſol
capita Quadraginta-viratus Civilis
vi; capita Quadraginta-viratus ci
veteris; & capita Quadraginta-vir
rerum capitalium. Ex his poſtr
ſunt, quos convenire cum Duce
Conſiliariis ſuperius eſt dictum
cum iiſdem gerere perſonam Ver
reipublicæ. Hi Præfecti, & etiam
prçfecti hoc pacto eliguntur. Vbi C
draginta-viri Civiles novi creati ſ
qui poſt octo menſes evadunt vet
civiles, & poſt alios octo judices c
tales, paucis ante diebus, quàm in
Magiſtratum, in conſpectu Duc
Conſiliariorum, necnon etiam Pr
ctorum Quadraginta-virûm,
omne nomen Dominatus apud
habent, in altera urna reponu
quadraginta chirographa ſingulo
nominibus inſcripta; in altera quo
globuli ſexdecim aurati inter alios
ginti quatuor obductos argento.
mixtis confuſiſque omnibus de in
ſtria quàm maximè, ex urna priori
rographum ſortito depromitur, &
citatur id nomen, quod eſt in eo
ptum. Deinde globulus elicitu
ſecu

..da, qui ſi eſt ex argento, nihil ob-
.. ille, cujus nomine fuit elicitus; ſin
..ro unus, habetur ex Præfectis
..draginta-virûm binis primis men-
.. ; alter, extremuſque Præfectus
..alia ratione colliguntur. Ad pro-
..s binos omnes quoque inſtituun-
..eodem tempore atque modo tres
Præfecti; ſic etiam alii, atque
..ertio, & quarto loco, ut futuri ſint
..es numero bis ſeni. Poſt hæc tam
..hirographa pergunt ex urna ſua
..ere, quoad aurei globuli, qui adhuc
.. reliqui quatuor, depromantur ex
..a. Qui ſortiti hos fuerint, nomi-
..r Prefecti pro re nata, & ſunt qua-
.. numero, quorum partes & officia
..am explicabo. Simul etiam duo
..ræfecti, atque hoc modo crean-
.. Omnia nomina, quibus nihil ob-
.., ſunt autem quatuor ac viginti,
..iciuntur in urnam. Globuli quo-
..undecim aurei, argenteis tredecim
..nixti, demittuntur in alteram. Sin-
.. deinde chirographa extrahuntur,
..ulique globuli. Quorum nomina
..dunt in aureos, hi ſunt Propræ-
.., primum par ad duos primos
..ſes, alterum ad duos proximos;
..ertium, & quartum. Tres autem
..mi ſunt pro re nata Propræfecti.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Quapropter eodem tempore un
ſignantur, qui futuri ſunt cùm
fecti, tùm Propræfecti tàm bin
mis menſibus, quàm reliquis,
ad octo deinceps. Quibuſcunqu
tigerit in Quadraginta-viratu
novo, ut inſtituantur Præfecti
Propræfecti, ſive ſollemnes, ſiv
re nata, retinent eundem gradu
Quadraginta-viratu altero ac
mo. Siquidem, ut diximus, Qu
ginta-viri civiles novi, octo men
exactis, evadunt Quadraginta-vi
viles veteres, & poſt alios menſes
Quadraginta-viri Capitales. Se
igitur ii, qui dicuntur Capita Qu
ginta-viratus civilis novi, in hon
ſimo ejus concilii loco, cujus ſun
quam Præſides. Autoritatem ver
bent ſtatuendi de forma judicii
lendique omnem controverſiam
contentionem de cauſæ agendæ
ne, ſi qua oriatur; ut, exempli g
ſi veniret in diſceptationem; V
hæc illi cauſæ prævertenda eſſet
hæc, & illa ſcripta eſſent recitand
cætera id genus. Præcipuæ ta
eorum partes ſunt, iis, qui contr
ſias habent, legitimo tempore
ordine copiam facere concilii.
propter ſummo mane ſingulis di

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

æquam Quadraginta-viri conſi-
ent, ipſi præveniunt, ut ejuſmodi
troverſias audiant, atque dirimant.
præfecti quidem idcircò inſtituti
t, quò ſiquis ex Præfectis recuſa-
ur ut Iudex parum æquus, & ad-
us alterutri ex partibus, ſive ne-
itudinis, ſive alterius cujuſque rei
tiâ, qui ſubiret ejus locum, judex
imè deeſſet. Pro re nata creantur
uc Præfecti, ut in promptu ſit, qui
cedat, ſi quis Præfectus obtineat,
ue ineat alium Magiſtratum: ſem-
enim alium capere, ſi libet, ſed eo,
m gerit, depoſito, cuiq; licet. Quod
ſu veniret, ut Præfecti ſolemnes fie-
t omnes, qui erant pro re nata, &
nen adhuc eſſet opus alio; tunc res
ſortem revocatur, ac unus ex iis
et eligi, quibus in ſortitione prima
il obtigit. Eadem ratione ſi Pro-
fectus abiret ſuo Magiſtratu, ut ge-
et alterum, qui Propræfectus erat
re nata in ejus locum ſuccedit. Et
iquis ex his deſideraretur, fieret id,
od diximus, de Præfectis pro re nata.
poſtquam octo menſes fuerint e-
ſi, Quadraginta-viri civiles novi
nſeunt in locum Quadraginta-vi-
n civilium veterum, & alii Quadra-
ta-viri recens creantur futuri judi-

ces

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ces in Quadraginta viratu civili n
Quicunque igitur primo, ſecundo
tio, & quarto loco Præfecti, ſive
præfecti per duos menſes fueran
Quadraginta-viratu civili novo
dem planè ordine, atque eadem
ritate ſunt in altero proximo Qu
ginta-viratu. Porrò menſibus oct
dem tranſactis hi, qui erant Qu
ginta-viri civiles veteres, eva
Quadraginta-viri Capitales, ne
Quadraginta-viri civiles novi,
modo fiunt veteres, & alii Qu
ginta-viri novi ſunt creandi. Qui
in veterum Præfecti atque Propra
ſunt adhuc eodem ordine Qu
ginta-virûm Capitalium. Sed ho
tum intereſt, quod horum Pr
non in concilio, ſed cum Duce, C
liariiſque ſedent, quod ſuperiùs
ſui. In eorum autem loco ſedent
judices Capitales tres Conſiliari
dicuntur inferiores, unà cum tri
Præfectis, qui ſuccedunt pr
menſibus, ex quibus unus quide
pra, alii verò duo conſident infra
ſed non ſemper iidem; nam ſi
hebdomadibus ſedes permutant
ciſſimque locum ſuperiorem t
obtinent. Quapropter Præſidum
ſunt in Quadraginta-viratu ipſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ii, unà cum Præfectis autoritate
n referendarum, ut dicemus, præ-
Adhæc in Comitiis creantur tres
ſtratus, qui cauſas omnes præ-
it ad Quadraginta-viros, ſinguli
ad id concilium, quod ſibi eſt at-
tum. Primus continet Trium-
Advocatores reipublicę, à quibus
e perferuntur ad Quadraginta-
; Capitales. Alter Trium-viros
itores veteres, qui cauſas ad civile
ilium vetus afferunt urbanas.
ius Trium-viros Auditores recen-
s, qui externas inferunt in no-
Quadraginta-viratum. Sanè
um-virûm Advocatorum Magi-
us maxima eſt autoritate in noſtra
blica, & non niſi viris conceditur,
& matura ætate, & probitate, &
dentia ſpectabiles habeantur. Præ-
a cura ipſi incumbit, ut leges non
entur; quapropter in judiciis reo
per adverſatur. Si quis autem in
li diſceptatione causâ cecidit, tàm
or, quàm reus, & ſententia lata eſt
rovinciali Magiſtratu, nimirum,
à Prætore, vel à Præfecto, qui mit-
tur ad urbes, atque oppida regenda
etæ ditionis. Hic Auditores recen-
res adire poteſt, eoſque omnibus iis
umentis, quæ ſunt idonea fidei fa-
ciendæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ciendæ edocere poteſt, de injuria q
exiſtimat ſibi illatâ. Agitur verò c
partium apud hos Auditores,
modo acta fuit ad priorem judi
proferunturque eædem tabulæ a
ſcripta, eadem teſtimonia, quoa
tem unus, ſi non ſimul omnes, i
cedere ſtatuat: interceſſio ipſa ref
in publicum codicem. Vbi lis æſ
tur majoris, quàm trecentis a
cauſa perferenda eſt ad Quadrag
viros civiles novos; & qui reus
ante judicem priorem, ſiquidem
vocet ipſe, hic evadit actor; al
actore fit reus, tametſi neuter e
nomen ſuum mutat. Nam qui
erat initio, vocatur adhuc reus,
ita etiam actor. Sed quando Audi
intercedunt, notari debet ab iis b
ſtre ſpacium non amplius conced
vocanti, intra quod ſi copia no
eidem concilii aliqua de cauſa, fut
ut adverſarius conetur exequi ſe
tiam judicis prioris. Quapropt
qui ab Auditoribus obtinuit, ut i
cederetur, ubi animadvertit ſe c
lium conſequi non poſſe intra te
ſibi præfinitum, confugit ad Præ
Quadraginta-virûm, ut de int
ſione proferenda concilium conſ
à quo uno id præſtari poteſt, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

à nemine. Atque ita demum
gatur interceſſio ad duos alios
es ; & etiam ſi contingeret hoc
us elabi non audita cauſa , poteſt
n modo impetrari alia proroga-
atque alia. Sed quemadmodum
: tractantur in hoc concilio , pla-
ut intelligas , hæc præterea dico,
o, nempe illum, de quo præjudicia
facta ab altero judice, ſimulatque
uditoribus impetraverit interceſ-
m, contendere ad Præfectos Qua-
nta-virûm, ut fiat copia concilii.
ibus certè fit , modò aliæ cauſæ,
præcedant , non ſint impedimen-
iliôqui facere recuſant, comperen-
atq; ad triduum, neque enim poſ-
ultra hoc tempus , quod omnium
iſſimum atque ſummum eſt, quod
endis cauſis tribuant Quadra-
-viri. Sed ubi demum concilii co-
acta eſt, adhibitis iis patronis, quos
, eôdem procedit, & jubet eos pro
rba facere, aut ipſemet verba facit.
or etiam , nempe ille, ſecundùm
m pronunciata fuit altera ſenten-
aut ipſe cauſam agit, ſi mavult, aut
ſidicos adhibet, ſed nullus eſt, quin
ſidicos adhibere malit . Præſtant
operam , aut cives , aut viri nobi-
qui profitentur hanc facultatem

cùm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

cùm tuendi, tùm accuſandi, me
causâ, prout vel à reis producu
vel ab actoribus. Advocati ut ju
riti ſint, minimè requiritur, nec
ut illi facultati unquam operam
derint. Satis eſt, ut in decretis
ſanctionibus reipublicæ ſint e
verſati. Scias autem velim, anti
ma quadam lege cautum fuiſſ
quis habeat orationẽ ad Magiſtr
qui non ſit vir Patricius. Ideoqu
modi Advocatos in comitiis v
quatuor inſtitui, ex his tantum
tuor iis curiis, quæ ſunt apud F
altum; iis verò, quæ ſunt in ip
cario, cæteros attribui. Si quis
litem intendit, aut in ipſum in
neceſſe eſt, ut alicujus opera e
utatur, & certam quandam mer
eidem perſolvat. Neceſſitas au
huic viciſſim imponitur, ut pro
ligenter cauſam agat, à quo mer
accepit. Sed ejuſmodi conſuet
præſentia admodum non tenet.
quamvis adhuc in more ſit Adv
creare; perpauci tamen cauſis a
vacant, utilitatis, quam tamen
piunt, fructibus contenti: Sole
mandari hoc munus ferè tant
nioribus. His igitur opibus de
qui habent controverſias, ad al

ocinium neceſſariò confugiunt. ue ita cum magna ſit paucitas eo-, qui profiteri velint hanc artem, atritio genere, permiſſa eſt aliis ea, contra quàm lex præcipiebat. Sed d rem inſtitutam, locus, ex quo a faciunt Advocati, ſatis eminens Ad pedes Notarius adeſt Quadra-a-virûm, qui præ manibus tenet abulas, quæ ſunt exhibendæ, fre-ter verò inter orandum recitare tur aliud atque aliud caput, hoc illud ſcriptum. Singulis partibus auſam dicendum præfinitum eſt um ſeſqui-horæ ſpacium, excepto empore, quod recitandis tabulis e ſcriptis datur. Quapropter in- dum loquitur Advocatus, ſtat logium, in quo arena defluit; in-tur autem in latus, dum Nota- legit, ne quid ex conſtituto tem- depereat. Vbi repetitur oratio, tegro erigitur, ut magna quædam litudo his noſtratibus Advocatis antiquis Romanorum Oratori- intercedere videatur. Poſteaquam ulæ partes allegarunt ſua jura, & ihil aliud ſupereſt, quàm ut feratur entia, ex Quadraginta-viris unus quidem minimus ſingulis judi-s ejuſmodi ſacramentum defert,

ſic eum judicaturum, & recta con
tia perſuaſerit. Exinde ſuffragia
bentur ferendæ ſententiæ, quæ
guntur in tribus loculis, unà coag
tatis. Quicunque priorem ſenten
reſcindunt, inferunt in primum
proximum, quicunque compro
quod laudare nos dicimus. Q
nondum liquet, hi non ſinceri
lantur, & in extremum loculum
ciunt globulum, quem habent. S
res numero ſunt eorum, qui lau
quàm qui reſcindunt, neutroq
clinant ſuffragia; cauſa tunc e
acta, lataque eſt contra reum, h
eum, qui provocavit ſententia.
ſi ea, quæ reſcindunt, ſuperan
duo conjuncta; tunc intelligitu
tentia prior nullius eſſe roboris
turque ad eumdem judicem, ſ
ab eo, qui gravem rem ducit.
Quadraginta-viri nihil aliud, niſi
prioris judicis ipſam ſententiam
quant, aut irritam faciunt. Fi
rem poſſet, ut nonnihil æqui co
ret ejus poſtulatio, ſecundùm
lata fuerat altera ſententia. Q
pter ut obtineat, ſi quid eſſet
poteſt iterum venire ad eumdem
cem, novaque afferre poſtulata,
dem planè ordine liti ac judici

ſi. Verumtamen ſi nulla pars alias
uſque ſuperat, hoc etiam altero ju-
do res non definitur, proinde de
gro cauſam agere oportebit non
quidem ordine, quàm fuit expli-
tum. In hoc autem judicio, quod
tertium, non habenda eſt ratio eo-
, qui non ſinceri vocantur. Qui-
enim bis audita cauſa, tamen non-
n liquet, pro certo exiſtimari po-
, fore ut amplius non liqueat.
are ſpectatur eorum numerus mo-
qui probant aut improbant, cau-
ue demum obtinetur per eos, utri
raverint. Hac itaque ratione plu-
ùm tribus continuatis judiciis cau-
cujuſcunque generis ea fuerit, ex-
iri ſolet. Antea ſpectare conſueve-
adhuc in tertio judicio, ſi quibus
m non liqueret; atque ideò non
rante una reliquas duas partes,
il eo judicio decretum exiſtimaba-
, & opus erat orationem dictam
are, eodem quidem ordine, ſed ad
lto plures judices. Accedebant e-
n Quadraginta-viri Capitales. Sed
tempore, quod notari debet, Qua-
ginta-viri civiles novi nulli adhuc
nt. Quare quicquid per eos nunc
miniſtratur, id adminiſtrari per ve-
es olim conſueverat. Illud quoque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

prætereundum minime fuerit,
qua prima judicium inchoatur
aliud agi, niſi quod ipſa cauſa bri
proponitur; hoc eſt breviter oſ
tur, cujuſmodi ſit ea res, de c
diſceptandum, nullaque alia re
itur in ſuffragia (vernacula noſt
gua *Ballotta* nomine utitur, id
etiam ego dum loquerer Hetruſc
ties uſurpavi, ut exiſtimem in
rum Hetruſcorum jam receptum
donatumque ipſa civitate uti n
civem) ſed unuſquiſque globulu
iniicit, quo ſolent ii, quibus res
dum liquet. Reliquis diebus Ad
orationem habent pro ſuis q
partibus, & eo, quo dictum eſt o
cætera procedunt. Poſtremo ju
quod prætermitti non debet, ut
non ſemel tantùm verba facer
quotieſcunque libet, toties etiam
dummodo ſeſqui-hora non præ
batur ad ſingulos cives, eademq
ſententia plane terminetur. Qua
terdum uſu venit, ut partibus, o
nem ſæpius iterantibus, totoqu
tutino tempore conſumpto, ne
rium ſit terminandi judicii cau
Quadraginta-viri conveniant r
poſt meridiem. Si litis æſtimatio
quaginta quidem excedit, ſed n

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

os trecentos, admiſſa provocatio
r Auditores pertinere intelligitur ad
ollegium frugum ea de cauſa inſti-
tum, ut ab aureis quinquaginta
que ad trecentos omnes cauſas, tàm
ternas, quàm urbanas tandem de-
iat. Alternis porrò menſibus, eas
ciſſim audit, & res aguntur eadem
tione atque ordine, quo apud Qua-
aginta-viros, nullo intercedente di-
rimine, niſi quod oritur à numero.
quidem Collegium frugum conſla-
um eſt ex judicibus viginti-duobus,
am bis viginti contineat Quadra-
nta-viratus. Quod ſi is fuerit infra
uinquaginta aureos, neque ad Colle-
um frugum, neque ad Quadraginta-
ros defertur, ſed Auditores ipſi pro
a poteſtate minimis hiſce cauſis fi-
em tunc imponunt, quandocunque
es ſimul, hoc eſt omnes conveniunt;
ióquin aliud judicium convocari ſo-
t, ſi altera pars petat ex tribus Magi-
ratibus coagmentatum, nimirum ex
uditoribus cùm veteribus, tùm no-
s, & ex iis, quos vocamus Catave-
s; omnes autem collecti ſunt no-
em judices, ex quibus minimè ſeptem
deſſe oportet, ſi ſententia eſt ferenda,
iàs non fertur. Eſt autem rata ea
ntentia, quæ ſuperat dimidiam par-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

tem ſuffragiorum. Verumtam
tres Auditores ſimul, omnes n
conſentiunt, opus eſt, ut æquo a
rem ferat is, qui causâ cecidit.
ſcire id oportet, ſi fortaſſe conti
ut ne unus quidem ex Audito
velit intercedere, duobus men
elapſis, qui petit id, huic lice
Quadraginta-viros ita demum
dere, ſi deponat eam pecuniæ
mam, quæ Auditori perſolvitur.
autem æſtimata lite pro centeni
buſque aureis certum quid ei per
dum tamen intercedat. Eo non
cedente ubi provocatio datur, per
id pecuniæ genus ad ærarium pu
Nihil autem obtineri poteſt, niſi
cunia depoſita fuerit, ac duo m
elapſi. Enimverò ſi controverſia
inter cives, hoc eſt urbana, qui p
care intendit, Auditores veteres
à quibus quandocunq; provocati
mittitur, aut imponitur liti fin
minoris ea ducitur aureis quinqu
ta; aut alterutro debet introdu
quinquaginta ad trecentos aureo
collegium frugum ſupra trecent
Quinquaginta-viratum veterem
lem, non alia ratione, quàm fieri
mus ad novum. Verùm Capital
rebus omnibus cùm urbanis, tùm

t

nis pariter cognoſcit, neque modò
ſas & crimina delata ex provocatio-
, ſed etiam ea, de quibus nullum
judicium eſt factum. Nam quæſtio-
univerſæ maleficiorum conſtitutæ
t de more in hoc ipſo concilio, præ-
quam furti ſimplicis, cædiſque non
to conſilio factæ, quæ pertinent ad
um-viros nocturnos; vulnerum
oque in alia parte, quàm in facie:
c enim à Quinque-viris paci per-
ti ſolent. Quicunque igitur provo-
e inſtituit ab aliquo Magiſtratu, vel
ano, vel provinciali, confugit ad
um-viros Advocatores, qui diligen-
animadverſa cauſa, & re probè in-
cta, an ſit intercedendum, maturè
iberant; ſi viſa fuerit interceſſio non
pertienda, omneſque pariter conve-
nt in hac ſententia, remedium aliud
llum ſupereſt, quàm alios Advoca-
es præſtolari. Sin autem interceſſio-
locus fuerit, qui ſatis eſt, ut ab uno
rum præbeatur, eodem ordine atque
ione omnes res procedunt, ſicut in
teris cōciliis Quadraginta-viralibus,
n aliò diſcrimine, quàm quod in illis
ditores veteres ac novi, poſtquam
erceſſerunt, nihil aliud curant, par-
que ipſæ accedunt ad Quadraginta-
os, adhibitis patronis ſive cauſidicis.

In hoc autem Trium-viri Advocat
non ſolum intercedendo provoc
nes admittunt, ſed etiam patroni
nere funguntur ad XL-viros, cauſ
eos introducta. Qui verò prov
vit, ſi reus erat, fit actor, tametſi
alio, quàm rei nomine vocetur. P
cinantur autem ipſi, vel omnes A
catores, aut certe ille unus, qui d
vit interceſſionem; ſed qui apud
rem judicem fuerat actor, hic mu
in reum, quamvis actor maneat re
atque ita nominetur, aut ipſe
cauſam agit, aut adhibet Advoc
quod in binis aliis Quadraginta-vi
conciliis fieri ſolet, idem quoqu
peragitur, atque eodem modo, q
ſententia feratur, aut ſecundum,
adverſus reum: illud, ubi ea reſcind
fieri ſolet; hoc, ubi comprobatur
tentia judicis prioris; adhunc ta
redire non amplius licet, quemad
dum in civilibus cauſis evenire
quandoquidem ſtatuunt ipſi Qua
ginta-viri, an reus plectendus ſit
qua ratione plectendus. Res autem
modo procedit. Advocatores, ubi f
antiquata ſententia, quam prior j
tulit, referunt ad concilium ea d
utrùm reus aliqua pœna dignus v
tur. Si per plures obtineat, ut imp

discedat, eo ipſo cenſetur ſtatim
lutus. Verumtamen ſi plurium
agatione aſſecutus non fuerit im-
tatem, Advocatores, Conſiliarii
iores, & Præfecti concilii ſenten-
rogant (præter hos autem nullus
rogare poteſt) qua pœna videatur
fficiendus. Poteſt quidem fieri, ut
es in eadem ſententia conveniant;
quandoque habent varias diſcre-
eſque ſententias: nam ſingulis re-
de pœna pro ſuo arbitrio datur.
ſingulis itaque ſententiis colligun-
uffragia, eaque ſancitur, in quam
enderint ſuffragia majoris partis,
e ita prout eadem jubet, reus pœ-
ſubit. Nonnunquam contingit,
iquis injuſtè damnetur à Magiſtra-
quò poſt provocationem abſoluto,
injuſtitiæ pœnas nullus ſit, qui
dat; Hoc enim in Magiſtratu ipſo
um ponitur, erroris cauſam præ-
ſe non malitiam ullam, ſed vel
ionem, vel rei fortè culpam. Præ-
a verò integrum eſt ipſi Magiſtra-
qua ratione cæteri ſe defendunt,
n judicium tueri. Quod ſi conti-
t hominem condemnatum fuiſſe
pter falſum teſtimonium, quod
uis dixerit, aut aliam accuſato-
fraudem, quæ Magiſtratum in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

duxerit; puniri ſolent illi teſtes,
accuſatores ea ratione, qua dictu
dummodò ſiſtentur; aliôqui p
voce præconis evocati citantur,
à nobis ſtridare vulgo dici ſolet, h
certũ tẽpus definire, quo ſe ſiſter
beant. Intra hoc niſi ſe ſiſtant, leg
damnari ſolent, hoc eſt bona pub
tur, ipſi verò mulctantur exilio,
demque afficiuntur iis pœnis, qua
leges ſtatuerint in reos contum
hoc autem modo cum omnibu
tur, qui ſe non ſiſtunt citati. Sed
pertinent ad hæc judicia ſingula
tione, quæ in præſentia mihi ſat
nimè ſuccurrunt. Ne graveris
tu interrogare, ſi quid habes
perſpectum. IOAN. Niſi tibi
accidat reſpondere, mihi quidem
tiſſimum fuerit percunctari. Ced
tur, ſi quis provocat à provinci
Magiſtratibus, qui adeſſe nequeu
ſuam ſententiam tueantur, qu
modo res transigitur? TRYPHO
ratione. Aut ipſa controverſia eſt
actorem, & reum; ut ſi quis de
vi poſtulatus condemnaretur; aut
Magiſtratum, & eundem reum, q
admodum ſæpenumero fieri ſole
dentur occulta judicia, quibus à j
maleficii reus peragatur. In prio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

quod Magiſtratus ipſe laboret de
entia tuenda, cum ad illum ſpectet,
ndùm quem lata fuit. In altera
troverſia, ſi reus provocat, Magi-
us verò ipſe conſtituit adeſſe, ex-
andum erit, donec juriſdictionem
ficiat, ut tunc demum adſit. Quòd
eſſe negligat, permittere poteſt, ut
adraginta-viri videant, ſtatuantque
l juris, atque ita cauſa tranſigi po-
atque terminari. Hoc autem quod
, commune eſt omnibus cauſis, in
bus agitur res capitis, aut etiam
lis. IOAN. Cedo adhuc; quando
giſtratus illi, qui ſunt in provincia,
entiam tulerint contra aliquem
itate afflictum; nam controverſiæ
minus inter pauperes, quàm inter
pletes oriuntur, facinora quoque
n ab his, tùm ab illis æquè perpe-
ntur; ſed tamen pauperibus, quia
ptus ſuſtinere non poſſunt, non
petit ea facultas, ut Venetias petant,
cauſæ civiles fuerint, ſive capita-
quia ſermo eſt pariter de omnibus;
ecitſne igitur aliquid hac de re con-
utum, quo liceat illis obtinere jus
m, quibus inopia moram infert
ue impedimentum? TRYPHO.
ximè verò; Neque eſt, quòd ipſe
tes, majores noſtros huic rei minimè
ſuc-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſuccurriſſe, cui ſuccurrendum
fuerat, ſi cuivis alii. Nam mul
tibus ſunt plures egeni, quàm
id quod omnes norunt; ſicut
majorem numerũ conflant, ita
ambitionis morbo laborant.
obrem ſi datur ipſis tranquill
à nemine oppreſſis, in eo plane
ſcunt, neque turbas excitant;
ut ii, qui ſtudent novis rebus, a
ne adducti quieſcere cogantur
cernunt illos quieſcentes. Quod
tra fiat, atque inopes malè accip
oritur inde ſeges magna ſedit
plurimùmq; tumultus conſeq
ubi anſa præbetur, niſi eoru
præſunt, vigilantia citò hæc
dentur. Argumento id eſt, qu
tates invadere ſtatuentes, ſum
Duces potiſſimùm in eam ſp
erecti, ex eo quod viderent,
malè acceptos non probè in ſuu
cipem animatos eſſe. Prudente
majores noſtri operam deder
non minus pauperibus, quàm
bus per leges ipſas liceret ſuum
tinere. Sanxerunt enim, ut Tri
Auditores novi ditionẽ Venet
verſam in continente biennio
luſtrantes peragrarent, & com
rentur ubique locorum aliqua

quis eſſet, qui ad eos provocandi
i conferre ſe non potuiſſet Vene-
ſque, is ejuſmodi facultate mini-
careat. Dant igitur operam Au-
es omnibus iis cauſis,quę ad ipſos
e fuerint, tàm capitalibus, quàm
bus audiendis,ex quibus omnibus
teris conſignantur, quæ ſaltem
ſi non pluribus viſæ fuerint cum
ate,& juſtitia conjunctæ. Vene-
everſi referunt ad Quadraginta-
ea ratione, quâ eſt dictum, ad
ales, quæcunque capitis cenſen-
es autem alterius generis ad civi-
ovos. Quo fit, ut non ſolùm
m-viri Advocatores, ſed etiam
tores novi in capitali Quadragin-
ratu cauſas perſequantur, ſed non
præter has, quas modò recenſui.
ia nimis longum atque etiam o-
ſum eſſet, Auditores obire pro-
as maritimas, quadriennio quo-
nos eſt creare Duum-viros, qui
lici maritimi à nobis appellari ſo-
, ut oppida & urbes, cunctaque
loca perluſtrent, quæ in Dalma-
n Illyrico,atque in Græcia obtinet
blica, præſtaturi eadem, quæ Au-
res in continenti, relaturi quoque
reditum ad Quadraginta-viros vel
ales, vel civiles novos, prout
cauſæ

cauſæ exegerint, quos quidem
non ſecus, quàm Advocatores.
Syndici cauſam pro reo dicunt
traria pars adhibet Advocatos, u
aut ipſa pro ſe verba facit. Ea
cauſas, quæ intercedunt reo cu
giſtratu, antequam juriſdictio
ciatur, agere non licet, niſi Magi
ipſe aſſentiatur, quod ſuperiùs n
IOAN. Hæ controverſiæ, quæ
tur ex provocationibus, poſſun
aliis cognoſci, quàm à Quadra
viris? TRYPHO. Poſſunt, ſe
omnes. Nam de civilibus Senat
gnoſcere poteſt, non item de aliis
nam verò ſit ratio cognoſcend
intelliges. IOAN. Ad Quadra
viralia concilia ſpectantne aliæ
præter eas, quæ deferuntur ex p
cationibus? TRYPHO. Vtique ſpe
ſed non ad alia, niſi ad capitale,
etiam cognoſcit, atque ſtatuit
adhuc integra, quemadmodum
prior judex, ut ſuperius dixi: Ex
gratia; ſi quis vitæ, aut fortun
aut exiſtimationis diſcrimen; ſi
trimentum aliquod ſubierit, lice
pergere ad ipſos Advocatores,
verſarium eorum criminũ poſt
Cauſa verò ſuſcepta per eos agit
expoſui ſuperius. Multa præte

Quadraginta-virali concilio per-
tari ſolent, quæ ſuſcipiuntur ab
ocatoribus collegio jubente: ratio
eſt hujuſmodi. Fieri poſſet, ut ali-
ex iis, qui maritimis rebus prçfecti
, aut legatus in caſtris, aut orator
d Principes, aut quilibet alius Ma-
ratus non obiret publicum munus
ræſcripto, atque ex formula. Hæc
comperta fuerint ex literis, aliiſq;
ciis, quos de more venire omnes
ollegium paulò ante admonui, licet
uique eorum, qui interſunt, adver-
pſum ſententiam dicere, necnon
rre ad collegas alios de eadem. Si
autem ita ferat, velintne Magiſtra-
non ſolum abrogari, verùm etiam
nandari, ut ſe Advocatoribus tra-
& permittat; idq; ſancitum fuerit
ogatorum concilio, prout explica-
aut etiam in concilio Decem-vi-
(ſiquidem rata ſunt ab alterutro
probata, & juſſa) reo tunc impo-
r ea neceſſitas, ut ſe Advocatoribus
t, à quibus oppugnari debet non
s ac nocens; cauſa verò agitur ea
nè ratione, atque ordine, quo ſupra
moravi, aut in cōcilio Quadraginta-
ûm, aut in Senatu, aut etiam in
joribus Comitiis, pro Advocatorum
itrio, à quibus juſſu collegii ſuſcepta
res

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

res fuerit. Ejuſmodi ſanè cauſa
Angeli Triviſani, qui poſt accep
cladem in Pado à Ferrariæ Duce n
gentiæ reus factus eſt, accuſatuſq
Advocatoribus ex autoritate coll
imò verò eorum, qui reipubl. p
dent (hoc enim rectè dici poteſt)
nas quoque dedit. Non diſſimilis
cauſa Ducis Lauredani, de qua
memini; neque verò illa Ducis An
Grimani, ſed non paucis antè a
quàm perveniret ad eam ſumma
gnitatem. Hic imperator ornatiſ
claſſis adverſus Turcas in crimen
catus eſt, quod cum hoſte manum
ſerere noluiſſet, eoq; inſpectante a
Naupactus eſſet. Vtraq; verò cauſa
propter objecta crimina, quæ lev
erant, tùm propter eorum, quo
nomina delata fuerant, ſumman
gnitatem, rejecta fuit ab ipſis Adv
toribus ad majora Comitia. I
Nondum certè dixiſti, quiſnam
valeat ad majora Comitia, aut ad
gatorum concilium, quandocu
ejus generis cauſæ inibi tractant
TRYPHO. Ita eſt, ſed nihil tibi o
nò deperiit: nunc enim ad hæc o
explicanda ingredior. Ad ea com
quæ commemorantur abs te, Ad
tores, aut eorum loco Auditores

cique maritimi, quorum autori-
in cauſis provincialibus, Dux et-
& Conſiliarii, & Præfecti Qua-
ita-virûm, de pœna, quæ ſumi
jus habent ferendi. Cæteris o-
us, quocunque in Concilio res
, in aliquam ſententiam ex his
endum fuerit. IOAN. Quando
erit aliquem comprehendi, atq;
u eſſe, ut queſtiones de ipſo ſint
dæ, vel tormentis, vel alia ratio-
odnam genus inſtituti atq; juris
ros eſt? TRYPHO. Præclarum ſa-
que ejuſmodi, ut nihil eo melius,
r, queat excogitari. Vbi res &
delata fuerit ad Trium-viros Ad-
ores, ſive integra, quemadmodũ
let in priori judicio, ſive ex pro-
one, ſive ex autoritate collegii,
tè res ab iiſdẽ expendi ſolet, ſuis-
onderibus atq; momentis exami-
i fuerit gravis, atque ejuſmodi, ut
nandum ſit, aliquod periculum
ere, niſi celeriter & quam oc-
es ea peragatur, jus eſt ipſis per
endi, ut comprehendatur reus,
n jus, eum in cuſtodia retinendi
ùs quàm triduum. Cum autem
ionem de homine oporteat ha-
petendi ſunt Quadraginta-viri
ita cauſa, ut quoad ipſa probè

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

cognita fuerit, ac dijudicata, pe
poteſtas fiat hominis retinendi,
non in ipſa quæſtione tormenta
movendi. Quæ ſanè poteſtas fie
let, modò aſſentiatur major pars
draginta-virûm. Veruntamen ſi
tanti momenti non fuerit, ut opu
videatur tam magna celeritate,
lentio, ſolent Advocatores pet
Quadraginta-viris, ut liceat ſibi
comprehendere; qua facultate
trata non requiritur ampliùs ali
quem comprehenderint, retinen
ſint: ſufficit enim jus prehen
datum, aſſentientibus Quadra
viris ex majori parte. Fit exin
teſtas quæſtionis habendæ, quæ
poteſtate comprehendendi ſive
nendi, negari non ſolet. Quæſtio
præeſt Collegium quoddam, quo
flatum eſt ex duobus Conſiliar
ſerioribus, totidemque ex Iud
nocturnis, atque ex uno Præfecto
draginta-virûm, & ex uno Ac
tore, qui coram omnibus à re
rit. Is autem ſi cauſam ſuam tu
natur, rationes & argumenta u
conquirit, teſtes quoque cætera
omnia, quibus innocentiam
comprobare poſſit. Tunc autem
quatuor è Collegio ſaltem id ce

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

moventur tormenta, ut ſenſus do-
; atque cruciatus ab eodem expri-
, quod propoſito ſolum metu ta-
conſtituit. Habita verò quæſtio
unum à ſecretis refertur in codi-
, & promulgatur ex more; nimi-
n copia fit illius cùm patronis rei,
n Advocatis etiam pro contraria
te, ſi qua modò eſt, tandemque
nibus, qui cupiant legere, aut vi-
e. Poſtea reditur ad ipſos Quadra-
ta-viros, & eo, quo diximus ordi-
, cuncta peraguntur. Advocatores
reum quàm acerrimè oppugnant,
viciſſim adhibet Advocatos, ut
m cauſam orent, alteroque, vel
mmùm tertio judicio, ad extremum
t abſolvitur, aut condemnatur. Poſt
mnationem verò pœna definitur,
am pendere debeat, ex Advocato-
m ſententia, vel certè Conſiliario-
m inferiorum, vel Præfectorum
uadraginta-virûm, qui cum illis con-
dent, ut neceſſariò ſit ea pœna ſub-
nda reo, quam maxima ſuffragio-
m pars conſtituerit. IOAN. Si con-
ngat, à Quadraginta-viris minimè
ri jus comprehendendi, aut etiam
tinendi, quando jubentibus Advo-
toribus reus datus in cuſtodiam fue-
t, quid tunc agi ſolet? TRYPHO. Si

Quadraginta-viri non tribuant
prehenſionis , gravius quicquam
reo conſuli non poteſt : alterut
enim poni neceſſariò debet , aut
minem in nulla re quicquam nocu
aut non ejuſmodi , quæ digna
animadverſione tanti concilii , ſe
Magiſtratus minores de jure ſpect
nimirum vel ad Trium-viros noc
nos , vel ad Quinque-viros pacis.
dem ratione, ſi quiſpiam in cuſtod
tradatur , quem retinere per Qua
ginta-viros non liceat , reſtitutu
integrum , atque liber abit , inh
Advocatore, nequid ultrà pergat.

IOAN. Prout ſingula mihi oc
runt , dubitationemque identiden
ferunt, ſic in iis percunctationes v
interpono , ut mirum non ſit , ſi
nunquam complector ea , quæ no
tis inter ſe cohærent. Cum igitur
imperii , ditioniſque veſtræ ſatis
patere ſciam cùm terra , tùm
nec non ſatis amplam , & frequen
eſſe urbem, tanti imperii ſedem, e
mo neceſſariò fieri , ut magni con
ſus fiant ad Iudicum tribunalia.
propter explicari mihi , atque ed
cupio, quiſnam ordo, & quænam
ſoleat adhiberi , ut citra perturb
nẽ res expediantur. TRYPHO. R
&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ordo ejuſmodi eſt. Cauſæ omnes, ... gratiâ, delatæ ad Advocatores, ... unum à Secretis excipiuntur, literæ mandantur, primo, ſecundo, ... io loco, ac deinceps, prout ſingulæ ... runtur. Quo verò ordine ſunt ex... æ literiſq; mandatæ, eodem planè ... ucuntur in Quadraginta-virale ... cilium; nec alius ordo in ſecundo, ... tertio judicio, quàm in primo ſta... ur. Prærogativæ tamen privile... m eſt certis cauſis, quæ licet poſtre... fuerint, cunctis anteferuntur. Hu... modi ſunt in carcerem conjecto... n, ſepulturæ, medicinæ, farinæ ex ... naria taberna, mercedis pupillo... n, conjunctorumque cauſæ, utpote ... pater in judicio diſceptaret cum fi..., aut frater cum fratre; Procura... iæ tandem, hoc eſt quæ ad Procu... orum pertinent adminiſtrationem. ... e ſunt cauſæ, quæ cæteras omnes ... bent antecedere: quæ donatæ fue... t hoc privilegio præter eas, non ... emini. IOAN. In quolibet concilio ... uadraginta-virali evenire poſſe arbi... or, ut extremo judicio utraque adæ... et urna, tàm quæ reſcindit, quàm ... æ ſtabilit aliquam ſententiam, ita ut ... hil omninò conſtituatur. Cedo ergò, ... quod remedium comparatum ha-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

betis, ne ſententia, cùm id ever
relinquatur anceps atque incerta.

TRYPHO. Si fortè, quemadmo
ais, neq; reſcindatur ſententia, n
comprobetur, & res civilis ag
permutantur judicia, ſuccedun
concilia Quadraginta-virûm ci
alterum in alterius locum. Qu
contigerit aliquid ejuſmodi in Col
frugum, cauſæ provinciales atqu
ternæ ad Quadraginta-viros no
urbanæ verò ad veteres ſunt reii
dæ, orandæque de integro, quem
modum in Quadraginta-viralibus
ciliis fieri diximus. Enimverò ſi p
numero fuerint etiam tunc ſuffr
in majoribus Comitiis lex ea ferr
bet, ut Rogatorum concilium de
re cognoſcat. Lege ſancitâ cauſa a
in Senatu, atque in eo demum te
natur. Atque ita controverſiæ ex
vocatione delatæ ad Quadragi
viros, perveniunt etiam ad Sena
quam rem antea declarare tibi p
citus fueram. Sed tamen ubicun
capitis res agitur, à Quadraginta-
toties iterantur ſuffragia, quoad
alterutram partem denique pro
deant. Igitur quæ ad Quadragi
viros capitales cauſæ deferuntur,
oportet ab iiſdem expediri omn

Ve

ıuntamen te latere non debet, fieri
oque poſſe, ut alterutra urna, quæ
nnat, & abſolvit, plus uno tantùm
ragio nihil habeat; quod ſi accidat,
ue reſciſſa, neque comprobata ha-
ur ſententia; ideoque rejicitur ad
s Quadraginta-viros eâdem ratio-
definienda, quæ fuit jam expoſita.
autem inſtitutum eſt ob eam rem à
ıjoribus noſtris, ne quis ab uno tan-
n judicaretur: hoc enim exiſtima-
nt nullo modo conſentaneum eſſe.
AN. Eſt ne tibi aliquid compertum
primordiis horum conciliorum
uadraginta-viralium, & Advocato-
m, & Auditorum veterum, atque
eò novorum. Adhæc, quidnam ma-
ribus veſtris cauſæ fuerit, ut hos Ma-
ſtratus inſtituendos putaverint, at-
ue illa concilia. TRYPHO. Dicam
bi, quodcunq; mihi eſt in comperto.
rium-viros Advocatores quidam fe-
unt inſtitutos eſſe, cum Dux eſſet in
epublica Aurius Maſtropetrus, qui
reatus eſt anno MCLXXVIII. Quadra-
inta-viratus Capitalis, quo tempore
uerit inſtitutus, nunquam intellexi.
Videtur hoc veriſimile, non aliam
uiſſe illi originem, quàm Advocato-
ibus, à quibus cauſæ deferuntur ad
Quadraginta-viros. Sed neque à veri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

tare fuerit alienum, Advocatore
quanto prius extitiſſe, & ad m
Comitia ferre conſueviſſe, quæ p
antè, ut diſſeruimus, inſtituta fue
Poſtea verò confluentibus cauſi
multiplicatis, nimis grave ac mole
viſum eſſe, tàm frequenter & cr
convocandis Comitiis, à privati
gociis homines diſtrahere. Hac de
ſa eam cogitationem ſuſceptam,
quam omnium optimam, ut alte
quoddam concilium inſtitueretur
ficereturque huic potiſſimùm cura
diendi provocationes. Quanqua
multi adhuc Quadraginta-viralis h
concilii originem ad ſuperiora t
pora, multoque antiquiora ſolen
ferre. Sed alii viderint, quænam
tentia propiùs ad veritatem acce
Antiquitus vacare ſolebat hoc co
lium tàm civilibus, quàm capital
rebus audiendis, de quibus omn
Advocatores ad ipſum ferebant.
verò cùm tantum oneris ſuſtine
non poſſent, multiplicata civitat
necnon aucto imperio, cùm et
cauſæ in dies magis abundare
propterea veteres Auditores i
tuti ſunt Andræa Dandulo Du
qui creatus eſt anno MCCCXLII.
omnes cauſæ civiles, & urbanæ

nciales in Quadraginta-virale
gium ab ipſis introducerentur.
agatis autem imperii finibus in
nente, quo tempore Dux erat
aël Stenus, qui creatus eſt anno
c, adeoque ſtrenuè ac feliciter
ublicam geſſit, ut in ejus ditio-
atque poteſtatem magna ex parte
gerit, quæcunque in Gallia Ciſ-
a modò tenet oppida; cum itaque
ultum cauſæ creviſſent, ex hac
agatione neceſſarium fuit alios
itores creare, qui novi, hoc eſt re-
iores nominati ſunt, ut introdu-
nt cauſas civiles provinciales. Et
tot, tantiſq; negociis expediendis
non erat unus Quadraginta-vira-
inſtitutus fuit is, qui dicitur vetus,
ognoſcendum pariter de cauſis ex-
is, atque urbanis omnibus, per
litores veteres atque novos intro-
endis. Contigit hæc inſtitutio
poribus Franciſci Foſcari, qui crea-
eſt Dux anno MCDXXIII. Tempo-
is verò tandē noſtris Quadraginta-
tus civilis novus inſuper acceſſit,
permiſſæ fuerunt provinciales, ur-
æ verò cauſæ veteri duntaxat re-
e. Antequam novus Quadraginta-
tus adhiberetur, ita res ſe habue-
. Auditores cùm veteres, tùm novi,
 ſi quæ
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſi quæ lites æſtimabātur minori
aureis triginta, has omnes tra
ſolebant, ſed quique ſuas. A
uſq; ad aureos trecentos cauſæ
pertinebant ad Collegium fru
ſupra hunc numerum ſtatueb
teres Quadraginta-viri, quos a
portebat: Auditores autem vet
banas, & provinciales cauſas n
troducebant. Hi quoque parite
illi, quod notare debes, non
provocationes admittebant i
dendo; verùm etiam ſe interpon
atque orabant ad civiles Quadr
viros, quemadmodum ad c
modò ſolent Advocatores, cau
rum omnium, pro quibus int
ſent. Sed his temporibus nih
præſtant Auditores, quàm inte
nem; cætera permittunt, ac
quunt eorum induſtriæ, quoru
cipua res atq; utilitas agitur. Id
doquidem primùm mihi nunc
rit, te celare nolui. Advocatori
tem res capitales, ſicut in pr
ſunt, ita etiam curæ tunc eran
demque in concilium Quadr
virûm Capitalium introduceb
dem planè ratione, qua modò
Ex his ergò intelligere potes,
noviſſimus Quadraginta-virat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

us eſt, haud ita multa immutari
atigiſſe de inſtituta ratione judicio-
n. Cæterum de Collegio frugum
iil habeo dicere, quod quidem ſpe-
t ad initium, atque ejus originem:
nquam enim legiſſe me recolo, aut
alio accepiſſe, quibus temporibus
titutum fuerit; non dico de iis Ma-
tratibus, ex quibus conſtat, verùm
re conflata, coagmentataq; ex ipſis,
i nomen eſt hoc tempore Collegium
ugum. Conjecturæ tamen cuidam
cus eſt, aut non multò ante, aut cer-
paulò pòſt exordium illud habuiſſe,
iàm vetus Quadraginta-viratus in-
tutus eſſet. Verumtamen hac in re
utius non eſt inſiſtendum, quæ igno-
ta nihil omninò detrimenti, com-
erta nihil utilitatis poterit afferre.
Hoc unum prætereundum minimè
uxi, cum magna ſit occupatio in pro-
riis rebus eorum Magiſtratuum, ex
uibus Collegium conflatur, propte-
eaque difficile admodum convenire
oſſint noſtrates homines; hac re a-
imadverſa, ut judicia ſint magis ex-
edita, minuſque incommodi perci-
iant ii, qui controverſantur, in ea co-
itatione diu multumque verſari, ut
er majora Comitia Triginta-viris e-
ectis, quemadmodum in omnibus
Magi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Magiſtratibus fieri conſuevit,
eundum hoc ipſum munus C
frugum, præcipuum quoddam
lium inſtituatur, quod in nul
cura ſit occupatum, voceturque
cilium Triginta-virûm. Perſeq
autem opere id, quod animo cog
brevi quoque perfecturos perſu
mum habeo. Hac de re certè
tum propterea te volui, ut nulla
ret admiratio, ſi quando audires
legium frugum tandem obſolev
Expone, ſi quid habes præterea,
quærendum putes. IOAN. Dixi
tea, certum quemdam numeru
cuniæ Auditores ab iis, qui co
verſias haberent, accipere ſolitos
cenſito mihi nunc accurate ac d
quodnam laboris atque induſtriæ
mium percipere debeant non
Auditores ipſi veteres ac novi, ſed
Advocatores & præterea judices
equidem arbitror multum labor
obeundo, ac præſtando munere,
decet. TRYPHO. Vt de Auditorib
veteribus, tùm novis primo lo
cam, qui judicio repetunt aliquid
eſt Actores, & urbanos Magiſt
cùm primùm adeunt, quanti res
troverſa æſtimata fuerit, tantùm
ſolvere debent iiſdem certo quo
n

...ero pro centenis quibuſque aureis
...ito, ac tributo; nos appellamus
...tos id pecunię genus, quod etiam
...i, qui provocant, Auditoribus,
...modo provocationes admittant,
...eri ſolet, ubi tamen Quadraginta-
...ententiam reſcindunt. Quando-
...ue id contingit, judices priores,
...uid acceperant pecuniæ ab iis,
...ontendebant, reſtituere coguntur
...Auditoribus, qui certè non ſunt
...cipes tunc illius lucri, cum ſenten-
...rtur à Quadraginta viris contra
...ocantes. Magiſtratibus autem,
...unt in provinciis, à contendenti-
...n judicio quicquam non perſolvi-
...ſed à provocantibus tantum Au-
...ibus novis, impetrata nimirum
...ceſſione, reſciſſaque ſententia.
...m-viris Aduocatoribus, præter id
...ndium, quod ex ærario publico,
...xiguum ferunt, nonnihil cedit in
...am ex impoſitis mulctis, nec non
...rebus, quæ fraudatis portoriis,
...importando, ſive exportando fue-
...interceptæ; ut, præterquam quòd
...eſtiſſimus eſt hic Magiſtratus, non
...m fructus quoque afferat & emo-
...enti. Quadraginta viri ex quo-
...Quadraginta viratu, quotiescun-
...conventus eorum celebratur, ter-
tiam

tiam partem aurei nummi ſingu
crantur. Omnes quidem mane
more convenire ſolent; ſed ubi c
niunt à prandio, ex eo quod
ferat, XL-viri civiles nihil an
habent;capitalibus tantum ſtipen
duplex obtingit. Ad hunc verò
calcem ſpatio decurſo (nunc en
hujus rei memoriam incurro) o
que triplici Quadraginta-viratu
tranſactis partibus, nemini licet i
mero eodem reponi, præterquam
menſium intervallo; tamdiu r
intercluditur ad eam petitionem.
modò ſi quid aliud occurrit. I
Cujuſdam Magiſtratus nocturn
miniſti, ex quo duo cum colleg
teris præeſſent capitalibus quæſ
bus, cùm de reis haberentur; ſe
foret hic Magiſtratus, non expo
TRYPHO. Non inficior equidem
id prætermiſi, ut non interrumpe
narratio, quæ inſtituta eſſet. S
Patricii in cuſtodia urbis collocá
ſingulis tribubus eligi ſinguli co
verunt, qui omnes communi n
vocantur judices nocturni, prop
quod nocturna maleficia puni
olim ; ſed hac tempeſtate non
certè, quæ nocte; non pauca ta
quæ luce palàm committuntur,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ndicant ; cujuſmodi ſunt illæ
s atque fallaciæ, in quas impellit
cuniarum aviditas, aut alii pravi
e animorum motus. Cœpit hic
tratus creari, quo tempore Dux
n republica Marinus Maurocæ-
tque initio duos habuit, quorum
citra canalem, ut dicimus, hoc
ximumEuripum;alter verò ultra
rnas vigilias agebat: his porrò
or adjecti ſunt, Duce Raynerio
. Sex tanquam primarii Duces
pſis tributi, qui tot miniſtros at-
atellites ſub manu habent, quot
ſarii putantur ad præſtandam
um. Tres ex his Ducibus unà cum
ohortibus pernoctant ad Duca-
, & ad D. Marci vicinitates &
nia quoque obire ſoliti. Totidem
erſantur in Rivo alto, finitimaque
itidem perluſtrant. Curare de-
, nequid mali accidat in urbe, ne
offenſionem alicunde accipiat; ar-
s, quibus intervenerint, arma de-
unt, & quoſcunque deprehende-
in facinore, è veſtigio comprehen-
t, traduntque in cuſtodiam ; ſon-
utem ab ipſis judicibus nocturnis
cati plectuntur, ubi delicta perti-
at ad eum Magiſtratum; aliôquin
m arbitrio permitti debent, qui
legi-

legitimi ſunt judices ad ea conſti
Sed mei conſilii non eſt, hujus M
ſtratus,neque alterius cujuſque ſin
perſequi. Hanc enim diſputatio
aggredi nolui, quia longior eſt, n
id modò, ſed etiam quia, cùm ab
diu multumque abſim, ex uſu a
fori conſuetudine eam notitiam
habeo, quæ neceſſaria eſt ei, qui
rum condocefacit. Futurum eſ
quando, ut Venetias adeas; ibi rep
non paucos, & facilè poteris, qu
planè rationem Magiſtratuum e
cent; & ſi omnes alii defuerint,
noſter Hieronymus Quirinus nu
tibi deerit, vir non minus human
atque comitate,quàm inſigni doct
& facundia ornatus. Veruntam
quid habes adhuc ambiguum de
ciis, explica: nam ſi præterea nihil
bigis,aliqua de Cenſoribus dicam,
in extremam narrationem ea de
rejeci, quòd minus pertinere vide
tur ad ea, quæ ſunt dicta. De his i
agendum fuerit, modò tu ita cen
IOAN. Ego verò cenſeo,nam ratio
judiciorum, quam probè explicaſt
cognitam perſpectamque habere
puto, ut nihil ſit relictum, de quo
plius addubitem. TRYPHO. Bini
Cenſores, qui Magiſtratus non ita

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

inſtitutus eſt ad coërcendam am-
né Patriciorum. Antequam verò
nſores crearentur, Trium-viris
ocatoribus, & Præfectis Decem-
in iis, qui ſedent in eminentiſſimo
Comitiorum, dum Magiſtratus
pantur, id erat curæ, ne quis am-
ne ſua corrumperet jura, eamque
blicæ operam ſedulò navabant,
es, aliaque adjumenta corruptelæ
nus nemini viam ſtruerent ad eos
ſtratus, quos aliôquin obtinere,
equi nunquam potuiſſent. Itaque
aquam electi erant Magiſtratus,
um Comitiis dimiſſis inveſtiga-
an aliquid animadverſione atque
dignum commiſiſſent ii, qui ho-
s fuerant conſecuti. Deprehenſos
n in crimine reos peragebant,
nadmodum in judiciis fieri ſupra
tanquam legum, & reipublicæ
s everſores. Sed cum in dies augeri
tio planè videretur, tandemque
ra perniciem cõmunibus rebus,
remedium opportunum adhibe-
, recens hic Magiſtratus inſtitu-
ſt, cujus eſt ea cura præcipua, ut
viros Patricios ambitum coër-
Sed ut in eo, quod tibi tum pol-
cis, fidem meam liberem, clande-
certorum hominum conſpiratio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

nes, qui venalia cum haberent ſu
gia, quæſtum faciebant, hujus M
ſtratus creandi cauſam attulerunt
cum ambitioſiſſimis quibuſq; coit
facta, qua die Magiſtratus erant
buendi, conſtitutam inter ſe rem
pridem habebant, in quem omn
ſuffragia convertenda eſſent: pote
autem licitantibus duplex obſequ
præſtare. Nam ſiquis beneficio ſ
conſecutus fuerat arbitrium, pot
temque nominationis (qua rati
dixi) is autem aliquem ex iis nom
bat, in quem conſtituiſſent ea die
fragia conferre. Omnes alii d
ſuffragabantur, ut electio in Con
comprobaretur. Sunt, qui hac re
perperam animadverſa, cum etian
telligant, apud nos moris eſſe, u
giſtratus aliquando venales propo
tur, in eam ſententiam ſunt ado
ut cenſeant labefactatum iri ſt
reipublicæ, & in tyrannidem ali
degeneraturum, ſin minus hac
filiorum ſaltem ætate. Verunt
quando Cenſores inſtituti ſunt,
ejuſmodi vereor, animi ſecurus;
pernicies ingrueret inde, formid
ſi hac tempeſtate Cenſores nulli e
Quibus hoc mihi perſuadeam, i
ges aliâs, quandoquidem hæc co

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

non eſt hujus loci. Superſedere
en nolo commemorationi expli-
oniq; ejus cùm rationis, tùm uſus,
venales haberi ſolent noſtri Magi-
tus, ut ſi quatenus aliquid detrahit
utibus, atque opibus adjicit, ex
fieret, ut attentiores ad has homi-
evaderent, remiſſiores autem ad
um ſtudia, non ſine maximo pu-
i boni detrimento, propterea vi-
tur hæc conſuetudo non ſatis pro-
da; intelligas tamen aliqua ratione
endi, tolerarique eam poſſe. Quan-
aliqua neceſſitate reſpublica urge-
ii, quorum intereſt operam navare
endæ pecuniæ, utpote collegium,
madmodum explicavi, & etiam
ncilium Decem-virûm, præter alia,
quibus cõſtituerint vel ad Senatum,
ad Comitia referre, nonnunquam
is referunt, ut vel ii, qui futuri ſunt
atores, data pecunia, vel quatuor
curatores, aut ſex eligantur, aut
denique Magiſtratus illis tribuan-
, qui ſuis facultatibus opem reipu-
æ tulerint. Leges autem ejuſmodi
ri poſſunt tàm ad majora Comitia,
àm ad Senatum. Sed quotieſcunque
atus-conſultus fuerit, conſuli de-
nt præterea majora Comitia, quæ
nen poſſunt ejuſmodi ſancire incon-

 ſulto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſulto Senatu. Quicquid igitur Comi
decreverint, exequendum erit; a
verò ineundæ rationes, ſi quicqu
non ſciverint. IOAN. Antea dixi
quantum univerſa reſpublica, tant
dem poſſe quoque concilium Dece
virûm. Quidni ergò ferantur ejuſm
leges ad Decem-viros, eorundem
autoritate jubeantur? TRYPHO.
omne Magiſtratuum creandorum
penes Comitia, cætera Decem
ſummam habent autoritatem. Q
cauſa eſt, cum refertur ad Senatum
aliqua re ſimili, ut ſemper ea cond
ſit adjicienda, referendi poſtremò
ipſa Comitia. Re comprobata pla
que conſtituta, ubi viſum maturu
fuerit eos Magiſtratus creare, qui c
mittendi, concredendique ſunt c
bus, ærarii publici inopiæ ſubvenie
bus; principiò quaterni ordines Ele
rum fiunt, quemadmodum in c
tione qualibet fieri ſolet; & quia c
tingit nonnunquam, quod ſupe
monui, ut non plures ordines, q
bini competitores renuncient, hi
renunciationem quatuor adhiben
His autem competitoribus alii a
ciuntur ea ratione, quam Scrutin
appellari dixi, per Rogatorum co
lium renunciati. Nam dum ab Ele

; datur opera, ut eligantur ac no-
entur candidati ſui, interea ſece-
: in conclave proximum, in quo
cilium Rogatorum de more cogi-
omnes, qui jus ſuffragiorum ha-
in Senatu. Quicunque autem no-
ari cupit, ad fores accedit, & eum,
ſt à ſecretis, ea de re monet. No-
a eorum in chirographa ſingula
untur, & educuntur ex urna ſor-
pſius ordine ſubjicienda ſuffragiis
greſſu ſtatim. Candidatus porrò
itur ejus Magiſtratus, quiſquis ita
agia propitia tulerit, ut ſuperet eo-
dimidiam partem. Renunciantur
poſtea in ipſis Comitiis; ſed ante-
m pro ullo contingat in ſuffragia
is liberaliter offert reipublicæ, quic-
d eidem commodare ſtatuit, aut
eſt, ſupra id, quod fuerit præſcri-
m atque conſtitutum. Atque ita
num ſuffragia conferuntur, addi-
ra, adjudicaturaque illi Magiſtra-
n, in quem plura collocata fuerint,
dò non infra dimidium. Eſt ubi
nora pollicitus obtinet Magiſtratũ,
uid habet inſigne ad exiſtimatio-
m, & decus. IOAN. Quænam pe-
niæ ſumma præſtitui ſolet ejuſmodi
giſtratuum creationi? TRYPHO.
xima nunquam definitur, ſed mi-
 nima

nima tantum, eaque pro tempor
conditione ita variatur, ut modò p
modò minùs mutuum detur. I
anno, cum pecuniis multis opus e
reipublicę ad ſuſtinendos bellicos ſ
ptus, quos ideò facit, ut legitimo P
cipi Mediolanum reſtituatur, lex
Comitiis lata fuit, ut certi quic
Magiſtratus illis mandarentur,
commodarent ipſi reipublicæ de
centis aureis: ſupra id licet unicui
polliceri, quantum libet. Cum prim
ejuſmodi mos obtinere cœpit, co
tuebatur id, quod prætereundum n
eſt, ut Magiſtratus traderetur ei
nihil pollicenti, modò dejiceret al
qui pollicerentur, ſupra dimidiam p
tem pluribus ſuffragiis; quod certè
ſemel quoque uſu veniebat. Sed c
petitor is erat ex eorum numero,
renunciabantur per quatuor Elect
ordines. Nam per Senatum nullus
ea conditione, ut pollicendum
eſſet, nominabatur. Et quia contin
poteſt, ut Senator evadat, ubi pec
in Senatum patefacit aditum, is
Senator aliôqui creatus non eſſet, p
teritis aliquibus ex illis, qui fu
erant, ut in hunc numerum on
referantur, qui communi opini
prudentes habentur (nam Senator

mu

mus eſt ejus momenti, quod tibi
pertum eſſe perſuaſum habeo) per
ora Comitia hi quoq; aſciſcuntur,
creandi ſunt ii, qui vocantur Ad-
cti, non quod ulla lex cogat, aut
at eos eligi, ſed quia in ejuſmodi
uilibet ita fieri oportere intelligit.
s hic habendi venales Magiſtratus,
falsò ita dictus, anno MDIX, cœ-
s eſt haberi, quo tempore noſtris
iis fuſis fugatiſque in prælio cum
yſio XII, Regæ Galliæ geſto, co-
a fuit reſpublica ſuſtinere ſe, quibus-
que rationibus fieri potuit. Verun-
nen, quod animadvertere potes à
ipſo, non ſatis eſt ad aſſequendos
giſtratus polliceri pecuniam, ſed
ortet etiam competitores ſuperare
fragiis; nec unquam niſi difficilli-
s temporibus ea res uſurpatur; quo
, ut corruptelæ genus minimè vi-
am, quod à nonnullis prædicari, im-
ò fingi ſolet, neque tamen id appro-
re velim ea de cauſa, quam dixi.
ihilominus aliquid concedendum vi-
tur conditioni temporum. IOAN.
e graveris, amabo, illud mihi expo-
re, cur in creandis Magiſtratibus pe-
niæ cauſa præter eos competitores,
ui legitimi ſunt, alii quoque per Se-
atum conſtituuntur; & cur ii Magi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſtratus, qui non plures exigunt qu
duos, quatuor ordinibus Electo
opus hoc tempore habeant. TRYP
Hæc propterea fiunt, quòd ad rem
blicam deferuntur eò plura & maj
quò major & frequentior numeru
competitorum. Poſtremis autem
mitiis, id quoque ſcias velim, pron
ciari palam eos Magiſtratus, qui cre
di fuerint in ſequẽtibus pecuniæ ca
quò ſuppetat unicuique tempus da
operam, ut eam, quam expetit,
dignitatem comparet, cùm procur
da impetrandaque à Senatu electio
tùm providè atque maturè iis ex
diendis, quæ ſibi adjumento fut
ſunt ad id, quod intendit. Sed eò
deamus, unde ſumus digreſſi. Qu
in conclavi deſcribendo ſupra mo
mus, in quo Comitia majora celebr
tur, ſedent Cenſores in loco emin
tiori, atque his temporibus obeunt
ſtinentque eas partes, quæ Advoca
ribus, & Præfectis Decem-virûm co
miſſæ antea fuerant. Sed emenda
atque corrigendi præterea jus habe
quicquid pravi uſus, & corruptelæ a
bitionem inducit. Quapropter leg
quandam tulerunt propè ante bi
nium, quacum iis, qui obtinerent M
giſtratus, conſuetudo congratular

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

omninò ſublata. IOAN. Tantone
blicæ detrimento erat, ut eſſet
onſuetudo latâ lege tollenda?
YPHO. Erat cuidam potius dede-
quàm ulli detrimento. Creatis
Magiſtratibus, qui voti compo-
erant, illicò certum aliquem lo-
inſidebant, in quo Patricii vel o-
s, vel maxima ex parte, dum egre-
ntur conclavi, in ipſos inciderent,
ngratulationes vulgò concelebra-
ur, cum quiſque videri vellet ho-
s autor, etiamſi cunctis opibus
erſatus eſſet. Quo in genere ſatis
ta intercidebant vulgarium homi-
magis imperitiæ, quàm gravitati
iciæ verba accommodata. Nunc
ır obſoleta ſunt hæc ſtudia, atque
pravus uſus abolitus eſt opera Cen-
m, atque diligentia, qua certè fu-
am eſſe perſuaſum habeo, ſi modò
qui rebus omnibus proſpicit, con-
tum id habet, ut aliquot ſecula
at ea reſpublica, quæ ornata eſt
imis inſtitutis, & ſanctiſſimis legi-
,ut ſi non aliud, ſaltem documenta
beat, quemadmodum ſe gerant,
ue regant civitates Italiæ, ne qua
annide opprimantur libertate amiſ-
futurum, inquam, exiſtimo Cen-
am induſtria,ut depellantur à repu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

blica omnes illi morbi, quibus a
pars ejuſdem affictari poſſet. H
nus ejus adminiſtrationis univer
tio, qua ſuſtinentur res omnes p
cæ, fuit à nobis expoſita, & ſi
quæque tàm accuratè explicata, u
pidò pauca, ni fallor, prætermiſſ
rint. De ſingulis Magiſtratibus
prædixi, nihil quidem agam ;
erit de his omnibus diſſerendi l
aut certè poteris ab iis quærere,
dire commodíus, qui probè gnari
harum rerum, Venetias profe
Nunc eſſet habēdus ſermo de iis
que rebus, quæ debent eſſe comp
cuilibet homini, qui veniat in c
munionem ipſius civitatis; ſed n
tibi moleſtus eſſe tam longa orat
IOAN. Sermones tui mihi eſſe g
nullo modò poſſunt, quandoqui
aviditas audiendi plurimùm aug
eorum, quæ tu commemoras,
quadam varietate. Argumenti
terea genus ipſum tàm grave, ut
lus ſit tàm degenere, abjectoque
mo, quin ejus deſiderium atque
dium facilè commoveat, attenti
me reddit, efficitque, ut moleſti
ſatietas, ſi qua oriri poſſet, conv
tur ad animi fructum atque volu
tem. Quamobrem niſi tu labore d

his hujus defeſſus es, per me licet
ias omnia, quæ dicenda ſunt.
HO. Facilè patior omne id ab-
quod eſt inſtitutum, cum præ-
hac die ipſe mihi videar ad hanc
ationem maximè paratus. Fieri
, ut non eſſem ita promptus
De iis igitur quinque rebus, quas
nemoravi, quantum pertinet ad
noſtram, dicam, neque ſingula
quar. Vniverſum imperium no-
reipublicæ, quod neminem præ-
perſuaſum habeo, duabus omni-
artibus continetur, quarum al-
ſpectat ad continentem, & ad
altera. Vtrinque ſui fructus ube-
multi; ſed uberrimi atque plu-
ſunt ex continente, præcipueque
egione Longobardorum, in qua,
er alia non exigua, ſeptem nobi-
næ urbes ſunt in noſtra ditione,
viſum, Patavium, Vicentia, Vero-
Brixia, Bergomum, & Crema.
i quoque reſpublica noſtra domi-
r in Cypro, in Creta, in Corcyra,
ter alias Inſulas; oramque mariti-
n tenet Illyrici, Dalmatiæ, & Hi-
ſatis longo tractu, in quo non
cæ ſunt urbes, & quàm plura opi-
ex quibus emolumenta non mo-
noſtra civitas capit. Ejus autem
vecti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

vectigalia ampliſſima ſunt atqu
tiplicia, utpote rebus omnibus
vel importantur, vel exportant
poſita portoria, inter quæ cente
lia florenorum affert, quod pr
duntaxat ſolet exigi; adhæc ſc
maris, atque continentis, Decu
Cenſus patriciorum, omnium
vium. Eſt hoc tributi genus illi
mile, quod à vobis Arbitrium
lari audio. Sunt enim multi ex
cio, atque ex civium ordine, q
fundos atq; agros minimè poſſi
negociationis tamen causâ ſun
pletiſſimi. His ergò pariter, atq
hoc tributum imponitur, quod
apud nos nomen habet, hoc e
mationis; quandoquidem ſingu
opes atque facultates de more
debent, id eſt æſtimari, & qua
uniuscujuſque fuerint æſtimata
eo conſtitui, quid illi depende
ſit. Aſſeveranter à multis affir
ex omnibus vectigalibus urbis,
atque continentis, in annos ſi
ſupra ducenta millia decies aur
colligi. Reditus noſtros annuo
matim deſcripſi: ſiquid magis
cleatum diſtinctumque cupis,
accepti conſulendæ ſunt, & ra
ipſe, quæ referuntur à vectigaliu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

,inveſtigandæ. Sed quemadmo-
res urbanæ pariter, atque exter-
ructuoſiſſimæ ſunt, ita etiam non
ici ſumptus, qui jugiter fiunt.
cipio terreſtrium copiarum du-
continua ſtipendia merenté apud
habemus, cui prœmia ſatis ampla
ſtituta ſunt, & iis cohortibus mili-
, quas non paucas conducit. Hac
itate fuit ornatus à nobis propè
biennium Franciſcus Maria Ro-
eus Vrbini Dux, vir & rerum belli-
am ſcientia, & inſigni prudentia,
ter alias innumeras animi virtutes,
berrimus imperator hujus noſtræ
tis, in cujus induſtria & fide ita
quieſcimus, ut quandiu copiis ille
ſtris præeſt cum ſummo imperio,
qua vis inferatur alicunde, non re-
midemus. Adhæc afficiuntur à no-
continuo ſtipendio mille gravis ar-
aturæ milites, paulò plus, minusve,
æterea que is peditum numerus, qui
r eſſe poſſit cuſtodiendis omnibus iis
cis, quæ tenenda præſidiis noſtris
mandaque ducimus, non modò cum
llum aliquod ingruit atque viget, ſed
iam ubi conquievit planè, & res ſunt
anquillæ. Multis quoque ſtrenuis
ominibus merces tribui ſolet, quo-
um opera atque ſtudio, cum res ita
poſtu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

poſtulat, exercitus noſtri conſc
tur atque comparantur. Om
copiæ, quæ ſunt paratæ & inſt
in ea Lõgobardicæ regionis opp
bui ſolent, quæ vel aſſidua cuſt
præſidio indigent, vel quæcunq
tinent ad victum, commode ſu
tant; ubi gerendum bellum
illinc evocantur, & quo neceſſit
gis urget, eò proficiſcuntur. Ac
dam inſuper ditionem maritim
injuriis omnibus, denæ, aut du
triremes ſunt ſemper in prompt
diſtributis invicem partibus mar
currunt, & Cyprum, Cretam, &
cyram, aliaſque Inſulas, & loca
opportuna de more circumſiden
gulis autem triremibus ſunt qu
ginta ſedilia, in unoquoque tres
ges collocantur ita, ut omnes
mero ſint centum, & quinquag
ſed accedunt illis homines bell
non pauciores quàm octoginta,
plures quàm centum. Precium
gibus non ita magnum tribui
Triremes enim certis in locis inſt
tur, ut puta in maritimis oris D
tiæ, & Illyrici, quarum incola
modò re tenui, ſed omninò an
conducti parva mercede ſe remig
dicunt. Bellatores autem trire
i

nendos opus eſt eodem ſtipendio
tos augere, quo cæteros operam
ntes in militia terreſtri. Sumpti-
gitur omnibus in unum collatis,
olent in remiges, in milites, in
meatum, cæteroſque apparatus
inenter inſumi, menſtrui cujuſque
i habita ratione, prope ſeptingen-
ureis conſtiterint ſingulæ triremes.
exiguæ præterea ſunt impenſæ,
fiunt in tuenda belli navalis plu-
inſtrumenta; res tibi, de navali
audies, multò magis patebit. Cæ-
n quod vectigalia reipublicæ plu-
um exhaurit, montis, ut modò vo-
, triplicis eſt ratio, nimirum vete-
novi, atque adeò noviſſimi. Vetus
m originem ſuam ducit à tempo-
s uſque Vitalis Michaëlii Ducis, qui
tis hujus inſtituendi primus au-
fuit, ut ſuſtineret ſumptus immen-
n eo bello factos, quod adverſus
nuelem Imperatorem tunc gere-
ır; vocatur hic alio nomine, Im-
tita, nempe Commodata. Alter
o Ferrarienſi mons habuit exor-
n, Ioanne Mocenico Duce, patrum
trorum ætate. Tertius demùm poſt
um MDIX. exercitibus noſtris pro-
itis ab Aloyſio XII. Galliæ Rege,
uli porrò montes nihil aliud ſunt,
quàm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

quàm acervus & cumulus earu
cuniarum, de quibus maximis
blicæ neceſſitatibus à Patriciis,
bus noſtris commodatum fuit
neceſſitates, quia multæ frequen
fuerunt, idcirco montes hi cunc
præcipuè duo primi, evaſerunt
dam immanis & immenſa mole
propter in uſuras, quæ ſolvun
miſſe & quadrante, maxima pa
ſtrorum vectigalium abit; ex q
ut coacervare pecuniam vix ur
poſſit, quamvis propter amp
nem imperii ſit copioſa reſp
Veruntamen ut ſui fructus eſſe
uſui, conſueverunt majores noſt
gruente bello, Montis veteris
neutiquam pendere; confecto q
ipſo bello non præſentis anni, ſe
quo ſolutiones conquieverant, h
rationem, atque ita deinceps
miſſas penſiones proſequi. Qua
ſteriùs eſt hic mons annis quadra
& etiam aliquanto amplius hac
peſtate. Novo quidem Patricii
admodum prudenter biennio
conſuluerunt, atque proſpex
Vſuræ quoque Montis hujus mul
ſidebant, & quando ſuis credit
erant perſolvendæ, non præſent
exactæ numerabantur, qua ra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

videmus nunc in Monte veteri. ergò tantum æris alieni conflatum ſolverent, ſuiſque vectigalibus perſuerent rempublicam frui, impor- tuniſſimo fœnore tandem liberatam, lata ſanxerunt, ut nihil penderetur poſterum uſuræ amplius nomine; quæ verò deberentur antea, nondum ſolutæ redigerentur in unum, unà cum ſua ſorte. Quo fit, ut quiſquis ſet pecunias creditas huic monti, m referantur accepta, unâ eâdem- que ratione tàm caput ipſum, quàm ſus ex ipſo profectum; id autem, d ſingulis annis penſitari ſolet, à itoribus ipſis numerandum ſit in ua parte pecuniæ, quæ debetur ſibi, in alicujus penſionis atque fructus . Qua ratione reſpublica paula- recreatur, onere gravi levata æris ni, brevique univerſa nomina ex- rentur, ſi continuarentur adhuc uot annis ſolutiones. Sed in qua ſſitudine ſint omnia, tu vides, bel- mque continuatione quanti ſum- s faciendi, ut nec tibi, nec ulli mi- a videri debeat, ſi non diſſolutum rit, quicquid ſupereſt æris alieni, modo, ſed inſtituendi præterea nulli alii Montes: ex quibus unius onem propè initam audio, qui no-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

mine ſubſidii appellandus ſit, ut ſu
ſidio ſit ad eos ſumptus ſuſtinend
qui ſubeundi nobis neceſſariò ſu
Sed ut regrediar eò, unde ſum dig
ſus, penſiones à duobus hiſce Mon
bus ſolvendæ, quanam ratione c
vertantur in uſum reipublicæ ex
quæ dicta ſunt, conſtare tibi ſatis
bitror. IOAN. Ni fallor, eo tempo
quo gerendũ eſt bellum, nihil à mo
vetere penditur cuiquam, ſed ita r
dent uſuræ, quæ interea debentur
ſi eo anno, quo ſolutiones interm
fuerint, debitiones fortè ſuperſint
norum quadraginta, tertio quo
duorum, ſi eadem intermiſſio pr
dat, quæ certè nullis temporibu
definita. Mons novus etiam quicq
ſolvere non cogitur, ſed cum m
aliquis factus ſit uſuris ejuſdem,
lam omninò jacturam ſubire po
niſi quatenus non diſſolvit ea,
jampridem debet. Quibus in rebu
hil aliud incommodi cernitur, pr
allatam creditoribus moram exig
Veruntamen ipſa res exigit, & æq
ſuadet, ut æquo animo perferat
quid incommodat in commun
reipublicæ difficultatibus. Relinq
autem Mons tertius, nempe no
mus, de quo tu nondum quicq

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ruiſti. TRYPHO. Non eſt, cur
quicquam de hoc monte dicam
r id, quod huic uni contingit ex
bus, ut uſuras quincunces con-
ter ſolvat. IOAN. Eſtne locus
is negociationi relictus in his ve-
montibus, quemadmodum Ge-
, & Florentiæ conſuevit relinqui?
PHO. Noſtri montes non ſecus ac
omnes merces liberè comparari,
enire poſſunt. Veruntamen duo
i ſunt minima fide, quia ſæpè con-
t, ut nihil penſitent, interceptis à
blica fructibus. Noviſſimus con-
ata penſitatione unus tuetur ſuam
n. Nunc ubi de reipublicæ vecti-
bus atque ſumptibus egimus, pro-
ientes ulterius loquemur de bello,
e pace. Requirit hæc diſputatio
s eam cognitionem, quibus armis
ra reſpublica ſit parata, & inſtru-
, & unde ſuppeditentur eidem res
nes bellicæ; quæ faciam ut intel-
is, & alia quædam opportuna. Quis,
ntuſq; ſolemnis apparatus ſit mi-
omnis tàm maritimæ, quàm ter-
ris, ex iis, quæ dicta fuerint, prope-
dum cognoviſſe te arbitror. De
aratu, qui ſit extra ordinem, nihil
inet dicere. Nam quotieſcunque
us eſt augere militibus copias ter-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

reſtres, eo mercenario genere uti c
ſuevimus, cujus hac tempeſtate in
lia uſus eſt aſſiduus. Neque neceſ
eſt ea cura comparandi arma ſupp
tanda militibus, atque tribuenda:
cunque accedit, ut ſtipendia faciat
publicæ, ſecum defert ea, quæ ſu
neceſſaria. Satis eſt providere iis re
quarum magnum eſt opus, tormen
rum bellicorum, in maxima c
pulveris, & nitri, omniumque in
mentorum, quæ apta ſunt vel op
gnandis, vel tuendis arcibus, in qu
rebus comparandis noſtra reſpub
adhibita ſumma diligentia, nulli ſ
ptui parcit. Navali bello, quemad
dum ſuperiùs expoſui, triremes no
adornamus in certis locis, ubi qu
exigua mercede & pretio invitati
ſtiunt homines in remigum nume
adſcribi. Ad prœliandum verò
adhibemus, qui terreſtribus pr
quoque habentur apti. Et quam
ſint cum iis armis, quibus opus
bent; nihilominus quia nonnihi
ſcriminis inter ea, quæ pertinen
pugnæ varium genus, intercedit; i
reſpublica curat, & dat omnem c
ram, ut abunde copioſeque admo
ſit parata his omnibus, ne quid po
ſibi deſit, ad tuitionem, cum neceſ

un

zet. Si quando verò claſſes emitten-
, maritimæque vires eſſent adau-
dæ, nihil incidit opportunum huic
, quo careat reſpublica. Eſt in urbe,
quid te lateat, certus quidam locus,
quo triremes, & navigia cuncta fa-
cantur, & quæ neceſſaria ſunt bel-
, apparantur omnia, vernacula lin-
a vulgo, *Arſenale*, dictum, muro-
m ambitu continente circumvalla-
m, ex omni parte clauſo aditu, præ-
unam portam, & quà navigiis in-
eſſum, vel egreſſum aperit Euripus;
nta verò elegantia, necnon amplitu-
ne, ut introeuntibus urbis ſpeciem
ferat æqualem, immò fortè majo-
m, ut profectò autumo, quàm ve-
um illud oppidum in via, quæ Piſas
cit: recolo me ibi fuiſſe multis ab-
nc annis, cum ſuſcepiſſem iter causâ
rluſtrandi Piſas, Lucam, atque Ge-
am, cum tota ora maritima; eſt
tem quod accepi, nomen oppido illi
npolis. Diſtinctæ ſunt porrò ſedes
noſtro navali pro vario genere, at-
e copia rerum inſtructarum, alibiq;
ia coagmentantur, & elaborantur.
oca tributa compingendis navigiis
nt quædam ſpatia, quę à nobis, *Volti*,
oc eſt fornices nuncupantur, ſuper-
npoſitis tectis ad arcendos imbres,

qui defluunt pariter à dextris, atque
ſiniſtris. Tàm verò ſinguli latè atq
longè patent, quàm moles ejus navi
poſcere videtur, quod inibi aſſervatu
ſive fabricatur. In plures ordines
ſpatia diſtributa ſunt, non æquali n
mero, ſed prout in longum protenc
tur is locus, in quo ſita ſunt. N
multis ante diebus cum Venetiis
ſem, de integro contemplandi cupi
me inceſſit, quicquid erat apparat
in toto navali; neque verò grave m
duxi, cunctos eos ordines ſingulat
adire, & coram inviſere, ut commo
cernerem genus omne navigioru
quod ſub tectis eſſet, aut inchoatu
aut omnino perfectum; ejuſmodi ſu
& triremes, & biremes, & phaſeli,
quinqueremes onerariæ ad mer
convehendas ex Beryto, Alexandr
Africa, atque Belgio, quamvis Belg
negociatio in præſentia refrixit. D
quoque Bucentauri, quod navigii
nus in ceremoniis tantum ſolemni
adhiberi ſolet, principibuſque viris
ſcipiendis, quo tempore ſtatuunt
urbem noſtram proficiſci; ſunt eti
quædam triremes inſignitæ his dua
literis, C. X. quæ concilii x-vir
nota eſt, oſtenditque, eas in con
illius poteſtate, præterea verò nul

M

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſtratus eſſe; quod quidẽ ea de cau-
itutum fuit, ut ſi quid accideret
viſum atque inopinatum, ſemper
ad manꝰ promptæ aliquot trire-
Cũcta verò navigia nõſunt inſtru-
im alia ſint inchoata, paulatimq;
antur, alia, quæ vitium fecerunt,
antur; ſed urgente neceſſitate bre-
rnarentur; ſiquidem nihil aliud
eſſet, quã fabrorũ, operariorum-
umerum augere. Sunt præter hęc
atui cuique ſuæ tributæ ſedes, ut-
tormentorum bellicorum, &
ſque generis armorum, quæ ad
ùm inferendam, tùm propulſan-
neceſſaria ſunt, anchorarum, gu-
aculorum, malorum, velorum,
dentum. Sunt etiam certa loca
leſtinata, qui candentes laminas
ant, ut thoraces conflent, & fer-
nta, cum clavis quælibet fabrefa-
ibus, quæ ad navigiorum fabri-
onem neceſſaria ſunt. In apparatu
q; bombardarum, maximam vim
ri omnium tormentorum & ma-
m, & minorum, cujuscunqne ge-
s, utputa quas vocamus moſchet-
falconetas, cannones, dimidiata,
drantalia, colubrinas, ſacros, & his
lia ; continenter autem recentia
flari ſolent, & eorum materia in

hunc uſum converti, quæ non
accommodata militiæ hujus noſt
tatis, cujuſmodi majora tormenta
pauca vidi ex eo genere, quod c
mentari & compingi ſolebat, cuju
tiquis temporibus uſus frequens
minora quoque navigiis tunc im
ſolita magno numero inſpexi ex f
quaſi decurtata. In armamentario
arma, quibus inſtruantur armat
dena millia quolibet momento,
toque plures adhuc, neceſſitate i
nente. Ad arcendam vim comp
ſunt quædam capitis, atque ped
integumenta, nec non thoraces
ex eo genere, quod militiæ ter
modò nihil eſſet utile. Ad inferen
quoque plurima ſpectantur, in p
magna vis eorum, qui dicuntur ſ
pi, unà cum eorum pyxidibus
retinaculis, ſquari, machæræ, ve
enſes graviores, baliſtæ, Scythica
cus, omnia ſingulari apparatu c
cata, & ordine. Longum eſſet p
culatim univerſa conſequi. Tu cur
Venetias inviſurus es, coràm inte
tera hoc ipſum navale, in quo con
plari poteris hæc à me recenſita, &
multa, quæ prætereo conſulto, ne
leſtior ſim. Hoc unum tamen ſil
non eſt tranſeundum, in Ducario

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Ducis habitationem apparatum
orum quemdam conſervari, qui
eſſe queat hominibus armandis
pè mille & quingentis, ob eam rem
ajoribus noſtris inſtitutum, ut fa-
coërcerentur, atque opprimeren-
ſi qui contra rempublicam fierent
meſtici impetus, qualis fuit conſpi-
o Baiamontis Theupuli, quo tem-
e Dux erat Petrus Gradonicus, in-
uratus anno M CC XC; & quam
rinus Falerius iniit, Dux quinquage-
us quintus, electus anno M CCC LIV.
rat autem id conſilii Baiamonti
eupulo, ut auxiliis popularium in-
ctus Ducarium invaderet, ibique
cem obtruncaret, & quoſcunque
tricii generis viros poſſet compre-
ndere, ut occuparet tyrannidem no-
æ civitatis. Sed imbrium magna vi
cœlo ingruente, quibus ita conjura-
nis participes impediti fuerunt, ut
inimè ad tempus adfuerint, factum
, ut conſilia & conatus omnes ad
hilum reciderint. Nam Duci & Pa-
iciis omnibus datum inde fuit, ut
aturè conſulerent capiti, atque rebus
is, & ipſe Dux conjuratorum cum
gæ ſe daret per eam viam, quæ ab
de Marcia fert ad Rivum altum, à
uliere interiit lapidea pila deſuper ex
S 5 feneſtra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

feneſtra ictus. Marinus autem Fal
cum Dux eſſet, non contentus e
ſtigio, tyrannidem cogitabat, P
ciiſque viris cædem moliebatur.
unius ex conjuratorum numero
ditus indicio, amiſit eam vitam,
minimè ſunt digni homines nef
ſiqui conantur opprimere patria
ſuam tyrannide. Vt igitur impre
nes ejuſmodi prohiberentur, ma
noſtri ſtatuerunt, & dederunt
ram, ut ſemper inſtructum eſſet D
rium ea copia armorum, quæ cu
ad tuitionem atque cuſtodiam op
tunè ſuppeterent. Quod autem ſp
ad bella, quæ geſsêre majores n
fuerunt ea ſolemnia reipublicæ, a
continentia cum Imperatoribus
cis, & Vngaris Regibus, ſed ant
temporibus, non recenti homi
memoria. Nam poſteaquam T
in Græcia dominati ſunt, non m
Vngari, quàm nos ipſi coacti fui
eorum vim arcere atque propugn
quapropter amplificatio imperii
deinde contigit; ſed quicquid in
rum tenemus in Ionio, & Ægeo m
oppidorumq; in maritimis Iſtriæ,
matiæ, Illyrici, & Peloponneſi, id
rum bellorum pręmium fuit, quę
fecta ſunt olim contra Vngaros

Græ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

os. In Syria quoque commiſimus a prælia, non modò cum populis is à Chriſtiano ritu, ſed etiam cum ribus, ſive Genuenſibus, in qua catione & concertatione tàm ad- fortuna ſemel uſi fuimus, ut co- ndum fuerit de laribus defenden- ad extremum tamen inſigni vir- atque fortitudine Victoris Piſani, li Zeni, Iacobi Cafalli Veronenſis, iorum præterea Ducum, vicimus giè. Poſthæc in Gallia Ciſalpina inchoata ſunt, in quibus multa ndiſſima nobis evenerũt, eaq; cùm rii propagatio, tùm opũ acceſſio, Chriſtianis Principibus omnibus midoloſiſſima evaſit, & neceſſe fuit nà fœdus icere, molientibus eam ectam vim nonnihil deprimere; Abduana clades illa, & imperii ſſio, quantumcunque nobis fuerat ongobardorum regione. Tandem ctando fortunæ vim ita fregimus, ropè amiſſum imperium omne re- erimus, recuperata quoque priſti- lignitate; inde factum eſt, ut Fran- o Rege proximè in bello capto, illius entiam atque minas minimè hor- rimus, qui terrorem incutiebat Ita- æ, Galliæque univerſæ, immò verò em in præſentia bellum indixeri-

mus, cujus exitus felices quide
guramur, ſi modò in pulcher
hanc provinciam perbenignè in
re ſuperi adhuc propitii, & v
omnes conſtituerint. De finitim
viribus nihil attinet dicere, quæ
bus ſunt perſpectiſſimæ, max
cognitæ. Quis opes Turcicas ig
quot, quantæque ſint? iis port
maritima reipubl. quaquaverſu
verſa circumcluditur, & circu
tur. Germaniæ verò, quantum
gnæ, cum diſtractæ ſint, hoc te
non videntur valdè formidan
qui res omnes illius provinciæ,
neſque tenent, facillimè animad
& cognoſcere poteſt, ægrè adm
eas in unum contrahendas eſſe
ſi diſſociatæ non exiſterent atqu
patæ, nulli dubium eſt, quin
plus terroris atque adeò peric
penderet ab iis Italiæ, quàm
Turcis. Sed percenſere atque e
rare omnes eas rationes, quæ
hanc ſententiam adducunt, nim
gum eſſet. De Mediolano ſollici
eſt admodum reſpublica, niſi c
eſt in ditione atque poteſtate a
liæ Regis, aut ullius potentiſſim
cipis; tametſi res ita comparat
ejus principatus, ut non parum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

..ii, quiſquis eum poſſidet, in do-
..u retinendo, atque defendendo.
..ui ſunt Mantuæ pariter, & Fer-
.. Duces, quorum opes atque vires
.. non exiſtunt, ut pertimeſcendæ
.. nobis, id quod omnes vident.
..ſtodia regionis, atque tuitione
.. tertio loco ſuperiùs hæc propo-
..ierant) audiſti, quanam ratione,
..ibus præſidiis terreſtria, atque
..ima quæq; tueamur, cum modò
..remur in ea narratione; quapro-
.. nihil ampliùs fuerit hac in re im-
..ndum. Hoc unum, quod quidem
..ere nolo, tantummodò dicam,
.. majores noſtri cognoviſſent, id
..à experti; amitti poſſe vel unica
.. accepta, quicquid eſſet imperii
.. continente, ab iiſdem conſilium
..m fuiſſe, cunctas urbes atq; oppi-
.. muniendi, ut direptionibus &
..is hoſtium non paterent, ſiquan-
..ercitus reipublicæ diſſipati eſſent.
..mobrem ab anno M D IX, uſque
..c tempus, ſex urbes communitas
.. firmavimus, nempe Tauriſum,
..vium, Veronam, Brixiam, Bergo-
.., & Cremam, ut inexpugnabiles
..ò à cunctis habeantur. Bergomi
..itiones ſunt minùs aliquantò fir-
.. quàm cæterarum urbium, ob col-
lis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

lis propinquitatem. Sola Vicetia r
quitur immunita, quę licet habea
lem quemdam ita ſibi imminen
ut magno ſit impedimento ejus m
tioni, nihilominus Bartholomæu
vianus, qui reipublicæ copiarum
mus dux fuit, exemplar quodda
finxerat, atque excogitarat, quò
redderetur eadem ab hoſtium inj
Lemniacum oppidum inter Pata
atque Mantuam ad Atheſim ſitu
eo numero putatur, quo ſunt qu
opportuniſſima, & qui præſunt r
blicæ, quemadmodum audio, a
inſtant atque urgent, ut comm
tur. Quarto loco rerum, quæ i
tantur, atque exportantur, conſic
da vis, atque genus fuerat. Hæc
que non indigent propè ulla ex
tione, cum manifeſtiſſima res ſit,
omnibus pateat, urbem noſtram
in mari poſita eſt, opus habere c
ctis univerſis rebus, quæcunque
nent ad hominum vitam ſuſtin
quippe cui plurima cum terra, &
cum aqua ratio, & communicat
ceſſaria palàm intercedit. Quæ
exportari, non alia ſunt, quàm
ſive ſerici, ſive lanei, aliæque m
permultæ variorum generum, ſ
laboreque artificum noſtrorum

Plurimas etiam mercatores con-
tes inferunt ex Africa, & Alexan-
nec non ex Beryto, quæ poſtea
di ſolent per has omnes provin-
Vltimo loco propoſita erat le-
atio; quæ res ſpectat ad aliud ge-
ſputationis, quod eſſet inſtituen-
ſi tu intelligere cuperes, utrum
licæ noſtræ ratio ſit ſimplex, an
oſita; cujuſnam verò formæ, ſi
ex, aut in quam magis propen-
ſi compoſita; quæ tecum ipſe co-
potes atque examinare, cognitis
ſpectis rebus omnibus, in quibus
ſita. Quod ſi alterius audire ma-
: de re ſententiam, cumulatiſſi-
bi ſatisfieri poterit à Nicolao Leo-
Duce Patavino, qui cum ſit in-
Philoſophus, & peritiſſimus o-
m, multò amplius diſſeret his de
, quàm quilibet alius. Expoſui
dminiſtrationem noſtræ reipubl.
breviſſimè, & quàm facillimè
otuit. Si quid amplius deſideras,
eor, atque adeò recipio, non re-
urum me hos ipſos ſermones re-
e, quoad omnia probè compre-
as, atque ita percalleas, ut com-
icare poſſis eadem cum amicis
IOAN. Satis eſt, ſuperque factum
erio meo, & puto me inſtitutio-
nem

nem veſtræ reipublicæ non min
nere, quàm ſi ego educatus in ip
que natus eſſem. Propediem n
netias iturum confido, ibique
liſſimo viro Hieronymo Quirin
vatorum Magiſtratuum quæna
juriſdictio, intelligam. Poſt hęc à
lao Leonico percunctabor ea, qu
dò dicebas: non enim decet la
ac defatigari unum tot in rebus
quicquid laboris hodie cauſa m
ſcepiſti, de hoc plurimùm te am
rimumque debeo. Quod ſi pat
id amicitia noſtra, pollicerer t
ciſſim, quicquid operæ ac ſtu
amico gratiſſimo cariſſimoque
ciſci poteſt. Quibus dictis omne
ſurreximus, & ad viridarium p
mus, in quo invenimus Bembu
aliquot nobiliſſimis viris deam
tem, atque conferentem. Ad h
gredientes quoque nos adjun
atque una circuivimus totum
rium ſæpius. Inclinatam verò c
tes ad veſperam diem omnes
diſceſſimus, & admodum læti
congreſſu domos noſtras reven

FINIS.

IN

ONATVM IANNOTIVM

ET

ASPAREM CONTARENVM
Cardinalem,

DE

EPVBLICA VENETA,

NOTÆ.

AD

Eruditiſſimum Virum, & Senatorem Ampliſſimum

OMINICVM MOLINVM.

LVGDVNI BATAVORVM
Ex Officinâ ELZEVIRIANA,
cIↄ Iↄ c XXXI.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Eruditiſſimo Viro, atque Veneto Senatori ampliſſimo,

DOMINICO MOLINO,

NICOLAVS CRASSVS

S. P. D.

OFfero tibi, Moline, Senator ampliſſime, Notas, quæ iuſſu, & auſpiciis tuis ad Ianno-um, & Contarenum conſcriptæ nt: exiguum profectò munus, ſed ltis nominibus tibi debitum. namq; literatorum Mæcenas, Princeps, eorum omnium, qui diis atq; doctrinis dediti ſunt, ipta iure quodam tuo tibi vendicas. Cum verò nihil Patriæ li-rtate, atq; amplitudine ſanctius antiquius habeas, hæc noſtra aliacunque ſint, quæ ad Venetæ

reipublicæ ſplendorem, & a
tatem pertinent, tibi quidem
& hercule merito tuo debe
præterea nemini. Quid? qu
non ſolum in cauſâ fuiſti, u
operi manus admoverem, ſed
ta adiumenta ſubminiſtraſ
à te profectum opus, ad te r
meritiſſimo videatur. Accip
tur ab homine, qui iam i
patre, & maioribus eſt in a
æternum hoc non grati m
quàm devincti animi teſ
nium: cumque pro ingentib
ritis in me tuis, viriumque
rum imbecillitate non ſim ſ
do, concede ſaltem, ut le
munuſculo omnia tuâ cau
velle, & debere non mo
tear, ſed etiam profitear,
me feram. Vale.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

DONATVM IANNOTIVM, T CASPAREM CONTARENVM Cardinalem,

DE

EPVBL. VENET.

NOTÆ.

NOT. I. *Et quoniam ſermo primùm habitus fuit, &c.*] De Veneta republica tria proponit Iannotius tractanda, quæ totidem dia- gis complecti inſtituerat. Ex his de- erantur poſtremi duo, aut non editi ucem, aut ab implicito occupatio- us aliis nunquam conſcripti. Ve- ntamen ea, quæ altero dialogo de gulis Magiſtratibus fuerant expli- nda, memoriæ prodidit eruditiſſi- us, atque illuſtriſſimus vir Caſpar ntarenus, ex quibus expleri pote- nt ea, quæ deſunt huic loco: quod- e pariter dialogo tertio diſputan- m fuerat de genere, ſive forma Ve- tæ reipublicæ. Nos ejuſdem Conta- i opinionem explicaturi pertracta- mus, ut huic quoque deſiderio ſatis obis fiat.

NOT. II. *In quorum numero eſt,*

ne quid te celem. M. Antonius S
bellicus.] Satis acriter Auctor hoc lo
perſtringit Sabellicum, quem aperti
mè aſſentationis nomine condemn
qui, ut vulnus altius infligat, tale
civem, & Patritium Venetum, qua
Trypho Gabrielius fuit, ſumma o
nione integritatis, atque innocent
hæc diſſerentem inducit, quæ tam
ab eo profecta nullo modo exiſtim
ſed ab ipſo Iannotio in Sabellicum n
benè animato, qua de cauſa, incertu
non enim decet judicium interpon
in re minimè nota. Ab Iannotio cer
quod conſtat, Bodinus hauſit, vir d
ctrina varia, & multiplici, magnaq
eloquentia, ſed præcipiti nimis ad
innovandas ingenio, & ad optimis q
buſque auctoribus detrahendum m
ximè proclivi. Inſectatur is quam ac
biſſimè pluribus in locis, ſed præcip
cap. 4. ſuæ methodi Antonium Sab
licum, quem inceſſit his verbis. *Q*
autem riſum tenere poßit, qui Sabel
ſcripta legat, ubi Venetorum bella c
Romanis geſtis comparat. At ne I
natus quidem Iannotius civis Vene
iſtam comparationem ferre potuit. Eq
dem Bodino Iannotius eam grati
debet, quod Venetus civis è Florenti
ſit repentè factus: quamquam id
mem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

moriæ lapſus excuſari poteſt. Illud
m quanam ratione excuſari pote-
ominem, qui prudens atque ſa-
haberi velit, ab alieno ſic pende-
dicio atque ſenſu, ut temerè ſen-
am ferat incomperta re, aut certè
probè cognita, matureque per-
a. Nam ſi Bodinus ea, quæ Sabel-
ſcripſit, non oſcitanter legiſſet,
Iannotii cenſuram minimè pro-
t, neque virum innocentiſſimum
ſſet, ne riſus in ſe tandem conſe-
entur. Sed audiamus ipſum Sabel-
n ſuis verbis loquentem. Volumus
, ut non alius, quàm ipſe, cauſam
agat, & ſeipſum vindicet à ca-
nia per injuriam impoſita. Hæc
r ait in præfatione, ſeu proœmio
hiſtoriæ rerum Venetarum. *Fue-*
populorum quorundam, qui impe-
uandoque potiti ſunt, res, quis ne-
? magnificæ & amplæ, vel in primis
anorum, quibus ſplendore ac ma-
udine eorum, quæ foris geſſère, fir-
cedimus: verùm ſanctitate legum,
æquatione, innocentia, cæteriſque
tioribus inſtitutis res Venetæ cum
anis collatæ non modo non deterio-
illis, ſed longè etiam, adſit modò æ-
s judex, meliores reperirentur. Fa-
r ergò Sabellicus ingenuè id, quod

res eſt, neque amplitudine imperi
que rerum geſtarum gloria Ro
reipubl. Venetam exæquandam
tamen quædam eſſe, quibus e
meritò videri queat non ſolum
ſed ſuperior; cujuſmodi ſunt ſan
legum, juris æquatio, innocenti
nata libertas, quin etiam origin
mordia, quæ probat honeſtiora
tò accidiſſe, & nobiliora Venetæ
quàm Romanæ. Hæc autem, pr
quam quod ab omnibus uno
ore celebrantur, ſunt ferè eadem
certè non diverſa multum ab iis,
Iannotius hic tradit, ut ſatis n
nequeam, quid illi venerit in men
accuſare Sabellicum plane ſibi co
tientem. Nam licet idem non ſen
ſuis hiſtoriis inter ſe contulerit
utriuſque reipublicæ, nullibi ta
quod ſciam, vel potentiam, vel i
rium æquavit; ſed in quibuſdam
tantum eventa, pericula, labores,
ſilia, fortunæ varietates, atque i
nus alia notavit, in quibus cum n
inveniret inter ſe quam ſimillima,
ræpretium duxit, quam ſpeciem
militudinem in iis cognoviſſet,
dem quoq; ſpectandam aliis exhib
Hac ratione ductus Decadis prim
bro ſecundo bellum à Gallis Senon

i Romæ illatum, quod ad ſedes Ca-
plinas uſque pervaſit, compoſuit
lo, quo Galli, Pipino Duce, in inti-
hæc æſtuaria penetrarunt, immi-
ntes Rivo-Alto, quo tanquam in
iſſimam arcem, Metamauco reli-
, Veneti Magiſtratus, & cives omnes
nmigrarant. Cum autem multa
cenſeret in ea collatione, quæ vide-
tur utrinque eſſe quam ſimillima,
in quo tam Romana fortuna ſupe-
r, quàm virtus apparuit, minimè
etermiſit, immò verò prædicavit iis
rbis: *Verum in eo Romana virtus*
rior, quod hoſtes ad unum caſi ſunt.
etiam initio primi libri ſecundæ
cadis bella deſcripturus contra Ge-
enſes ſuſcepta, præfatur, ea ſimilli-
am videri ſibi habere ſpeciem cum
quæ Romanus populus cum Car-
aginenſibus olim geſſit. Enumeratis
tem iis, quæ conflare hanc ſimilitu-
nem ſibi viderentur, tandem ita
ncludit. *Eventus ſi non idem, non*
men omninò diverſus. Excidit Car-
ago illa ingens: ſuperba Genua abje-
t armis, quia plus non potuit, victo-
ius Venetis perpetuò ceſſit. Quid ha-
nt hæc verba, quod juſtè reprehendi
leat? Nonne ſincerè veritatis expreſ-
m confeſſionem continent? Vbinam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

aſſentatio? Vbi mentiendi libido? N
erat igitur, cur Iannotius iniquè
peret: multoque minus, cur Bod
irrideret, & petulanter inveheretu
virum innocētiſſimum, qui ſatis b
fide Venetos cum Romanis contul

NOT. III. *Cum tamen idem n*
ta præterierit.] Quid præterierit
bellicus, neſcio; illud verò ſcio, me
riæ commendaſſe quamplurima,
ipſa veritate, mirum, quantū disjun
& procul remota: non quidem de
opera, abſit ab innocentiſſimo
tantum criminis, ſed quia natus
no ſolo, & ab iis monumentis deſ
tus, è quibus veritas erui ſolet. I
verò non ſatis mirari poſſum, mu
fuiſſe rerum Venetarum ſcriptores
ex eo non pauca ejus generis tran
pſerint: longum eſſet recenſere,
ties hiſtoricus ille offenderit. Sec
emplo eſſe poſſunt, quæ de Fran
Dandulo Duce litteris mandavit,
cum paternum eſſet, & avitum
gentile cognomentum Canis; fabe
ex eo haud invenuſtam aut conci
vit, aut tranſcripſit: Ducem ipſum
tequam Principatum adeptus eſſe
Romanum Pontificem oratorem
eum Venetæ reipublicæ, cui ſacr
terdixerat, conciliaret, cum n

au

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

, neque coram admitti ab irato
ice poſſet, clam acceſſiſſe, dum
nderet, proſtratumq; ſub men-
canes ſoliti ſunt, & pedes am-
quæcumque petebat, obtinuiſſe,
Canis cognomentum nactum.
en ſcimus nos, & cuilibet facile
n eſſe poteſt, non modò ex iis
s, quæ anno à Chriſto nato 1280,
Dandulus Dux dedit ad exteros
ipes, in quibus diſertè ſcripſit.
amus Nobiles, & ſapientes viros
cum Quirinum, Ioannem Canem
dulum, & Iacobum Theupolum
aſſatores, &c. & ex iis, quæ Pe-
Guilombardus in ſuorum tempo-
hiſtoria memoriæ tradidit. *Fran-*
n Dandulum, filiumq; D. Ioannis
electum fuiſſe Ducem 8 Ianuarii
quæ cuncta litteris conſignavit
ciſcus Sanſovinus: ſed multò ma-
x multis antiquiſſimis contracti-
& teſtamentis Dandulæ gentis, &
blicis faſtorum tabulis, quę conſi-
cant, non modò patrem, & avum
ciſci ipſius Ducis, ſed plures alios
familia Canes appellatos: Quæ
ta apud ſe habet Dominicus Moli-
Senator ampliſſimus, & cui reſ-
ica literaria non minus, quàm Ve-
plurimùm debet.

NOT.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

NOT. IV. *Nam perſpicies in*
ſtra ratione.] Si quid Iannotius
id quàm avidiſſimè arripit, ſed
facilè aſſentitur Bodinus, ſi q
probat. Nam propenſiſſimus
maledicendum, quod ſanè ingen
dam vitio, ſive morbo facit; pr
verò quodam odio imbutus i
publ. Venetam nihil non agit, u
dem exiſtimationē imminuat, &
dorem obſcuret. Itaq; quam pr
tiſſimam affirmat Iannotius, &
tiquis rebuſpublicis nulli infer
hanc ipſe infra omnes abiicit
ctamque obterit. *Aut*, inquit
ſtantia Venetorum eſt in bellica
te, aut in legum æquitate, aut
perii magnitudine, & opibus,
artium varietate. Hæc à ſe ita
merata cuncta iiſdem detrahit, t
nonnihil hærere cogitur in legum
ſtantia. Sed veritas facilè conti
minum ingenia, calliditatem,
tiam, contraque fictas omnium
dias ſe per ſe ipſam defendit. In
meratione ſua prætermiſit Bodin
nam ex partibus præcipuis, qua
in civili adminiſtratione cunct
vendicat, à Philoſophis appella
vilis virtus, aut etiam abſolutè v
Callidè verò ſatis, atque fraudu

, quod erat caput, ſubjecit tanquam
pendicem, cum ait: *Veneti ſi qua rtute, profecto conſiliis, & prudentia æſtant; aliarum virtutum laudem, c illis eripere, nec concedere velim ajorem, quam aliis.* Ab homine vel vito hanc vocem veritas expreſſit, t, dum tribueret Venetis id, quod at maximũ, cogeretur approbare ex a confeſſione ſummam reipub. præ-antiam atq; dignitatem, in qua potiſ-mum vigeret, ac eniteret ea virtus, uæ, ut docet Ariſtoteles III. Politi-orum, cum tàm parentibus, quàm nperantibus aliæ ſint communes; pſa duntaxat imperantium propria irtus eſt. Attamen Bodinus eam non ttingit, niſi per quam leviter: inter præcipuas partes certè non enume-at: quanquam ea, quæ recenſet omnia, ſunt quaſi aſciticia, nihilque, excepta præſtantia legum, reipub. in-ſignium. Nam bellica virtus eatenus eſt neceſſaria, quoad incolumitas reipub. ac dignitas defendenda eſt acriter; alioqui pro animi libidine laceſſere bel-lo, & immerentes vexare non cenſetur æquum, & multo minus liberos ho-mines libertate ſpoliare. Quo fit, ut etiam propagare imperium, quod glo-rioſiſſimum habetur, finitimaſque re-

giones

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

giones ditioni ſuæ adjungere, m
ſæpius aliquid criminis, quàm la
veræ habeat. Cur autem Veneti ſi
imperium latius non protulerint,
ſas multiplices atque varias copios
fert vir liberalibus diſciplinis, &
quentia nominis, quàm generis ſp
dore, & ampliſſimis dignitatibus
biliſſimus Paulus Paruta in ſuis di
tationibus politicis, quas Italicè
pſit. Sed caput illud eſt; ſuis conte
fuiſſe, aliena nunquam appetiviſſe
ſcos illos Venetos, quippe qui non
de cauſa in æſtuaria cõvenerant, q
ut hoſtium impetus effugerent, p
téque viverent: id verò moderatio
atque juſtitiæ, non imbecillitatis,
deſidiæ argumentum eſt. Siqui
claſſes inſtructiſſimæ, longeque o
tiſſimæ frequenter emiſſæ, & on
apparatus bellici paratiſſimi: re
tot, tantæque præclarè, fortiter, &
liciter geſtæ, quibus omnes hiſt
refertiſſimæ ſunt, ſatis ſuperque n
dacii, immò verò ſummæ male
lentiæ & livoris coarguunt Bodin
ajentem, *Venetos bellica laude omn*
ferè populis inferiores eſſe. Quod ſi
petuo bello pacem præverterunt
non niſi provocati maximis inju
aut religionis, & Italicæ libertatis c

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

n induxerunt, ut arma tandem
nt, facilè quoque deponenda,
& occaſio ita poſtularet; opti-
nſilio ſunt uſi, & adducti ea ra-
quod, ut Ariſtoteles ait, 7. Polit.
lli pax eſt, atque ocium negotii.
rò ſolent incertis belli caſibus
que comittere, plurimùm etiam
na pendere coguntur, & peri-
ſæpè de ſalute, non de imperio
n. De Venetis opibus, quas idem
ns extenuat, dum publici ærarii
m quandam cauſatur, dabitur
fferendi opportuniſſimus locus.
ofectò Bodinus oſtendit, quam
ſapiat, qui pacis diuturnæ com-
florentem Rempub. non di-
t ab ea, quæ tunc erat, cum
tius hæc ſcriberet, triennio tan-
oſt obitum Ducis Leonardi Lau-
ex diuturnis bellis afflicta, plu-
nq; exhauſta. Ferri autem nullo
debet, neque poteſt, quod ait de
ne, atque interſerit alieno loco;
lexus enim enumerando eam
nè fuerat: ſed cum ſciret, hoc
ne Venetos plurimum gloriari,
religionem ſinceram perpetuò
ſent, in qua eſſet eorum Reſpub.
ta, & orta, conatus eſt hanc illis
m eripere, aut certè imminuere,
dum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

dum ait, *Venetos non curare*
perè, quam quisque religionem
tim colat, idque ex eo colligit
Pontificibus queſtiones impieta
merint. Vtrumque falſum; nih
adimi cuiquam poteſt, quod ei
rit permiſſum; permitti verò n
tuit, antequam fuerit inſtitut
Quæſtiones autem impietatis in
ta ditione jam inde ab anno 1
Chriſto nato haberi cœptæ, M
Mauroceno Duce, non qui
Pontificis Max. decreto, aut ſa
vocant, inquiſitionis tribunali
ſed pro Veneta pietate, quod
ximè debet obſtruere Bodino,
Duce probo viro ex reipub.decret
ſtituti,ut Annalium verbis utar,
quirendis hæreticis,quos invẽtos,
latorũ judicio damnatos, Dux co
re teneretur. Tribunal verò, quo
dò videmus, non ita longo int
permiſſum eſt Eccleſiaſticis viri
ubi primũ à Senatu conceſſum,
tio eſt adhibita, ne ſpecie religio
nocentes oppreſſi, vel in diſcrim
pitis adducerentur, vel bonis at
tunis everterentur. Quapropte
mo conſilio inſtitutum fuit, ut
dine Patritio tres viri deſigna
ſumma cùm dignitate, tùm pru

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

liti, qui rebus omnibus adeſſent,
e probè cognitis, tum demum
nunciari ſententiam permitterent,
res teneretur, omniſque fraudis
malitiæ ſuſpicio abeſſet. Nam ſem-
Venetæ reipublicæ id propoſitum
, ut exteros etiam & peregrinos,
um cives ſuos, præſtaret ab omni
entia & injuria tutos, & ne calum-
atque fraudibus locus ullus eſſet,
bus innocentium hominum vita
clitaretur, aut exiſtimatio graviter
nderetur. Hinc ea libertas tantope-
elebrata, quæ communis eſt omni-
iis, qui Venetiis agunt, in earum
m, quas quiſque poſſidet, tuta poſ-
ione, & in tranquillitate quadam
mi ſita, quæ nullas metuit inſidias,
lam vim reformidat, & quacun-
ratione libet, ſuam vitam inſtituit,
andoquidem in tam ampla civitate
negocioſa, nulli aut pauci ſunt, qui
iones hominum vel malignè, vel
rioſè obſervent. Bodinus autem, qui
rversè cuncta interpretatur, hanc
endi, prout dixi, liberam faculta-
m flagitiorum licentiam vocat, &
punitatem; perinde ac ſi apud Ve-
tos nullæ pœnæ conſtitutæ eſſent,
ibus homines à facinoribus abſter-
rentur, nullaque animadverſione

V ſontes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſontes plecterentur. Atqui de legi
ipſarum æquitate & præſtantia, q
nihil habebat, quod reprehender
cum maximè cuperet, rem diſſimul
dam putavit, atque id tantum pro
lit, ex moribus civium eandem f
intelligendam: eos tamen quin p
dentię nomine plurimum commen
ret, vi veritatis impulſus, ut dixi, fac
non potuit. Vltimum enumeratio
membrum fuit artium varietas:
artium nomine non tantum opifi
verùm etiam, ut paulò poſt explic
mercaturam accipit, quæ certè m
tum confert ad rerum affluentiam
copiam, cujus rei gratia civitates
quentari ſolent. Navarunt huic c
ram priſci Veneti, atque ita navaru
ut non modò quàm affluentiſſim
& copioſiſſimam, ſed commune qu
dam emporium orientis, occiden
que conſtituerint eam urbem, in q
nihil erat initio ex iis, quæ ſpectan
victum, præter ſalinas, & piſcatio
Quamvis autem, ut ſunt res om
humanæ viciſſitudini obnoxiæ, ex
patefacta eſt Luſitanis navigatio in
diam, negociationibus aromatum
terceptis, quæ juxta frequentes era
atque quæſtuoſæ, nonnihil in urbe
neta refrixerint mercaturæ ſtudia:
tan

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

hæc ita intermiſſa, & abjecta
it veterem ſuam celebritatem
amiſerit, quæ plurimum adhuc
ntari ſolet, non ſolum à finiti-
pulis, ſed à remotiſſimis genti-
Cives profectò Veneti non tam
, quàm olim maria navigando
nittunt, & ad longinqua loca
iſcuntur mercaturæ cauſâ: ſed
uid reipubl. dignitas in eo poſita
ſui potius cives mercaturam ex-
nt, quàm convenæ, atque exteri?
dinus hoc ita ſentit, fateri etiam
,univerſa opificia,quæ cum mer-
a conjungit, ut inde colligat ar-
ntum reipubl. benè conſtitutæ,
b aliis, quàm ab iis, qui guber-
a tenent, exercenda, quod certè
minus abſurdum, quàm ridicu-
oret. Sed profectò non ſanæ men-
gumentum eſt, quæ adventicia &
cta ſunt, illa conſectari, quæ verò
us rem attingunt, non comme-
re. Debuerat Bodinus in rebus
cenſendis, ex quibus præſtantiam
bl. ſpectari oporteret, Ariſtotelis
tem ac judicium ſequi, qui ſcripſit
. 4. *Cujuslibet civilis adminiſtra-*
s tres partes ſunt, quæ ſi rectè ſe ha-
t, neceſſe eſt, ut ipſa quoque civilis
iniſtratio rectè ſe habeat, & alia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

diſtinguatur ab alia, quatenus ha
ſingulæ diſtinguuntur. Ex his verò tr
partibus una eſt, quæ de publicis r
deliberat; altera, quæ continet
giſtratus, tertia, quæ judicia. Q
niam igitur cõſiſtit excellẽtia cuju
reip. in iis tribus rebus, quæ ſunt
nè inſitæ: age videamus in ipſa Ve
republica, quemadmodum ſingul
habeant, inſtitutæque ſint. De pr
ſic ait ipſe Bodinus. *Iam verò in c*
liis de republica capiendis, atq; om
in bellis ſuſcipiendis, in percutiendi
deribus, in tuenda pace, magna pru
tia utuntur. De poſtrema quoqu
ſcribit. *Hoc etiam magna laude dig*
eſt, quod ſocios, & inquilinos ſumm
ris æquabilitate fovent, peregrinos
ſumma proſequuntur humanitate,
Medium tantum culpat, atque re
hendit iis verbis. *Nullum reipub.*
conſtitutæ argumentum Platoni m
videtur, quàm Magiſtratuum, &
dicorum multitudo, quæ nuſquam m
fuit, quàm olim apud Athenienſes
his temporibus apud Venetos. Atqu
ex iis tribus capitibus, quibus adm
ſtratio civilis tota continetur, in
neta republica duo Bodinus pro
unum tantum improbat, multit
nem ſcilicet Magiſtratuum, ex
do

inandi libidinem, & opum quæ-
arum cupiditatem augeri docet;
præterea, ſordes, & corruptelas
es plurimum inde ali: miratur ad
mum, cur Veneti, qui tàm ſapien-
mnia, non patiantur etiam Cen-
creari, ut olim Romani, & his
que temporibus Lucenſes, & Ge-
nſes. Quæ certè res arguit, eum
ubl. Venetæ rationem probè non
iſſe, neque ſatis attentè legiſſe hæc,
tantopere jactare ſolet ab Ianno-
ſcripta, ex quibus facilè cognoſcere
uiſſet, Cenſores apud Venetos non
derari, & non modò rationem
peſcendi ambitus, ſed etiam ſor-
& corruptelas, initam fuiſſe. Nam
ter Cenſores ipſos, qui in ejuſmodi
irunt, inſtituti ſunt etiam Trium-
, vulgo dicti Syndici, quorum mu-
eſt expendere, utrum res à Magi-
tibus actæ fuerint ex legum præ-
pto, & an peccatum ſit aliquid per
litiam & fraudem ab iis, qui in pro-
ciis publica munera exercent; quod
am Trium-viri Advocatores, ac De-
n-viri, ſummus reipubl. Magiſtra-
, non raro cognoſcunt, & ſi quid
mmiſſum fuerit, maxima ſeveritate
ercent. Ad immoderatum verò lu-
m Magiſtratus creatus eſt, qui dicitur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ad Pompas, cujus etiam Iannot
mentionem facit: ex quibus
ſtum eſt, locum non habere, q
dinus adjecit Venetis Magiſtr
Quod ſi vel cunctis vitiis remc
ipſa multitudine Magiſtratuum
adhuc vitii reſidere putat, coa
cilè poteſt hac ratione: quia mu
lerius, expeditius, ac etiam me
conficiuntur, quò plures operi
admovent, & auxilio ſubeunt.
propter Ariſtoteles docet *Polit*
parvis civitatibus neceſſitate q
fieri propter hominum paucita
uni Magiſtratui plura munera
mittenda ſint, quod ait idem
eſſe, ac *facere, ut Magiſtratus*
pyramidum earum ſint, quæ mu
mina ſuſtinent; Sed in magnis
bus, ubi magna eſt civium mult
oportere munera diſtingui, &
Magiſtratus inſtitui duplici de
altera, quia multi cives Magi
adipiſci non poſſunt, ubi Magi
pauci inſtituti ſunt; altera, quam
riùs attigi, quia *melius unumq*
opus abſolvitur eo ſtudio, quod
tantum re ponitur, quàm eo, quod
in pluribus verſatur; ex quibus it
cludit: *quapropter nihil obſtat, q*
nus plura ſtudia, poteſtateſque a

ju

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

beant, non enim invicem ſe impedient. ...ęſertim ubi res omnes prudenter or... natæ ſunt, & omnis multitudo con... nit, atque in unum conſpirat, quem... modum Venetiis præclarè inſtitu... m videmus, ut univerſa judicia tàm ... capite, quàm de fortunis, quæ per ... feriores Magiſtratus exerceri ſolent, ... ſtremò referantur ad unum Qua... aginta-virale collegium, cujus eſt ... us rei cognitio, & ſupremum arbi... ium. Oportuerat igitur Bodinum, ... e quid inconſultè proferret, non tan... am deſcriptiones Magiſtratuum va... as intueri, & reipubl. partes, quàm ... ultæ ſint: ſed præcipuè obſervare, ... uàm forent eædem aptæ, connexæ... ue ad invicem: & quam compoſitè, ... concinnè ſingulæ diſtributæ; quo ... ertè in genere plurimum excellit, & ... dmirabilis Veneta reſpubl. meritò vi... detur. Confutatis à nobis, & rejectis ... is, quæ temerè Bodinus reprehendit ... n Venetis Magiſtratibus, quorũ varie... tas, numerus, & ordo magno publi... cis rebus ornamẽto eſt, ac emolumen... to: nulla non erit optimè conſtituta ex ... iis tribus partibus, quæ ab Ariſtotele ... commemorantur, ut præcipuæ, & in... ſitæ: proindeque univerſa reſpubl. ab... ſoluta. Sunt præter hæc alia duo, non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

quidem ut ipſæ cauſæ, ſed effectus,
ſigna, ut Ariſtoteles ait Polit. 3. *Rei*
blicæ benè compoſitæ: Vbi Carthagine
ſium rempubl. utroque hoc nomi
laudat, quod illius ordo diu inte
permanſerit, quodque nullas pertule
ſeditiones memoratu dignas, nulla
que tyrannidem. Hæc autem in V
netam rempubl. maximè conveniu
de quibus extat præclarum Ianno
teſtimonium.

NOT. V. *Siquidem imperium,q*
in tam multa ſecula, &c.] Reipubli
Venetæ præſtantiam aſſerit Iannoti
& arguit ex iis duabus rebus, quæ c
ſequuntur adminiſtrationem opti
ordinatam. Bodinus autem, ut h
utraque Venetis eripiat, perſuadere
natur, eos imperium ſtabile null
habuiſſe ante Caroli & Nicephori te
pora, quin etiam libertate donatos
mùm tunc fuiſſe. Ad hæc Iannoti
adducit infra, ſentientem, extitiſſe
Ducibus ipſis ſummam poteſtatem
plane regium ſtatum uſq; ad temp
Sebaſtiani Ziani, annum ſcilicet à C
ſto nato 1175, quo tempore magn
concilium ſtabilitum ait; unde nu
rat uſque ad tempus, quo ea ſcribe
non plures, quàm annos circiter 3
qui certè numerus exiguus admod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ævo millenario, quod jampriſtinet; ſuperavitque ipſa reſpub. altero ſeculo. Objicit etiam bella media in urbe geſta, conjuraque Bovonianas, Falerianas, ulanas, Bajamontanas, nec non ; & diuturnas; ſic enim habet; *ianorum, Scævolarum, Ieliorum, rum ſeditiones, exilia, clades, atſuper octodecim Duces ſupplicio, xilio affectos.* Iannotius quidem pauciores numerat (libet enim ν πρότερον reſpondere) ſed hoc refert; demus etiam multo plucatos, vel extruſos fuiſſe: id proarguit, non fuiſſe in Ducibus repoteſtatem, ut Bodinus ex Iantradit, cujus quidem rationes, erius conjecturæ ſunt refellendæ oco: id in præſentia ſufficiat tanadnotaſſe. De ſeditionibus au, & conjurationibus illud modò rim, quod Ariſtoteles de Carthanſibus, *neque ullam ſeditionem exſe memoratu dignam, neque ullum nnum*. Bajamontanam tantumdo conjurationem excipio, ex qua culum ingens conflatum erat reilicæ, quanquam non fuit in animo juratis libertatem evertere, ſed inicos, & adverſarios depellere à gu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

bernaculis: quo ſit, ut ea quoq
adverſus patriam, ſed adverſus D
privato nomine cõjuratorum h
habita fuerit. Graviſſimum
inde incendium exarſit, quod n
ſanguine, & quorundam exitio
gui potuit. Cætera omnia c
quoſdam tantum habuerunt, q
turè admodum ſunt oppreſſi,
quam erumperent, & aliquod v
nimum detrimentum reipubl.
rent: neque verò tam multa fu
quàm videri ea cupit, dum pl
uno Bodinus facit, ſed non benè.
Theupulanas, & Bajamontanas
jurationes, tanquam res omni
verſas diſtinguit ac ſeparat, quia
multitudinis numero recenſita
morat, & præterea bella civilia
in urbe geſta, quæ quò plura vi
tur, adjicit etiam, *ſæpè:* cum tam
urbe non niſi ſemel fuerit dimica
idque in ipſa conjuratione Baja
tana, ſive Theupulana, quæ no
alia atque alia, ſed prorſus eade
una, ab eo, quem ſibi Ducem con
præfecerant, nomina hæc adepta,
monte ex Theupula nobiliſſima,
tuſtiſſima gente. Reliquæ conju
nes ſunt duæ, videlicet Bovonia
Faleriana, quæ ſub ipſis initiis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

æ nihil omninò obeſſe reipubl. po-
runt. Nam quæ antiquiſſimis tem-
ribus proditæ fuerunt Scævolarum,
orum, Baſiliorum, aliarumque no-
um familiarum privatæ concerta-
nes & digladiationes, hæ conjura-
num loco atq; numero haberi non
bent, propterea quod ſibimetipſis,
n reipubl. perniciem ſtruebant. At-
e ita ſummùm fuerunt tres conju-
tiones, à quibus tamen ipſa reſpubl.
hil damni accepit; & ex his una tan-
m memoratu digna in tot annorum
rriculo à republ. emenſo, quot ex-
ti fuerunt ad hæc noſtra tempora,
m inde ab anno c D XXI, quo pri-
um ea cœpit. Sed quia Bodinus hoc
li decus invidet, & pariter in dubium
evocat diuturnitatem illius libertatis,
æc nobis à calumniis hominis fuerit
indicanda, qui duntaxat ad temporà
Caroli, & Nicephori, quorum pactis
ccepiſſe Venetos libertatem ait, Ve-
etæ reipubl. ortum, ac primordia re-
icit: prius auté, quaſdam rerumpubli-
carum formas ſingulares fuiſſe, & à
diſperſis huc atque illuc in ſcopulis ha-
bitatum, quod tamen nullo modo
probat, nec probare poteſt: verumta-
men poſtulat, ut ſibi tanquam Xeno-
crati injurato fides habeatur. Quia
tamen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

tamen apertiſſimè refellebatur
tioneDucum, qui cœpti ſunt elig
D C X C V I I, vel ut ipſe habet,
D C C V I à Chriſto nato, co
eſt, ut uſurparet hæc tempora
quam prorſus eadem, intervallu
terjectum quoque è medio toll
quod tamen non erat minus u
culo. Quid prodigioſum, & p
toſum magis fieri queat, non
ſed facilè in anguſtias compellit
regium tramitem deſerit, & dive
la quærit. Quare tenetur Bodinu
evadere poteſt, quin reſpubl. fuer
primum reipubl. Dux præfectu
Nam poſtea Metamaucum ab He
tranſlata, tandemque à Metama
Rivum altum, Ducatus ſedes n
magis remp. immutare potuit,
regnorum ſtatus ipſi Reges, ubi c
cilium & ſedem collocare ſta
modò in hoc, modò in illo ſuæ
nis oppido. At enim, inquiet Bo
ſaltem priuſquam Dux unus crea
cujuſque pagi ſuum jus erat, & i
rium ab aliis diviſum. Quis auter
ait? Siquidem ex antiquiſſimis
libus licet intelligere, antequam I
in republ. inſtituerentur, penes M
ſtros militum ſummum imperi
fuiſſe, *qui Magiſtratus*, ut ſcribi

Dandulus, *tribunatu major erat* *dum Græcorum uſum*, proindeque rſæ reipublicæ præſidebat, ac tri- omnibus. Vbi verò Dux inſtitu- ſt, ſummum quidem jus, quod obtinebat, amiſit, ſed retinuit c autoritatem proximam à Duce; tat id apertiſſimè ex eo, quod an- ſcribunt, cum fines Veneti Du- eſſent ſtatuendi ex fœdere inter prandum Regem, & rempublicam , rem tranſactam eſſe per hos ſque, Paulum Ducem, & Marcel- magiſtrum militum, qui eidem in atu proximè ſucceſſit. Vrſo quo- , tertio Duce, interempto, cum administrationis pertæſum eſſet, ibile admodum eſt, ad antiquam tum fuiſſe, magiſtroque militum erium denuo reſtitutum, quoad am Ducem præfici reipublicæ pla- . Ea verò ſemper una fuit eadem- , quamvis aliis temporibus alios giſtratus habuerit, & ante Duces, Magiſtri militum præfuerint, vel uni: quorum nomina ſi vetuſtas iteravit, nihil eſt admirandum, quæ gum potentiſſimorum memoriam, nò verò gentium, & nationum, mplurimarũ omninò delevit. Cum ò Italiæ calamitates continuaren- tur,
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

tur, à Barbaris miſerè affectæ atqu
ceratæ, ſatis habebant ſua pacat
tranquillè tueri, quicunque adm
ſtrabant ea tempeſtate apud Ven
ſummam rerum, quæ tunc angu
mæ erant, atque tenuiſſimæ : q
in tanta barbarie, quæ tunc ubiqu
gebat, dum optimæ artes atque lit
omnes conticeſcerent, unde res
clariſſimæ interciderunt, quid mi
ſi Venetæ nonnihil obſcuratæ ſ
ſupereſt tamen epiſtola Caſſiodori
de priſcorum Venetorum vita
pauca tradit, laudat nobilitatem,
brat induſtriam, effert maximis
dibus innocentiam, & integrita
attingit etiam nonnulla de admini
tione civili, de quibus alius erit dic
locus. Extat etiam altera epiſtola
norii Pontificis anno DCXXX. ad
ſcopos Iſtriæ, & Venetiæ ſcripta
qua de Veneta republica fit men
unde apparet, Bodinum falsò t
diſſe, plures eo tempore fuiſſe reſpu
cas, & non unam tantum : q
quam hæc duo cohærere inter ſe
poſſunt, quæ manifeſtiſſimè pug
pactis Nicephori, & Caroli (ſic e
ipſe ait) *Venetos libertatem primum*
cepiſſe, & habuiſſe formas reipub
antea ſingulares. Nam quomodo

n una reſpublica; ſed plures apud
rant, qui ea libertate carebant,
nondum acceperant? Scitum
ſt, mendacem eſſe memorem
re, ne ſe ipſe prodat. Fœdere
n inter Carolum, & Nicepho-
cto, cum omnes imperii pro-
dividerentur, illud cautum fuit,
eti libertatem ſuam retinerent,
priis uterentur legibus, ſicut an-
ebant, utrumque imperatorem
c ſimul reveriti, ſed ſive bello,
ace cenſi neutrius partis, ut di-
mis verbis planè ſcribit Blondus,
antiquiſſimis auctoribus ſe ac-
tradit. Verumtamen ob mer-
e ſtudia, quibus erant addicti, &
er ingentia commoda & emo-
nta, quæ percipiebantur ex navi-
ibus in Orientem, unde res o-
cùm privatæ, tùm publicæ plu-
n augebantur, viſi ſunt Veneti
ndere cunctis temporibus magis
rtes Orientalis, quàm Occiden-
mperii.

OT. VI. *Portus ad Caſtella ge-*
.] Caſtellorum portus ſcriptori-
ultis eſt ad D. Nicolai, nomenq;
ab antiquiſſimo templo, & cœ-
Monachorum ſancti Benedicti.
lla verò ſunt eo ſitu, atque arti-
ficio

ficio conſtructa & communita,
ves atque triremes, ſi portum i
velint, per viarum ambages non
proram puppemque, & latera c
mis tormentornm ictibus nec
exponant.

NOT. VII. *Vbi navigia, quæ P*
ſolvunt Venetias.] Vt Medoacus
commodè inſerviret navigation
tamen in æſtuaria, quibus maxi
publica conſultum vellet, irrum
ad Lizlafuſinam uſque pars flu
deducta erat; unde Clodiam
traducebatur, ut in mare influ
Dividebat eo loci Medoacum a
ab æſtuariis ſolidus agger, qui in
modum ſurgebat: machina ib
ſtituta tanta latitudine, ut com
cymbas, & majora navigia, qu
mina percurrere ſolent, recipe
ſet: ex hac trochleis, & ducta
nibus demittebatur inſtrumen
quadrangulare, ex aſſeribus c
ctum, multoque ferro munitum
currum vocabant; & cum ad a
perveniſſet, ita immergebatur,
culiſque ſubſternebatur, ut ſupe
facilè ſponte ſua conſtitui, atq
mari poſſent: Quo facto à duob
pluribus hominibus, pro pond
navigii magnitudine, trochleis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ductariis funibus ſenſim trahebatur
ſummum cuneum, moxque in a-
n partem demittebatur, donec ad
am perveniret: tunc verò, ſuper-
ante cymba, retrahebatur ad ſum-
m aggerem, ut quocunque acce-
ent navigia, vel in Medoacum
nem, vel in æſtuaria, ad ea evehenda
nitteretur; pari namque ratione
inque trahi, ac demitti facillimè
erat. At ſuperioribus annis totus
ger cum machina ſublatus, ſic enim
uariis conducere viſum eſt. Pars
ò fluminis novo alveo navigabili,
ltò antequam ad Lizlafuſinam per-
nerit in mare, Clodiam verſus deri-
ta, atque adeo ne influere poſſit in
uaria; quæ nunc novo Euripo Mau-
ianum uſque perveniunt, novis ma-
inis, quas Portas appellant, ſepa-
ta.

Not. VIII. *Calles non ita multos*
ilè comperias, qui binos homines, &c.]
oſtu, prout credo, Venetam urbem
rluſtravit Florentinus ſcriptor, aut
otius ſcribere voluit, pauciſſimos eſſe
lles, qui binos, aut etiam ternos ho-
ines pari greſſu unà incedentes non
lmittant. Multæ ſunt etiam viæ per-
nplæ, quas Venetiarum vulgus *Sali-*
tas, vel *Piſcinas* appellat; multas

plateas, quas *campos* dicunt, & Sa-
vinus in iis, quæ de Veneta urbe
pſit LV recenſuit.

NOT. IX. *Pons è ligno ſubl-*
tranſverſarius jungit, &c. Exiſt-
runt aliqui, ſed perperam, fabri-
hujus lignei pontis fuiſſe antiq-
mam, repetendamque à priſcis
poribus urbis conditæ. Verunta-
locupletiſſimus teſtis eſt Andreas
dulus, eam nonniſi anno XII. Ray-
Zeni Ducis inchoatam, antea
nihil penitus extitiſſe, quo pars
que urbis continuaretur, intercurr-
maximo Euripo disterminata, qu-
admodum his locis omnibus,
nunc vocantur *Trajectus*. Pons au-
hic *a moneta* primum nomen inv-
propterea quod exemiſſet onus pe-
vendæ monetæ, hoc eſt exiguæ i-
mercedis ex naulo, quod modò
Veneto ſolet æſtimari, ſemiſſe pa-
jam annis, dimidio autem minus
antiquis temporibus, quemadmo-
ſcriptum reliquit idem Andreas D-
dulus. Non prius igitur, quà-
anno milleſimo ducenteſimo ſex-
ſimo quarto pons, cujus mem-
Iannotius, hic ex ligno factus. A-
autem milleſimo quadringenteſi-
plane fuit conſumatus; & poſt an-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

inta cancellis ligneis circumſeptus
latera utrinque. His autem
tea revulſis & diſſipatis, cum
rtalium multorum pernicie &
ge, qui Fridericum Imperatorem
em ineuntem conferti congloba-
ue ſimul in eo ponte ſpectabant,
cellorum loco officinæ ſunt exci-
æ, & in duos ordines diviſæ, ponte
atitudinem aucto. Temporibus au-
n noſtris ex Senatus Conſulto pons
neus omnino ſublatus, & recens
er ex Iſtriano lapide fabricatus
: cujus anno à Chriſto nato mille-
io quingenteſimo octogeſimo octa-
fundamenta poſita palis ex ulmo
lecim pedum altitudine, hinc &
nc impactis, pari fermè numero
ntignationes è larice deſuper inje-
e, craſſiſſimis trabibus invicem
mpactæ, & connexæ: in iis ingen-
marmorum fragmina ingeſta &
nſerta, interſtratis lateribus alter-
s, cæmentoque oblitis. His funda-
entis jactis operoſa moles elegan-
ſima ſpecie, & proſpectu pulcherri-
a, in unum fornicem protenta ma-
mum & ampliſſimum, non minori
àm triennii ſpatio fuit elata, duabus
ficinarum ordinibus interdiſtincta,
l quam ſummam triplex aſcenſus ac

 deſcen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

deſcenſus viſitur. Regia tamen
media via, multo paucioribus gra
aditur; reliquæ à lateribus duæ
ribus, ſed humilioribus pro varia
euntium opportunitate. Latera
quæ Euripum proſpectant, per
columnarum ſerie ex Iſtriano
more exornata.

IANNOT. Dicam igitur eos om
qui Venetiis degunt, tres in claſſ
ſtributos eſſe, Popularium, Civ
Patriciorum.

CONTARENUS libro
to de Republica, pagina trecen
ma vigeſima tertia; & libro pr
pagina ducenteſima ſexageſima
va.

NOT. X. Tripartita hæc d
paſſim Venetiis auditur. Auctor
iam illi, qui bipartito diviſerun
Contarenus, in nobiles, atque po
res, coacti ſunt inde populares
dere in duos ordines, infimæ
unum, honeſtioris generis alteru
Quamobrem ſatius erit hanc di
ně retinere, quam Triphoni Gab
acceptam refert Iannotius. No
latet, in primis controverſum eſſ
qui Venetiis appellari ſolent cive
vera ſint cives. Nam quia ſuffra
non ferunt in deliberando, & n

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ici Magiſtratus inſignia gerunt, pterea civium albo plerique illos nerunt. Enimvero quæ varios po- rnm mores, & leges perſcrutāri in ria occurrunt, fateri cogunt, non m, ſed permulta genera civium, ac rſa exiſtere, ita ut civis definitio ri nulla poſſit, quæ in omnes, qui ntur cives, ex æquo conveniat, ſed t in iis evenit, quæ analoga vo- t, potiſſimum genus definitione pria explicandum ſit, unde genera riora ſuo quæque ordine propriam onem deſumant eò evidentius, propiora fuerint præcipuo illi ge- i. Quapropter Ariſtoteles non cun- civium genera (id enim tanta in ietate quî poterat?) ſed civium ge- omnium longè præſtantiſſimum initione ſua comprehendere inſti- t: cujus principis generis habita ra- ne difficile non foret intelligere cæ- a. Quo fit, ut meritò vel maligni- is, vel inſcitiæ damnetur Bodinus, temerè in re tàm aperta maledi- e auſus eſt Ariſtoteli. Non enim ubi- nationum, & gentium, quod ſatis aſtat, iiſdemque temporibus, eodem e cives perpetuo extiterunt. Athe- Solonis lege ſancitum erat, ut ab noribus & Magiſtratibus arceretur

quarta civium claſſis, quæ multitud
tres alias claſſes longè ſuperabat, n
tamen excludebantur à judiciis, &
jure concionis habendæ. In Roma
quoque republica contigiſſe legim
ut quidam optimo jure cenſerentur
ves, quidam mediocri, quidam det
rimo; cujuſmodi fuiſſe cùm alios
pulos, tùm Cerites accepimus, quib
ſine ullo ſuffragii jure data civitas fu
Qui vero dicuntur Venetiis cives,
Cittadini (ut vocis ipſius propria
materna lingua exprimatur) quin
vium numero habendi ſint, neg
non poteſt, non quidem optimo ju
quo duntaxat ii, qui nobiles ſive
tritii vocantur; ſed medio quodam
jure, & ſatis honeſto. Nam præter
cana reipublicæ, quæ cuncta eis c
creduntur, obeunt etiam graviſſi
munera perſæpe in republ., fungun
legationibus, quas vulgò Reſiden
vocant, apud Duces, & proreges, m
toſque etiam principes, qui non ſ
infra regale nomen, & faſtigium:
ercent extra ordinem apud Impera
res ipſos, & ſupremos principes a
pliſſima munera. Quin etiam ad
pediendas & conficiendas res max
ponderis, horum civium fideli op
reſpublica utitur, quod ex annali
Ve-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

...etis, ac etiam ex vulgatis hiſtoriis
...romptu eſt cognoſcere. Quid?
...d Iannotius inferius tradit, ſe non
...ere compertum, legem ullam ex-
...re, qua fuerit olim cautum atque
...citũ, ne cives ulli nominarentur ab
...ſtoribus, præterquam Patritii, aut
...ratio haberetur eorum in comitiis,
...ominarentur: quod nos etiam nul-
...nquam tempore decretum inve-
...e potuimus: Trierarchos quidem
... ex ordine creatos aliquando legi-
...s, & Cameracenſi bello unus ex
... publ. ducibus fuit Aloyſius Darda-
...s, qui legati nomen obtinuit Oriaci,
... Mirani, totiuſque illius continentis
...ctus, qui in proximo erat. Quod ſi
...titudine & facultate potius gerendo-
...m munerum, quàm actu ipſo ge-
...ndi, civis definiri debet (alioqui ſe-
...s, & pueri cives non exiſterent, & ea
...rs civium non modica, quæ conſul-
... abſtinet honoribus) non video, quid
...pugnet, quominus ii, qui dicuntur
...ves, tales verè exiſtant, & ab omni-
...s haberi, & poſſint, & debeant. Di-
...nguenda ſunt tamen hîc duo genera
...vium. Vnum, quod ab origine dici-
...r, atque in illos convenit, qui non
...odo patrem, avum, & proavum ci-
...m habuerunt, ſed præterea ſordidas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

artes nunquã exercuiſſe tam ſe, q
omnes illos probare poſſint;quod
dem apud Advocatores trium-
fit ſolemni ritu,& publicis tabulis
ſignatur ejus rei memoria. Alt
genus eſt eorum civium, quorum
jores non conſtat extitiſſe cives
tamen in urbe vel nati ſunt, vel
cati, vel, quod poſtremò lege d
tum eſt, decennium ſaltem Ve
commorati domicilium ac ſeden
dem fixerunt. Fruuntur ii ſanè p
legiis Venetorum civium in port
& vectigalibus potiſſimùm, quæ d
dio minora perſolvunt, quàm ad
atque exteri. Veruntamen, ut à ſ
dis artibus abſtineant, nihil eſt
ceſſe. Non enim iis patet aditus ad
pla illa munera, quæ civibus ab o
ne permittuntur, præterea nem
Caput hujus ordinis Magnus eſt V
tiarum Cancellarius, cui publici
larii, ſuprema cura demandata e
arcanis quibuſque non modo Sen
ſed etiam concilii Decem-virûm
collegii præeſt, nihilque, quod v
in deliberationem, aut in judici
eum latet. Is togam Senatoriam, l
ribus manicis, purpurei aut vio
coloris, pro temporibus gerit, &
ximo eſt in honore, quoad vivit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

exiſtimatione, ut Patritii omnes
gravatè ipſi locum cedant: poſt
um verò publico funere effertur,
d frequentes patres, ac Dux ipſe de
re deducunt. Secundùm Magnum
cellarium Quatuor-viri eminent,
à ſecretis Decem virûm appellan-
atque aliis omnibus antecellunt
nitate. Succedunt alii XXIV qui Se-
us excipiunt arcana, nec non acta
ribunt, & rerum maximarum
ſiliis interſunt; præter hos nulli ad
eta reipubl. admittuntur. Alii ta-
ionum, ſeu ſcribarum Ducalium
tum munere funguntur, qui di-
tur vel ordinarii, vel adſciti extra
linem. Nam triplex ordo inter pu-
os ſcribas omninò intercedit, quo-
n ultimus gradũ facit ad medium,
medius ad primum, facto prius ta-
en eruditionis atq; ingenii periculo.
cet iis porrò, qui cum imperio in
ovincias Patritii mittuntur, aut ora-
res deſtinantur ad maximos Princi-
s, ex ordine ſcribarum medio unum,
t alterum ſecum ducere, qui litteris
nſcribendis inſerviat. Inferioris or-
nis adhibere aliquem non licet, niſi
r Decem-virale concilium fortè co-
a fiat. Habent præterea cives ii, qui
riginarii Venetiis vocantur, præter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

eas, quas ſuperius dixi, legatione
tra urbem alia non pauca honeſt
nera. Magnus regni Cretę Cancel
habitu, inceſſu, & dignitate V
ſimilis ex eorum ordine legitur,
à majori Patritiorum concilio: P
ctus arci Cremæ, metallorum fo
Vicarius, qui à Decem-viris olim,
à Senatu eliguntur, & alii non p
Plebei homines in urbe Veneta te
locum tenent, qui, prout diverſis
bus & negotiis vacant, in varia qu
collegia tribuuntur: ex his tame
ſunt neceſſaria, alia libera. Nam
ctis opificibus impoſita eſt nece
non modo profitendi ſuam arte
quam in publico exercent, ſed non
etiam dandi in unum collegium,
ſortitur appellationem ſuam à g
opificii. Ejuſmodi igitur collegia
ceſſaria voco, in quibus is, qui p
pem locum obtinet, dici ſolet G
dio, qui cum aſſeſſoribus ſuis (
de Banca vocant) jus habet non n
convocandi collegii, ſed etiam f
darum legum, vel abrogandarum,
ut collegii utilitas, & ratio tempo
poſtulat: leges tamen ab illis pro
tæ, & conſenſu majoris partis è c
gio firmatæ, niſi ab Ædilibus ſan
& approbatæ fuerint, nihil robori

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

quinimo irritæ cenſentur: Hæc
collegia tot numero exiſtunt,
genera opificiorum publicè exer-
r. Quæ verò pietatis ergò dun-
inſtituta ſunt, quæ multò plura
nt, hæc libera nuncupo, pro-
quod nonniſi volentes admit-
nolentes non cogunt. In ſingulis
is, & ſacris ædibus, quæ ſunt
plurimæ, binæ minimùm Fra-
vulgo ſcholas vocant, ſive Con-
nitates; altera, quæ ſanctiſſimi
ne ſacramenti inſignitur; altera,
Deiparæ Virgini eſt dedicata: ſed
rea vix ullum delubrum aut ſa-
m extat, in quo Viri ſancti alicujus
ritas non recolatur: ex quo fit,
orum Collegiorum prope infini-
t numerus, in quibus omnibus
i homines honores adipiſcuntur.
tii namque, & cives, licet pro eo-
pietate in collegium cooptentur,
ipem conferant, à dignitatibus ab-
nt. Obtinent verò cives ſex am-
ma collegia; ſex urbis regionibus
buta, & magnarum ſcholarum
o donata. Ex his binæ ſanctiſſimæ
gini conſecratæ ſunt; una quidem
ritatis nomine antiquiſſima, altera
Miſericordiæ addito cognomine:
quoque duobus Euangelii ſcripto-
ribus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ribus dedicatæ D. Ioanni, qui A
lorum omnium Chriſto fuit ch
mus, & D. Marco civitatis V
patrono; totidem duobus cœl
Rocco, & Theodoro. Cooptare
in has omne genus hominum, P
tamen ſuis honoribus contenti,
vibus imperii ſpeciem aliquam
quant, quamvis in ſocietatem a
ad honores non admittuntur. Qu
ſunt his collegiis, magno ſunt i
tio, magnique cuſtodes vocantu
rum ſpectatæ fidei, atquè integ
ingens pecuniæ numerus concre
ex piorum hominum legatis atqu
gitionibus, tùm ad inopiam &
riam pauperum ſublevandam, tù
nubiles virgines collocandas. Aſſ
iis alii nõnulli in eodem ſuggeſtu
diſcrimine dignitatis, quæ voc
ipſo deſignatur, Vicarii, Scribæ,
dici, Decanorum, & Adjuncto
Nonnulla verò tractandi, & confi
di magnus cuſtos cum illis, qu
aſſident, jus integrum habet: ſ
rebus maximi ponderis ac mo
majus concilium convocare ſo
cujus illi omnes ſunt participes,
cunque perfuncti ſunt munere a
in ſocietate; nam qui nullos geſſe
honores, lege à concilio arcentur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

hæc de civibus, ac popularibus ta ſunto.

IANNOTIVS. De Primor-, atque incrementis noſtræ civi-s, &c.

CONTARENVS Pagina 10. lin. In quibus mediis, ea regione, quæ voaltus, &c.

NOT. XI. Multa fuerunt in ſta-s oppida condita, multæque variis nporibus inſulæ frequentatæ ab iis pulis, qui barbarorum immanem vitiem atque tyrannidem fugiebant: il tamen & celebrius & antiquius quod ſtabile domicilium ac ſedem ebuit libertati, Caroli Magni tem-ribus gremio ſuo complexum, quic-id per omnes inſulas erat diſſipa-m. Huic igitur ad non obſcurum fu-rorum omen, proprio Rivoalti no-ine inſignitæ inſulæ, accepta Venetæ bis origo non injuria refertur cùm gnitatis, tùm antiquitatis habita ra-one. Nam prima inter omnes alias li, & frequentari cœpta, quod perfu-um tutiſſimum contineret adverſus ferarum gentium impetum, primas oque ſemper obtinuit, præterquam paucis, quibus Heraclea, & Meta-aucum annis floruerunt. Cæterum e urbis origine fuit opinio duplex, qua-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

quarum alteram jamdiu compr
communis aſſenſus ; anno
quadringenteſimo vigeſimo p
urbem conditam feſto die Ann
tionis Deiparæ Virginis, qui die
natalis ſemper habitus, ſolemni,
xima religione à Venetis cultus.
verò opinio, quam ſequi videtu
tarenus, ad Attilæ irruptionem
rem protrahit, quaſi vis alia Ba
rum nulla fuerit antea, qua m
compelli potuerint ad hæc æſ
nihilque trepidatum temporibu
quibus Alaricus, Ataulphus, &
gaſius, ingentes copias ſecum
liam trahentes, terrorem &
plurimam Venetis intulerunt. Eq
ſi Alarici unius expeditio prima
Gotthis, Hunnis, & Alanis in
tatem aſcitis per ſaltus Tride
Venetiam irrupit XIV. Kal. Septe
anno CDII. formidoloſa cuncti
adeo uſque fuit, ut quia à peri
metu longius aberant, de Itali
renda ſeriò cogitarent, adeun
inſulis Corſica, Sardinia, & Sici
animo Venetos extitiſſe tunc
mandum, quorum agros per
tantus ille furor, urbeſque om
afflixerat, vel planè ſubegerat ?
quod alii cogitabant, oportuit

...nt uxores, & liberos, & fortunas
...n inſulas tranſportarent, atq; eo
...ptius, quo pariter & periculum,
...fugium propius? Ergo ab hone-
...is civibus frequentata, exinde
...ihil acceſſionis ad celebritatem,
...ria cum ſuis inſulis conſequi cæ-
...nt, antea non niſi à pauperibus,
...tiſque hominibus, cujuſmodi pi-
...res, & navicularii, habitari ſolita.
...inuata poſthæc Italiæ infortunia
...lias proximas barbararum gen-
... irruptiones, quibus expoſita Ve-
... prima ſemper fuit, accolas impu-
...t æſtuariorum, ut mapalia, ſeu
...ria plura ædificarent, quò ſe re-
...ent, urgente aliquo diſcrimine.
... tamen probare poſſum eorum
...ntiam, qui periculi ab Attila im-
...ntis declinãdi causâ, neſcio quem
...n Patavii primum novæ urbis fa-
...ndæ conſilium cepiſſe, memoriæ
...iderunt: & quoſdam etiam è ſuis
...us Rivum altum miſiſſe magnis
...us, & conſulari poteſtate prædi-
... quorum etiam nomina, ſi diis
...et, recitant ex quodam vetuſtiſſi-
... monumento in tabulario Patavi-
... ut ajunt, reperto, quod quidem
... gravabor adducere hoc loco, ut
...es videant, quanti quanti facien-
dum

dum ſit, expreſſum totidem ver
ſermone vernaculo.

Anno à Chriſto nato CDXXI.
verò Innocentii Papæ primi ex
oriundi, cum maxima gloria &
tate floreret Patavinum regnum
miniſtrantibus rempublicam G
Fontana, Simone Glaucone, &
tonio Gaulo Lovanio Coſſ. Honori
Theodoſio Arcadii filio imperan
per Conſules, & Senatum Patav
decretum fuit, ut principes aliqu
ex omnibus delecti ædificarent
propè Rivum altum, cogerentq
eandem omnes ex circumjacentib
ſulis, & unum eſſet potius oppidu
tuoſum, quàm multa, ubi ſtatione
beret claßis apparata, maritimiſq
bus jugiter aſſueta, ad cuſtodiam
perfugiumque, ſi quod bellum ingr
exhibendum longe tutißimum: G
rum enim multitudine, inſolent
perſpecta tenere ſeſe adhuc mem
illos unà cum rege ſuo Alarico It
ingreſſos, reliquiſſe eam rapinis
incendiis vaſtatam, ipſamque
infeſto agmine petiiſſe, & dire
mandaſſe. Quare præter eos m
quos aliàs attuliſſent Gotthi, civ
tavinos perceptis conatibus iis,
Auſtralibus, & Occidentalibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

tunc per eos gliſcerent , timore
tos ſtatuiſſe , vel eo ipſo anno
I. XVII. *Kal. Aprilis urbem con-*
in qua perfugium compararetur,
tus juxta fluminis oſtium , coacta
rſa multitudine in eum locum , cui
Rivo alto ex inſulis , & ſtagnis,
adeo ex tota provincia. Vrbem
Venetias nominatum iri , biennio-
ræfuturos operi eo tranſmiſſos con-
à quibus fundamenta jacta VIII
Aprilis circa meridiem : primos
præfectos operi conſules Albertum
rium , Thomam Candianum , &
nem Daulum : alteros conſules
num Paulum , Maximum Lu-
& Vgonem Fuſcum.

c dicitur exemplum eſſe illius
menti, quod ex neſcio quo Pa-
o tabulario fuerit depromptum,
tamen ipſum Patavium dirutum,
o æquatum ſine ullis habitato-
diutiſſimè manſerit, & uſque eo
n Patavinarum memoria interie-
t ne Patavini quidem ipſi negare
nt , quod à viris graviſſimis te-
m accepimus , ejus urbis nullam
us exſtare memoriam ante Ece-
tyranni crudeliſſima tempora.
? quod in noſtris Annalibus ſcri-
reperimus , Patavinos ſuis ora-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

toribus ad Narſetem miſſis, dur
vennam per hæc æſtuaria conten
id ab eo contendiſſe ſummo ſt
ſed fruſtra, quod antea non ſem
ab Odoacre, & à Theodorico; u
ludium ſtagnorumque poſſeſſion
per injuriam ſibi erepta crimin
tur, Veneti dejicerentur, atque
lerentur. Non igitur urbis condit
ſive primi auctores, quin potius l
Patavini fuerunt, quoad oppugn
Longobardis, & Patavio everſo
ſunt ad illos confugere, à quibus
debant. Quin ergo monumentum
falſum fictumque fuerit, nullus
to: ſed quia Scardeonio atque no
lis rerum noſtrarum ſcriptoribu
poſuit, Venetiq; nominis calumn
poſt homines natos nequiſſimus,
bertati Venetæ notam inureret
ipſo tanquã firmiſſimo innititu
damento, Patavinis ſubjectam a
natali fuiſſe rempublicam noſtra
operæ pretium exiſtimo, deon
hoc, quod circumfertur ineptiſſi
abſurdiſſimè concinnatum, exa
re: quot enim verba, totidem
expreſſa mendacia. Primum eſt
mum annum Innocentii primi à
ſto nato fuiſſe CDXXI. cum ejus c
contigerit quadriennio ante: ſue

imus, qui obiit anno duodevigeſi- extremo: creatus fuit anno proxi- Bonifacius primus, cujus anno t altero urbis fundamenta poſita.
Alterum: Innocentium Pontificem ſe oriundum ex Apono, qui locus à avio abeſt paſſuum quatuor millia. pudentia ſcriptoris ementientis, aut ma imperitia, ut Patavinum face- Pontificem; Aponum, ſive Apo- ſem pro Albano ridiculè accepit.
Tertium: tunc regnum Patavinum m viguiſſe, quo tempore Impera- es rerum potiebantur: id verò nul- quantumvis hebes & rudis, igno- e poteſt; licet ut muniat undique ſam, perbelle mendax iſte cum ipſo no, ſenatum, conſules, cives Pata- os, rempublicam confundat.
Quartum: antequam Rivus altus ficaretur, hoc eſt, annum CDXXI. itiſſe complura oppidula per hæc gna diſperſa, ex quibus tunc una num civitas coaluerit. Contigit hoc s longo intervallo poſt, nimirum no DCCCIX. Heraclea primùm, & ilio funditus everſis: deinde Al- la, Clodia, Metamauco, & aliis, de plurimum incrementi Rivo alto eſſit, quemadmodum ex omnibus nalibus clariſſimè conſtat. Sed ante

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

annum cdxxi. nullum erat in his
ludibusoppidum, ac ne in ſummis
dem. Niſi quis velit ea, quæ Str
ſcripſit de Aquileia, Adria, & aliis
pidis, quæ tunc temporis maria
bantur ad Metamaucum, Heracli
Equilium, & alias inſulas, ineptiſſi
ut ſceleſtus nebulo fecit, atque pr
gioſiſſimè traducere.

Quintum: inane ſtudium ad cu
diam & tutelam portus, cum n
barbarorum copiæ maritimæ for
non modò claſſis apparandæ, ſed n
condendæ; præpoſterumque ac
verſum illorum conſilium, qui n
mè conſulerent ſuæ incolumitati i
agrorum & urbium ſævas direptio
cum Alaricus & Ataulphus eſſet
Italia, cæteræque imperii provi
omnes bello arderent, à tyranni
diſſimè laceratæ. Sed cum ſumma
& tranquillitas ubique vigeret, I
Gallia, & Hiſpania proximè pa
barbariſque omnibus compreſſis
tyrannis deletis, de quibus Impe
Honorius triumpharat anno cd
tunc intempeſtiva formidine fu
adornarent, hoſce nullo apparent
dum inſequente.

Sextum: ex Auſtralibus region
atque Occidentalibus ea temp

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ethorum motus auditos; qui ſta-
fœdere cum Romanis juncti, Ala-
, & Vandalos in Hiſpania multis
lliis attriverant, & certam demum
liæ partem poſſidendam accepe-
t, beneficii præmiique loco ab Im-
atore, cui ſtrenuam fidelemque o-
am, ſi unquam aliàs, præſtabant.
ctor hujus ementiti decreti, quiſ-
s ille fuit, cum audiret, à doctis
is ſcriptores quoſdam amentiæ re-
henſos immaturè nimis cauſatos
nnicos terrores; pro Attila & Hun-
ſubjecit Gotthos & Alaricum; aſtu-
quidem, ſed non ſatis aut conſultò,
t ſcitè. Nam licet aggreſſiones Got-
orum urbis novæ origini multò,
àm Attilæ irruptio, propiores fue-
t: uterque tamen timor intempe-
vus, ac nullus; ille, quia jam deſie-
, hic, quia longum aberat, Attila
ndum, aut vix dum in lucem ſu-
pto, & Romano Imperio poſt diu-
rnas ærumnas, & calamitates ad
em amplitudinis priſtinæ revivi-
ente.

Septimum: tunc ſtatim Rivo alto
ditum Venetiarum nomen ex illo
tavinorum Senatus conſulto, quod
omen perſpicuè vetera monumenta
ocent omnibus initio pariter com-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

mune fuiſſe, quæcunque contin
tur his littoribus atque ſtagnis
da; multo autem pòſt, ut prop
Rivo alto tributum, quàm mig
nes eò fierent ex omnibus inſulis
nim multæ ſunt veteres ſancti
multa privilegia, quæ leguntur
& data in urbe Rivo alto. Se
admodum hoc ipſum Venetiaru
men tàm longè latèque patens
quam ſtagna omnia, & littora i
alti unius terminos conceſſit,
atque præ ſe fert hoc Patavinu
cretum imperitiſſimè confictum
omninò falſum.

Sicut ergo conſtanti civitatis
nione urbis conditæ dies eſt VII
Aprilis, ita ex Patavino decreto id
tigiſſe nemo ſanus eſt, qui dicere
ex noſtris Annalibus liquidò co
quanam ratione divino potius,
hominum conſilio nova civitas a
vum altum conſtituta fuerit. Ce
ibi vicus eſſe ſatis frequens, non
piſcatoribus & naviculariis, ſed n
aliis mortalibus in unum coactis,
quam Venetiæ urbes Alaricus, &
dagaſius cum ingentibus barbar
copiis invaſerant. Ex arundinib
aſſeribus cunctæ habitationes,
duntaxat fuerat ex lateribus ſt

m incolebat illius fabricator Enti-
pus Cretenſis. Contigit, ut incen-
m repentè coortum, ventis ſævien-
us, quaquaverſum propagaretur, &
am abſumeret. Remediis ad flam-
m inhibendam omnibus tentatis,
riſque inani labore defatigatis, con-
ſus ad cœleſtẽ opem implorandam,
t erat Entinopus ille religione ac pie-
e, ſolemni voto palã ſeſe obſtringit
obligat, ſi cohiberetur ilicò flamma-
n furentium impetus, offerre ſe ad
nſecrandum tantum ſoli, quantum
is foret ad rem divinam peragen-
m, cujus rei gratia ſuſcipere coge-
ntur itineris atque incommodi plu-
num univerſi incolæ, templa delu-
aque adituri longo intervallo dis-
ncta. Conceptis precibus & votis
æter omnium ſpem ſubito flamma
nſtitit, ac incendium recedit, largiſſi-
s imbribus, ut fama, cælitus effuſis.
que ita, quò ſe voti religione ſolve-
t, in area ſuæ habitationis, quæ con-
graverat, Entinopus ſacellum ædifi-
vit, & D. Iacobo Apoſtolo dedican-
m curavit, inſigni celebrique admo-
m cerimonia, quippe cui dederint
nul operam Epiſcopi quatuor, Seve-
nus Patavinus, Hilarius Altinas, Iu-
ndus Tauriſanus, & Epodius Opi-

terginus: ac ne quid omini fauſt
læto deeſſet, Felix ille ſacerdos n
natus dicitur, cui primùm ſacelli
demandata fuerat. Dedicationis
tem dies feſtus, & ædificationis
cipium planè idem fuit, ſed unius
curriculo intercedente, quod o
monumenta vetera teſtantur, ut
que VIII kalend. April. contigiſſe,
lux orbi jucundiſſima, & ſancti
illuxit, cùm optatiſſimi nuntii ad
tiſſimam Virginem, tùm inaudit
explicabiliſque ſacramenti, quod
manam divinamque naturam
copulavit. Vnà ergo cum tanti m
rii memoria, & cum novo temp
lius urbis primordia jure conſec
cujus foret ea laus unica & præc
quod nullis unquam profanis ri
& ſuperſtitionibus, Chriſtianæ tar
religioni nomen ſuum dederit, in
orta, educata, & aucta perſtabit a
nùm fixa, necnon conſeneſcet.
porro fani aut ſacelli exædificatio,
cumfluentibus undique finitimis
ejus opportunitate uterentur fac
tanti momenti fuit ad Rivi alti
quentiam, ut civitatis nomen, &
mam inde habere cæperit, aucto
gnopere numero ædificiorum,
circumcirca in dies excitabantur.

pe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

enerunt poſtea miſera illa tempo-
uibus Attila rex Hunnorum ag-
us Italiam, nobiliſſimas quaſque
s Venetiæ deformavit, & diruit.
oppida multa in ſtagnis ſimul in-
ita; Gradus ab Aquileienſibus; Ca-
e à Concordienſibus; ab Altinati-
Torcellum, Majorbium, Borea-
, & Amorianum; ab Ateſtinis,
imiſq; montis Silicis civibus Clo-
Metamaucum, Philiſtina; & ab
alia, quibus poſtea relictis ob Pi-
Regis, & Gallorum aggreſſionem,
es in Rivum altum convenêre.
rbem ſatis antea frequentem, fre-
ntiſſimam, & incolis refertam juſtę
nitudinis conſtituerunt. Ex his
ret, Contarenum hîc incremen-
potius & amplitudinem, quàm
m urbis reſpicere, dum Attilæ ad-
tum commemorat, cum multo
, anno ſcilicet CDXXI, condita
it, quod etiam publica fide & au-
itate ſtatuitur, quę ab eodem anno
meravit ſemper annos urbis con-
.

NOT. XII. IANNOTIVS. *Gal-
m vim ſuſtinuit, & egregiè de-
t.*

CONTARENVS. Pag. undecima,
19.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

His ipſis temporibus Beati, V
tiarum Principis, auſpiciis & d
parta eſt inſignis victoria, quæ
ctis ferè celebrata ſcriptoribus, à
buſdam in dubium revocatur. Sed
nalibus Venetis antiquiſſimis, a
probatiſſimis, & monumentis am
ſimis hujus pugnæ, quæ multip
ſuperſunt ad hæc uſque tempora,
ſcio cur aliqui minorē fidem trib
dam cenſeant, quàm plebejo & r
cano ſermone conſcriptis ab ign
auctore, neſcio quibus Francorum
nalibus, unde Aimonius, ſive At
nius, Rhegino, Ado, & quidam
nachus ex cœnobio Engoliſmenſi,
vitam Caroli Magni per annos d
ſiſſe traditur, non modò hauſe
rem geſtam, & ſententiam, prou
tradunt: ſed etiam verba ipſa fue
mutuati, & quod ridiculum eſt, eo
propè ordine ſtructa, & colloc
Quamvis intuentibus rem totam
bè & accuratè, à noſtris annali
Franci, etiamſi veri eſſent annale
eo tempore ſcripti, nō omninò di
tiant, quatenus ajunt, à *Pipino V*
tiam ſubactam. Nam ejuſmodi fa
per Galliam increbuiſſe, creden
ex eo, quod plurima Veneta op
Pipini armis capta, Metamaucum

ſum occupatum fuerat, ubi uſq;
m diem imperii Veneti ſedes erat
cata. Acceſſit huic etiam cauſæ
torum Ducum, qui exulabant,
erii fratrumque ad Gallos trans-
m, quod nomine deditionis fuit
ſis acceptum. Propterea conati
Franci non modo victoriam, ſed
iam quoque ſubactæ Venetiæ ſibi
icare: quibus nos hæc opponi-
, & regerimus. Primò, irritum &
e omninò fuiſſe, per Duces trans-
s & perduelles quicquid fuerit ge-
. Deinde, quamvis oppida multa
a everſaque fuerint, ab his tamen
nitatibus Rivum altum, cæteraſ-
finitimas inſulas intactas manſiſſe,
Dux, & omnis Magiſtratus ex Me-
auco, ingenſque Patritiorum nu-
us, ex omnibus inſulis communi
ſilio commigraverat. Poſtremò,
d ipſam cauſam & rem totam
tinet, cum Pipinus in intima ſta-
ſeſe inſinuaret, ut extremam bello
num imponeret, capta Rivo alto,
epiſſe illam memorabilem cladem,
ltis Francorum millibus deletis, at-
trucidatis, coactumque Venetis
bus abſcedere irrito conatu. Sed
ræ pretium fuerit hæc altius repe-
, totamque rei geſtæ ſeriem ob
oculos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

oculos ponere, ut omnes probè
ligant, & apertè videant, nullam
cauſam juſtam & legitimam C
Sigonio doctiſſimo viro inhiben
ſenſum, & in medio relinquendi
ut minus compertam; neque C
Baronio Cardinali ita pertenden
etiam coarguendos exiſtimaret
cum ſentientes. Quid enim per
& malevoli ſcribant, ſusque d
Cum igitur è vita migraſſet Obel
qui Olivolenſis Epiſcopus primu
dine fuerat, alteriuſque ſufficiend
tia in demortui locum, comitia p
laria ſolemni more haberentur,
nes, & Mauritius Duces, ille pate
filius, opibus & gratia connixi,
maximè poterant, Chriſtoph
quendam Græcum, cui ſtudeban
penſius, annos duodeviginti n
eò faſtigii extulerunt. Res indign
Tribunis, multiſque optimatibus,
rum omnium auctoritate ac pot
fretus, conſcientia quoque ſtimul
cujus eſt vis maxima, Ioannes
denſis Patriarcha, vir optimus
innocentiſſimus, ut adoleſcentem
ſecraret, adduci non poterat;
tumque abfuit, ut Ducibus obſ
retur non modò precibus, ſed c
cio propè aſſiduo agentibus, ut p

ma & dignitate, quam ſuſtinebat,
etiam grandis admodum natu
ac provecta ætate . liberius u-
que admonitum palàm increpa-
Hinc novi ac inauditi ſceleris vio-
exarſit, ingentium calamita-
& malorum origo. Impotens a-
& furore præceps adoleſcens in-
o navigio, patre Duce conniven-
m ſatellitibus Gradum derepentè
lat, & Pontificem nihil minus
antem opprimit, injectiſque ma-
ſacrilegis ex altiſſima turri, quæ
ædibus imminebat; namque illò
gerat; deturbatum in caput
pitem agit. In tanti ſceleris me-
am proditur divinitus factum,
xa reſperſa tàm altè cruorem im-
int, ut nullo modo potuerit
am elui, multaque ſecula ho-
bus ſpectaculo fuerint. Atro-
facinoris hujus allatura fuerit
minus filio, quàm patri ſupre-
exitium, niſi re maturè compo-
ſeſe ut culpa eximerent, in quoſ-
è ſatellitibus crimen conjeciſſent,
miam tamen declinare nunquam
erunt, neque invidiam, & odia
torum civium, qui ſtudia ſuffra-
ue ſua illi detulerunt, quem ſcirent
ium infenſiſſimum Ducibus futu-
rum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

rum, Gradenſi Patriarcha renu
qui arctiſſima propinquitate in
ptum attingeret , Fortunato n
opinor , ex fratre. Quin nova
diarum ſemina excitanda foren
raque plurimum augenda , nu
bium erat : Patriarcha Ducibu
dere , Duces Patriarchæ , utrin
ſpiciones fraudum , atque inſid
Opportunitas tantum expecta
quam antecapere unuſquiſque
rili ſtudebat. Sed Fortunatus g
ſtimulo incitatus , & perſequen
cis patruo iniquiſſimè allatæ , &
tendi periculi , quod ſcirent im
ſibi, mirum ni occupaſſet, atqu
vertiſſet. Obelerius tribunus
maucenſis, & optimates nonnul
tione facta de necandis aut ext
dis Ducibus, agitabant conſilia.
ne Patriarcha ipſe auctor , non
dio , ſocium quidem ſe præbuit
modò hortatorem. Nihil prop
rat, quam ut res ex voto ſucce
niſi delata per certos judices ad
præcaveri potuiſſet. Conjurat
jecti in magnas anguſtias de
quenda patria omnes cogitarun
tamen inconſultò ac temerè ,
conſtituta, ut Patriarcha in G
proficiſceretur , ad Imperatoris

uxilium fidemque implorandam;
belerius, & cæteri audaces, atque
nanu prompti Tauriſium ſe recipe-
nt imminentes Ducibus, ſi qua da-
etur opportunitas ex vicino oppido:
uæ ſpes atque expectatio minimè fe-
ellit. Audito enim Obelerium in pro-
inquo eſſe, non ſolum propinqui,
ffines, amici, clientes, ſed etiam quot-
uot in Duces fuerant concitati, vel
ffenſione aliqua accepta, vel ſtudio
pſo partium, ad ipſum profugiebant
x urbe clam noctu; ea res ingentem
trepidationem Ducibus injecit, ne aut
ab omnibus deſtituerentur, ſi res ad
manus veniret, aut cunctando diutius
domi opprimerentur, incerti quoſnam
caverent, aut fideles haberent in urbe
ſibi omnium maximè ſuſpecta. Qua-
propter obſiſtere Obelerio non auſi
vim apertam paranti, jamque arma
inferenti, turpiter excidunt patria,
atque dignitate. Re pervulgata &
comperta conjurati approperant, Me-
tamaucenique omnes effuſi obviam
Obelerio civi ſuo reduci gratulãtur, &
fauſtis vocibus, & ominibus Principa-
tum deſtinant, quam certè paulò poſt
obtinuit in conventu publico, inſula-
norum pariter omnium accedente
conſenſu. Dux Obelerius declaratus ad
firman-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

firmandas opes pro magno ne
habuit exorare populum, ut adju
& collegas ſibi habere liceret Be
& Valentinum, fratres minores
Mox datis literis ad Fortunatur
triarcham de re feliciter geſta c
rem facit, ne pergeret Imperatori
mum incendere amplius; Gallicis
liis nihil opus fore, quamprimu
maturaret, & ſedem repeteret.
planè intentus in eam curam c
tionemque, ut Principatum ſibi
ſtabiliret, quo dignitatis recupe
Ducibus extorribus aditum or
præcluderet, atque ſpem præci
Heracleanæ urbi, ex qua illi tra
originem, machinatus excidiu
extremum attulit, ſpecie tuendæ
& tranquillitatis, bellorumque
lium ſemina tollendi inter cives
cleanos & Equilinos aſſiduè v
tium, qui capitalibus odiis inter
ſidebant, trahebantque alias civ
omnes in ſuas partes. In publico
conventu ea lex fuit perlata, qu
ditus everſum oppidum utrumq
incolæ univerſi migrarunt, quò c
libitum. Res tranquillæ futuræ
bantur, ſublatis undique cauſis
bus turbarum, concorditer ac
ſtrantibus fratribus rempublica

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ia reverſo pridem Fortunato, am-
imis Privilegiis à Carolo impetra-
quorum exemplum eſt videre apud
dream Dandulum. Sed unus ad-
hærebat ſcrupulus, unus ille ti-
, qui Obelerium, & fratres non
è habebat, ne pulſi Duces quan-
ue reſtituerentur, idque in gra-
Imperatoris Cŏſtantinopolitani,
ſæpè contenderat hanc rem ſatis
ementer, cum duceret alieniſſi-
m à ſua dignitate, non minus ſup-
um, quàm ſuam negligere cauſam:
eos habuiſſet ſemper conjunctiſ-
os, acceptoque beneficio confide-
magis fore obnoxios. Hac de re
lerium ſollicitum nuncius recens
ulit; Conſtantinopoli claſſem in-
, in Dalmatiæ mittendam ac Ve-
æ oras, quam primum navigatio
crederetur. Quapropter rebus
diffidens, & magnopere anxius
Fortunato Patriarcha rem totam
fert, aliis quoque amicorum præ-
iis in conſilium adhibitis: id inter
nes convenit, nihil amplius cun-
dum, ſed externa præſidia citò
paranda, quibus adverſus ingruen-
vim ſeſe præmunirent. Itaque li-
hyems immineret quamproxima,
in viam ſe dant Obelerius & Bea-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

tus, adituri Carolum, minimo fr
Valentino domi relicto, propin
rum & amicorum præſidiis peregr
inſtructo. Tunc Imperator Car
erat in Germania, ubi celeberrim
conventum agebat apud Theodun
& commodùm quidam Principes
matarum advenerant, inter quos
morãtur præcipuè Paulus & Don
ille Comes in urbe Iadera, hic au
Epiſcopus, imploraturi auxilium
verſus Nicephorum, à quo defece
quibuſdam provocati injuriis.
igitur nacti Duces, & cum iis con
ſi, quia cauſa communis ipſorum
videbatur, communicatis inter ſe
ſiliis Carolo demonſtrant, quan
ferat exturbare Græcos navigat
commerciiſque Adriatici maris pe
excludere: quanto fuerit incomm
ea res hactenus neglecta, quant
uſui futura, ſi vindicaretur, uni
Italico regno, & in primis Rave
Quibus rationibus facilè Carolu
ductus, perbenignè complectitur
matas, & Venetos Duces, ſpond
inito fœdere, ſe perpetuò futuru
retinendam dignitatem ipſis ad
rem, quam etiam auctoritate ſu
nit, atque ſancit. Annales Franc
prà memorati, id ut exprimere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

illo atque barbaro ſermone, tunc ſe Carolum, tradiderunt, *ordinem de populis, atque Ducibus Ve- & Dalmatiæ.* Sed Nauderus, & ſtea rem, ut fit, in majus tol- longiſſimo temporis intervallo menti ſunt neſcio quam *formu- quo jure quiſque viveret*, unde a fuit anſa poſtmodum à ma- , & invidis quibuſdam maledi- , ac detrahendi libertati Venetæ plicæ. Sed fugit illos ratio & a- lverſio, non fuiſſe primò con- æ & juſtitiæ Caroli, quos triennio ui juris eſſe declaraſſet, quemad- um vel à primis temporibus fuiſſe pverat, eiſdem citra ullam noxam atem eripere, cum nulla eſſet in- unquam laceſſitus. Deinde mi- ſitum in arbitrio Ducum illo- quas ipſi juberent leges reipubl. nere, nedum ab aliis juſſas per em obtrudere. Quod ſi aliquid æ libertati contrarium pepigiſ- quod nec oſtendunt, nec à ſanis nibus credi poteſt; adhuc tamen uid pepigerint Duces, non quid it Carolus; ſed quid reſpublica it, eſt examinandum. Inconſul- ibunis, & injuſſu populi factum, id modò factum fuerit, ex eo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

facilè cognoſcitur, & apertè co
quod cauſæ nihil erat Venetis è
pore, cur à priori fœdere diſceder
putarent, quo pariter juncti eran
utroque imperio, ut Gallis ſeſe a
gerent, immò verò, ut iſti ri
ſcribunt, ſubiicerent. Sed illud
palam teſtatur, & prorſus evinc
amicitia Græcorum Venetos ma
quod cum claſſe Byzantio pro
Nicetas Patritius, ad comprim
Dalmatas, & Iadrenſes præcipu
auctoribus iis, quos diximus,
novis ſtudebant, non modò re
opibus cunctis fuit adjutus : ſ
ſigni quoque gratulatione Meta
exceptus, quo appulſus fuerat p
Dalmatiæ compoſitas : ibi co
coacto ex omnibus inſulis, q
mandatis haberet, aperit, & cu
netis agit, ut pulſi Mauritii Du
non priſtinæ dignitati, ſaltem fo
penatibus ſuis reſtituerentur : ſ
mines cùm præteritorum ſceler
crudelitatis, tùm libertatis mem
quam rebus omnibus præfer
neque Præfecti, qui aderat, ſtu
contentione, neque auctoritate
phori potuerunt adduci, ut p
teretur exulibus reditus in patri
Prudenter itaque Nicetas, cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſiceret, ne cives alienaret, id conſi-
n abjecit, & alterum ſuſcepit, quod
em magis eſſet, quibuscumque
et officiis demerendi Obelerium;
tospatarium enim eum renun-
vit, qui titulus eo tempore non vul-
s erat, & non ſolum ejus propin-
s & familiares, ſed etiam ex opti-
ibus præſtantiſſimum quemque,
muneribus, vel pollicitis ſibi ob-
ngere curavit, Fortunato Patriar-
itidem multa præſtaturus, niſi ille
claſſis adventum rebus ſuis timens
Carolum ſe recipere ſtatuiſſet. Pa-
s Dalmatiæ rebus, ne quid move-
ur, quod ipſius reditum Conſtanti-
olim morari amplius poſſet, bien-
s inducias cum Gallis conſtituit
etas, deditque operam, ut ſecum
terentur per ſpeciem legationis ad
eratorē Patritii quidam Gallico no-
i nõnihil addicti, inter quos emine-
Obelerii frater Beatus. Nicephorus
itos omnes perbenignè complexus
tum abfuit, ut cauſam exulum
ri pergeret, ut pro negotio habue-
quod Nicetas acceperat conciliare
, ſi qui forent adverſarum par-
m. Quapropter ad ea munera, nec
n ornamenta, quibus affecit & auxit
gulos legatos, Beatum Ducem,

priuſquam Venetias rediret, ſol
ceremonia Hypatum creavit. Er
dignitas multò amplior quàm P
ſpatharii;unde diſſidia graviſſima
fratres orta,cum alter alteri conc
nullo pacto vellet. Obelerius pr
gativam ætatis, ac dignitatis, con
nicatique honoris cum fratribus
mum beneficium, & magnificè p
care, & palam exprobrare. Co
Beatus efferre Imperatoris judic
quo fratri non modò æquatus,ſec
latus fuiſſet, ob indolem, atque
ſtantiam animi majorem. An
utriuſque acrius incendebant, &
eorum diverſa ſtudia, & rumores
gi. Pauci Obelerio ſtudebant ho
iracundo, moribus difficillimis,ac
fracto ingenio: Beatus erat in o
& delitiis omnium, propter in
ſuavitatem, ſummamque elegan
hinc planè repugnantes ſenſus,
voluntates. Hic amplecti, & c
ſedulò, quæ jucunda civibus; ill
grata, & inviſa ob invidiam fratri
propenſior in Græcos, hic aute
Francos, & accedebant cauſæ ex a
tate; nam duxerat ex Gallia nob
uxorem, cujus illecebræ apud h
nem valebant, adjiciebantque e
mulos acriores, quò ſibi viſus im

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

à præſidiis domeſticis, exiſtimabat
rna ambiri oportere. Græcorum
as reputabat pro Beato ſtare; nul-
ſibi aliud perfugium præter Fran-
relinqui, ni amiſſa exiſtimatione
itateq; omni vellet civibus deſpi-
i ac ludibrio eſſe, vel cum certa
icie reipublicæ adnitendum ſibi,
retineret principem locum, & de-
ret fratrem, ut adverſus audaciam
erfidiam inimicorum Gallorum
ſidio ſe tegeret, atque communi-
In ea cogitatione Obelerius defixus
emiſſarios quoſdam ſuos cum in
am foret, ut cum Pipino Rege pa-
eretur (huic enim res Italiæ jam
amiſſæ fuerant) elapſis induciis iis,
s Nicetas fecerat, Paulus Dux Ce-
lleniæ appulit cum claſſe, qua Græ-
ditionis oppida tueretur. Cum verò
læ Gallicæ naves in altum exiſſent,
fruſtra ſuſcepta expeditio ab eo vi-
etur, ex iis locis, quæ tenebantur
licis præſidiis, aggredi, & oppugna-
aliquem conſtituit. Viſum eſt op-
tunius ordiri à Comaclo, quod ſi-
n eſt in ſtagnis ad Padi oſtia, piſca-
fructuoſiſſimum, & è ſalinarum,
e frequentes etiam tunc inerant,
plis vectigalibus. Igitur Venetorum
ilia è propinquo accerſit, quæ de-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

bebantur Græcis ex antiquo fœd
Ea verò ne mitterentur, impedire n
potuit, quamvis maximè cuperet O
lerius. Quod autem proximum
ne cui forent uſui, cum Beato e
ipſe proficiſci voluit, & diu ludifica
Græcos varia cunctatione, cum ſp
tor certaminis verius, quàm adi
eſſet, ut irrita cederet oppugnatio
gna cauſa fuit. Nam veteranus m
qui erat in Comaclo, ex Ravenna
tione ſubſidio miſſus, à muro ſæpe
pulit Græcos maxima cum cæde
tandem potiundi oppidi nulla ſp
licta, Præfectus claſſis incepto illi
ſtiterit, mœrens quod ignominia
dedecus turpiter ſubiſſet, pro lau
gloria, quam inconſulto nimis qu
erat. Eam labem ut abſtergeret, fa
que conſuleret, exiſtimavit opera
tium eſſe derivare in Venetos cri
rei malè à ſe geſtæ: & fortè quod O
lerius vitio ſuo fecerat, id public
creto factum opinabatur. Ergo r
Imperatori ſuo ægrè non futurum
rebus ejus in tuto conſtitutis, cum
pino tranſigeret, firmaretque pac
deſertis ac deſtitutis iis, à quibus
deſtitutum ſe conquereretur, co
tuit, ut æquiore Pipino adhuc u
tur, Obelerium ſimul & Beatum c
pre

ꝗendere. At perculſi atrocitate rei,
m reſciverant Duces, neque enim
ta res latere diu potuit, in aucto-
insidias erant converſuri, ac ni
rentur Nicephorum, malè mul-
uri. Sed ille, ubi videt fraudem eſſe
factam, ne qua vis inferretur ſibi,
perè diſceſſit, atque ita pacis nego-
n infectum reliquit. Obelerius, qui
atibus Pauli propterea obſtitiſſet,
d ſe communi periculo cerneret
licitum, quodque ſui non alterius
et eſſe muneris, quàm moliretur
dem ſummamque perfidiam, ne,
d inſtituerat, corrumperet, matu-
ſtatuit; nec ſatis habuit tantum
ad hoſtes transfugere, ſed autori-
ſua quoque Valentinum impulit,
m habebat obſequentiſſimum ut
imum natu, in ſocietatem ſceleris,
uroris ſui; quin etiam claſſis eam
tem, cui præfectus erat, inimicis
didit, ad quorum vim propulſan-
n reſpubl. eum miſerat. Hoc faci-
honeſtarunt Franci deditionis no-
ne, cum tamen eſſet proditio, atque
duellium. Vt fratrem modò depel-
t à gubernaculis, nihil veritus infa-
s ille ac nefarius proditor, & rapinis,
cædibus hoſtium objicere patriam.
inus, eductis copiis, quas in prom-

 ptu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ptu habebat, ne qua mora interj
Veneti colligerent animos , qu
nuncio credebat abjectos jacere,
ta naviter utebatur opportunitat
ad majorem terrorem incutien
quacumq; duceret agmen in ori
ritimis, omnia complebat rapini
dibus , incendiis. Excepturi qui
primum Regis impetum , trepid
in fugam ſe conjicere, idem exem
proximi oppidani ſecuti, penate
minentibus Francis vacuos relinq
Maxima omnium ætatum, ordi
que fuga ad Metamaucum fiebat
mnibus inſulis , quippe ubi Tr
eſſent cum Beato Duce de reipu
ſumma conſultantes . Invaſerat
roſq; tanta trepidatio, ut planè d
rarent de ipsâ libertate : ſed om
animos erexit, atque confirmavit
tio vehemens, & acris fortiſſimi
cis , deſertores & transfugas fr
multum execrantis, obligantiſqu
publicæ fidem , nec non caput ſ
Excepêre ipſum perorantem non
optimates, quibus nihil erat antiq
quàm reipublicæ ſalus. Ab his ani
ac prudenter ſententiæ ſunt dictæ
concione frequentiſſima ſtatim
probatæ. Principiò Duces, qui ad
cos turpiter defecerant, hoſtes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

uni decreto patriæ judicati, dignita-
ornamentiſque omnibus non modò
oliati, ſed etiam pœna ſupplicii ca-
talis adjecta, ſi quando capti veni-
nt in poteſtatem. quod quidem con-
git utrique, ſed diverſo tempore.
inc ad rationem belli propulſandi
onverſi, cum ipſi Metamauco jam-
m immineret, non expectandos ibi
oſtes diſſerebant, ſed inſulis conti-
enti proximis relictis, quæ hoſtilibus
ncurſionibus facilè paterent, cum li-
eris, & conjugibus, & fortunis omni-
us in Rivum altum continuò trans-
nittendum, circumjacentibus ſtagnis
ndique munitum, quò penetrare in-
eſtæ claſſes nullæ poſſent. Inter Tri-
bunos Rivi alti multum eminebat &
opibus, & ſplendore generis, & aucto-
ritate, Patricieca è familia, ſive Patri-
ciaca, traditur enim hoc nomen ab illo
deductum, ingentis animi vir, nomine
Angelus: is vicem ſuam ſollicitus, &
nonnihil veritus, ne quid decederet
fortè auctoritati ſuæ, ſi Dux ibi conſi-
ſteret, cui ſumma poteſtas, cum repu-
gnaſſet aliquandiu huic deliberationi,
ad ultimum eſt aſſenſus, ſed ea condi-
tione, ut Dux in Olivolo ſedem collo-
caret, Tribuno jus & fas eſſet, locum
ſuum tueri. Commodùm Veneti traje-

cerant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

cerant in Rivum altum, cum Pipi
infeſto exercitu Metamaucum ve
deſertumque cunctis ab incolis o
dum ingreſſus, quæ parta jam vict
ſolent à victoribus, ea publicæ læt
ſigna cuncta edidit: forſanque ad
trem ipſum literas dedit, quaſi
bello confecto, atque profligato. N
pręter inſulas & oppida, quę invaſe
ipſam etiam Venetorum occupave
regiam, & bini Duces ad ipſum c
claſſe tranſiverant. Vna dunt
anus Metamauci permanſerat, à pe
tibus divelli non paſſa: virilis an
ſupra ſexum & ætatem mulier. Hæ
Regem perducta cunctis audienti
de fuga Ducis, de metu, ac pertu
tione, in qua verſarentur omnes, de
ratis rebus, quæ gratiſſima forent
ribus, omnia retulit. Vt homines
tione ſua ſenſit inflammari, ſuor
formidinem, qui patriam deſeruer
execrari ſimulans, Gallos, urgerent
ſtarentque, palam hortabatur, ne
animos colligendos, dato ſpatio te
poris, occaſio pręſens è manibus ar
teretur. Raptim conjunctis ratibu
cillimum fore, ſecundo æſtu pervac
modica illa ſtagna, quæ millia paſſu
quinque ſummùm propè aberant,
conſternatos univerſos, vel mome

mere. Quinos habere ſe fratres
ꝓpinquo ad Pupiliam, qui ratium
ncandarum eſſent omnes periti: ſi
m Rex faciat eos conveniendi,
gravatè venturos ad prçſtandam
m, modò certa merces, quam
ent, eis perſolveretur: Audita eſt
mo aſſenſu omnium muliercula,
imos Francis addebant res pro-
geſtæ, non auſis Venetis uſpiam
rtamen occurrere, & longioris
e cuncti impatientes, bello quà m-
um finem avebant imponere.
propter collaudatam aniculam
ntibus pollicitationibus oneratam
tigio dimittunt: Illa, quid hoſti-
perſuaſiſſet, coram fratres monet:
opus, aut precibus, aut rationibus
conveniunt illicò inter ſe volen-
uid agant. Profecti ad Regem, &
ſo benignè appellati ad rates con-
ndas naviter incumbunt; ſubji-
t dolia funibus conjuncta, ut im-
ti milites armati ab aquis extarent.
npages autem ratium ita ſtructa
, ut funibus præciſis, qua liberet,
do confeſtim disjungerentur &
es, & dolia, neque ulli poſſent in-
re, ac veſtigium ponere. Hi ante-
m ſe conferrent ad Regem, Bea-
Ducem certiorem fecerant, quid-
nam
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

nam molirentur, quò alacrius & c
fidentius obviam hoſtibus prodi
Iam pervenerant ad Euripum altic
rates, cui temporibus illis nomen
Arcus; tum verò primum nomen
phani eſt adeptus ab inſigni Fra
rum ſtrage, quæ ibi contigit, ut vu
ſolet more ſuo nomina frequenter
ponere. Principiò utrinque ſatis
riter pugnabatur, immò verò Galli
cri animo triumphum cecinerant
victoriam. Vbi verò leviora nav
Francos eludere cæperunt, quæ f
ad gubernatoris nutum circuma
bantur; rates autem pars æſtum m
ſequi cogebantur, pars in vada te
impactæ ſe expedire non poterant;
tamine & ratibus moliendis cur
occupatis, quinque illi fabri temp
uſi in mare deſiliunt, & gladiis, q
ad eam rem paratos gerebant, alii
ex parte ſecare funes aggrediunt
Fœdum ſpectaculum, disjectis tr
bus, & doliis paſſim fluctuantib
cum nullum haberent hoſtes co
ſtendi locum, præcipites omnes in
re devolvebantur, & armis per
vantibus verticibus hauſti, (nam v
lentiſſimi æſtus ibi ſemper cõcitant
nullis opem ferentibus confeſtim p
bant: ſi qui verò impliciti limo hæ

in vadis, obruebantur undique te-
identibus: ita incruenta victoria
ſunt Veneti, unius aniculæ, &
orum hominum ſolertia, quorum
ina ut intercidêre temporum in-
, ita cōſtanti fama ex Bognola fa-
extitiſſe memorantur, digni cer-
iorum memoria ſemper celebre-
Cæterum virtuti hominum illud
ibutum, ut non modò ipſi fra-
eorumque domus, ſed univerſi
maucenſes, & Pupilienſes immu-
ſſent vectigalium, & munerum
ium: neu militare quiſquam co-
ur unquam, niſi Dux ipſe in mi-
n proficiſceretur. Poſt everſam Pu-
m Genuenſi bello incolæ omnes
etias tranſmigrarunt, eorumque
ima pars ad D. Agnetis, ubi colle-
n eſt adhuc frequentiſſimum, ſe-
: domicilium collocavit. Diploma
unitatis hujus admodum inſigne,
is ante annis apud illos conſpi-
atur, bulla, quam modò vocant,
nbea communitum, in qua Dei-
æ virginis effigies impreſſa, & Beati
cis nomen inſcriptum erat: non-
n enim D. Marcus Euangeliſta pa-
nus fuerat à Venetis adoptatus,
d ejus corpore Alexandriâ Vene-
tranſlato poſt aliquot annos con-
tigiſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

tigiſſe novimus. Per incuriam
gligentiam eorum, qui collegio il
erant, præclarum hoc monume
deſideratur: ſiquidem Euronoto
dam per autumnum flante, cum
æſtus intumeſcens exundaſſet am
mè, planaque ædificiorum cunć
peraſſet, ut alia multa ſupellex,
iam ſcripta, quæ lignea contineb
ca, undis ſunt corrupta, vel ita, u
non poſſent, obliterata. Supere
huc tamen quædam ſyngrapha,
docet, diploma illud examinat
fuiſſe, & corroboratum: Duce
Raynerium Zenum, & Conſil
ejus ſubſcripſiſſe. Sed Metama
majori diligentia ſunt uſi, qui
rum virtutis teſtimonium, poſte
inde omnibus partæ immunitatis
nuerunt ad hęc uſque tempora ſa
& incolume, ut cuilibet, facilè
eos, videre eſt. At Pipinum nec
nata clade affectum ea res hal
ſollicitum, & vehementer ang
quod antea debellatum eſſe vul
rat: ſi modò abiret irrito conat
cum reputabat, exiſtimationis j
ram ſe maximam facturum: fort
nione clementiæ leniter agendo,
nulla vis expreſſiſſet, obtineri poſ
Venetis igitur captivis, quos nō pa

h

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

bat, nobilitate quoſdam præſtan-
nos deligit, promiſſiſq; onerat in-
ibus, & ſpem certam facit, ſi cum
b. pax & fœdus cōveniat;quemad-
um ſine pretio illos dimiſiſſet libe-
ita etiam cæteros omnes gratis di-
urū.Per eos in hanc ſententiam ad
unos ſcribit, quorū affines,& pro-
qui multi captivi tenebantur: Non
e causâ bellum præſens ab illo ſu-
tum, ut Venetis libertatem eripe-
aut quid imminutum vellet : in eo
iter ab ipſis peccatum eſſe, quod
iori fœdere ita Græcis ſe adjunxe-
, & Francos deſpexerint, cum ta-
ex formula primi fœderis gerere
edios, & neutris adverſari debe-
, ſed ex æquo adeſſe. Hanc inju-
, & contemptum ultum ſe ve-
, & pro copiis & opibus, quibus ſit
ructus, acceptum recens detrimen-
propè nullum eſſe : ſi aditus o-
es undique obſidere pergat, com-
atibus interclufis eò deductum iri,
revi conficiantur penuria, & ine-
ſed malle ſervare incolumes,quàm
dere funditus, exiſtimantem ſtudiis
onſultis partium, quæcunque ac-
iſſent hactenus, imputanda eſſe, at
verſæ reipublicæ condonanda. Pro-
erent igitur maturè, idque conſti-

 tuerent,

tuerent, utrum facilitatis & cleme
illius, an acerbitatis & odii face
periculum. Ad amicitiam & fo
confirmandum in poſterum alt
tram optionem à ſe illis deferri
ſententia reſciſſa Obelerius cum fi
penatibus & dignitati ſuæ reſtitue
tur; vel Beatus etiam ſe abdicare
è patrià diſcederet. Anceps delibe
tenebat Patres, qui & perpeſſuri e
extrema prius omnia, quàm per
libus Ducibus reditum concede
& conſultum volebant Duci benè
merito. Cum verò plerique omn
clinarent ad pacem, quæ à præpo
hoſte non magis data, quàm acc
decora ſatis ac tuta eſſe videba
Beatus, in quem cuncti oculos co
terant, ut declinaret invidiam, pa
que conſuleret; non committam
quit, ut mea unius cauſa pericli
ipſa reſpublica, veſtraq; omnium ſ
Si cum Rege non aliter pax con
poteſt, quàm amoto me à rerun
miniſtratione, volens, & liben
abdico, & in exilium pergo. A
rexerunt omnes peroranti Duci,
tiiſque actis, & laudibus plurimis
geſtis, conſervatæ reipublicæ decu
inſigni pietate prædicabant ab ill
mulatum eſſe: felix exilium futu

non amiſſa, ſed planè ſervata pa-
ret. Diverſa fama exinde tenuit
ato : alii negant in patriam re-
è amplius, ſed in exilio paulo
iem ſuum obiiſſe : alii profectum
orant cum Legatis ad Regem, qui
ndæ pacis gratia mittebantur,
e morum ſuavitate plurimum
at, ex inimico amiciſſimum ſibi
diſſe, ut incolumi dignitate ſit
riam reverſus: ſed auctores hujus
ntiæ inter ſe etiam variant. Nam
nt aliqui, paulò poſt ſuum redi-
magno deſiderio relicto è vita
ſſe : aliqui tradunt, ex eo con-
n invidiam, quod Rex illum ad-
ione virtutis liberaliter non mo-
buiſſet, ſed muneribus etiam af-
n dimiſiſſet, quibus rebus injecta
io, nec inanis fuerit, ne fratri re-
liaretur, & cum Franco ſentiret,
centibus officiis obligatus, & ob-
s eſſet : ea re collectam apud ci-
atiam amiſiſſe, & relegatum Ia-
n, adnitentibus iis, qui ex homi-
ina ſperabant fore, ut ipſi cre-
nt. Quoquomodo ſe res habuerit,
certò conſtat, principatu abiiſſe
m, vel exilio, vel morte, haud
o poſt initam à republ. cum Pi-
pacem, cujus in locum ſuffectus

fuit omnium civium aſſenſu An
ille Participatus, quem ſuperiùs
qui partibus Græcorum enixè, ſ
alius, favebat, eidemque Tribun
aſſidere juſſi, qui publicis negotiis
eo darent operam, ſingulis ann
ligendi ex arbitrio populi. Hi p
Conſiliariorum nomen ſunt ad
qui primò bini, deinde quaterni
creati, poſtremò ſeni, quot nu
ſunt regiones urbis, quem mor
perſtare cernimus ad hæc uſque
pora. Obelerius, quod prodito
cunctis uſu venit, ubi conatus e
nequaquam ſuccedunt, contemp
Pipino,& Francis inviſus æque ac
cis, Nicephoro flagitanti datus fu
pœnam, quo in acie à Bulgaris
evaſit ad tempus: ſed poſt exilium
norum amplius quàm viginti, c
pata Vegla inſula in Fanatico ſinu
Metamaucenis deficientibus ad i
oppido potitus, poſtea mutata f
na, victus, atque in prœlio ca
ſupplicio capitali tandem eſt affe
De Valentino tertio fratre nihil
ditur: quia tamen Annales ve
diſertè teſtantur, in agro Patavin
vicum, cui Strata eſt nomen, q
dam Venetum Ducem mactatū fu
fœdeque à populo tractum, & dil

m, quod ajunt contigiſſe in Pipini
ceſſu, concadere non potuerit id in
os duos fratres, non levi conjecturâ
ducor, ut credam in Valentinum
itum id ſævitiæ exemplum. Hunc
iem habuerunt inteſtina diſſidia,
ibus turpiter inter ſe conflictati fra-
es perdiderunt ſe ipſos, & propè rem-
iblicam. Sed res ferè proſtratas cum
vina benignitas, cujus præſidio li-
ertas tunc maximè ſtetit, tum verò
exit virtus & conſtantia civium, qui
tam fortunaſque omnes in diſcrimen
dducere, quàm ſubire ſervitium ul-
im maluerunt; quaque animi forti-
udine Nicephoro primùm, ne Mauri-
os recipere Duces cogerentur, eâdem
bſtiterunt iterum Pipino, Obelerium
er vim reducere molienti: quinim-
nò transfugam Ducem, quiſquis ille
uit, in ejus oculis auſi ſunt mactatum
liſcerpere, & in Beati locum eum Du-
em deligere, qui Francis ſemper ad-
erſatus quam maximè fuerat. Ergo
qui ſcripſerunt à Pipino ſubactas Ve-
etias, ſi qui ſunt, qui ſcripſerint, aut
ecuti ſunt rumores diſſipatos temerè,
aut nominis ambiguitate in errorem
nducti, quod nomen omnibus inſulis
tunc erat commune, quotquot palu-
dibus & ſtagnis iis continebantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Thomas Fugarus vir nobilis Aveni-
nenſis, qui res Venetas commendav
poſteritati Francico ſermone, quamv
ad tempeſtatem referat eam claden
quam Pipinus accepit eo modo, qu
ſcripſimus : nihilominus ingenuè,
pertèque teſtatum reliquit, & Venet
libertatem propugnaſſe fortiter,
propugnatam retinuiſſe integram pe
petuò ; quod ſi prædictum Annaliu
ſcriptorem exceperis, & Auctores ec
qui eadem verba exſcripſerunt ; t
ſeculorũ conſenſus approbavit. Co
ſtantinus tantum Porphyrogenit
Imperator, qui de adminiſtrando in
perio ſcripſit ad Romanum filium,
hujus belli hiſtoria cap. XXVIII.
omnibus aliis diſſentit, & quidem
pluribus. Nam primò tradit, Pipinu
bellum inferentem, quà trajectus pr
ximus erat in Venetas inſulas, in co
tinenti tantummodo caſtra poſuiſſ
deinde cum in eo eſſet, ut Damaucu
ſive potius Madaucum navigaret,
enim Metamaucum ſuperius vocav
à Venetis illum trajectum ſic obſtr
ctum fuiſſe, ut fruſtra in continei
ſex menſes contriverit : poſtremò d
ſperata re litteras miſiſſe, quibus in
taret ad pacem, & ad fœdus : Ve
toſque ipſos facilè aſſenſiſſe, ut ſe
be

moleſtiis liberarent, immò tri-
nomine plurima pollicitos, quo-
pars quædam exigua ſuis adhuc
ribus perſolvi ſoleret. Verun-
ſi vera ſunt, quæ ſcribit hic
r, neceſſariò fateri hoc etiam
t, Venetos pariter & Francos
es omnes falſos eſſe. Nam ille
ulas & ſtagna nunquam pene-
ſed in continente perpetuò vult
Pipinum. Hi verò non modò
tur pervaſiſſe, ſed cepiſſe & de-
e inſulas non paucas, in primis
Metamaucum, tunc imperii
. Dum verò de fine belli deſpe-
regem, ideoque per nuncios &
s tranſegiſſe prodit, luculenter
nt, penes quos extiterit victoria.
verò de pactione tributorum
memorat, ea tàm vera ſunt, quàm
ſuperiori capite ab eodem ſunt
Pipinum habuiſſe tres fratres eo
oris, qui Franciæ omni impera-
& Sclavoniæ: quæque cap. 27.
rſete habet, temporibus Impera-
Irenes, & Papæ Zachariæ, Nar-
ſummo cum imperio in Italiam
m: præter alia innumera, quæ
s ad fabulam accedunt, quàm ad
historiam, ut parum ſapiat, qu i
ndam iis fidem putet. Non eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

autem hujus loci recenſere ſingu
quæ cuivis legenti paſſim erunt obv
Quod ſpectat ad tributa perſolven
regibus Italiæ, quos Imperatorum n
mine Byzantini non dignabantur,
trumq; falsò eſt ab illo memoriæ p
ditum, & nomine tributi fuiſſe qu
quam perſolutum, & hujus rei pr
cipium à Pipino factum. Apud e
qui geſta ſcripſerunt temporum i
rum, extant adhuc exempla quæd
immunitatum, quæ Imperatores,
Reges Italiæ conceſſerunt Venetis.
enim liceret illis mercaturæ cauſa
quæ vellent emporia & loca, profi
ſci, tutòque commorari ubilibet in
fines Imperii, & pro libito abire,
tòque auferre omnia: & ne tener
tur, niſi certa quædam vectigalia p
ſolvere; neve juri dicundo inter
netos cives in ditione Imperii co
morantes præficeretur aliquis, pra
judices à republica miſſos: hæc, &
genus alia privilegia quamplurir
ſicut à priſcis Imperatoribus obtin
rant, ſic etiam, ut obtinerentur ab
dabant operam, qui adminiſtration
Imperii ſuccedentes capeſſerent. I
rum cauſa privilegiorum, & immu
tatum expediebat reipublicæ paci
ut potius publico nomine, qu
pri

o perſolverentur quædam iis,
dixi, principibus ; quæ ſi quis
at tributa, per me ſanè appellet,
modo conſtet, nomen tantum,
m nullam eſſe ; aut certè poten-
i principes, maximique reges,
uctus alicujus & commodi causâ,
t illis, quotannis non pauca per-
nt, habeantur vectigales eorum
: tributarii. Sed his de rebus ſatis,
ò nimis multa.

OT. XIII. *Veriſimile eſt admo-*
&c.] Ex antiquiſſimis faſtis, quo-
exemplum apud Molinum, ut
nus, reperitur, duo maximi pon-
atque momenti facillimè cogno-
tur : alterum, quod ſcribit hic
otius, omnes, qui præditi nobili-
& virtute ad reipublicæ admini-
ionem acceſſerant, majoribus co-
is comprehenſos, quàm pauciſſi-
exclusis, qui tamen idem jus non
lto poſt obtinuerunt : alterum ve-
cunctas ferè patritiorum familias,
tra quàm vulgo creditur, & in
buſdam ementitis earum origini-
legitur, non modò antiquiſſimas
, ſed rem ipſam publicam jam à
mis temporibus attigiſſe : quod in
ſtris Venetorum elogiis ſatis ſuper-
e, Deo juvante, demonſtrabimus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

NOT. XIV. *Puto equidem*
ex annalium noſtrorum, &c.] M
comitia multo ſunt antiquiora,
Iannotius hic tradit, & quicun
dixerit, primis ab urbe condita
poribus inſtituta, haud longè à v
te aberraverit. Non tamen ea ra
quomodo fit, ſed pro temporum
ditione variè convocatur maju
prout modò vocant, concilium.
gebatur primis temporibus ex
inſulis, ut Tribunos, Iudices, & D
eligeret, reſque ſummas, in quibu
publicæ ſalus ageretur, decernere
verò convenirent in unum, q
modo electiones fierent, aut ſent
dicerentur, in tanta antiquiſſimi
poris caligine ex tenebris erui no
teſt, illud certè in promptu eſt,
annum à Chriſto nato 990, in cu
annalibus, & *convocationis concil*
judicum, & Ducis *cum ſuo concili*
Nobilium virorum, & *Primiorum*
majorum Veneticorum frequenter
tionem fieri. Poſt annum verò
electiones multas videmus non n
Iudicum, *Legatorum ad Principe*
Conſiliariorum, verùm etiam Pr
rum in civitatibus Dalmatiæ. A
baſtiano Ziano, & Aureo Maſtrop
Ducibus, non ſolum multi Magi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

numerantur, ſed etiam *Procura-*
r, & *Sapientes*, & *Iudices fiſci*, &
vocatores communis, immò verò
oris & minoris concilii diſertè fit
ntio, prout in antiquiſſima ſcriptu-
cujus verba ſi referrentur, operæ
pretium facturi exiſtimavimus.
In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti,
no Domini 1187, menſis Iunii Ind.
Rivoalti. Nos quidem Petrus Iuſti-
nus, & Dominicus Memo ambo
curatores operis Beati Marci per præ-
tum Domini noſtri Aurei Maſtro-
ri, & Collaudatione Iudicum, &
joris ac minoris concilii, & Advocato-
n noſtri communis, & populi Venetia-
m promittentes promittimus cum no-
is ſucceſſoribus ejuſdem operis Beati
Marci vobis Dominico Venerio, &c. &
ſtris hæredibus, & ſucceſſoribus, qui
m ſupraſcriptis veſtris navibus in præ-
tiarum cum ſtolo Venetiæ ad obſidio-
m Iadræ ire, vel mittere debetis, ſi in
a eundo in ipſo itinere dehinc ad Ia-
ram, vel inde huc redeundo aliquod
amnum vobis advenerit de aliquo Co-
do veſtrarum ſupraſcriptarum na-
ium, de quo ſupra ſalientes navim ſo-
ti ſint reſtituere, & reddere pro ha-
ere illorum. Nos de toto illo damno vo-
s reſtituere, & dare debemus veras
tres

tres partes pro communi Venetiæ ... nis, & habere Sancti Marci. P... ea, &c.

Ego Aureo Maſtropetro, Dei g... Dux manu mea ſcripſi.

Ego Petrus Iuſtinianus, Proc... operis Sancti Marci m. m. ſ.

Ego Ioannes Michaël, Iudex. m...

Ego Petrus Baduario, Iudex ... munis m. m. ſ.

Ego Aldigerius Baduario, Co... tor m. m. ſ.

Ego Ioannes Gieſolo m. m. ſ.

Ego Ioannes Vilioni m. m. ſ.

Ego Iulianus Damianus, Dia... & Notarius complevi, & roborav...

Ego Andreas Presbyter S. Can... & Notarius, ſicut vidi in matre, ... ſum in filia.

Ego Petrus Michael, ut vidi in... tre, teſtis ſum in filia.

Quodnam verò *minus concilium* ... pellaretur, haud facilè dixerim : ... certè, prout nonnulli credunt, ... virale : etenim ſæpiùs in antiquis... bus ſcriptum legimus, *Nos Du... netiarum, &c. cum noſtris Iudicib... ſapientibus concilii minoris, & ma... & XL, & collaudatione populi Ven... rum,* quo fit, ut minus concilium ... omninò fuerit à XL virale. Credid...

po...

s ad ſenos conſiliarios Duci ad-
os referri, ſed hoc etiam difficul-
non caret, cum haud ſemel *ſa-
es minoris concilii* vocatos repe-
. Ex his apparet, majora Comi-
ate Sebaſtianum Ducem inſtituta:
eum verò ad eorum, quæ modò
mus, ſimilitudiné quandam pro-
acceſſiſſe, quod forſan Iannotius
voluit. Faſtos verò injuria tempo-
non habemus ante annum 1261.
is apertiſſimè conſtat, longè alia
ne majus concilium conſtitutum
, quàm modo ſit: Veruntamen
am quendam dediſſe, & aperuiſſe
adhanc ipſam, quam videmus
olitam, & numeris omnibus abſo-
m rationem Comitiorum.
OT. XV. IANN. *Itaque Dux mo-
batur univerſam Rempublicam.*
ONT. De republ. lib. ſecundo.
odinus, & alii quidam recentiores
ſatis benè in rempublicam Vene-
animati, ex iis, quæ Iannotius hoc
ſcribit, occaſione ſumpta falſiſ-
am & abſurdiſſimam rem litteris
ndarunt: penes eos Duces, qui præ-
erunt ætate Sebaſtianum Zianum,
è fuiſſe regiam poteſtatem: cum
en iſtiuſmodi nihil Iannotio exci-
it, quippe qui nullibi tribuat jus
Duci-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Ducibus regium: veruntamen n
majorem auctoritatem, quàm qu
præſentia, ita ut ad regiam adm
ſtrationem quamproximè vider
accedere. Quo in genere mirum a
videri non debet, ſi nonnihil eſt f
homo peregrinus, cui ſatis non f
ſive otii, ſive facultatis ad res exte
perveſtigandas parum ſibi notas.
quidem acri vituperatione digni,
temerè & impudenter Auctoribu
fingunt, paſſimque obtrudunt pro
ceris ea, quæ nunquam illi ſom
runt. Quemadmodum Bodinus
transtulit in *planè*, quodque Iann
ait, olim Duces in republica fuiſſe
ut ſummos Principes; hoc ille in
pretatus eſt ex ingenio ſuo, in Duc
fuiſſe planè regium ſtatum. Falli ta
Iannotium, quatenus exiſtimat, a
quiſſimos Duces negotia publica c
re, arbitrioque ſuo moderari cu
potuiſſe, vetus reipublicæ Venetæ
ſtitutum declarat, quæcunque trac
da inciderent ac deliberanda, e
diendi non alio nomine, quàm Du
ejuſdemq; juſſu & edicto præmun
di, quicquid publicè mandaretur,
promulgaretur. Quo fit, ut ſpecies
que regni ac principatus, ſi quis al
rem non expendat, intuenti occur

& n

l appareat niſi magnificum, im-
rò ſummum, eaque ſpecies falle-
ſit, vel hac ipſa ætate, nedum
ngo temporis intervallo in re-
noſtra memoria nimium quan-
:motis. Equidem hoc unum ar-
ntum ſatis eſſet, non modò ad re-
lum Iannotium in fraudem im-
n: ſed etiam ad obterrendas ca-
as omnes malignōrum; niſi alia
multa ſuppeterent illuſtria, &
erta, ut prætermitti ac ſileri nul-
ꝗto debeant. Ante omnia nobis
rit nomen ipſum Ducis, idcircò
is populis ei tributum, quem
t eſſe moderatorem perpetuum
blicæ: quod ſcirent id non im-
æ cujuſdam poteſtatis, ſupremiq;
natus, aut imperii vocabulũ eſſe:
rtis quibuſdam legib⁹ temperatę,
itæq; juriſdictionis alia auctorita-
qua penderet majori, & præſtan-
Nam ſive Longobardorum gens,
nnullis placet, ſive à Conſtantino-
anis Imperatoribus miſſi Exarchi
madmodum probare ſtudet Hie-
mus Rubeus hiſtoriæ Ravennatis
gius ſcriptor) excogitarint primi
nem creandorum Ducum: con-
ſemper iis Duces obnoxios fuiſſe,
ibus ejuſmodi titulum eſſent con-
ſecuti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſecuti, nec repugnare, nec adv
impunè potuiſſe. Sic Exarchi c
gerentes arbitratu ſuo dabant, &
ferebant civitatibus, quos vol
Duces, & Longobardi Regiæ adn
ſtrationis pertæſi, tribuiſſe proce
aliquot perhibentur hoc nomen,
bus inter ſe diſſentientibus, fœd
graſſantibus impoſuerunt uni
paulo poſt Regem. Utrolibet i
exemplo illi priſci Veneti præfi
dum Reipublicæ Ducem exiſtima
certè moderati & æqui regiminis,
ſummi ac immenſi, planè inco
libertate formam ſtatuêre. Der
ſtrat hoc evidenter jus Ducis, ſi
ea pervetus, priuſquam Dux non
retur, à populo lata, cujus memo
exceptam publicis Annalibus ad
ſteros ita perveniſſe, nihil ut teſt
divini cujuſdam muneris loco ha
dum, ut invidorum atque impr
rum malignitas probè coargu
Ergo quemadmodum Regia lex
piano teſte, omne imperium, & o
poteſtatem in populum Regi con
bat, quam quidem legem Livius t
cum urbe ipſa nata: ita lex V
Ducatus omnium antiquiſſima
tum abeſt, ut omnem transfera
teſtatem à populo in Ducem, ut è

qu ſupremę majeſtatis viribus,unum
miſerit imperium judiciale, idque
in ſuis finibus circumſcriptum:
tas autem deliberationes rerum
imarum creationeſque Magiſtra-
n, exceptis judicibus, in eorum
ſtate relinquat, penes quos antea
at, unà cum legum lationibus,
&c, & ſanctionibus. Sed recitare
ex Andrea Dandulo ſingula ca-
legis, ſeu juris Ducarii. *Vnani-*
r, inquit, *decreverunt ſolum Du-*
præeſſe, qui æquo moderamine po-
m gubernaret, & jus atque poteſta-
haberet in publicis cauſis genera-
concionem advocandi, tribunos
m & judices conſtituendi, qui in
atis cauſis, exceptis meris ſpiritua-
, tam Clericis, quam Laicis, æqua-
er jura tribuerent, ita tamen quod
vatis quandocunque libeat Ducis re-
ium implorare. Ejuſque juſſione
icorum concilia, & electiones Præ-
rarum à clero & populo debeant
oare, & electi ab eo inveſtitionem
pere, & ejus mandato inthronizari.
enim ſalubriter ordinatis, &c. Ex
apparet, univerſam poteſtatem Du-
judiciali potiſſimum jure termina-
fuiſſe, ut liberè adminiſtraret,
quid eò ſpectaret, jurique dicundo

præficeret etiam, quos mallet
verò non diu Ducibus permiſſun
ex Annalibus ipſis clariſſimè co
Si quis tamen argumentum hinc
ſummæ poteſtatis, quæ aliund
pendeat, neque aliò reſpiciat,
etiam fateri oportebit, ſummar
teſtatem in Curiis, quæ Parlam
vocantur, modò reſidere, Reg
maximos & ampliſſimos non am
reges, ſed eorum arbitrio volunt
ſubjectos, qui citra provocatio
judicent ſingulis de rebus, quaſi
aliquis ejuſmodi facultate præbita
perio ac poteſtate ſumma unqua
abdicarit, aut quicquam de juri
decedendum putarit, optimateſq
populus Venetus in Duce creand
conceſſerint omnes in ejus imper
ut avita libertate voluerint ſeſe
ſpoliare. Quis credat, homines libe
decoriſq; avidos ita rationem ac r
tem omnem abjeciſſe, ut potius in
vicibus ſuis imponerent impoten
mum dominum, quàm cuſtoden
vindicem communis libertatis aſc
rent? Sed ut omnes apertè vide
omninoq; intelligant, imperium
per in populo ſupremum manſiſſe,
erunt animadvertenda, & con
randa: jus optimatum atque po

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

a liberi, fuiſſe de fortunis & ca-
e civium judicandi, neque modò in
ivatos ſæpenumero animadvertiſſe,
l etiam Duces ipſos nonnunquam
ulctaſſe cùm ignominia, & exilio,
m etiam cæde: quinetiam ad ho-
m auctoritatem magis moderan-
m, paucis poſt annis, quàm creari
nuò fuerint cæpti, ademptam illis
cultatem initio collatam, eligendi
bunos aut judices: tandem verò
hil omninò Duces abſque aſſenſu
puli, populum verò potuiſſe, vel
vitis Ducibus, quicquid è republica
deretur jubendo ſtatuere: (populi
tem nomine complector etiam opti-
ates, ne qua fortaſſe vis hoc in ver-
fiat.) Hæc non fallacibus ac levibus
a conjecturis, ſed teſtimoniis locu-
etiſſimis comprobata, & illuſtriſſi-
is exemplis ab hiſtoria petitis, nonne
ulto potius imperium optimatum ac
puli, quàm ullius ex antiquis Duci-
s evincent fuiſſe? Aggrediamur igi-
r rem propoſitam, & oſtendamus,
ctoritatem judiciorum non ita po-
lum tranſtuliſſe in Tribunos ac Du-
s, ut integrum ſibi non foret, ſi
ando vellet, de maximis criminibus,
de rebus aliis, cognoſcere. Cum
iquot è primariis civibus antiquæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

nobilitatis & magnæ potentiæ co
raſſent in Duces Participatios, An
& Iuſtinianum , ſtatuit ejuſmodi
nus Populus vindicare, quemad
dum in minori chronico ſcribit
dreas Dandulus, *majeſtatiſque da*
tos Ioannem Tornaricum, ſeu Ta
cum, & *Bonum Brandanitium*
Bragadenum (nam cognomina u
variè ſcripta reperio) patibulo ad
ſupplicii locum è regione D. Ge
idcircò reor Annales præcipuè no
quod alibi ſontes antea plecteren
nimirum in area, quæ dicitur a
Bragora, corrupto forſan vocabu
Græco ἀγορᾷ. Tertius conjurat
princeps Ioannes Montanarius
fuga ſibi conſuluiſſet ad Lotha
Regem, bonis ſub haſta divenditi
petuò exulavit. Non minus ce
judicium, & quæſtiones habitæ d
tri Gradonici optimi Ducis nece,
Satagente Vrſo novo Duce tres
pulo judices conſtituti, Petrus E
pus Equilinus, Ioannes Archidiac
Gradenſis, & Dominicus Maſon
reos pœnæ capitalis retulerunt h
ves, Ioannem Gradonicum, &
ejus filios, Stephanum Sabulariu
Ioannem Labreſcam, qui tamen
cidati fuerunt, à quibus, incer

equam more majorum pœna ſu-
poſſet: tres Petri, unus Candianus,
r Cletenſius, tertius Flabanicus unà
n Dominico Faletrio Conſtantino-
im; Stephanus autem Candianus,
rimique alii in Transalpinam Gal-
n relegati, & ne quis unquam re-
ueretur, ſeverè cautum. Hæc à ju-
ibus, quos diximus, decreta, com-
imus auctoritate populi eſſe com-
bata; ſicut etiam de Vrſeola gente
tum novimus, honoribus atque or-
mentis omnibus à populo ſpoliata;
nihil æquè declarat ſupremum jus
puli, quàm ſententia capitalis per
ndem lata in Petrum Candianum,
artum Ducis ipſius filium, atque ut
ebat ejus temporis conſuetudo, pa-
non modò ſucceſſorem, ſed colle-
m datum. Is perditis profligatiſque
oribus adoleſcens, cum patris gra-
ſſimi viri atque ſapientiſſimi, ad me-
rem frugem ipſum iterum ac ſæpius
vocantis, aſperiora monita, & diſci-
inam ſuſtinere non poſſet, conſilium
epit iniquiſſimum, inſtigantibus iis,
i ejus amentiæ, furorique palàm
rviebant, ut ille patrocinaretur vi-
ſſim ipſorum audaciæ, conjuratione
ita in ſenis & dignitatem, & vitam:
d re patefacta & comperta in cuſto-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

diam traditus, qui clandeſtinis ap
tierat inſidiis paternum caput, pub
populi judicio condemnatus, affic
dus jamjam erat extremo ſuppli
Tunc ſpecie miſerabili parens in pu
cum prodiit, profuſiſque lachry
deprecari acerbitatem ſupplicii, at
fœditatem, deplorare ſuam calam
tem, oſtentare caniciem, comme
rare tàm merita majorum, quàm
quibus miſeri filii vitam condon
ætatiſque ſuæ imbecillitati palam
gitabat: non impietatem, nec ſc
ullum adoleſcenti, ſed imprudenti
atque inſcitiam crimen id confla
quare non atroci adeo animad
ſione, ſed alia minus gravi coërcend
eſſe, ni perditum vellent juxta nat
atque patrem. Conſtitutum erat
pulo ſuum judicium obfirmare,
optimi Ducis mœrore atque orbi
commoti, ne quid ille in ſe gra
conſuleret ob angorem veriti, reſi
priori ſententia, ita ſtatuerunt, ut
nam quidem mortis evaderet ill
gratiam patris; veruntamen digni
pariter atque patria amiſſa, citra
lam ſpem illius, aut hujus recupera
in ſempiternum exilium deportare
ſubſcripſerunt huic ſententiæ ſi
omnes ordines, ſolenniq; jurejura
et

n ſe obligarunt: id verò quia vio-
mox contigit inconſtantia vulgi,
amãtis eum Principem ab exequiis
is, res malè vertit, & renuncian-
s, & renunciato, ut cuilibet eſt in
mptu. Quid hic dicturos exiſtima-
,quid cauſaturos,quicũq; Ducibus
quis ſummũ jus tribuerunt?Nonne
mũ dicitur id, quo nihil eſt majus?
us imperio continentur omnes, &
rcentur? Atqui nihil in Venetis
nalibus tàm frequens, & obvium,
m Duces ipſi à populo coërceri ſo-
Dicent fortaſſe, non tantùm quid
um fuerit, quàm quo jure factum
rit, ſpectari oportere. Veruntamen
lex Ducatus antiquitus lata decla-
, non injuria coërcitos Duces, aut
s,quam tributum fuiſſet,ſibi vindi-
ntes, aut gravioris alicujus noxæ
minisque compertos; & quanquam
nnulli vim populi concitati, legiti-
tamen judicia multi ſubière, cujuſ-
odi præter ſupradicta de Obelerio
oque Duce accepimus factum, per-
ellionis damnato ſub Gallicum bel-
n. Is huc atque illuc extorris diu, &
ultùm vagatus, cum redire in pa-
am nunquam potuiſſet, vel poten-
ſſimorum Principum gratia & patro-
nio, vim adhibendam exiſtimavit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

funeſto conſilio, quod illi tandem ſu-
premum exitium attulit. Nam M
maucum accitus à civibus ſuis, qu
fectione facta tranſierunt in illius
tes, non multo poſt oppugnato
gnatoque oppido, vivus in Ioanni
cis venit poteſtatem, abſciſſiſque
vicibus, ex ſententia lata, temer
& perfidiæ pœnas unà luit. Ex qu
animadvertere cuilibet datur, q
inania, quàm falſa, abſurdaque ſi
ſumma Ducum poteſtate quorum
commenta. Quid enim? Obelerius
duorum fratrum ſubſidio fultus (
Beatum conſtat initio unà conſen
Gallicis partibus addictus non un
cauſa, rem tamen ex arbitrio conf
nunquam potuit, adverſantibus
qui Græcis obnixè ſtudebant; &
aliquis tàm rudis atque adeo ve
qui putet auctoritatem ſupremam
nes Duces fuiſſe? Cur ergo Maur
ſenior plebi jucundiſſimus, qui ſum
opibus, ſummaque exiſtimatio
florebat, pro imperio nunquam m
tuit Ducatus ſedem, paulo ante M
maucum tranſlatam, Heracleæ ſuæ
triæ? Cur in candidatorum ſuffra
tionibus, ſi quos rerum ſacrarum
tiſtites deſignari vellent, non ſeme
gimus Duces repulſam tuliſſe? q
in

mo Tribunorum ſtudiis nonnun-
am ſuffectos, qui maximè Ducibus
viſi, atque infenſi eſſent? quemad-
odum ob conſanguinei Patriarchæ
dem Fortunatus Ioanni, & Mauri-
Ducibus omnium offenſiſſimus,
ilominus Tribunorũ ſuffragatione
cceſſiſſe proditur, ac nimirum cona-
us Ducum obſiſtere ſolitos, ſi quid
rnicioſum molirentur, Tribunos le-
mus; qua de cauſa in Rivo alto poſt
llicum bellum Angelus Participa-
s Dux ubi à populo dictus, ſtabilire
ſum eſt omnibus exemplum ſaluta-
, in auguratione Dominici Monega-
pridem inſtitutum, geminos, qui
uci aſſiderent, Tribunos creandi: quæ
s tantopere augebat jus ipſius reipu-
icæ, quantopere compeſcebat auda-
am Ducum, quibus obnoxii Tribuni
on amplius agebant in poſterũ crean-
i juſſu atque arbitrio populi; ne quis
men exiſtimet antequam ea fierent,
mmos rerum moderatores atque
rbitros Duces extitiſſe, contra quam
ge Ducaria conſtitutum eſſet, Gre-
orii II Pontificis expendendæ litte-
æ, quarum hæc inſcriptio; *Dilectis*
atribus Donato Patriarchæ, & Epiſco-
is, atque Marcello Duci, & Plebi Ve-
etiarum, &c. In ipſius autem litteris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

(nam cuncta recitare nil attinet)
cipuè debent hæc verba notari, &
pendi. *Quia igitur miſſa relatio*
nos à Deo ſalvata communitas
petiit contra Forojulienſem Antiſ
aientes, quod cupiat invadere diti
Gradenſis Eccleſiæ. Cõmunitatis
ſive Communis nomen nihil aliu
gnificat, quàm rempubl. ipſam,
etiam Carolus Sigonius probè ani
vertit hiſt. de Reg. Ital. lib. x. S
mam verò Majeſtatem temporib
unà cum Duce in populo reſedit
oſtendit Ducis pariter atque Ple
litterarum fronte prima mentio
etiam in litteris datis à Gregorio
licet inſcriptio deſideretur abſolu
integra, vitio librariorum, qui
pendia ſectantur, indicat tamen
plebis, aut populi prætermiſſum
men, quatenus appoſita eſt hujus
pendii nota, *Dilecto filio Vrſo Ven*
rum, &c. tunc quidem alia ſente
quam cum poſtea contigit Dalm
domitæ, & Croatiæ titulos acce
immò verò in antiquo exemplari
mus diſertè ſcriptum *Tribunis, &*
pulo. Sed in deliberationibus, in
deribus, & quibuscunque ſanct
bus, quarum memoria litteris c
mendata ſupereſt, expreſſum legi

pc

uli ipſius nomen: & quia comme-
rare ſingula nimis longum eſſet,
am aut alterum ſatis fuerit in me-
m afferre ex antiquioribus, quæ ad
pervenerunt. Angelus Particiacius
x, & Iuſtinianus filius ejus, & col-
a conceſſerunt *Abbati ſancti ſervuli*
ellam Beati Ilarii, cum ſuis territo-
, at his ipſis verbis. *Nos quidem An-*
us, & Iuſtinianus per divinam gra-
m Venetæ Provinciæ Duces unà cum
verend. D. Fortunato ſanctæ Gra-
ſis, & Aquileienſis Eccleſiæ Pa-
archa, & Chriſtophoro venerabili E-
copo ſanctæ Olivolenſis Eccleſiæ, at-
e univerſis populis habitantibus, plebe
riſto dilecta, &c. Subſcribunt verò
triarcha, Duces, Epiſcopus, Ioannes
ibunus, & multi alii. Petrus verò
ibunus cum Clodienſib⁹ pactionem
cit de iis, quæ Duci præſtare debe-
nt, in qua diſertè ſcriptum; *chartam*
curitatis facimus nos Petrus Tribunus
ux, & omnes totius Venetiæ majores,
minores, quorum nomina ſubtus
unt ſcripta. Sunt autem ad quin-
aginta nomina, quæ legi poſſunt.
go Petrus Tribuno, Dei gratia Dux,
nfirmo.

Ego Petrus Forentio Iudex manu mea
ripſi.

Ego

Ego Petrus Caloprinus Iudex [illegible] *mea ſcripſi.*

Ego Feliculo Marin Iudex man [illegible] *ſcripſi, &c.*

At de Petro IV Candiano Du[illegible] bit Andreas Dandulus, *Iſte Du* [illegible] *Bono Patriarcha, Petro Epiſcopo* [illegible] *lenſi, Ioanne Epiſcopo Torcellano,* [illegible] *teris Epiſcopis, Clero, ac populo* [illegible] *tiarum decretum ab Vrſo Duce* [illegible] *tum renovantes, ſanxerunt inhi*[illegible] *commercium de mancipiis Chriſ*[illegible] *Nono quoque ſui ducatus anno Du*[illegible] *Patriarcha, Epiſcopis, Clero, &* [illegible] *Venetiæ legatos miſit Ioannem* [illegible] *reno, & Ioannem Dente Ioanni* [illegible] *& Ottoni Imperatori, &c.* Cum [illegible] deſciviſſent à republica omnes [illegible] populi, coacti ſunt armis iterum [illegible] perata facere, novaque ſponſio[illegible] obligare, cujus extant tabulæ. *I*[illegible] *mine Domini noſtri Ieſu Chriſti,* [illegible] *rante D D. Ottone Sereniſſ. Im*[illegible] *tore anno quarto, die* XII *menſis* [illegible] *bris, Indict. quinta. His tabulis* [illegible] *dus Comes, atque Iſtria vectigalis* [illegible] *convenire ſe ajunt unà cum Petro C*[illegible] *glorioſiſſimo Venetiarum Duce, &* [illegible] *univerſo ſuo populo.* In fœdere qu[illegible] omnium glorioſiſſimo inito cum [illegible] triarcha Hieroſolymitano, cæter[illegible]

Fin.

incipibus anno à Chriſto nato M C-
III non ſemel repetita leguntur hæc
rba; *Vobisq; Duci Venetiarum, & Ve-
a genti promittimus.* Innumera ſunt,
æ Ducem cum Iudicibus, & Princi-
libus, ſeu Primatibus, ac populo Ve-
etiarum nominant, nec ullam un-
uam ſanctionem, pactionem, fœdus,
ucis unius nomine celebratum in to-
s Venetis Annalibus oſtendi poteſt:
uod certiſſimè arguit, nihil agi po-
uiſſe inconſulto populo, cujus etiam
ei documentum capere poſſumus ex
o, quod voti cauſa cum Venetias pro-
ctus eſſet, ut beati Marci veneraretur
orpus, Otho Imperator, clamque o-
nes adventum ſuum eſſe voluiſſet,
ortaſſe ne quid turbarum ſe abſente
ieret; triduo poſt eius abitum, con-
ocata concione, ut hoſpitium, quod
nſcio populo impertierat ſibi fraudi
non eſſet, Dux Petrus Vrſeolus II ex-
poſuit rem geſtam, neceſſitatemque
excuſavit accurata oratione, quam ex-
cuſationem à populo acceptam dum
Annales tradunt, haud obſcurè ſigni-
ficant, fieri potuiſſe, ut ea non accipe-
retur, & Dux reus fieret. Quod ſi non
erat integrum atque tutum, excipere
in ædibus aliquem Principem hoſpi-
tio; qui poterat ipſe Dux inconſulto
populo,

populo, vel collegas, vel ſucceſſo-
berè deſignare liberos? Vix cr-
Iannotium ita unquam opinatum
hallucinatum oportet in re ape-
ma. Nihil enim in Veneta hiſtori-
tius, magiſque compertum, quā
nioris Mauritii meritis ac precibus
mii loco muneris, id à populo i-
tum, mox in exemplum pernici-
mum à poſteris tractum, ut impri-
rent alii filiis, alii fratribus conſor-
Principatus, atque adeo ſucceſſio-
neque tamen unquam memoriæ
ditur hoc factum, niſi populo a-
tiente, atque comprobante. Nam
ces nihil aliud, niſi quod rogaban-
ut etiam in deliberationibus pub-
& legum lationibus: populi ver-
premum judicium erat, in quo D-
acquieſcere qualicunq; oportebat.
gumento ſit, quod Dominicus F-
nicus Dux, cum ejuſmodi conſue-
nem abolitam cuperet, quæ non
detrimenti videretur allatura reip-
illudque haberet exploratum, le-
abrogare poteſtatis ejuſdem fore,
ſciviſſet, non ipſe pro imperio a-
quavit, ſed indicta publica concio-
ad populum retulit, cujus id ſci-
eſſe, atque juſſum noverat, veller-
cum certa pernicie fixum ſtare, an-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

omnis tollendi causâ refigi, ac re-
ndi? Ridiculum fortè videbitur quod
exam, ſed valdè appoſitum, ni fal-
, atque adeo opportunum vel in
nutis quibuscunque & minimis re-
s, ad oſtendendum, populo quan-
n juris eſſet. Legimus enim in Græ-
rum quandoque odium, à quibus
rimum diſſidere cæperat reſpubli-
, in publico concilio ſancitum o-
ninò fuiſſe, ne quis ſummitteret bar-
m, præterquam luctus causâ. Ex his
paret quàm verè ſit à nobis dictum,
hil agi unquam conſueviſſe ſine po-
li juſſu, ideoque in ejus offenſionem
cilè incurrebant, ſi qui Duces ali-
ando ſibi plus arbitrii ſumpſiſſent,
àm lege tribueretur in negotiis ge-
ndis: quid? quod immerentes odia
ulti etiam ſubibant ex cõmuni ſen-
ntia rebus conſtitutis, ſi minus eæ
ccederent; atque accideret, ut infor-
nium aliquod grave acciperetur ob
ucum ſuaſiones, conſilia, vel infau-
a auſpicia; vulgo nimirum ex eventi-
us cuncta mentiente, & cujus nomi-
e juberi edicique ſolita, huic temerè
ccepta referenti tàm bona, quàm
ala. Ita cum Vitalis Faletri Ducis
nus duceretur, ab univerſo populo
iræ fuit devotum, quòd ſumma cari-

tas annonæ fuiſſet eo principe,
probrandæ rei gratia vino & pan
geſtis, ſepulchrum ejus conſtrat
& commaculatum. Tale quid e
paucis jam annis contigiſſe nov
Petro Lauredano, Duci optimo
nocentiſſimo, cum tamen hic a
quadringentis ferè poſterior Sebaſt
Ziano, ille verò ſuperior annis
quam nonaginta. Quod etiam
poribus noſtris non ſemel accidit
annonæ præſertim ubertas & ca
à vulgo Ducibus tribui ſoleat, non
certè ratione, quàm antiquiſſima
publ. conſuetudine, cunctas deli
tiones, atque publica edicta non
quàm Ducis ipſius nomine vulg
Quæ res oſtendit, præteritis omn
temporibus haud diſſimili ratio
quàm modò adminiſtratam rem
blicam, diſcrimenq; illud ab Iann
indutum prorſus nullum eſſe; cum
ſertim ea, quam affert, hiſtoria I
Raynerii Zeni, à populo convici
pidibuſque appetiti, propter mo
tritici vectigal auctum à Senatu, fi
tantam faciat, ſemper in Duces re
dare ſolitum, quicquid offenſæ co
herent præſides reipublicæ, doceat
turbam furore concitatam, po
quam amplius in Principem gr

potuit, ex ejus manibus elapſum,
hiq; ſuæ abditum, non tam in prin-
s atque auctores ejus ſententiæ,
m in privatos cives impetum tu-
quos ejuſmodi res & cauſa mini-
attingebat. Sed rem totam ut pau-
omplectamur, ſemper Dux Vene-
um libera in republica tantum ob-
uit ſummi juris atque auctoritatis,
ntum ingenio bonis artibus, gra-
& opibus, vel propinquorum, vel
corum apud cives valuit: imperii
mam vim ipſam nunquã habuit,
imaginem tantùm quandam, &
bram imperii, plus minuſve, pro
porum varietate. Antiquitus pe-
illum fuit judices ſtatuere, & Ma-
ratus quoſdam etiam deſignare:
n etiam Domini nomen quando-
audiebat, mox id lege fuit veti-
, ut alia permulta, quæ antiquis
ibus honeſtandis vel conceſſa, vel
miſſa fuerant. Sereniſſimi tamen
lus adhuc manet, regaliaque inſi-
a, & ſella in medio ſuggeſtu; co-
atus etiam eorum, qui modò ſcu-
i, olim verò excuſati vocari ſole-
t, ad perexiguum numerum con-
ctus ſupereſt: Veruntamen ad ex-
ma prope nunc deventum eſt, cum
funere cujuſque principis creati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Quatuor-viri de poteſtate illius
per aliquid detrahant.

NOT. XVI. *Poſtremò tanc*
quod meam ſententiam, &c.] Lice
quando hoc ipſum Gentilis hom
nomẽ in primis annalibus reperi
contra quam credit Iannotius;
Petro Tradonico Duce legimus
ipſa verba: *Et avenne che'l ſopra*
Doſe veniva mal voluto dal popolo
etiam dalli Zentilhomeni, perche e
curava de favellar al popolo, e c
Zentilhomeni, ne'l voleva altra co
gnia, ſe non delli ſoi ſervi. Sicuti e
alibi non ſemel. Frequentius ta
vocantur *Majores*, aut *Primores*,
pius *Tribuni:* etenim hoc nomine
ſebantur non modò, qui functi e
Tribunatu, ſed etiam, qui ex fa
tribunitiis ducerent originem, h
unde aliquando Tribuni creati e
Arguit hoc ea loquẽdi formula, q
Annales uſurpant, ubi loquunt
familiis Patritiorum. *Fuerunt an*
tribuni. Frequenter etiam legim
iiſdem, ab hujus, aut illius fa
Tribunis ſacras ædes complures v
dificatas, vel ornatas eſſe: nec non
bunos, & Magnates urbis ita decre
quo fit ut latè admodum pateret
Tribuni nomen, & complecte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Patritios, & nobiles cunctos, prout etiam voces *Majorum*, aut *Primorum*: quæ ſi Iannotius noſter animadverſiſſet, profectò quod miraretur, nihil habuiſſet, in monumentis antiquis Venetorum hanc Gentilis, ut modò loquimur, hominis vocem non audiri. Nomenclatura enim eſt haud recens, res autem pervetus, & priſcis vocabulis memoriæ commendata.

NOT. XVII. *Contigit autem, ut qui* &c.] Fallitur Iannotius: ſemper enim penes majora comitia ſumma poteſtas fuit, & cum Tribuni reipubl. præerant: quod clarè oſtendit Andreas Dandulus, dum ait; *Interea Venetiæ maritimalis regio propter bellicas clades populis aucta in qualibet inſula tribunos annuales conſtituit, qui incolis juſtitiam exhiberent, facta verò in communi tangentia ab omnibus comprovincialibus congregatis determinare conſuetũ erat*: & poſtquam Duces creari cœpti ſunt, ut ſuprà oſtendimus, & ex omnibus priſcis annalibus manifeſtiſſimè apparet.

NOT. XVIII. *Qua de re Triumviros*, &c.] De Patritiis non amplius ad Capitale Quadraginta-virûm collegium refertur ab Advocatoribus: ſed ampliſſimum Collegium inſtitutum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

eſt, quod ſolemne vocatur, in quo p
ter Quadraginta-viros Dux ipſe a
cum ſuis conſiliariis, ac præconſu
ribus, quos ſapientes vocamus:
hoc de iis, qui Patritios majores
extitiſſe docere volunt, ideoque in
tritiorum ſe numerum cooptari,
fertur: cujus partes ſunt conſtitu
an Patritius ille haberi debeat, nec
Multæ præterea ſanctiones cond
quibus cautum eſt, ne quis in re t
ponderis, atque momenti verba
re, aut quavis ratione fucum face
poſſit.

NOT. XIX. *Quandoquidem tu*
nime abs re futurum, &c.] Sicuti
jora Comitia ſenſim ad formam h
perfectiſſimam, quam modò cu
admirantur, ut ſuperius diximus,
venêre; variiſque decretis vel tem
convocandi, atque adeo dimitte
vel qua potiſſimum ratione iretu
ſuffragia: vel quinam eſſent in co
lium admittendi, ejuſque generis n
ta pro temporum varietate, non
ciosè magis, quàm prudenter à m
ribus noſtris conſtituta fuerunt
comitiorum locus atq; ſedes, in q
convocari deberent, non ſemper
atque eadem fuit. Neque enim ſol
modo priſcis temporibus Herac

Mi

FIGVRA A.

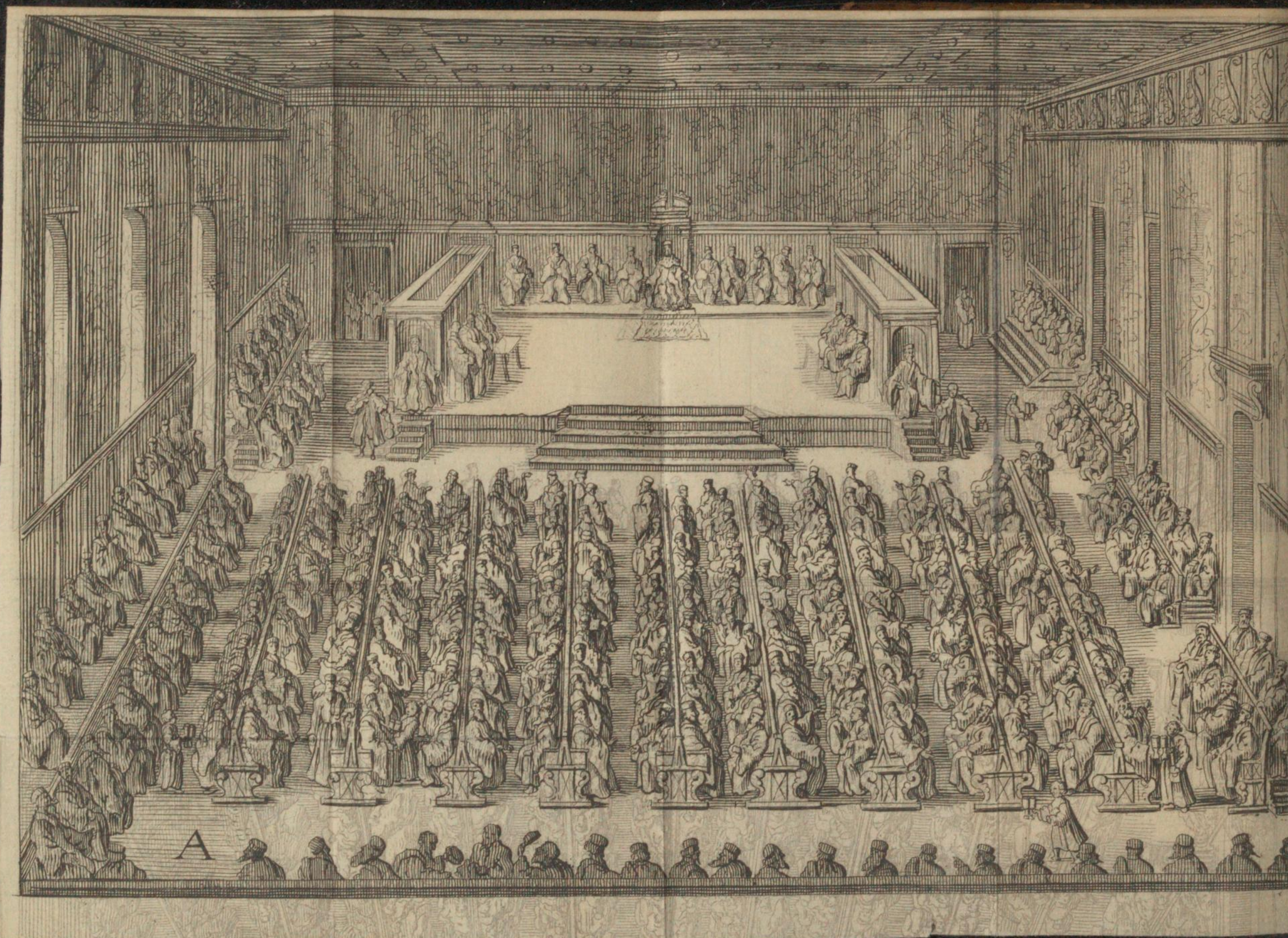
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

modo priscis temporibus Heracl

Met

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

tamauci, ac denique Rivialti ha-
bantur : ſed poſtquam etiam ſedes
a, & domicilium imperii fauſtis
idem ominibus fuerunt in Rivum
um tranſlata, ac æternum fixa;
odò in Principum ædes, qui anti-
itus pro eorum arbitrio, vel in Du-
rio, vel in privatis eorum penatibus
bitabant; modò in D. Marci Eccle-
m, aut etiam in alia templa comitia
cata legimus : His vero tempori-
s, atque ſuperiori ætate non alibi,
àm in ampliſſimo, & auguſtiſſimo
nclavi haberi ſolent, ſicuti Ianno-
s ſcribit. Attamen cum paucis ante
nis Ducarium ferè totum cum ipſo
nclavi repentè incendio deforma-
m, atque abſumptum fuerit, cuncta
n ſolùm in priſtinum nitorem re-
uta, ſed multò etiam ampliora,
que auguſtiora reddita ſunt, tanto
ri ſplendore, tabularum egregiè pi-
rum varietate, tantiſque ornamen-
, ut nihil ſupra. Scabellorum verò,
quibus Iannotius mentionem facit,
igiem quandam hîc expreſſam ap-
nere decrevimus, ſicut etiam Tri-
nalis ipſius Principis, ut cuncta non
ribus tantum percipi poſſint, ſed
ulis etiam quodammodo ſpectari.

FIGVRA A.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

NOT. XX, & XXI. *Sedet au*
Dux, &c.] Tribunal modò Prin
perpetuò ſtatuitur in latere mi
conclavis, quod Caſtellum ſpectat
credibilemque præ ſe fert gravitat
& majeſtatem.

FIG. B.

NOT. XXII. *Vrna tres ſtatu*
tur, &c.] Appoſui quoque urnam
quos Pileos dicimus, imaginem
baſi; ſtatuuntur verò ante Prin
tribunal hac ipſa ratione.

FIG. C.

NOT. XXIII. *Præferunt autem*
guli, &c. Iann. & Cont. lib. 1.] L
lignei inter ſe connexi ſunt hac
ſpecie, quam hîc ſubjecimus: praſ
inſcriptus eſt his notis *De No*, qu
jicit candidatum: albus verò *D*
qui favet: in aliis verò decretis, in
bus poſſet alicui non liquere, tres
loculi ſimul conjuncti: tertius au
eſt ruber, atque inſcriptus *Non ſin*

FIG. D.

Incredibile dictu eſt, quàm ap
decorè, quamq; celeriter cuncta f
quæ ad ſuffragia ferenda ſpectant.
claravit Iannotius egregiè univer
eligendi, atque adeo ſuffragandi ri
nem. Operæ tamen pretium e
mavi imaginem oculis ſubjicere t

um
nit-
adis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

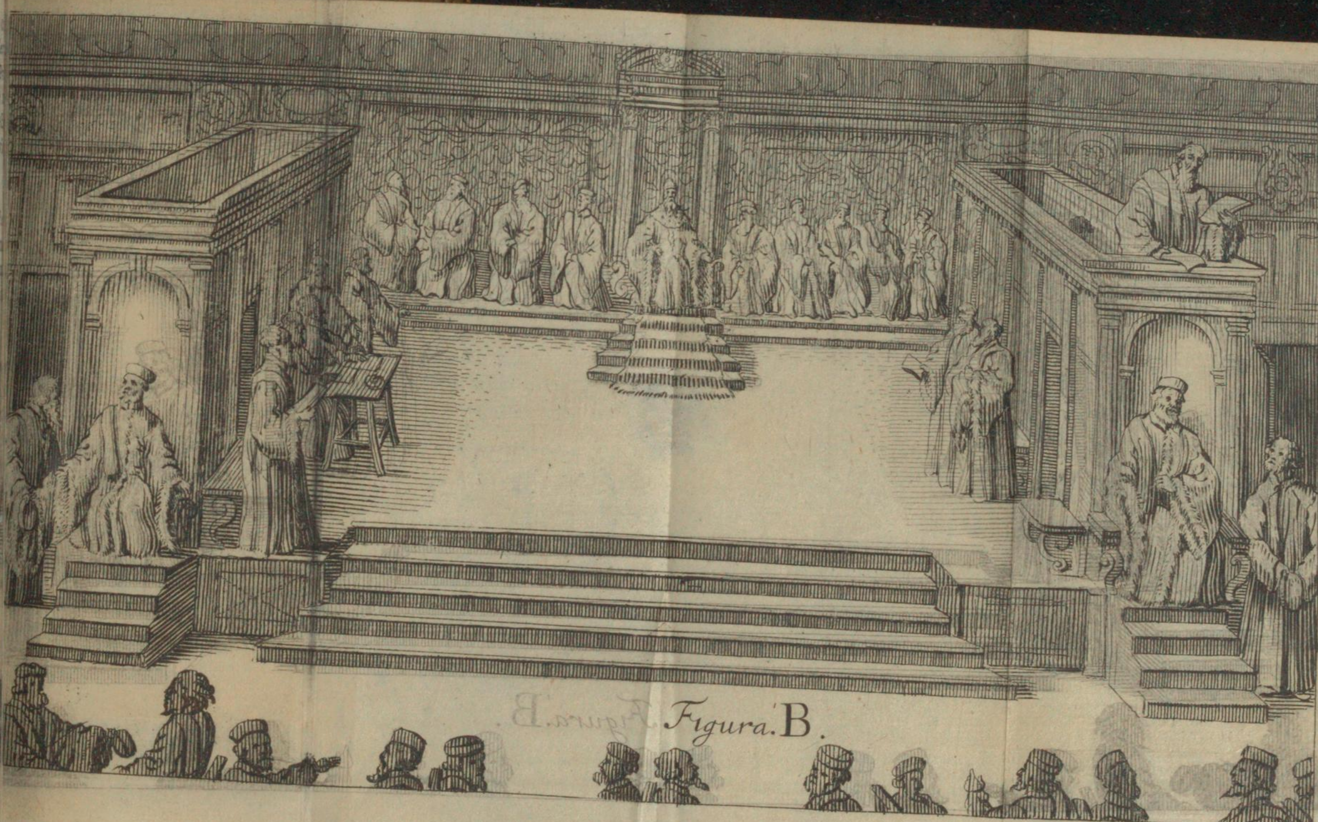

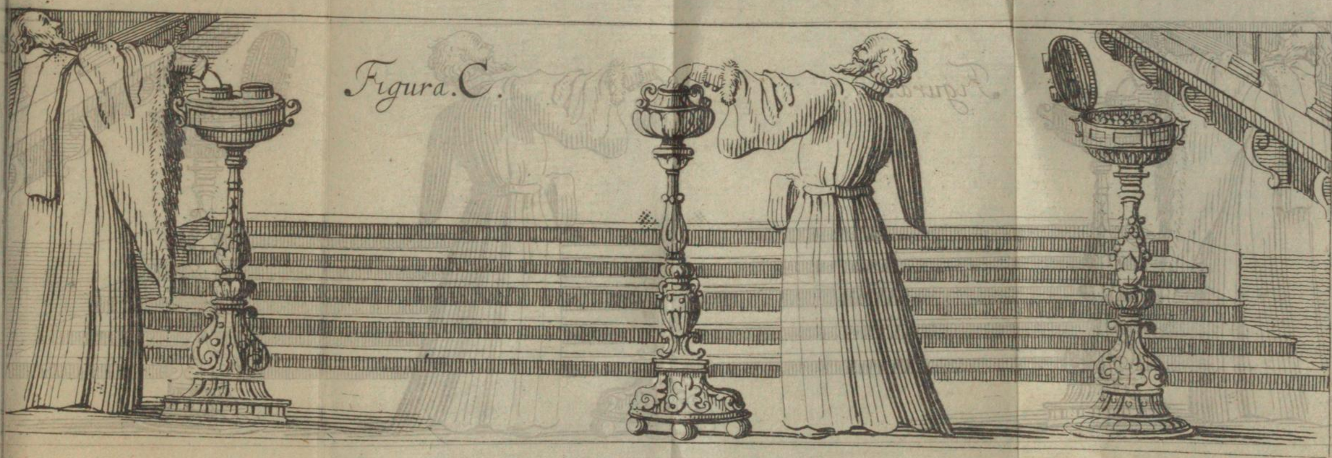
Figura. B.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

tum
etiam quia in magiſtratibus commit-
 tendis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

tum
etiam quia in magistratibus commit-
Cc 4 tendis

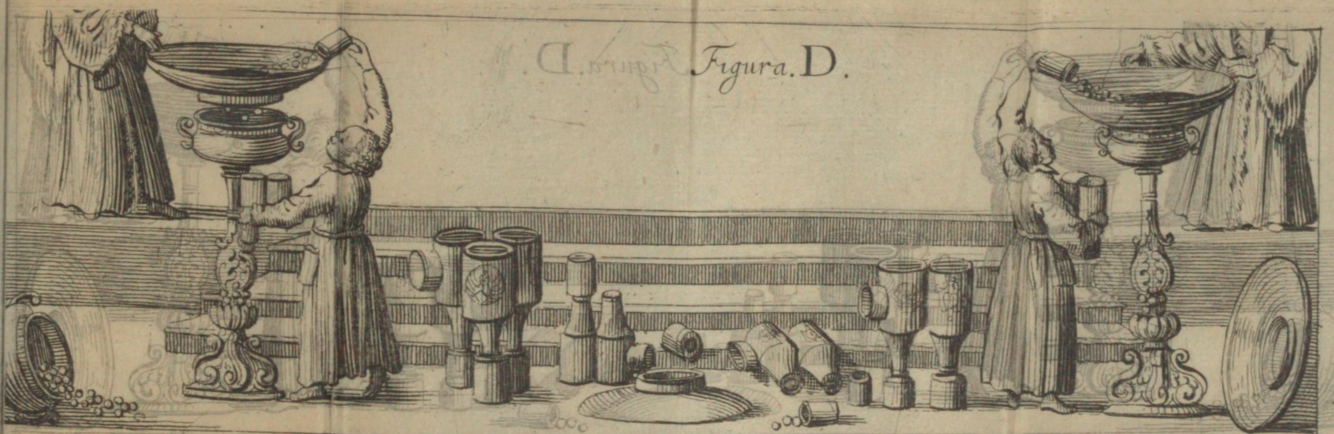
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

tum
etiam quia in magiſtratibus commit-
 tendis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Figura. D.

tum
etiam quia in magiſtratibus commit-
 tendis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

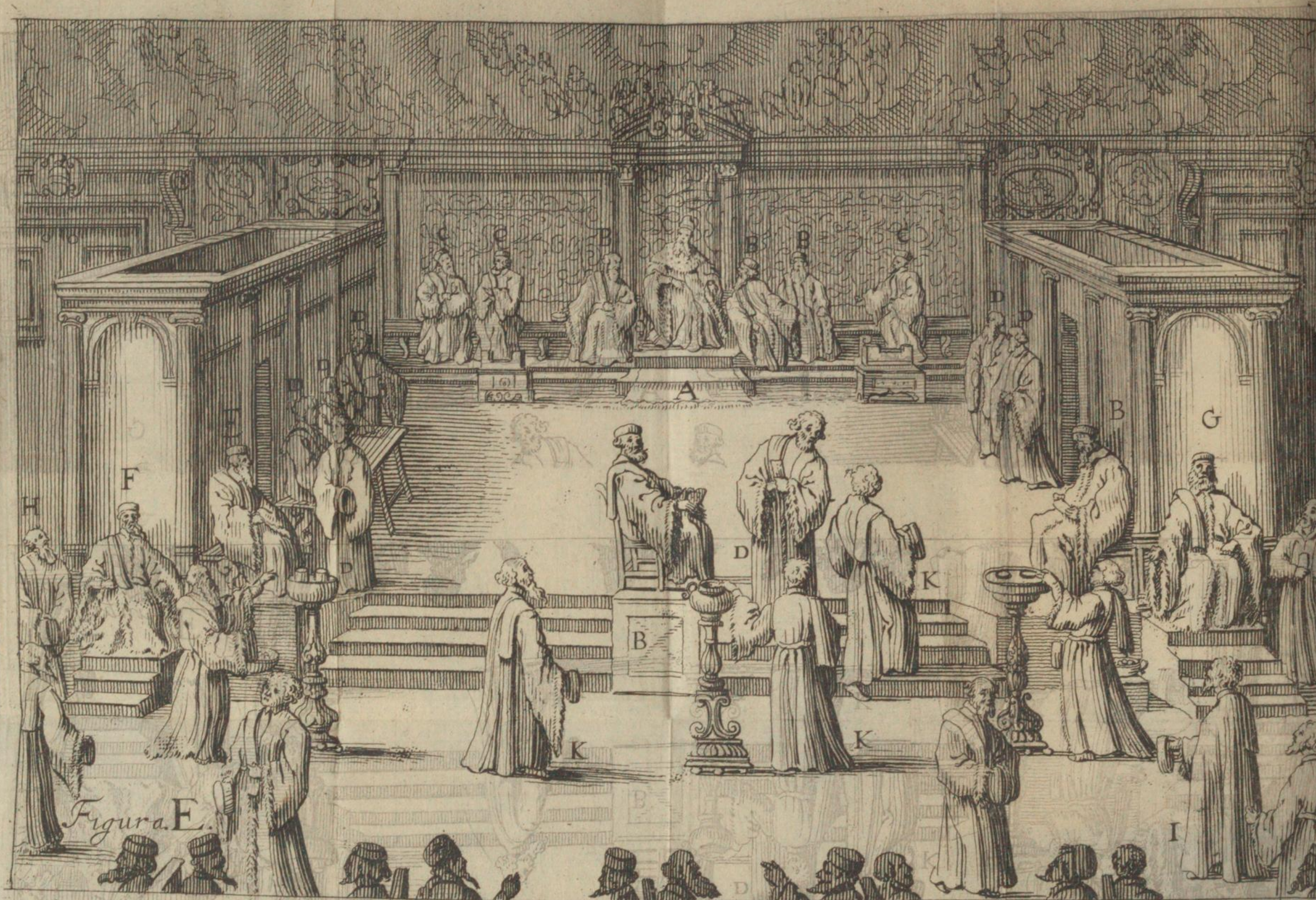
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

tum
etiam quia in magiſtratibus commit-
 tendis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

tum

etiam quia in magiſtratibus commit-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

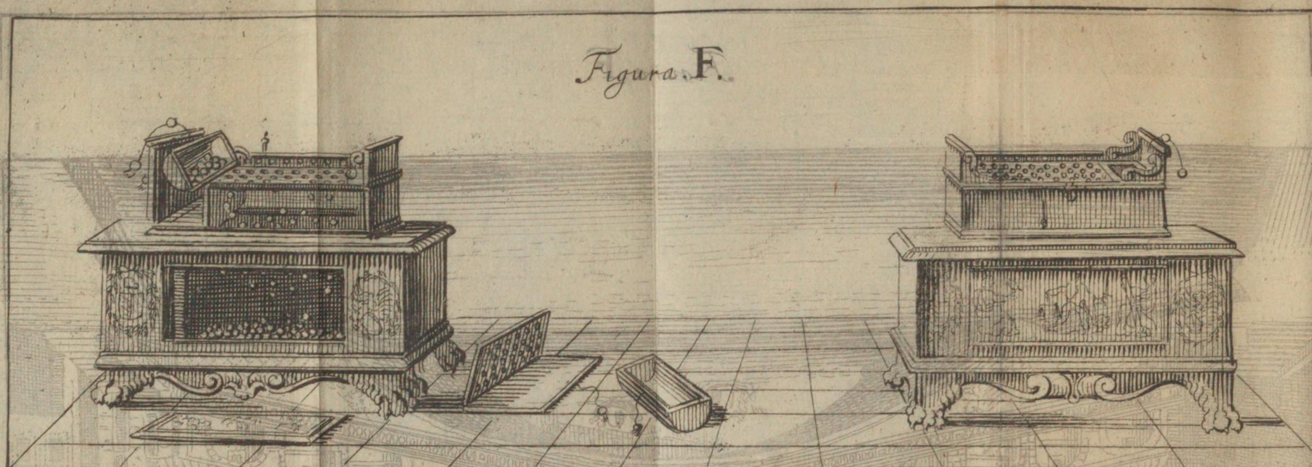

Figura. F.

Effigies Pontis Rivi Alti.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ialis, dum electores ſortito creantur, uod vulgo dicimus *Andar a Capello*, ſt autem ejuſmodi;

FIG. E.

In ſuffragiis vero numerandis, poſtquam loculi delati ſunt coram Conſiiariis, qui huic rei præſunt, pilæ, ſeu lobuli lignei inferuntur in quandam abellam, ducentis foraminibus perviam, tanto artificio concinnatam, it quotieſcunque globuli immittunur, toties ex eorum numero ducenti n capſulam ſubjectam decidant, & nirabili celeritate numerentur. Hujus iutem effigiem appoſuimus, ut nihil omninò deſiderari poſſit, quod totam hanc abſolutiſſimam ſuffragiorum ferendorum rationem patefacere, & quoviſmodo illuſtrare poſſet.

FIG. F.

NOT. XXIV. *Primum qua de cauſa*, &c. Iann. & Cont. lib. 1. in fine.] Non ſolum candidati nomen edit magnus Cancellarius, ſed patris quoque, atque avi, ſi Dux, aut D. Marci Procurator fuerit: quod etiam ad majorem Candidati notionem maximè ſpectat, tum quia ſæpè plures erunt ex eâdem gente eodem nomine vocati, qui paterno nomine differunt: tum etiam quia in magiſtratibus commit-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

tendis haud immeritò plurimi facimus, quo quiſque genitore, quaque familia ortus, & procreatus ſit.

NOT. XXV. *Et quanquam magiſtratus nulli*, &c.] Nunc lege lata ſtatutum fuit, ut præter Trium-viros Advocatores nonnulli Magiſtratus ad jus dicendum convenire poſſint, ac debeant.

NOT. XXVI. *Atque facies Ducis*, &c.] Immò verò facies ipſa Ducis non inſcribitur modò in numis reipublicæ, quod lege vetitum eſt, ſed nomen tantum, & effigies quædam, & imago non hujus, aut illius Ducis, ſed hominis Ducalibus inſignibus exornati.

NOT. XXVII. *Cur deducatur ad aulam*, &c.] Non aliâ ſane de cauſa Dux deducitur ad aulam Publicorum, quàm ut humanæ conditionis memor ſit. Quod etiam à Magno Cancellario priſco ritu, & ſolemnibus verbis in memoriam revocatur.

NOT. XXVIII. *Sex igitur Conſiliarii.* Iann. & Cont. lib. 3.] Conſiliarii præterea bene mane ſoli conveniunt, & uſque ad tertiam diei horam, aut privatos homines cum ſupplicibus libellis, aut Magiſtratus inter ſe de juriſdictione certantes, audiunt: deinde

inde vero cum Principe ac ſapien-
bus ſacris interſunt, mox ſimul
oëunt omnes, aut de rebus publicis
actaturi, aut exterorum Principum
gatos, aut ſubjectorum populorum
ratores, aut etiam privatos homines
udituri.

NOT. XXIX. *Concilium Decem-
virûm.* Iann. & Cont. lib. III.] Nulli
modò ſunt Decem-viris adjuncti; lon-
o namque uſu edoctis Patritiis addi-
tone carere multo ſatius viſum eſt.
onſtituitur id concilium à Duce, ſex
onſiliariis, ac ipſis Decem-viris, præ-
terea nemine. Hi verò de pace & bel-
o, atque publico ærario nihil planè
eliberant. Crimina tantum, eaque
umma, & atrociſſima audiunt, atque
n ſontes animadvertunt: præcipuè
erduelles, immò verò tres inſtituti
unt ex hoc ipſo Concilio, qui cum
tudioſè in ſontes inquirere debeant,
x eo *ſtatus Inquiſitores* appellantur.

NOT. XXX. *Eſt aliud præterea
oncilium frugum.*] Concilium frugum
nihil in præſentia judicat aut definit,
præterea, quæ ad fruges ipſas, & rei
præſertim *frumentariæ* copiam maximè
pectant: ſed in ejus locum Viginti-
virûm, & Duodecim-virûm collegia
ſuffecta ſunt, quæ eodẽ planè ordine &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ratione cauſas audiunt, quibus Qua
drageſima-viralia concilia : ſed qu
cc annorum ſummam non excedunt
à Duodecimo-virali, quæ verò ſupe
rant uſque ad D. numos, à Vigeſimo
virali collegio terminantur.

NOT. XXXI. *Hujuſmodi ſunt*, &c.
Sunt quoque aliæ cauſæ, quæ huju
modi privilegio comprehenduntur, re
gni ſcilicet Cretæ, propter loci longin
quitatem : ejus Magiſtratus, qui *ſupe*
riorum vocatur, ubi de alimentis, au
jure dotium agitur : eæque præ cæte
ris, quæ propter paria ſuffragia ab a
tero Quadrageſimo-virali collegio n
fuerint terminatæ.

NOT. XXXII. *Eſt in urbe ne qui*
dem, &c.] Arſenale modò non ſolum
murorum ambitu circumvallatum
ſed Euripo, foſſarum inſtar, undiqu
circumdatum, inſulæ ſpeciem præ
fert. Nihilque toto in hoc genere au
pulchrius, aut inſtructius, aut ornatiu
non dicam videri poteſt, ſed ne ment
quidem & cogitatione comprehendi

NOT. XXXIII. *Privatorum Ma*
giſtratuum, &c. Iann. & Cont. lib. IV
Quæ deſunt huic loco, ex libris, qu
de Veneta republica ſcripſit doctiſſ
mus Vir, ampliſſimuſque Cardinal
Caſpar Contarenus, præſertim quart
& quin

into, ſuppleri poſſunt: in quibus
: noſtro nonnulla ſumus animad-
ri, quæ vel à ſcribente omiſſa,
oſt quàm ſcripſit, in republica in-
ſta fuerunt.

OT. XXXIV. *Illud jus Audito- recentibus.* Contarenus.] Perma-
quidem idem jus Auditoribus No-
ubi quis à Prætoribus ob facinus
etratum, aut damnum illatum,
nia mulctatur, quæ ſummam
quaginta aureorum non exceſſe-
at in cauſis forenſibus, quas civi-
ppellant, Trium-viri Auditores
iſſimi creati ſunt, à quibus ea ju-
ntur, quæ L. aureorum ſummam
excedunt, eademque pollent in
autoritate, qua olim Auditores
vi. Etenim ſi in eandem convene-
ſententiam, nulla ab iis datur
vocatio: ſi verò diſſenſerint, ad
decim-virûm collegium cauſa de-
ur, quæ tamen, non tertio quoque
, qui dies *tertium Conſilium* appel-
r, ut aliæ cauſæ: ſed vel primo,
dies pendentiæ, vel ſecundo, qui
ndum Concilium dicitur, agi ſolet.

NOT. XXXV. *Quorum judicum ſunt ſubſellia.* Contar.] Iudicum
etorum alii in Foro Marciano,
in Rivoaltino jus dicunt. Inter
Mar-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Marcianos ſex ſunt præcipua ſubſe
quæ *D. Marci Curiæ* appellantur
ter hæc rectè Contarenus quinq; c
prehendit, *Proprietatum*, *Procur*
rum, *Advenarum*, *Petitionum*, &
bilium : ſed *Conſules Mercatorum*
peram & alieno loco inſeruit, a
Examinatorum judices omiſit, qui
tam, ut vocant, Curiam conſtitu
Hi Trium-viri venundandis pign
bus operam dant, & quæcunque c
pignora lis oriri poteſt, judicio
munt: de jure congrui ſententiam
runt; contractus omnes examin
quoſque ex legum præſcripto cele
tos cognoſcent, iis, ut rati ſubſcrib
præſertim verò Donationibus. C
toribus ſuffragantur, ut quæ facile
ferri, aut abſcōdi poſſent res debit
eas Magiſtratus interdicto remo
ac ſiſtere valeant. Sed præter ſex,
commemoravimus ſubſellia, &
quod inventis rebus præeſt, à Co
reno, omiſſo nomine, poſitum, C
verum appellatum : ſuperſunt et
Publicorum judices, qui olim R
alti, nunc in D. Marci foro jus dic
Hi cum præcipuè caveant, ne quis
aut ædes, aut agros publicos ſui
faciat, Publicorum nomen ſortiti ſ
De crimine quoque uſurarum ju

C

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

t, & controverſias, quæ xx libra-
ſummam non excedunt, celeriter
munt: provocatur tamen in his
oribus cauſis ad officium Cataveri.
t quoque in Marcianis Magiſtrati-
Trium-viri ſyndici, quorum mu-
eſt operam dare, ut judicia rectè,
ue ordine, & ſincerè fiant, cuncti-
ſcribæ, præcones, & alii in foro
n Marciano, tùm Rivoaltino ſua
nera integrè atque ſine fraude exe-
ntur. His præcipuè ſubjecti ſunt
qui cum litibus imponere finem
icito animo procurare debeant,
licitatores, & *Procuratores* dicun-
. Nec quiſquam hoc munere fungi
eſt, niſi prius & vitæ innocentiam
nprobarit, & ſe periculo facto a-
m, nullæque ſordidæ arti operam
liſſe demonſtraverit, atque ſyndi-
rum & Quadraginta-virûm Ca-
alium Præfectorum, qui Duci aſſi-
re ſolent, ſuffragiis ſollicitator crea-
fuerit. *Conſules Mercatorum* Rivi-
i de mercatoribus jus dicunt: ſicut
am Magiſtratus ille, qui *ſupra con-*
es dicitur, cauſas judicat decocto-
m atque adeo Iudæorum, qui fæne-
ntur.
Multi ſunt præterea Magiſtratus,
i à Senatu, ubi è republ. viſum
fuerit,

fuerit, creari ſolent, tamen nec ul
ex eo percipiunt emolumentum,
que cum fuerint candidati, id mu
exprimitur ab electoribus, ut de
dignitatibus, ſicut ſuperius dixi
fieri ſolet. Hujuſmodi ſunt Tri
viri *legum Conſervatores*, qui ut l
obſerventur, operam navant, &
ſunt Arbitris, ut ex legum præſcri
judicent: ab iis verò provocatu
Trium-viros Advocatores. *Bonis*
dalibus Præfecti, *Bonis communal*
id eſt iis, quæ reſpublica ruſticis ute
dedit; *Bonis incultis*, quæ ſcilicet
vel nemoribus, vel aquis obruta
multis ante annis maxima induſ
& majori impenſa culturam adm
runt: *ſcripturæ ordinandæ*, *publicæ*
cuniæ exigendæ, & alii nonnulli
cuncti ſuis muneribus egregiè per
guntur, omnemque movent lapid
ut reſpublica adhibitis tot civium
nibus, non conſervetur modò,
etiam inter omnes emineat, atque
limè feratur.

Sunt etiam Senatorum colle
quæ x ſapientum vocantur, à qu
ea judicantur, quæ rempublicam
tingere videntur; an ſubjecti imm
tate aliqua donati fuerint, nec
quænam agri vectigalia penda

que generis multa, aut etiam, quæ in collegiis delegata ſunt, ut de iis coſcant, ſtatuant, judicent.

NOT. XXXVI. *Curam inſtituendæ tutis.* Cont. lib. 5.] Et armis, & is dant operam Veneti patritii, ne ullo pacto eorum cura à republ. ermiſſà. Nam præterea, quæ Conaus recenſuit, Gymnaſium eſt in otheca reipubl. ubi humaniores ræ lingua Græca, & Iuriſprudentia icè leguntur. In inſula præterea, Iudaica vocatur, Academia ſupebus annis Patritiorum fuit inſti-, in qua pueri & bonis moribus, beralibus doctrinis imbuuntur pui impensâ. Ioannes verò Theupos Venetiarum Patriarcha, vir paucon hominum, quique vitæ innocenac integritate non minus, quàm ntia atque eruditione ſingulari inomnes eminet, Muriani ludum litrium aperiendum curavit in ædi-D. Cypriani, in quo pariter Veneti s optimis diſciplinis inſtituuntur.

NOT. XXXVII. *Peregimus jam ues*, &c. Contar.] Multos etiam ubl. mittit in Inſulas, & in Conentem legatos proconſulari fere poate, quos *Proviſores Generales* apiant, & quamvis olim ea munera

ad

ad tempus eſſent, cum ſcilicet è re
videretur aliquem mittere ad ea
cenda, qui re peracta domum rev
batur, nec ſucceſſor aliquis eligeb
attamen in præſens, & Palmæ
Civitati, & Iſtriæ provinciæ, &
ſulis Corcyræ, Cephaleniæ, atqu
cynthi, & regno Cretæ ſummi
tores legati præficiuntur.

DE FORMA REIPVBL. VENET

LIBER SINGVLARIS.

NOT. XXXVIII. IANNOT.
hac à Nicolao Leoniceno.

CONTAR. lib. 1. *Enimvero*
in re temperiem.]

QVOD olim Laconum, a
Romanorum, idem m
Venetorum contigit re
blicæ, ut inter viros erud
ſimos nondum ſatis conſtet, quæ
ſit ejus vera forma. Nam quidam
popularem ſtatum illas retulerũt,
dam verò ad paucorum ſive opti
tum: quidam qui rem, ut dicitur
dentur acu tetigiſſe, non ſimpli
aut uniuſmodi illas ſtatuerunt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

niſtas, & ex tribus formis tempe-
s, & Regia, & Paucorum, & Mul-
m. Ariſtoteles quidem hoc ar-
entum tradit perfectæ miſtionis,
ndo contigit, ut unam eandemq;
publ. alii Democratiam dicant,
Oligarchiam. Ait enim lib. 4 Po-
cap. 9. *Manifeſtum eſt id contin-*
iis, qui dicunt, propterea quod per-
a eſt miſtio: accidit etiam idem me-
quoniam utrumque extremorum
aret in ipſo. Id vero confirmat ex-
plo Lacedæmoniorum reipubl. quæ
eſt aliis popularis, quia populari-
complura in illa conſtituta ſunt;
verò viſa eſt gubernatio pauco-
n, cum nonnulla haberet, quæ ſpe-
rent ad nonnullorum potentium:
omiſsâ Lacedæmoniorum admi-
ratione nec non Romanorum, de
arum genere fuit à multis ſatis di-
tatum, de Venetæ reipublicæ forma
ſeramus. Ioannes Bodinus Ande-
venſis, vir litteris multis perpolitus,
peracri ingenio, ſed res novandi ſtu-
præceps, & nimium quam audax,
remo de republica ſuâ libro Vene-
n rempublicam ſtatuit optimatum
e, quam popularem omnino con-
ndebat exiſtere lib. de Meth. Hiſto-
. Hominis autem hallucinatio ex

eo fonte profluxit, quod ſimplices
rumpublicar. formas duntaxat ag
ſcit, eaſdem verò inter ſe permiſ
præfractè negat. Quapropter ar
ſummos Philoſophos, ipſumque A
ſtotelem, qui præſtantiſſimum rei
blicæ genus illud ſtatuerunt, qu
foret è ſimplicibus formis probè te
peratum. Et verò in quærenda ſi
plicitate fruſtra laboranti, ubi m
quærenti occurrere poterat, cont
id Bodino, quod Ariſtoteles mon
ut diſtraheretur in varias adverſas ſe
tentias, & alias probatas ſibi rej
ret, poſteaque probaſſet rejectas, p
ut ingerebat ſe illi diverſa ſpecies
ſingulis reipublicæ formis perpend
dis. Quemadmodum igitur ſecum
ſidet Bodinus in Romanæ reipubl
formâ ſtatuendâ, quam modò po
larem facit, modò regimen Optin
tum; ſic etiam pendet, ac nutat, d
agit de ſtatu Venetæ reipublicæ. In
verò Bodinus præcipuè peccat, qu
permiſtionem formarum negat, ac
medio tollit, cujus aliquot argumen
ſeu verius commenta, evidentiſſi
rationib⁹ refellamus, ut hoc tanqua
primo gradu facto, & conſtituto,
alia progrediamur. Vnum Bodini fu
damentum præcipuum eſt, quo te
n-

tur fraus hominis, abſurdaque opi-
: eſſe res duas disjunctas, penitus-
diverſas rationes, gubernandi ſta-
n civitatis, quâ in re tantoperè ſibi
cet, ut omnes de rebus Politicis
e ſe ſcriptores, & nominatim ipſum
ſtotelem arguat, quod ejuſmodi di-
ctionem non animadverterit. Quâ
nen in re perſpicuè fallitur, ne di-
n mentitur. Vidit enim hoc Ariſto-
es, & diſertè monuit cap. 5, lib. 4
lit. *Neque verò latere nos debet,*
ltis in locis contingere, ut quæ reſpu-
a ſecundùm leges non ſit popularis,
ilominus populariter gubernetur pro-
r morem ac inſtitutionem: ſimiliter
tem apud alios contra evenit, ut reſ-
blica ſecundùm leges magis ſit popu-
is; inſtitutione autem, & moribus
leatur magis ad paucorum regimen
cedere. Veruntamen id quandoque
cidere, non fixum ac perpetuum
e, & præcipuè poſt mutationem re-
mpublicarum fieri, ſcripſit Ariſto-
les; ſecus atque Bodinus arripuit, ac
bis obtrudit, qui ſi philoſophari ſe-
o didiciſſet, in errorem tam fædum
nquam lapſus eſſet, ut operationem
opriam ſtatueret omnino diſſenta-
am ab agendi principio, atque for-
a inſita. Accidere id quidem poteſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

aliquando ſeu materiæ vitio, quæ n
ſatis aptè affecta ſit atque diſpoſi
ſive quod operantis eſt remiſſa vis,
fortè impeditur. Sed hæc non e
niunt, niſi rarò, & fortuitò, quæ
naturam ipſam transferre velle ſu
mæ amentiæ eſt. Poſtulat enim o
naturalis, & ratio, ut propriæ ope
tiones propriæ formæ reſpondean
quæ forma, ſi quando aberrat d
operatur, id præter naturæ ipſius
dinem accidit, qui eſt certus, & c
ſtans. Quam igitur adminiſtration
civilem Bodinus proponit, ſi vis in
gra conſtat illi naturæ ſuæ, fieri nu
modo poteſt, ut operationes à ſt
formâque ſuâ ſint diverſæ ac diſſimil
ſin autem vel jam corrupta eſt, vel c
tè ad corruptionem vergit, quem
modum evenit in reipubl. mutatio
non gravatè aſſentimur, unà cum A
ſtotele operationes quaſdam exiſter
formâ diverſas, propterea quod inn
vis deperit, & paulatim intercidit, q
tandem fit, ut formæ prioris corrup
veſtigia tantum maneant, dum al
rius formæ ſequentis affectio paulat
inducitur. Licet hoc intelligere cuilil
ex Tacito, qui lib. 4 Annalium Ron
næ reipublicæ non modò à ſtatu
diſcedentis, ſed jam propè extinctæ
hi

quandam ſpeciem, ſive imagi-
, in quâ tamen multa adhuc ſu-
ſent, quæ veterem majeſtatem
erent, priſtinumque ſtatum, ut
nvis forma eſſet recens ſuperin-
a, non tamen vetus illa prior ita
abolita, quin adumbrare ſaltem
id operando poſſet. Quod igitur
nus aſſumit tanquam certũ axio-
hoc eſſe falſiſſimum, & ratio, &
pſa docet, gubernandi rationem à
i ſuo diverſam eſſe. Siquidem hoc
quam contigit in republica inte-
ſed in illâ tantum, quæ jam cæpit
ari & corrumpi, atque à ſtatu diſ-
re, ubi profectò mirum videri nõ
et, ſi diſſident, quæ prius inter ſe
nè cohærebant, quod tamen eſt
ter naturæ vim inſitam, & *per ac-
ns* evenit. Sed expendamus alte-
n Bodini argumentum; ex duabus
ubl. adminiſtrationibus, quæ diſ-
nt ſpecie, nihil optimum conflari
e, tradit Ariſtoteles: ergo multo
nus conflari poterit ex tribus in ſe
nfuſis. Antecedens ex eo probat,
d Ariſtoteles lib. 2 Polit. cap. 6.
rehendit illos, qui rempubl. con-
uunt ex populari ſtatu, atque ty-
nnide. Nam ſi ex paucioribus fieri
n poteſt recta permiſtio, quomodo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

fiet ex pluribus,? Sed vel hic Auć
oſcitanter admodum Ariſtotelem
git, aut fraudem malitioſè facit. C
ex Democratia,& Tyrannide nihil
num conſtitui queat , Ariſtoteles e
rationem non affert, quam Bodi
inducit (nam quis neſciat, facilius
duo ſimul permiſcere, ac tempera
quam tria?) ſed quia Democratia, T
ranniſque ejuſmodi ſunt , ut non
ponendæ ſint in numero formaru
vel certè longè deterrimæ exiſtant f
mæ reipublicæ , propterea ex his du
bus generibus nihil optimum con
poſſe, tradit Ariſtoteles , nihil aut
obſtare,quo minus miſtio fieri poſſ
duobus tantum generibus,ſive form
quæ cap. 8 lib. 4 Polit. ſcripta ſur
apertè demonſtrant, *exiſtere quodd*
genus civilis adminiſtrationis, quod
litia à pleriſq; nominari ſolet, quæ ni
aliud ſit, quàm permiſtio quædam O
garchiæ cum Democratia : licet en
ejuſmodi binæ ſpecies connumera
fuerint ab Ariſtotele inter minus in
gras, hoc eſt, inter vitiatæ & corrup
reipublicæ formas : nihilominus d
cuit, fieri poſſe , ut non ita multu
declinent ab inſitâ probitate, quo
ut inter mediocres cẽſeri poſſint, qu
quidem tyrannidi cõtingit nunqua

ſemper eſt labes, & vitium, qualis
lis exiſtat, propterea cum aliis mi-
i nunquam bene poteſt. Tertium
ini argumẽtum ejuſmodi eſt: Tres
næ rerumpublicarum ſunt inter ſe
oſitæ, habent ergo diverſos fines,
erſas leges, & diverſos ſtatus, qui ſi
fundantur, ſimul perturbatio ma-
a orietur, ergo nihil ex iis bonum
fici poteſt. Enimvero hic naturalis
loſophiæ ſe ignarum Bodinus pro-
, quæ docet, eorum, quæ ſimul per-
centur; naturam & vim tantum
tereſſe, miſtione peractâ, non au-
n formas re ipsâ, ſive, ut aiunt, *in*
u. Quæ igitur prius erant inter ſe
gnantia & oppoſita, hæc poſtea ſi-
ul conveniunt atque coaleſcunt, ut
iciatur quoddam commune, ſed ta-
en diverſum à ſingulis formis, quæ
miſtionem peragendam concur-
nt. Singula tamen hæc vim ſuam
erunt & produnt, plus minusvè, pro
tione ipſius temperamẽti, quod pro-
ius quidem ad unum, quàm ad aliud
clinare poteſt, non tamen ita planè
ferre & repręſentare, quin diſcrimen
rcipi queat ab eo, qui aliquid ſapit.
dinus tamen fateri non veretur, ſe
on intelligere, quomodo ex tribus
eneribus modicè temperatis quartũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

exſurgere poſſit genus reipublicæ,q
vim quandam naturâ diverſam à
teris habeat. Quapropter probare
titur alterutrum; vel ex tribus rei
blicæ generibus nil conflari poſſe;
ſi confletur, futurum ut nihil diff
à populari ſtatu : ſed omnis cona
hominis prorſus eſt inanis, & ratio
ejus leviſſimæ, & ex iis, quæ ſolen
ſcholis proponi exercēdi causâ acu
dique ingenia eorum, qui Philoſop
dant operam; itaque piget illas refe
nedum ſeriò refellere. Quartum Bo
ni argumentum, quod quidem du
ille; majeſtas per ſe ipſa eſt individu
quoddam, ergo non poteſt ſimul
uni, & paucis & pluribus commu
cari. Antecedens firmatur auctorit
Iuriſconſultorum, qui jura Majeſta
eſſe individua affirmare ſolent; & h
ratione præterea,quia ſi Majeſtatis ju
communicari poſſent, vel tribuere
omnibus ex æquo, vel ſingulis pl
minusvè: primum fieri non pote
quoniam alter impediret alterum;
terum quoque locum habere nequ
quia quod excederet, paulatim ad
traheret cętera,præterquam quod pl
& minus recipere non poſſunt form
ſuâpte naturâ individuæ, qualis
majeſtas. Sed homonymia multipl

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

dini hoc argumentum laborat: nam
s neget, formã rei cujuslibet unam
: oportere, proptereaq; individuam,
atenus eſt una? ſed forma quævis
pliciter conſiderari poteſt: primò
atenus totum compoſitum reſpicit,
dat eſſe (hic enim eſt opus in ſcho-
uſitatas uſurpare formulas loquen-
) & hac ratione forma neceſſariò
una, quoniam *eſſentia* & natura
juslibet rei compoſitæ eſt una: ſe-
ndò forma, immo etiam ipſa *eſſen-*
ſpectari poteſt ex iis facultatibus,
as plures & diverſas habet, quâ ra-
one non eſt individua, & una, ſed
ultiplex. Quidam Philoſophi admit-
nt etiam in unâ re plures formas, eo
men ordine, ut una tantum potior
t, cæteras autem obſequentes ſub-
ctaſque habeat, ut ratio conſtare
oſſit unitatis. Quapropter in homi-
e triplicem illi formam ſtatuunt, ve-
etativam, ſenſitivam, necnon ratio-
alem, quæ tamen alias in obſequio &
mperio contineat, perinde ac Rex ali-
quis ſubjectos omnes, quibus domina-
ur. Vtraque opinio ſuos habet Aucto-
res, qui eas tuentur: prior tamen plu-
res habet, atque potiores, quo fit, ut
magis ſit in ſcholis recepta; ſed hæc an
illa ſit verior, ad rem noſtram nil facit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

quia cum neceſſariò concedendæ
ſi non multiplices formæ in quavi
compoſitâ, ac certè multiplices v
atque facultates, dubitari non po
quin ejuſdem rei natura & forma
ſit una, ut in plura tamen officia ,
partes ſecerni dividique poſſit : ita
iam majeſtas ipſa, ſit quamvis u
nihilominus complectitur varias
teſtates, vel in ferendis legibus, ve
creandis Magiſtratibus, vel in bello
dicendo, vel in pace facienda : ſed
mnes enumerando perſequi nihil a
net in præſens, ſatis eſt oſtẽdere plu
& non unam eſſe, ad errorem Bo
coarguendum , qui homonymia
ceptus ſtudet alios decipere. Aucto
tates vero jurisperitorum nihil ipſi
juvant , quoniam loquuntur ipſi d
totâ Imperii Majeſtate, quæ quate
eſt ejuſmodi, id eſt abſoluta, & ſumm
nulli tribuenda eſt parti reipublicæ
paratim, ſed toti univerſæ reipubl
corpori conjunctim, quâ ratione pla
eſt una, & individua, ut diximus. Q
verò ſtabiliendę ratiocinationi ſubji
cuncta, quia nullo nituntur firmo fu
damento, corruunt. Non enim t
majeſtas omnibus tribuitur, nec q
tenus eſt, quod unum plus aut min
recipit: plures tamen eius partes , a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

iores communicari poſſunt, vel
ibus, vel paucioribus, vel uni et-
tantum, prout exigit ratio, & na-
reipublicæ miſtæ, quę tota pendet
ibus in eà conſtitutis, quæ ex or-
um mutuo cõſenſu in dies ſanciun-
. Poſtquam hæc ſcripſeram, liber
venit in manus meas ſatis longus
rici Arniſæi, in quo de republica
ur. Is licet lib. ſecundo cap. 6.
fuſè admodum diſputat de miſtio-
eipublicæ, ab opinione Bodini o-
ino diſſentiat, eiuſque rationes
cipuas infirmare conetur: nihilo-
nus placitum illud firmat, ac tue-
, quod ſuperius à nobis confutatum
cum probavimus apertis veriſque
ionibus, à propria formâ, quam
nſequitur, diverſam non eſſe reipu-
cæ, ni ea propendeat in vitium, ad-
niſtrationem. Affert hic Auctor eiuſ-
odi rationē potiſſimùm; ſi æſtiman-
eſſet reipublicæ forma ex admini-
ratione, fore, ut nulla inveniretur
nplex reſpublica popularis, nullum-
ue regnum, quod eſſet pura Monar-
ia: propterea quod multa inſtituta
riſtocratica reperiuntur in quavis po-
ulari republ, multa quoque uſurpari
olent in omni Monarchiâ, quando Rex
on modò arcana conſilia, ſed etiam
hono-

honores & dignitates cum ſubj
communicat. Hic Romanorum
peratorum multa exempla prof
quos ait Ariſtocratiam miſtam In
rio habuiſſe, quod bonam par
Imperii Senatui indulſiſſent. Sed
cidit docto viro eorum memo
quæ argumentando objecit Bodi
non ſemel confundi ab eo pote
tem propriam, & precariam, ſi m
Imperatores Romani permitteb
Senatui. Si modò Galliæ, & Hiſpa
Reges permittunt ſuis Ducibus, q
cum Imperio præficiunt Provinciis
Regnis: certè proprio nomine ut
miniſtrent, nunquam eis permittu
alioquin à ſe abdicarent ſummam
teſtatem. Quam igitur conferunt
ſubjectos, ea precaria eſt, ſi ſpecten
ſubjectos, quibus ea impertitur;
autem ſummos ipſos Principes, h
ipſorum eſt propria; cui quidem p
teſtati accidere poteſt, vel ex decre
certâque voluntate principum:
etiam eorum ob indulgentiam
miam, & facilitatẽ; vel tandem qu
extorqueatur per vim ab invitis,
pluribus, aut fortè uni ex prĩmariis
Ducibus Imperii, plures maximæq
partes committantur. Ex his omn
bus manifeſtiſſimè conſtat, Bodinu

fal

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

, formarumque miſtionem in re-
publicis negari non poſſe, quod
tiſſimis viris ſummiſque Philoſo-
s ex omnium ſeculorum memoria
batum eſt. Reliquum modò eſt,
endere celebrem ſententiam erudi-
mi viri Caſparis Contareni, qui
nperatam Venetæ reipublicæ for-
m ſtatuit ex Regno, Ariſtocratia,
Populari ſtatu, in quam deinde fre-
entes pedibus iverunt, quicunque
rebus Venetis ſermonem habue-
nt. Adverſus hanc ſententiam Bo-
ni rationes magnam partem in ſu-
rjoribus confutatæ ſunt: ſuperſunt
qua tamen ab eodem objecta; mol-
, quod ajunt, brachio refellenda.
am quod probare contendit, & plu-
bus diſſerit, Veneto Principi Imperii
mmum jus nullum eſſe, ſed Imperii
untaxat ſpeciem quandam apparen-
em; huic ſententiæ nil officit, immò
uffragatur, cum longè aliter ac Bodi-
us cenſet, ſit ratiocinandum. Nam
i Venetus Princeps ſummam haberet
poteſtatem, ſimplex gubernationis
forma eſſet Venetæ reipublicæ. Cum
verò ſtatuamus ipſam temperatam,
nihil eſt opus, Regiam poteſtatem in-
tegram perſiſtere. Satis eſt enim, ut
quadantenus inſit intra certum mo-
dum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

dum, quemadmodum rebus omni
evenit, quæ inter ſe miſcentur. N
enim re ipsâ, ſive *actu*, ut ſcholæ
quuntur, ſed vi duntaxat, & facul
formæ miſtæ permanent, idque
temperamentum perfectum, ſi q
aliud, requiritur. Fieri etiam pot
quinimmò id perſæpe accidit, ut q
dam tempore intendatur unius for
vis, quæ inter cæteras interim pl
mum eminet, principem locum c
cedat alteri: hæc autem, ſed paula
remittens procedente tempore,
ſuam vicem obierit, elangueſcat pau
tim, & alia ſuccedat deinceps, &
mas obtineat. Quod quidem cerni
in cunctorum animantium genere
ſed in hominibus ipſis præcipuè,
pro variis ætatibus, & fortunæ caſib
temperamentum corporis, & mo
animi commutant: neque tamen p
pterea mutatio iſthæc efficit, ut plu
homines dicantur eſſe pro variis æ
tibus. Non igitur quæcunque muta
intervenit, ſubitò res perit: labefact
penitus debet, antequam intercid
Bodinus tamen cenſet, diverſam re
publicam effici, quotieſcunque aliq
mutatio in eâdem contigit. Sed h
hominis oſcitantia eſt, temerè poti
ex ingenio atque ſenſu proprio, quà

illius Philoſophiæ certâ regulâ di-
antis, neque ipſi, neque alteri cui-
n probare erit integrum, mutatio-
 tam vehementem, & gravem ul-
 extitiſſe, quæ omnino everterit
um Venetæ reipublicæ: nobis au-
 hoc facile oſtendere licebit, quic-
d in ratione gerendæ reipublicæ
nutatum eſt, pro temporum & re-
n circumſtantium variis conditio-
us, id formam reipublicæ inſitam
nquam ſuſtuliſſe, quæ à ſuis pri-
rdiis ad hæc uſque tempora una &
lem perſiſtit; tametſi temperamen-
n illius eam viciſſitudinem ſubiit,
æ cunctis rebus humanis ſolet eſſe
mmunis, ut non ſemper eodem
odo ſe habeant ea, quæ miſtionem
rficiunt; ſed quandoque incitentur,
andoque remittantur, modò pa-
ntis aut concedentis ſpeciem quan-
m præbeant, modò eminentis per-
ultum, atque dominantis. Pervul-
ata ſunt ea, quæ ſcriptores egregii de
omanæ reipublicæ ætatibus prodi-
êre memoriæ: ſuas etiam habuit æta-
es Veneta reſpublica, quas contem-
lari licet in priſcis annalibus, infan-
iam, pueritiam, adoleſcentiam, ju-
entutem, & virilem ætatem, in qui-
us paucorum, multorum, & unius
pote-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

poteſtati, nunc plura, nunc pau-
permiſſa ſunt, prout uſus atque rei-
tempora ferebant : idem tamen
manſit ſtatus reipublicę, propt
quod, etſi leviter nonnunquam
mutatum, nunquam tamen ſolut
atque ſublatum eſt penitus id tem-
ramentum, quod ab ortus ſui in
primum eſt ſortita ex illo triplici
nere, quod ſuperius diximus : ſe
peræ pretium fuerit ætates diſting
re, & ſingulas ponderibus ſuis pr
examinare, ut obſtruatur os maligi
atque improbis. Quod tempus pr
continet incunabula Venetæ reip
& reſpondere videtur quodam m
infantiæ, hoc habet annos LVI.
paullò plus ſupra ducentos, qui ef
xerunt nimirum ab urbe condita,
que ad optionem & creationem pr
Ducis, quæ contigiſſe traditur
no à Chriſto nato DCXCVII. ſive,
Bodinus, & alii nonnulli malur
DCCV. cum à nobis fuerit in notis
Iannotium ſatis ſuperque probatu
fabellas pluſquam aniles comme
illa eſſe, quæ de primis Venetæ ur
fundamentis memoriæ ſunt prod
decreto publico à Conſulibus Pata
nis jactis : his conſequens eſt, null
conſularem adminiſtrationem pr
ci

extitiſſe, ſed Tribunis initiò regi-
commiſſum, qui Magiſtratus pri-
in republ. fuit: & qui contra ſen-
ſcribunt, ut aliquam, ſi poſſent,
tæ libertati notam inurant, pau-
poſt veritate coacti fatentur, tem-
pus illis nullam omninò inveniri
Magiſtratus, qui civitates rege-
, conſulum mentionem. Bodinus
exiſtimavit ad hoc uſque tempus,
it inſulæ habitarentur in æſtuariis,
numero fuiſſe diſtinctas reſpubl.
ntamen neque Bodinus ipſe, ne-
quiſpiam alius ex monumentis hi-
iarum probare unquam poterit,
ulis inſulis jura propria majeſtatis,
orum jure atque imperio, fuiſſe
incta, hoc eſt, Tribunum quem-
t in ſuâ inſulâ de rebus publicis de-
endi poteſtatem habuiſſe. Nam
ò conſtat, complures inſulas exti-
, quæ finitimis attributæ erant.
ioris nominis, quas duodecim
ninò fuiſſe memorant annales, quæ
dem redactæ fuerint ad ſeptem,
ot perhibentur certis antiſtitum ſe-
us inſignitæ. Epiſcopales autem
es iſtæ memorantur Gradus Pa-
archarum Aquileienſium vetus do-
cilium, quò relictâ metu Longobar-
rum prorſus Aquileiâ Paulinus Pa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

triarcha ſe recepit cum omni ſacrâ
pellectile: qui vero ſucceſſerunt eid
Probinus, Heliaſque, non modò ſe
per eâ in inſulâ commorati ſunt,
etiam petierunt, ac obtinuerunt
ſummo Pontifice, ut deinceps Eccl
Gradenſis eſſet metropolis omniu
Caprulæ vero ab Ioanne Epiſcopo C
cordiæ occupatæ ſunt; Torcellum
cum proximis inſulis ab Epiſcopo
tinate; Metamaucum, Philiſtina,
Clodia à Patavino Epiſcopo: Opit
gio quoq; capto à Rothari Rege ci
quidem de nomine Heraclii Impe
toris oppidum Heracleam; agreſ
autem homines Equilium conſtru
runt, quæ proprios etiam Epiſcop
ſingulæ habuerunt: in Olivolâ ta
dem inſulâ, quæ poſtea dicta fuit C
ſtellum, noviſſimus Epiſcopus con
tutus eſt, qui tandem abolito nomi
Patriarchæ Gradenſis, ſucceſſit in P
triarchæ Venetiarum nomen. Præ
puis igitur iis inſulis qui præſidebar
hi nominantur Tribuni majores
Annalibus; qui verò in minoribus i
ſulis jus dicebant, quæ continebant
finibus & juriſdictione majorum,
Tribuni minores appellantur. Vtru
verò Tribuni tantum majores, a
etiam minores, quotieſcunque de r
b

publicis conſultatio fieret, in con-
m convenerint Heracleæ indici ſo-
n, neque negare, neque temerè
mare poſſum: ſed conjectura cer-
ma, & ratio nobis perſuadet, non
m tribunis omnibus, uniuſque ge-
, ſed etiam Tribunitiis viris, hoc
Magiſtratu eo functis, cæteriſque
eſtioribus civibus aditum ad con-
m illud patuiſſe: immò verò hoc
m Andreas Dandulus exprimere
tur iis verbis; *Interea Venetiæ ma-*
nalis Regio propter bellicas clades
lis aucta, in qualibet inſula Tribu-
annuales conſtituit, qui incolis ju-
am exhiberent, facta vero Communi
entia, ab omnibus comprovinci ali-
congregatis determinari conſuetum
. Comitiis verò ſolemnibus qui-
præſiderent, & quinam jus habe-
cogendi concilii, an magiſter mi-
m, quem pariter legimus ante Du-
creatum, an unus, an plures Tri-
i, an per cives, an ſimul, incom-
um eſt nobis, temporum injuriâ.
uſtiſſima namque civitatis noſtræ
numenta nihil aliud, quam *Li Tri-*
i rendevano raſon ciaſchedun nella
ſola, nelle coſe del governo dopera-
o il conſegio di tutti: ma ſe la coſa
d'importantia chiamavano l'adu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

nation di tutte le Iſole ; id eſt, *Tribu*
ſinguli in ſuis inſulis jus dicebant , in
quæ ad regimen pertinent , commu
concilio utebantur ; at ſi res eſſet mag
momenti , inſularum concilium conv
cabant. Quod ſi tota vivendi ratio
legibus pendet , quemadmodum
pientiſſimorum virorum judicio co
ſtitutum eſt; cum ex epiſtolâ Caſſ
dori conſtet ad Tribunos maritim
rum communiter ſcriptâ , quicunq
incolebant æſtuaria eo tempore, i
dem prorſus inſtitutis atque legib
uſos , quæ forent pauperibus ac di
tibus juxta communes ex æquo , qu
una, eademque reſpubl. tunc fuer
dubitare non licet , accedente præſ
tim imperii conjunctione, quam Bo
nus ipſe in methodo Hiſtoriarum e
cere probat, ut quamvis plures exiſta
civitates , quod tamen contineant
eodem imperio, propterea non plur
ſed eandem conſtituant republica
Veruntamen ad conflandam remp
blicam minimè requiritur, ut unus
perpetuò præſit ad conventus habe
dos : ſatis eſt enim , ut plures hoc p
vices præſtent. Sed concedamus Bo
no, quod ſicuti nunquam fuit, ita nu
quam probare poterit, ſuum fuiſſe p
prium imperium cujuſque inſulæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

diverſum : certè una ex iis Rivus-
ſufficiet cumulatè ad rempubl.
n ſtatuendam : conceſſerunt enim
ræ paulatim omnes in ejuſdem
procedente tempore ; quo fit , ut
ritò prima origo urbis repetatur
à Grado , Heraclea , Metamauco,
Torcello conditâ; ſed ab ipsâ Rivo-
, quæ ut antiquitate, ſic etiam ma-
te prælata univerſis inſulis , evaſit
micilium maximi & ſupremi im-
i. Vnde Tribuni ductum ſit no-
, nihil ad nos pertinet , quamvis
me lateat , non deeſſe , qui à tri-
o ductum obſtinatè contendant, ut
netorum libertati notam aliquam
rant : quaſi vero nullum fuerit in
manâ republicâ Tribunorum no-
n poſt exactos Reges ; & poſt orien-
atq; occidentis diviſum Imperium,
pluribus , quæ ſuperſunt , monu-
ntis non ſit in comperto, Tribunos
pellatos, quibus aliquod munus ob-
ndum non modò publicum,ſed pri-
tum tributum eſſet : Venetos verò
bunos , & ab Inſulanis ipſis creatos,
que adeo inſtitutos , ut ſingulis in-
lis jus dicerent ; & neminem prorſus
periorem cognoviſſe præter Ducem,
magiſtrum militum,poſtquam crea-
cæpti ſunt , adeò clarum & certum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

eſt, ut à nomine in dubium voc
poſſit. Fuère quidam Veneto nom
cumprimis infeſti, qui leviſſimâ co
jecturâ, immo nullâ ducti, neſcio qu
Magiſtratum commenti ſunt, qui n
mine vel Imperatoris, vel cujuſpia
Regis ſtagnis præſideret. Commen
huic fidem ex eo facere conantur, qu
Tribunis Maritimorum, & non Ve
tiarum epiſtolam quandam ſuam C
ſiodorus ſcripſerit, quæ XXIV. eſt p
ſtremi libri variarum. Sed quis n
videt, & ſi hanc epiſtolam *obiter* p
currat, non advenas, ſed indigen
hos tribunos exiſtere, & æquo ju
viventes cum cæteris incolis? Perm
ta hoc indicant, ſed hæc ipſa ver
præcipuè. *Per hoſpitia quodamm*
diſcurritis, qui per patriam navigat
carinæ veſtræ fluctus aſperos non pav
ſcunt. Iuvat referre, quemadmodu
habitationes veſtras ſitas eſſe perſpex
mus. Arti veſtræ omnis fluctus addict
eſt. Cur autem ſcripta fuerit hæc ep
ſtola Tribunis Maritimorum & n
Venetorum, illud in causâ fuit, qu
alibi monuimus, hoc Venetiarum n
men non tantum Caſſiodori ætate, ſ
multis etiam pòſt ſeculis toti Vene
regioni, non autem his æſtuariis pr
prium extitiſſe. Fruſtra ſe torque

pl

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

...imi in his Caſſiodori verbis, *Ve-*
...iæ prædicabiles quondam plenè no-
...bus. Nam quidam exemerunt vo-
...illam *quondam:* alii vero fatentur
...enuè, ſe non ſatis aſſequi, quid ſibi
...it ejuſmodi Caſſiodori verbum, aut
...biles tunc omnes, derelictis inſulis,
... ſedes quemque ſuas reverſos fuiſſe
...picantur; quod tamen alienum eſt
...eritate, propterea quod ex hac ipsâ
...ſtolâ Caſſiodori patet, divites æ-
...e, ac pauperes ſtagna tunc incoluiſ-
... De Venetæ igitur regionis conti-
...nte accipienda ſunt verba illa Caſ-
...odori, quæ diximus, cujus duos mo-
... fines, ad Ortum atque Auſtrum,
...iis duobus omiſſis, propterea com-
...emorat, quod occuparent illos, qui
...d mare confugerant, maritimorum
...omine ab ipſo nuncupati. Exhauſe-
...ant autem Barbarorum rapinæ & in-
...endia provinciæ Venetæ ferè totam
...obilitatem, quæ plura detrimenta
...ubiit atque mala, quò promptius ob-
...ulit ſe diſcrimini, atque dimicationi:
...uapropter tot paſſim ſtragibus po-
...pulorum editis, maximiſque urbibus
...vel ſolo æquatis, vel direptis hujus pro-
...vinciæ, quæ prima occurrit Italiæ in-
...vadenti Italiam nobilitas, redacta fue-
...runt ad internecionem, quæ cauſa
 ſcri-
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſcribendi Caſſiodoro fuit, Veneti
quondam nobilibus plenas extitiſſ
hoc eſt, Venetam Provinciam ſtagn
adjacentem. Nam ſtagna tunc Ven
tiarum nomine inſignita non eran
ex quibus vel inſcitia, vel malitia ill
rum arguitur, qui ad inſulas,& ſtagn
pravè ac perperam trahunt, quæcu
que de Venetiis, aut Venetis Caſſi
dorus, & alii memorant. Canonic
rius Venetiarum, ad quem ille ſcribi
videtur Magiſtratus aliquis fuiſſe, q
canonem exigeret, hoc eſt, vectigal a
tributum. Vox enim Græca, ut reg
lam ſive normam notat, ita etiam p
ſtremis imperii temporibus uſurpa
cœpit pro certo ac determinato g
nere tributi, quod à ſingulis, vel pro
vinciis, vel gentibus perſolvendum
eſſet. Sed fugit improbos homine
ratio, qui mentiti ſunt, in æſtuari
Canonicarium ejuſmodi commora
ſolitum. Nam præterquam quod Ca
ſiodori ætati imperitè adſcribũt, quo
multorum ſeculorum poſtea intervall
contigit, homines acutiſſimi minim
videntur perficiendis mandatis Regis
aut Præfecti Prætorio, paludes has op
portunam ſedem minime fuiſſe: nil
fortè Veronenſis vini copiam compa
rare, & provinciæ agros à Barbari
vaſta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

tos inſpicere, ne pro iis vectigal
n exigeretur ab incolis, aliaque
modi Canonicario Venetiarum
epiſtola 4, & 7. lib. 12. Variarum,
at melius, ac facilius exequi in pa-
bus, & ſtagnis agenti, quàm in
inente. Sicuti etiam ineptiſſimè,
potius, ut fucum faciant, malignè
nſulas detorquent, quæ Venetiæ
maritima, & de iis qui maritimam
n incolerent, ſcripſerunt Hiſtorici.
od autem epiſtola XVI. Caſſiodo-
admonet de tributario aſſe prom-
per ſolvendo, primò quidem ſcripta
epiſtola illa tantùm Canonicario,
autem Canonicario Venetiarum,
liæ: atque ita cujuſnam ſit ille,
ſatis liquet: deinde in æſtuario-
incolas nequaquam transferri po-
: ſiquidem juriſconſulti omnes
lum propè agnoſcunt, quod ma-
atis tam proprium ſit, quàm vecti-
ſalis, nullum etiam, quod magis
minuat jura privatorum: quapro-
r impoſitorum vectigalium à regi-
; licet immunitas Romano populo
a eſſet per legem latam à tribuno
bis, Livius tamen cenſor obtinuit
n invito populo, ut ſalinarium ve-
gal unum exciperetur, quod Bodi-
s etiam commendavit memoriæ.

Si cui tributo igitur Inſulani eo te
pore, huic ſalinario certe obnoxii m
ximè fuiſſent, cum præſertim fortu
tunc eorum cunctæ in ſalinis conſiſ
rent, Caſſiodoro teſte. Atqui ex
dem Auctore manifeſtò conſtat, ve
gal tam opportunum, tamque juſtu
ab Inſulanis nullum perſolutum fui
quî fieri ergo potuit, ut alia perſolu
fuerint, quæ perſolvere neque co
modum, neque integrum erat? Siq
tamẽ urgeat, pro fundis in continen
poſſeſſis eorum dominos, quamvis
ſtagna demigraſſent, conſueviſſe t
buti nomine aliquid exſolvere; hoc
inficias temerè non iverim, ita prorſ
autumo nihil officere libertati potuiſ
quæ in æſtuariis paulatim tunc ado
ſcebant. At enim tribunis mandat Pr
fectus Prætorio, ut triticũ, vinũ, oleu
atque id genus alia, quæ Hiſtriæ pop
lis ab eodem imperata fuerunt, ex
regione Ravennam ſuis navigiis co
vehant. Sed qui rerum humanaru
notitia & peritia valet, magnorum
Principum cognoſcit eum morem eſ
ut minoribus imperent, quaſi pro ſu
poteſtate, tametſi neque ipſorum, n
que ullius imperio ſubjectis. Plenæ ſu
univerſæ hiſtoriæ ejuſmodi exempli
quorum ſimilia ætas habet quoque no
ſtra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Quid igitur novum foret atque
um, ſi regis Gotthorum nomine
fectus Prętorio mandaſſet, aut prę-
ſſet elatius hominibus liberis, ſed
rum opes tenues admodum imbe-
que eſſent? Veruntamen ipſa ver-
quæ Caſſiodorus uſurpat, nihil ela-
ſapiunt, nihil arrogans. Qui verò
erandi verba illa, *Providete, Eſtote,*
cite, trahunt ad Dominatum, vel
eritiam ſuam produnt, quod ne-
nt latinè; vel certè malignitatem,
od rem certam diſſimulent. Quid
m crebrius in omni ſcriptorum ge-
e, quàm jubendi ejuſmodi voces
mulæque incurrunt, minoribus æ-
è ac paribus, majoribuſque uſitatæ,
in ſalute dicenda, vel dum aliud
int? *Vale, Veni, Scribe, Mitte, &c.*
l urgent, Inſulanis Hiſtros exæqua-
, proptereaque ſubjectorum nume-
recenſitos, quod Caſſiodorus initio
iſtolæ ita ſcribat; *Sed vos, qui nu-*
roſa navigia in ejus confinio poſſide-
, pari devotionis gratia providete, ut
od Hiſtria parata eſt tradere, vos ſtu-
atis ſub celeritate portare. Cæterùm
uid ſibi velit nomen devotionis, poſt-
am corrupta eſt integritas latini ſer-
onis, ne bajuli quidem modò igno-
nt, & agaſones; nam *famulos* cujus-
libet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

libet *devotiſſimos* cùm in litteris, t
in ſermone quotidiano omnes pr
tentur, ut in noſtrâ Italicâ linguà, q
latina eſt corrupta, nihil aliud ſign
cet nomen devotionis, quàm ſtudi
illud vehemens in aliquem homin
cujuscunque ille ſit generis, aut grad
quo ſi res ita ferat, caput devovere
ſalute, vel honore ipſius parati ſum
Non igitur ſervitutis, vel obſequii
officii poteſt eſſe index vox devotio
nõ modò his noſtris temporibus, qu
eſt exploratum, ſed etiam Caſſiodo
qui eâ ſcripſit ætate. Nam quo an
Eutharicus Regis Theodorici gener
autem fuit à Chriſto nato D XIV, co
ſulatum inivit, atque inter alia mu
ra amphitheatralia, venationes eti
diverſi generis ferarum in circo edid
his de rebus ita ille ſcripſit in ſuo Chr
nico; *Cujus ſpectaculi voluptates eti*
exquiſitas Aphrica ſub devotione tra
miſit. Quis autem affirmare auſit,
temporibus Aphricam Regis Goth
rum imperio paruiſſe? Sed inclinan
Romano Imperio in Occidente n
tantum in formâ publicæ adminiſtr
tionis, ſed etiam in tota ratione, tu
victûs, tum cultûs, quam forma qu
que ſermonis diverſa conſecuta eſt, a
paret, inſignem admodum mutati
ne

n factam, ut domini, ac famuli vo-
ula, atque alia ſimilia, Romanis au-
us quondam ingrata, immò intole-
da, tunc immutata coditione tem-
um paſſim audirentur, ut verſaren-
in ore cunctorum frequenter, ad
dium propenſamque voluntatem
andam erga aliquem, quamvis æ-
alem, aut etiam inferiorem dignita-
Quapropter ex ejuſmodi formulis
quendi, quibus etiam hæc noſtra æ-
in præſentia utitur, per Barbaro-
m convictum in uſum inductis, nul-
m, vel leve argumentum deſumi po-
ſt ad libertatem eorum convellen-
m, quos nullius Principis juſſis un-
uam obtemperaſſe, ex antiquitatis
onumentis compertum habemus.
othorum totam gentem rectæ fidei
nfenſam, præcipuæque Theodoricum
egem accepimus fuiſſe, qui cum in-
ctus eſſet Ariana labe, Catholicos E-
iſcopos inſequi ac divexare nunquam
eſtitit. Odoacer autem Rex Herulo-
um, qui eundem præceſſit, à religione
Chriſtiana fuit omninò alienus, qui
poſtquam Romani imperii nomine in
talia deleto, Regnum in eâ forma be-
nè ſatiſque confirmaſſe ſibi viſus eſt,
tunc exercere tyrannidem apertam
aggreſſus in Chriſtianos, præcipuèque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

in Epiſcopos graſſari cæpit. Marcel-
nus Aquileiæ Antiſtes, ut ejus Re
impetum declinaret, primus omniu
qui memorãtur, in Gradum ſe recep
anno Chriſti C D LXXXV, *ubi* (refe
juvat ipſa verba Annalium) *illæſam*
dem & puram cum ſuis tenuit, pop
eum tutante. Idem feciſſe tradunt pe
culi evitandi cauſa, ſi quod à Goth
aut etiam à Græcis immineret, qui pr
ximi ſucceſſerunt Marcelliano Epiſc
po, ut Gradum ſemper ſe conferre
Aquileiâ relictâ, quoad Albuino an
D L XIIX irrumpente in Italiam, Ven
tiamque regionem primam omniu
petente, Paulinus & Clerici pleriq
omnes Aquileiæ pretioſam ſupellec
lem omnem, & ſanctorum reliquia
fugientes in Gradum inſulam ſecu
aſportarunt, quorum exempla ſecu
proceres, atque cives permulti Albu
no advẽtanti cum maximis copiis fer
vacuam incolis reliquerunt urbem, &
pagos circumjectos. Primus igitur o
mnium Paulinus in Grado ſedem A
quileienſem certam fixit & locavit
quâ deinde duodecimo pòſt anno Pe
lagius ſecundus auctoritate decreto-
que ſuo firmavit, ac ſanxit, ut metro-
polis eſſet Venetiæ atque Hiſtriæ Gra-
denſis Eccleſia: quamobrem qui tunc
erat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Aquileienſis Antiſtes Helias, dein-
appellatus eſt Patriarcha Graden-
Veruntamen ad palàm luce cla-
comprobandũ, Venetos qui inha-
rent inſulas in æſtuario ſitas, nul-
imperio obnoxios fuiſſe, præter
dicta, evidentiſſimum ac firmiſſi-
m occurrit hoc argumentum.
madmodum prius obſtiterant fu-
tibus Gothis, ne Catholicos Epi-
os, quos inſectabantur, interne-
ni traderent, ac de medio tollerent:
etiam Iuſtiniani edicto minimè pa-
ſſe, Imperatoris maximi atque po-
tiſſimi, cum tamen ille mulctaret
lio & pœnis graviſſimis, qui cum eo
n ſentirent, Antiſtites quoslibet, &
Vigilio quidem ipſi parceret, Roma-
Pontifici, quem ut captivum diu
nſtantinopoli tenuit. Immunes, in-
it Baronius, anno D L III à perſecu-
ne illi tantum fuerunt, qui non ſub
us Iuſtiniani degebant Imperio; hinc-
e accidit, ut Venetiæ, & ei adjacen-
um regionum Epiſcopi, cum eſſent
Francorum dominio, contra quin-
m Synodum cogerent concilium
quileiæ, cujus meminit Beda. Atqui
llum contra Francos à Narſete ſu-
eptum, poſtquam Gothorum vires
nitus accendit, initium habuit anno

D L III,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

D L III, quo ipſo anno Vigilius Po
fex convocato concilio de tribus c
tibus concilii Calcedonenſis Iuſtini
tandem aſſenſus eſt: confectum v
& feliciter profligatum bellum id
fuit, à poſſeſſione Italiæ penitus Fra
deturbatis anno inſequente D LIV,
etiam celebratum fuit Aquileiæ c
cilium, quod quidem apertè non
lùm Imperatoris edicto, ſed etiam c
cilio Conſtantinopoli habito adve
batur: negat tamen Baronius & c
dem meritò negat, initio anni D L
ubi de hac re agit, à communione
tholicâ Epiſcopos illos receſſiſſe, p
pter quod tuebantur ſe Vigilii con
tuto ſeu decreto, & præterea vereb
tur, nequid autoritati Chalcedone
œcumenicæ Synodi detraheretur:
tria capita ex illâ condemnarent
Enimvero ſi diſſidium hoc eccleſia
cum centum ferè annos duravit,
idem notavit, quî poterat Grader
Antiſtes, princeps earum partium,
verſus Iuſtiniani vim Francorum c
defendi, qui nihil amplius in Italiâ i
perii habuerunt, poſtquam à Narſ
expulſi ſunt, & quidem eodem ann
Tametſi verò Franci perpaucos ann
Venetæ Provinciæ quædam oppida
nuerunt, nunquam tamen penetrav
ru

nt in ipſa æſtuaria, propterea quod
vigiorum copiam non habebant,
que rei maritimæ ullam operam
bant. Expulſis verò Francis Nar-
quidem poterat, nihil tamen ag-
ſſus unquam conſtat, licet Iuſtiniani
ctum atque imperium urgeret, Pe-
ius verò Pontifex non ceſſaret ad-
ſus Paulinum Epiſcopum illum in-
re, quemadmodum apparet ex iis
teris, quas Sigonius recitat. Quæ
ſa Narſeti fuerit hujus ceſſationis,
religio aliqua, quâ fuerit deterritus,
nonnulli volunt, an voluntas pro-
ſa in ſtagnorum incolas, à quibus
niter exceptus, adiutuſque fuerat,
ndo bellum Gotthis facturus in
iam venerat, cum neutrum certò
rmare poſſim, in medio relinquo.
c ſanè apparet certum atque perſpi-
um, ſi tunc fuiſſent in Iuſtiniani im-
io ac ditione, quæ ſtagnis contine-
ntur: oppida vel inſulæ, aut nõ auſu-
refragari ipſius autoritati; aut fa-
incolas ad parendum potuiſſe re-
i per eos, qui nomine Imperatoris
gubernacula ſederent. Sed liberi
nt, qui tunc incolebant inſulas, qua-
nunquam non fuerunt, & licet Im-
atorum ac regum qui ſucceſſerunt,
amicitiam, vel etiam fidem per-

ſanctè colerent, non tamen Imperiu
ac Dominationem patiebantur, ſubj
ctorum more. Aliud porrò eſt amic
tia, ſocietate, ac fœdere conjungi; aliu
Imperio contineri. Hi enim ſubject
rum numero cenſentur, & re ve
ſunt: illi verò ſunt liberi, ſuique juri
quamvis in amicitiâ, & fœdere nc
raro contingat, ut qui eſt inferior,
eo ſuam fidem obſtringat, ut ſuperi
ris majeſtatem comiter cõſervet, qu
ex Modeſtino & Cicerone notavit B
dinus ipſe cap. 6. ſuæ methodi Hiſt
riarum. Fieri quoq; ſolet, ut qui vi
bus multùm ſupereminet, dominati
nem ſibi arroget in ſocium, aut vi
nos, & finitimos, cujus admodum i
becilles atque exiguæ ſunt opes: ſ
utrum verbo ſeu titulo tantum, an
ipsâ id efficiat, hoc permultum refe
re, quis non intelligit? Non enim fa
oſtentatione imperii, atque inani tit
lo, ſed vi dominationis oppreſſa dep
rit libertas. Eſto igitur (quod nequ
quá probare nonnulli ſtudent) ut Im
peratorum & Regum aliquis, qui ſu
rerum in Italia potiti, ejus univer
dominationem nomine ſibi vẽdicar
ſicut etiam nonnulli totius Italiæ R
ges à ſcutoribus vocati ſunt, propter
quod tantilla pars tantummodo pr
pr

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

…s legibus viveret, nunquam tamen
… res apparere potuit. Nam ſingu-
…s Dei benignitas effecit, ut Inſula-
…, & loci naturâ tutos, & dum ſua
…nuerunt, à vi prorſus abſtinentes,
…nimmò officiis & obſequio princi-
… maximos proſequentes, domina-
…ne atque imperio premere princeps
…lus cogitaret, cum operæ pretium
… ſe facturum videret, immò verò
…iſſurum, ſi vim intentaret, quic-
…d acciperet à volentibus obſequii
…officii. Ita Gotthorum temporibus
…ſſiodoro petenti, ut ad oleum ac
…icum, ex Hiſtriâ Ravennam con-
…endum, mitterent navigia, nihil ſe
…ficiles prębuerunt. Belliſarium verò,
…Narſetem Iuſtiniani Duces non ſo-
…n eximiè coluerunt, ſed etiam juve-
…nt, propter amicitiam vetuſtam, &
…dus, quod illis cum Imperatoribus
…nper interceſſit. Ex his igitur omni-
…s manifeſtè apparet, Inſulanos his
…imis annis ſub nullius Imperium ac
…minationem ſubjectos, non plures
…idem reſpublicas particulares, ſed
…ius tantum habuiſſe reipublicæ for-
…am, eamque adeo miſtam, ut in mi-
…um magiſtro, ac in tribunis ſingulis,
… eorum conſilio, ac denique in o-
…nium ſingulorum congregatione

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſpeciem quodammodo, at imagine
præ ſe ferret ſimplicium formarum,
quibus coaleſceret, & unius, & pauc
rum, & multorum. Reliquum mo
eſt, ut de pueritiâ quoque nonnulla
camus. A creatione primi in Herac
Ducis, uſque ad reipublicæ ſedem
Rivoalto firmatam, circiter centum
decem anni effluxerunt: hoc verò te
pus pueritiam mihi reipublicæ repr
ſentare quodammodo videtur, cu
quaſi vacillanti greſſu, & nutanti p
de, modò Ducibus, modò Equitum
magiſtris clavum tenentibus, ſenſi
pedetentimque progrederetur, ut
eam tandem, quam videmus, amp
tudinem & majeſtatem perveniret
Primus itaque Dux creatus non alien
quidem beneficio, & conceſſu, ut no
nulli perversè ſcribunt, ſed eadem r
tione & auctoritate, cunctis gentib
communi, quâ omnes propè reſpub
cæ conſtitutæ ſunt, quâque multis an
annis liberi homines, ut Barbaroru
injurias effugerent, in æſtuaria hæc a
ſpicato congregati, tribunos & mil
tum magiſtros ad benè ſecurèque v
vendum ſibi præfecerunt. Sicuti ve
afferunt priſci annales, quâ de cau
Dux ipſe creatus; ita quænam ei fuer
tributa facultas, haud obſcurè teſta
tu

r. Etenim poſt ea verba; *Dum apud nc inſularem Venetiam gentium multudo copioſa in vico quolibet habitat, Tribuni, & omnes Proceres, & plei cum Patriarcha, & Epiſcopis, & nčto clero in Heracleâ his diebus parir convenerunt, ut imminentibus danis & periculis obviarent, & ſuæ proinciæ decus, & ſtatum proſperum in elius augerent, cum itaque Tribuni ajores inſularum de prioritate diſcetantes ſibi ad invicem deferre vellent, ongobardi abſque reſiſtentia eorum fies pluries invaſerunt. Quâ de re unaimiter decreverunt Ducem ſibi præſe.* Statim Ducis auctoritas ſequitur x Ducario jure, & lege, quam in nota v ſuperius attuli, totidem formæ erbis expreſſa; *Qui* ſcilicet, *æquo moeramine populum ſibi ſubjectum guberaret, jus & poteſtatem haberet in pulicis cauſis, concionem advocandi, tribunos etiam & judices conſtituendi, qui n privatis cauſis jura tribuerent, &c.* Quo fit, ut Duce non precario, ſed propria vi, atque auctoritate creato, nihil omnino fuerit de priſtina libertate imminutum; Ducis verò facultate legibus circumſcriptâ, eadem fermè permanſerit miſta reipublicæ forma, quæ ab ipſis incunabulis fuit conſti-

ſuta. Illud tantum immutatum, qu
Dux cùm habitu & inceſſu majeſt
tem quandam regiam præ ſe ferr
unuſq; eſſet, ad quem provocatio co
cederetur, propius aliquantò, quà
olim tribuni, ad regale faſtigium acc
dere videretur. At cũ in publicis reb
nihil eidem ultra tributũ fuerit, quà
concionem advocare, non eſt, cur no
nulli ex hoc regium ſtatum inductu
reique publicæ formam ab omnib
ad unum converſam judicent, quod
perius etiam in eadem nota XV ſa
ſuperque à nobis oſtenſum eſt; ſed d
præcipuè, quæ iis temporibus accid
runt, clarius demonſtrant, quàm ſo
radii, cum ſudum eſt, eſſe ſolean
Alterum evenit anno à Chriſto na
DCCXXV Vrſo III Duce: cum eni
Paulus Italiæ exarchus Heracliam co
fugiens, Vrſi Ducis opem adverſus Lo
gobardos flagitaret, velletque Dux i
genio ferox, bellique artibus inſtruct
illico auxilium ferre, noluit tamen V
neta concio id ſtatuere, quod pau
poſt, Gregorio Pontifice maximo a
hortante, frequentiſſimi concilii ſu
fragiis decretum eſt. Hoc ſicuti ex a
nalibus noſtris cuicumq; eſt in pron
ptu: ita Sigonius *de Regno Italiæ lib,*
anno 726, etiam memoriæ comme
dav

vit his verbis, quæ non pigebit re-
re. *Paulus Ravenna pulſus, ſe ad Ve-
tos Heracliam contulit, atque Vrſi
ucis auxilium imploravit. Hoc ubi
regorius ſenſit, privatas injurias publi-
cauſæ poſthabendas ratus, ſtatim
teras ad Vrſum eundem miſit, atque
m, ut Paulum omni ope juvaret, hor-
tus eſt.* Litteræ adhuc exſtant in hæc
erba conſcriptæ. *Gregorius Epiſco-
us ſervus ſervorum Dei, dilecto
lio Vrſo Duci Venetorum. Quia
eccato favente Ravennatium ci-
vitas, quæ multarum caput ec-
leſiarum eſt, à nefanda gente
Longobardorum capta eſt, & fi-
ius noſter eximius Dominus Ex-
rchus, apud Venetias, ut cogno-
vimus, moratur, debeat nobilitas
tua ei adhærere, & cum eo noſtra
vice pariter decertare, ut ad pri-
ſtinum ſtatum ſanctæ reipublicæ,
imperiali ſervitio Dominorum fi-
liorumque noſtrorum, Leonis &
Conſtantini magnorum Imperato-
rũ ipſa revocetur Ravennatium
civitas, amore ſanctæ fidei noſtræ.*

Lectis litteris Veneti Pontificis auctoritatem ſecuti, Paulum ſumma ope juvandum decreverunt, ac ratione rei gerendæ cum eo compoſita claſſem ornarunt ſermone diſsipato, ſe adverſus Saracenos rogatu Imperatoris contendere ſtatuiſſe. His ita conſtitutis Paulus quaſi à Venetis repulſus, aliquot contractis copiis Imolam acceſsit, & quaſi eam urbem premere oppugnatione vellet, ibi exercitum quam maximum potuit, comparavit, ac die cum Venetis compoſita, caſtris inde Ravennam verſus motis, urbem à terra repentè invaſit. Pridie vero Veneti, cum ſimulatâ in Orientem navigatione evecti è portu eſſent, nondum orto ſole in ancoris ſteterunt, atque eadem prope, qua Paulus, hora, claſſe ad littus appulſa, navales urbi milites admoverunt. Ad tantum tumultum exciti Hildebrandus & Peredeus, omnes qui ferre arma poſſent, ad mœnia properare, eaque præſentibus animis corporibusq; tutari juſſerunt. Cum omnes haud aliter, ac juſsi erant, impigrè fortiterque feciſſent, haud ægrè hoſtes clara in luce ſcalis appoſitis mœnia ſcandere contendentes ſuſtinuerunt. Dum ad muros pugnatur, Veneti porta, quæ ad mare vergebat, effracta urbem intrarunt. Qua re animadverſa Duces cum valido arma-

torum

in globo ſe objecerunt, ac prœlium iſſimum commiſerunt: quod cum aliquod horarum ſpatium fortiter uiſſent, tandem ſuperveniente terreſtribus copiis Paulo circum- i acie exceſſerunt. Peredeus fugiens neto occiſus; Hildebrandus vivus anus Venetorum pervenit. Recepta Paulus ſedem & præfecturam ſuam t. Veneti opera egregie navata do- redierunt. Ex his præter Vene- m vires atque virtutem, apertum anifeſtum eſt non modò, quod mus, *Venetos ipſos*, non Vrſum em de Paulo ſummâ ope juvando etum feciſſe: verumetiam id, non mperatori ſubjectos, quod perverſi alevoli homines pugnare audent, chi juſſu; ſed uti liberos ſuique ju- Chriſti fidelis, Pontificis maximi , *& amore ſanctæ fidei noſtræ*: im- cum voces in vulgus ſpargerent, ntra Saracenos navigationem di- re, id non juſſu, *ſed rogatu Impera-* dixiſſe. Quam modò vellem præ- tam frontẽ, & os impudentiſſimũ m inſpicere, qui Venetam rempub. emporis ſubjectam prædicare auſi . Alterum verò, quod eveniſſe ſu- us diximus; paucis poſt annis con- : cũ ſcilicet Vrſus, ipſe Dux, ingenti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

virtute, juſtâque gloriâ plenus, at
elatiori animo, quàm moderato
publicæ Duci conveniret, Heracleæ
patriæ plus æquo addictus, inconſul
immò invito populo bellum adver
Equilianos produceret, & militum
delectum haberet. Id enim cum le
bus adverſari, plurimùmque liber
officere, aut injuria viſum eſſet, à
renti populo interemptus eſt, quod
annalibus memoriæ proditum his ve
bis: *Ma volendo il Doſe col ſuo Co*
glio perſeverare nella detta guerra c
tra la volonta del Popolo eſſendo
piazza à ſoldar gente, il popolo ſi m
con furia, è l'amazzò: onde li trib
per fuggire tal furia andorno à Ma
mocco; id eſt, *Cum Dux cum ſuo co*
cilio bellum invito populo producere v
let, eſſetque in platea milites conſc
pturus, populus impetu facto in eum
ruit, atque interfecit; quo factum e
ut Tribuni ad impetum fugiendum M
tamaucum ſe reciperent. Hinc præ
libertatis ſtudium Venetorum anim
innatum, cujus causâ fortiſſimum D
cem, & rebus geſtis clariſſimum o
ſione occiderunt, illud etiam anim
verſione dignum, Tribunos à pri
Ducibus in concilium adhiberi ſoli
Duciſque concilium appellari; null

tam

nen iis tributam facultatem belli in-
endi, aut faciendi fœderis aut pacis
nſtituendæ, ſed concioni reſerva-
n. Ducis vero patratâ cæde, cum
rpetuus reipublicæ præſes majores
i ſpiritus ſumere videretur, quàm
r eſſet, reique publicæ conduceret,
nuum Magiſtratum creare libuit,
i præſideret, magiſtrumque mili-
m appellari: quod ſicuti Inſulano-
m auctoritatem oſtendit, præficien-
ſibi pro arbitrio, quemcunque Ma-
ſtratum vellent; ita reipublicæ for-
am ex tribus illi ſimplicibus tempe-
itam nihil immutavit. Id enim ma-
iſtro militum permiſſum, quod
uci conceſſum fuerat. Nec tamen
iu annua poteſtas præfuit, quatuor
oſt annis ad Ducem iterum crean-
um ventum eſt, cumque Duces ite-
um nimium ſibi arrogarent, dimi-
uta eorum facultas à concione, duo-
que Tribuni ad cauſas adminiſtrandas
djuncti: nonnulliſque Ducibus con-
eſſum à populo, ut filios aut fratres
ibi ſocios atque collegas adjungerent.
Nihil tamen magni ponderis atque
momenti ſine concionis decreto à Du-
cibus atque à tribunis ſtatutum eſt:
immò verò cùm Carolo Magno, ad-
verſus Deſiderium Longobardorum
Regem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Regem pro Romana Eccleſia bell
gerenti, auxilium ferre vellent, rem
Tribunorum concilio diu multumq
agitatam, ad populi concionem de
que relatam, & conſtitutam fuiſſe, A
nales teſtantur : cumque Olivolen
Epiſcopi creandi jus, pro rebus pr
clarè geſtis, à Romano Pontifice pa
poſt impetraſſent, *Veneti, Clero ac P*
pulo ad concilium convocato, Obeleri
crearunt, qui à Duce, pro ſuo Duc
jure, *inveſtitus, à Patriarcha conſecr*
tionem accepit. Cârolus verò cum N
cephoro Orientali Imperatore fæd
percutiens, Venetorum libertatem
nullâ ex parte imminutã voluit, qu
Sigonius ipſe teſtatum reliquit *de R*
gno Italiæ lib. IV. anno 402. quem
id ſæpius auctorem laudo, quod ab
etiam, qui ſunt Veneto nomini plu
mum infenſi, plurimum ei tribui, n
immeritò animadverti. *Nicephoru*
inquit, *Imperio inito, rebus pariter co*
ducere ſuis arbitratus, pacem cum C
rolo habere, legatos ad Carolum, ad S
lam amnem caſtra habentem, de f
riendo fædere miſit. Eos Carolus n
benignè ſolum excepit, ſed etiam fæde
icto cum litteris domum remiſit : in
fædere illud nominatim expreſſum,
Veneti inter utrumq; imperium poſi

lib

*eri atque immunes , & ab utroque
ri viverent, & ſine moleſtia res ſuas
regno Italico poßiderent.* Quod
tè deberet malignis ac improbis
purum & ferreum os penitus ob-
ere, dum Imperatoribus hiſce ſub-
am Venetam rempublicam fuiſſe
ntendunt. At Veneti poſt bellum
llicum, de quo in nota XII ſatis di-
m eſt, Imperii ſedem Rivum-altum
nſtulerunt, Angelo Patriciaco Du-
; hujus donationem Ioanni cuidam
bati ſancti ſervuli factam vidimus,
quâ Venetorum procerum, & po-
li nomen, præter Ducem, & filium
llegam diſertè leguntur; nihil enim
agni momenti ſine populi, ſeu con-
nis aſſenſu fieri, notiſſimum eſt lip-
, ut ajunt, atque tonſoribus. Quod
ut Bodinus ipſe lib. 1. cap. 8. docet,
*eo Principis majeſtas elucet, cum po-
li tribus & ordines humili habitu ad
rincipem rogationes ferunt, nec ullam
perandi, prohibendive, nec ſuffragio-
m poteſtatem habent; ſed Princeps
bitrio ſuo, ac voluntate omnia mode-
tur, & quæcunque decrevit, & jußit,
legum vim habent*; non video, cur
ſe lib. 6. cap. 4. *Venetorum Ducis
rincipatum ante Sebaſtianum Zia-
um puram monarchiam* vocaverit;
cum

cum Venetus populus ſuffragior
poteſtatem ſemper habuerit, atqu
imperandi, & prohibendi facultate
Duceſq; concionem convocare, &
eam referre deberent; tantumque
fuit, ut omnia ſuo arbitrio & vol
tate moderarentur, ut nihil ferè
ſuo concilio, nihil magni ponderis
concione ſtatuerint: leges vero n
quam niſi à concione ſancitæ fueri
quod ſicuti hujus in reipub. pueri
ſic deinceps in adoleſcentia obtig
demonſtrandum eſt. Adoleſcenti
verò appellamus intervallum il
CCCLIII annorum, quod inter An
lum Particiacum Ducem, & Sebaſt
num Zianum interjectum eſt; q
tempore aliquantò major auctori
Ducibus tributa, nunquam tam
ejuſmodi, ut regiam planè poteſtat
ſibi arrogarent: immò verò ſi aliqu
do quicquam ſibi aſſumerent, qu
publicæ libertati obeſſe videretur, &
ſuſpicionem inciderent appetendi
gni, aut oculis capti, aut in ſacra cæn
bia detruſi, aut vitâ privatâ affecta
tyrannidis pœnas luere cogebant
Equidē ſatis mirari non poſſum qu
iis in mentem venerit, qui ſcripſeru
Duces Venetos ante Sebaſtianum Z
num regalem auctoritatem habuiſ
Leg

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

[..]ces enim his temporibus non à Du[..]antum, ſed à proceribus atque po[..]o conſtituebantur, quarum unam [..] alteram exempli cauſa referre non [..]ebit, in quibus etiam priſca Vene[..]um pietas eluceat. Anno à Chriſto [..]O DCCCLXIV. *cum mercatores Ve[..]i*, ut verbis utar annalium, *lucri [..]idi à piratis mancipia compararent, transfretantes de eis commercium [..]erent, huic manifeſto facinori Duces [..]iam euntes, unà cum Clero & po[..]lo Venetiarum piè decreverunt, ne [..]is de mancipiis commercium faciat, [..]ponentes graves pœnas.* Anno vero [..]II Petri Candiani Ducis, qui CMLIX [..]eatus eſt, *Dux ipſe cum Vitale Pa[..]iarcha filio ſuo Marino Epiſcopo Oli[..]enſi, & cæteris Epiſcopis, Clero, & [..]pulo Venetiæ, zelo fidei Catholicæ, [..]pientes etiam Imperatoribus Con[..]antinopolitanis gratum facere, qui ad [..]cuperandam terram ſanctam operam [..]re propoſuerant, piè ſtatuerunt, ne [..]nis ſubditus, vel fidelis Venetiæ audeat, [..]el præſumat mittere, vel differre ad [..]rras ſeu loca Saracenorum arma, [..]rrum, lignamina, vel alia, cum quibus [..]oßint impugnare Chriſtianos, vel ab [..]is ſe defendere, ſub pœna centum libra[..]um auri, Duci vel ſucceſſoribus appli-*

canda;

canda; & ſi contra facientes non
berent, unde ſolverent, capitalem ſu
debeant ſententiam. Quæ verò ad
lum ſpectabant, ſi celeritate opus e
& res dilatæ perniciem afferre vid
tur, à Duce tantùm atque Tribu
quos Ducis concilium appellant, c
ſtituebantur: ſi de bello inferendo,
pace conficiendâ, aut de feriendo
dere decernendum eſſet, Dux re c
Tribunis diligenter excuſsâ, ad c
cionem referebat, quæ pro animi
bitrio ſuffragia ferebat, & quæcun
vellet, ſtatuebat. Quo factum eſt,
cum Narentari, Petro Tradonico D
ce, Venetorum finibus ignem &
populationem inferrent, *Dux*, ut
ferunt Annales, *cum ſuo concilio mul*
naves inſtruere & armare decrev
quibus Ioannes filius præfectus fuit,
victoriam habuit: cum vero Com
clenſes à Venetis defeciſſent, anno
Chriſto nato CMXXXIII. *Dux cum*
concilio magnam cymbarum claſſem a
mavit, Comaclum citò recepit, ibiq
arcem ædificandam curavit. At Oth
ne Vrſeolo Principe, cum Veneti Po
poni Patriarchæ Aquileienſi, ob c
dem contra fidem Grado illatam, v
hementer infenſi, urbem eandem r
petere decreviſſent, *Dux, & Patriarc*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

cum exercitu, ut tradit Sig. lib. 8. de gno Italiæ, *non ſuopte concilio, ſed pulo ipſo jubente profecti urbem inva- runt, eamque primo adventu, deden- bus cuſtodibus, receperunt.* Vitali verò ichaële Duce cum claſſis maxima dornanda, eique Imperator præfi- endus eſſet, *congregata concione*, ut riptum eſt in Annalibus, *in capella ncti Marci Henricum Contarenum piſcopum, & Ioannem Michaëlem Du- s genitum, in duces exercitus elegerunt,* cc *ferè navigiorum parato ſolo, à rtu ſecedentes in Dalmatiæ fines pro- cti ſunt.* Eadem ratione cùm Do- inicus Michaël reipubl. clavum te- eret, *ad papam Calixtum, & Ducem enetiæ Antiochenus, & Hieroſolymi- nus Patriarchæ, & Balduinus* II. *Rex ieruſalem legatos miſerunt petentes, t ſicut neceſſitas exigebat, eis provide- ent, & auxilia neceſſaria ferrent: Ca- ixtus etiam per ſuos nuntios Ducem ad oc inducit, fideique vexillum illi tra- idit. Dux igitur Chriſtianis compa- iens, concione collecta in capella beati Marci de ſubſidio exhibendo Venetos ex- ortatus eſt, populi ergo collaudatione rucem aſſumunt, &* ccc *circiter ga- eas, & naves bellicas, & onerarias arare decernit*; tantum verò aberant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Duces à Monarchia, quam Bodinu
& alii nonnulli obiiciunt, ut non ſo
lum in condendis legibus, paceque, &
bello ſtatuendo: ſed in iis etiam, qu
ad agros publicos, vectigalia & æra
rium pertinerent, cuncta ad concion
arbitrium agerentur. Etenim cùm
Petro Tribuno Duce, Clodiæ civita
onera imponerentur, ea ſanè non Du
unus pro jure ſuo, *ſed ipſe cum ſuo con*
cilio, & omnes totius Venetiæ majore
& minores conſtituerunt, qui præte
Ducem, & Iudices L tabulis pu
blicis ſubſcripſerunt. Otho vero Or
ſeolus Dux anno à Chriſto nato MI
cum novæ Civitati ex pacto & con
vento, eadem ferè onera ſubeunda de
cernerentur, non ipſe imponere auſu
fuit, ſed *unà cum ſuis judicibus concilio*
& populo Venetiæ; tabulis vero a
L ſubſcripti ſunt. At cum Ioan
nes Maurocenus Monachus inſulâ
quæ D. Georgii appellatur, donatu
fuit, Tribuno Memo Principe, id hi
ipſis verbis litteris conſignatum eſt
In nomine Dei Salvatoris noſtri Ieſu
Chriſti, anno ab incarnatione ejuſdem
Redemptoris 982. menſis Decembris vi
geſimo, inductione undecima Rivo-alti
Quia tu Ioannes, Mauroceno Mona
chus, Religioni Chriſti traditus, locum
tib

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

bi aptum, & cæteris ſecutoribus Chri-i, diu conſiderans petiiſti, tibi & po-eris Chriſto ſervituris monachus dari: oc eſt Eccleſiam S. Georgii Martyris uæ ſemper fuit capella Beati Marci, itulus, & jus noſtri Palatii. Ideo nos ribunus, Dei gratia Venetiæ Dux, mo-us tuis precibus, hortantibus & conſen-ientibus nobis D. Vitale egregio Patriar-ha, ſimul cum Epiſcopis noſtris, & cum rimatibus ſeu majoribus, & populo Ve-etiæ, quorum manus optimorum, ob rmitatis indicia, ſubtus adſcriptæ ſunt, ſſenſum petitioni tuæ cum ſucceſſori-us noſtris damus, eandem Eccleſiam erpetualiter fieri Monaſterium, ad lau-dem omnipotentis Dei, & noſtræ Patriæ tuitionem, ita ut tu omnibus diebus vitæ tuæ monaſtico more vivas, catervam Chriſto ſervituram, juxta diſcretionem à Deo tibi traditam, ibi poteſtati tuæ ordinare debeas, ſine noſtra, vel ſucceſ-ſorum noſtrorum, aut cujuſlibet homi-nis contrarietate, cum toto ædificio, li-bris, theſauro, & vinea ibi conjuncta, & paludibus, rebuſque mobilibus ad eam pertinentibus; quia æquum eſt, Chri-ſto famulari deſiderantibus, libera in omnibus illi ſerviendi tribuatur facul-tas. Quicquid autem tu ibi dederis de tuis facultatibus, aut ſi tu eam melio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

raveris, nullus in vita, vel poſt tranſitum tuum, inde aliquid requirere præſumat; ſed in dominio ejuſdem Eccleſiæ, quam deinceps monaſterium perpetualiter manendi ordinamus, ſemper maneat ad ſuccedentium fratrum ſubſidium: verum ob minas, moleſtias, aut contrarietates à nobis, aut ſucceſſoribus noſtris ſibi inferendas præfatum monaſterium relinquere non debeas; ſed eum poßidere, tenere, meliorare, & ad cultum divinum providere, juxta regulam Beati Benedicti, debeas ſine noſtra, aut ſucceſſorum noſtrorum, vel aliorum hominum contrarietate, ut dictum eſt. Poſt tuum verò tranſitum poteſtatem inde damus cum ſucceſſoribus noſtris Abbati, qui ibi per tempora fuerit, & cæteris fratribus, ut eorum ſit monaſterium per ſucceßionem, & conſuetudinem, ſeu regulam cæterorum monaſteriorum Dei. Verùm quia Eccleſia fuerat pertinens ad dominium Baſilicæ ſancti Marci, quæ eſt capella noſtri Palatii, & libera à ſervitute ſanctæ Matris Eccleſiæ, volumus, ut in eadem libertate ſemper conſiſtat, &c. Huic verò diplomati Dux ipſe cum Epiſcopis, & aliis ad cxxx ſubſcripti ſunt. Vitalis Michaël quædam reipubl. vectigalia ad annos XI vendidit; ſuperſunt litte-

rarum

rum monumenta in hæc verba con-ripta, ex quibus, quanta fuerit Ducis ctoritas, facilè conſtabit: *In nomine ei, & Salvatoris noſtri Ieſu Chriſti, nno Domini milleſimo centeſimo ſexa-ſimo quarto, menſis Iunii, indictione 1 Rivo-alti. Si propriæ utilitati quic-uid amare videmur, quæ ad commu-em ſpectant utilitatem, propenſiori ſtu-o, vehementiori diligentia pertractare tque gubernare debemus. Quapropter os quidem Vitalis Michaël, Dei gratia, enetiæ, Dalmatiæ, atque Croatiæ Dux, um judicibus, & ſapientibus, atque opuli Venetiarum collaudatione & con-rmatione, cum noſtris ſucceſſoribus oncedimus, atque damus vobis quidem ebaſtiano Ziano partes duas totius ercati Rivo alti, & Aurio Maſtro-etro ſimiliter partes duas, Annano Quirino partem unam, Gratoni Dan-ulo unam, Tribuno Barozzi unam, Petro Memo unam, Ioanni Vaizo unam, Marco Grimano unam, Angelo de Bo-ualdo unam, item Aurio Aureo, & Leoni Faletro, & Petro Acotanto unam, le qua parte medietas eſt Auri Aurei; & alia medietas eſt inter Leonem Fale-tro, & Petrum Acotantum. Hunc igitur mercatum Rivo-alti, & omnes reditus noſtri communis, quæ in Rivo-*

 alto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

alto ſunt, vobis concedimus, &c. ab iſti calendis Maij, uſque ad undecim anno completos. Hæc ideo vobis damus, qui de veſtro proprio havere noſtro commun in maxima neceſſitate conſtituto ſub veniſtis, videlicet marcas argenti mill centum quinquaginta inter vos omne perſolviſtis, &c. Subſcripſit verò Dux tres judices, & alii CIX. Quis verò re gium ſtatum his Ducibus tribuere po teſt, qui cuncta *cum Iudicibus, & ſa pientibus*, & quod caput eſt, cum ipſiu Populi *collaudatione & confirmation* faciebant? Neque verò nomen Duci cæteris præpoſitũ Monarchiæ ſignum immò verò quod minime ſolum, ſe concilio, ſapientibus, & populo præ poſitum fuerit, ejus quas diximus mi-ſtionis, certiſſimum indicium eſſe de bet. Quid? quod Vitalis Faletrus Dux licet *proprio expendio*, ut annales lo quuntur, *& pretio ædificaſſet à funda mentis caſtrum Laureti*, cum id non-nullis incolendum concederet, no tamen ſine concilii, populique aucto ritate id auſus eſt efficere. Supereſt mo numentum hoc, in quo diſertè; *Vitalis Faletrus, Dei gratia Dux, unà cum Petro Baduario venerabili noſtro Pa-triarcha Gradenſi, & cunctis noſtri Epiſcopis, & judicibus nec non cum*

nobi-

bilibus principalibus noſtris, & populo Venetiarum damus caſtrum ad perpetuum retinendum, &c. atque onera imponit. Subſcripſit verò Dux, Iudices, & alii LVI. Neque ſolum in hujuſmodi rebus concilii aut concionis autoritate & decreto opus erat, ſed cum legati reipubl. nomine creandi eſſent, *Dux cum Patriarcha, Epiſcopis, Clero, & Populo Venetiarum* eos eligebat: hi namq; omnes Ioannem Contarenum, & Ioannem Dentem Diaconum delegerunt ad Ioannem Papam, & Othonem Imperatorem *in Synodo Romæ congregata, ubi viſis & diſcuſſis privilegiis Gradenſis Eccleſiæ definitione Synodi terminatum eſt, dictam Eccleſiam eſſe Patriarchalem, & Metropolim totius Venetiæ*; quod fuit Petro Candiano Duce. Quod autem magis mireris, in rebus etiam parvi ponderis nihil Duces ſine concilio ſtatuebant, quod apparet ex iis, quæ de ſupplicatione Deiparæ Virgini decreta, anno à Chriſto nato MCXLII. cum Petrus Polanus reipublicæ præſideret, litterarum monumentis commendata ſunt, ut in tabulario Patriarchali videre eſt: *In nomine Domini, & Salvatoris noſtri Ieſu Chriſti, anno milleſimo centeſimo quadrageſimo ſecundo, menſis Februarii,*

indictione ſexta Rivo-alti, ſi ea quæ antiquitus, præſertim pro noſtræ Patriæ honore & utilitate, à Prædeceſſoribus noſtris proviſa, ac diligenti conſideratione ſtatuta ſunt, in ſua diſpoſitione conſervanda, & manutenenda continentur, inter cætera, quæ inde proveniunt, honor patriæ conſervatur, & augetur, diſsidium omne vitatur, ac nobis ipſis non modica quies confertur, ſiquidem, &c. Cumque nos Petrus Polanus Dei gratia, Venetiarum, Dalmatiæ atque Croatiæ Dux, & Ioannes Polanus eadem gratia, Caſtellanus Epiſcopus hujuſmodi diſsidium reſpiceremus, ne deinceps amplius fieret, operam dedimus. Congregatis igitur nobis in noſtro Palatio unà cum noſtris judicibus, & ipſis viris ſapientibus, qui praerant concilio, qui hoc in tempore pro honore, & utilitate, ſeu & ſalvatione noſtræ Patriæ habebatur, quorum concilio Venetiæ populus obedire ſacramento eſt aſtrictus; ipſique honorem, & profitum, ac ſalvationem, & quietem noſtræ patriæ diligenter conſiderantes unanimiter dixerunt, & collaudaverunt, & nos prænominatus Petrus Polanus, Dei gratia, Venetiarum Dux, & Ioannes Polanus eadem gratia Caſtellanus Epiſcopus, confirmavimus Clero, & populo Venetiarum collaudantibus

tibus

us quod &c. Monumentum hoc, ſi icquam aliud, miſtam reipublicæ rmam non ſolum præ ſe ferre, ſed iam clamitare videtur; in eo nam- e Dux, qui regis perſonam quodam odo ſuſtinet, ſe pro jure ſuo *conci- um coëgiſſe* teſtatur: concilium vero judicibus, & viris ſapientibus con- are, *quorum concilio Venetiæ populus edire ſacramento erat aſtrictus*, quid iud repræſentat, quàm Ariſtocratiæ rmam? Quod autem à concilio de- beratum fuit, id totius populi firma- um eſſe conſenſu, nonne popularem atum demonſtrat? Hoc verò, niſi uid me fallit, quam longiſſime à purâ Ionarchiâ diſiunctum eſt. Vnum o- nittere non poſſum, quod in anna- bus animadverti, antiquos Duces ne n matrimonium quidem peregrinam lucere auſos, ſine populi aſſenſu. Cum nim annales Othonis Vrſeoli Ducis nuptias referunt, hoc utuntur loquen- li genere: *Hic Dux cum populi volun- ate Græcam uxorem duxit, filiam Gettæ Ungarorum Ducis, & ſororem Stephani regis, qui pro ſancto habitus eſt.* Eant modo Veneti nominis hoſtes, & Regià prorſus poteſtate præditos prædicent eos, qui ne uxorem quidem ex animi ſententià alienigenam ducere poſſent.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Ius tamen dicebant Duces ipſi, judic
pro arbitrio eligebant, à quibus pr
vocare ad Duces cuicunque integru
erat; uno verbo, totam reipubl. pa
tem, quæ ad judicia ſpectant, ſoli te
poribus illis tractabant. Sed cum
mnia reipubl. proſperè proceſſiſſe
multis civitatibus in ejus ditionem
poteſtatem redactis, imperii finib
propagatis, ipsâque civitate miru
quantum auctâ & amplificatâ, mult
creare Magiſtratus neceſſe fuit, de qu
bus in notis ad Contarenum & Ia
notium ſatis dictum eſt. Non deſun
qui Venetorum Duces ante Sebaſti
num Zianum non modò regali aucto
ritate præditos, quod hucuſque refell
mus, ſed etiam Imperatoribus ſubj
ctos prædicent eo nomine, quod a
iis multa, ut vocant, privilegia obt
nuerint. Sicut enim in fœdere à C
rolo Magno cum Leone Imperato
innovato, *de libertate, immunitate,*
quiete Venetorum cautum fuit, anno
Chriſto nato DCCCXII ut refert Sigo
lib. 4 de Regn. Ital. ita non modò C
rolus Craſſus *fædus*, ut Sigonii verb
utar, *inter Venetos atque Italicos ſi*
ſubjectos in quinquennium renovavi
anno DCCCLXXI. & Vido Imp. po
decennium Petro Venetiarum Duc
atqu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ue Hugo Rex Vrſo, anno c M XXVII us privilegium *de tutâ juſtaque re- n ſuarum in regno Italico poſſeſſione* marunt; ſed etiam Berengarius II, no c M L, & Henricus IV, quem rmani ſcriptores v appellant, anno c XI, & Lotharius III, M C XXVI fœ- s inter Venetos & Italicos redinte- arunt, ac fines poſuerunt; quod et- n Henricus III fecerat, *qui in Mar- iam cum veniſſet, Tarviſii fœdus cum tali Faletro Duce Venetorum renova- t, & filiam ejus è ſacro fonte ſuſcepit, cum corpus ſancti Marci, nova con- ta æde inventum, variis miraculis vi- norum in ſe oculos convertiſſet, & ſe Venetias adiit, atque urbem luſtra- it, & reipublicæ deſcriptionem lauda- it, & monaſteriis privilegia multa in- ulſit.* Ego verò ex his ipſis privilegiis ihil pro regio ſtatu, nihil adverſus riſtinam libertatem concludi poſſe xiſtimo. Nam quod iſti afferunt, Ve- etorum Ducibus, non reipublicæ aut *ommunitati* inſcripta privilegia, id ullo negotio refellit priſca reipublicæ cõſuetudo, quam ad hanc ipſam diem conſtantiſſimè retinuit, omnia tra- ctandi, atque adeo ſcribendi Ducis no- mine. Cæterùm quis non videt, ex primo fœdere Caroli Magni cum Ni- cephoro

cephoro non datam, ſed firmatam V
netorum libertatem, ut ab utroq
Imperatore ſecuri viverent? Quis n
intelligit id præcipuè cautum, ut ſi
moleſtia res ſuas, fundos ſcilicet,
Patavino, & cæteris Italici regni par
bus poſſiderent? Nonne teſtantur
ipſa verba? Cum vero Carolus Craſſ
fœdus iciſſe dicitur inter *Venetos*
Italicos ſibi ſubjectos, nonne Venet
ab iis, qui ſubjecti ſunt diſtinguit, a
que minimè ſubjectos oſtendit? Qu
tandem alii ſibi volunt, qui *de tu*
juſtâque rerum ſuarum in Italico reg
poſſeſſione privilegium confirman
quàm idem tribuere, quod Carolu
Magnus, ut ſcilicet fundos ſine mol
ſtia in continente poſſiderent? Mul
poſſem privilegiorum fragmenta i
medium proferre, ex annalibus noſtr
collecta; ſed cum omnia ferè eade
tribuant, ſatis erit Henrici IV, qui
Germanis V dicitur, privilegium, quo
integrũ ad manus meas pervenit, trã
ſcribere, ut nemini liceat impoſteru
tam abſurda & inepta objicere, quà
ea ſunt, quæ nequiſſimi homines fi
gunt, & ſomniant.

In nomine ſanctæ, & individuæ Tri
nitatis. Henricus, Divina favente Cle
mentia, Quintus, Romanorum Impera

to

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Auguſtus. Quoniam ſtabilem Chri-
orum Principum charitatem ope-
plurima bona, ad multorum utili-
am, evidenter novimus, & virorum
entes, & diſertos Rectores regnorum
um, notos habere ſemper & amicos
vimus. Ordelaphum Faletrum Dei
s Chriſtianum, & clarũ Ducem Ve-
corũ, quem luce ſapientiæ, & totius
eſtatis ubertate prædicabiliter polle-
manifeſtum eſt, habere notum &
cum ad decus Imperii noſtri ſtabili-
perpetua decrevimus, ad cujus rei
etuam confirmationem hoc, quod
Dux vir ſapiens & honeſtus, fieri
udibiliter poſtulavit à nobis, conſilio
trorum Principum digna poſtulatio-
mpetravit. Hac igitur ratione tantæ
ectionis uniti, noſtram utrinque cari-
em rationabiliter obſervavimus, &
multis magniſque negotiis, publicis ac
vatis, ejus ſinceram dilectionem, &
claram ſapientiam imperio noſtro, &
is, noſtriſque fidelibus utilem exiſtere
bavimus, & quia ipſius rei eviden-
, & ſapientum judicio ſapiens ac diſ-
etus ipſe Dux Venetici Regni rector ex-
it, & egregia voluntas, & puræ di-
tionis exhibitio, quam ſemper erga
s habuit, & noſtrum imperium, eum
bis in omnibus commendabilem exhi-
buit,

buit, dignus ejus, & honeſtus interv- tus apud noſtram Imperatoriam Ma- ſtatem, locum chariſsimi amici & v- ſapientiſsimi venerabiliter obtinuit. I- tur ob ſinceram, & venerabilem ejus lectionem veræ charitatis vinculis aſt- ctam, quicquid ipſe Dux, & Venet- Ducatus Eccleſiæ, & Populus, retro p- triginta annos, imperii noſtri poteſta- ſecundùm quod in præcepto noſtri patr- & noſtrorum prædeceſſorum, Regu- & Imperatorum continetur, & pa- Othonis Imperatoris legitur, juſtè, legaliter habuit, & tenuit, per hanc n- ſtram Imperialem paginam renovam- atque confirmamus. Hujus autem internuntii inter nos & prædictum D- cem noſtrum chariſsimum amicum, v- nobiles extiterunt, Vitalis Faletrus e- conſobrinus, Morecenus, & Stephanus d- lectus ejuſdem Ducis Capellanus & Ca- cellarius, atq; Vrſo Iuſtinianus vir ill- ſtris, non quod iſtorum gratia vel cuju- libet alterius hoc faceremus, ſed ſolum modo dulci charitate Ducis chariſsim- noſtri, cui indiſſolubiliter uniti ſumu- prout dictum eſt. Hoc egimus ita qu- dem ut pars parti nil malignum, aut i- juſtum, ſed ſemper quod rectum eſt, omnibus rationibus rebuſque facere pr- ſumat: & ſi, quod abſit, aliqua maliti-

v-

læſio inter partes commiſſa fuit, per
us fœderis decreta tegatur, ac facta
sfactione à rebelli & tranſgreſſoria
te ad pactum obſervandum, hæc ſe-
fœderis inviolabiliter ſemper ma-
t, per cuncta annorum curricula, re-
ta contradictione vel impugnatione
n noſtra, quàm noſtrorum ſucceſſo-
n omnium; quia injuſtum videtur,
aliquis vel ſuis, vel aliis æquis ſan-
nibus oppugnare nitatur, & ut ma-
ne ac ſpecialiter notentur vicini po-
li, tàm ex noſtro Imperio, quàm ex
edicto Ducatu Venetiæ, à quibus o-
imodo hanc pactionis inſtitutionem
ervandam eſſe decrevimus. Hi ſunt
noſtro ſcilicet jure, Papienſes, Medio-
nenſes, Cremonenſes, Lucenſes, Piſani,
enuenſes, Placentini, Ferrarienſes,
avẽnates, Comaclenſes, Florentini, A-
tminenſes, Piſaurienſes, Cenſenatenſes,
nenſes, Senogalienſes, Anconenſes, Hu-
anenſes, Fermenſes, Eporienſes, Vero-
nſes, Monteficenſes, Gautlenſes, Vin-
ntenſes, Paduenſes, Tarviſienſes, Ce-
tenſes, Forojulienſes, Hiſtrienſes, &
uncti de noſtro Italico regno, ſive qui
odò ſunt, ſive qui impoſterum futuri
unt. Ex prædicto verò Ducatu Venetiæ
unt Rivoaltus, & Metamaucenſes,
luienſes, Paleſthinenſes, Caputargo-
lenſes,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

lenſes, Brintellenſes, Lauretenſes, B
bienſes, Murianenſes, Maiorbienſ
Torcellienſes, Amianenſes, Buriane
ſes, Conſtantienſes, Aquilienſes, Cap
lenſes, Civitatinenſes, Finenſes, Grad
ſes, & cuncta generalitas populi Ve
tiæ, ſive qui modò ſunt, ſive qui futu
ſunt. Confirmamus itaque Veneticoru
fines à nemine noſtrorum inquietari,
vadi, vel minorari debere; ſed liberè,
abſque ullo impulſu, quæ retro ab an
poſſedêre triginta, deinceps poſſidea
Proprietates verò, & prædia, quæ h
bere videntur tàm ipſe Dux, quàm ſu
Patriarcha, nec non & Epiſcopi, Abb
tes, & Eccleſiæ ſanctæ Dei, & reliqu
populus Venetiæ ſibi ſubjectus, infra p
teſtatem imperii noſtri, ſive in camp
ſive in domibus, pratis, ſylvis, vineis, p
ludibus, ſalitis, ſationibus, piſcation
bus, & cæteris poſſeſſionibus, quietè poſ
deant, abſq; cujuſquam inſultantis m
chinatione, aut læſione, ſive ſiniſt
quapiam tergiverſatione: ita ut nen
contrarietatem eis facere præſumat, n
etiam venationem, aut populationem
ſine eorum licentia exerceat, neque vi
lentiam ibi reſidentibus inferat. Neq
aliquam navim ipſorum Veneticorum
aliqua noſtri imperii parte periclitan
tem prædari, ſeu hominibus naufragiu
patien

pientibus aliquam controverſiam in-
re præſumat; quod ſi qui fecerint,
ponant centum libras auri puriſſimi
, quibus injuriam facere præſumpſe-
t, & res ejus dominio poſſidentium
ncipentur, & quietè liceat poſſeſſori-
illas tenere ac frui: quod ſi excurſus
er partes factus fuerit, perſona ipſa,
æ in capite fuerit ad eandem mali-
m faciendam, infra ſexaginta dies
datur, & omnia, quæ fuerint ablata,
duplum reſtituantur. Quod ſi ipſum
plum compoſitum non fuerit, vel ſi
à perſona tradita non fuerit infra dies
aginta, ut dictum eſt, tunc per unam-
amque perſonam, quæ ipſam mali-
m perpetravit, componantur auri ſo-
i quingenti. Si furtum inter partes
ſtum fuerit, duplum reſtituatur. Si
vi, aut ancillæ inter partes confuge-
nt, cum omnibus rebus, quas ſecum de-
lerint, reddantur, & Iudex, qui ipſos
gitivos reddiderit, accipiat pro uno-
oque ſingulos ſolidos auri: ſic tamen
ſi amplius requirit, per ſacramentum
neum dominus illorum ſatisfactus ſit.
verò judex, vel alius ipſos fugitivos
ſceperint, & eos reddere negaverint,
exinde fugerint, tunc pro unoquoque
gitivo componat auri ſolidos ſeptua-
nta duos. Quod ſi dubium fuerit, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

denegaverit judex, vel auctor loci illiu
in quo ipſi fugitivi requiruntur, tur
præbeant ſacramentum duodecim elect
quod ibi nec ſuſcepti fuerint, nec ill
habeant, nec in conſcientia illorum ſin
nec aliquas res eorum ſecum habuerin
Si autem hoc diſtulerint facere, poſt pr
mam & ſecundam conteſtationem, præ
ſentia teſtium per pactam juſsionem ju
dicis ſui, liceat ei pignorare homine
de ipſo loco, ubi cauſa requiritur, it
tamen, ut ipſum pignus prius peracta ju
ſtitia per integrum reddatur, & nulla
tenus liceat alicui pignus accipere p
alia loca, niſi ubi fugitivi, aut cau
requiruntur. Et ſi pignoratio perven
rit, non præſumat alia pars pro pigno
aliam pignorare, ſed expectet uſque a
audiendum cauſam, ita ſanè ut cau
in ſex menſium ſpatio fiant, & ſint fin
tæ, reddens prius quòd ex judicio co
demnatus fuit, & pignus ſuum recipia
Nam ſi quis de alio loco pignus tolle
præſumpſerit, aut ſine cauſa tulerit, au
aliquem pro pignore pignorare præſum
pſerit, in duplum quod tulerit, reſtitua
ſi vero equi, vel equæ, aut armenta, au
alia quadrupedia fuerint furata, in du
plum reſtituantur: Si ipſa erraverin
modis omnibus reddantur. Quod ſi po
primam & ſecundam conteſtatione
minim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

inimè reddita fuerit tunc pignoratio at de loco, ubi requiritur, uſque dum ars parti ſatisfaciat, & poſt ſatisfactio-em reddantur ipſa pignora. Et hoc ſta-tum eſt, ut ſi fugitivus, ſeu res reddi- fuerint, vel ſi per ſacramenta ſatis-actio adimpleta fuerit, modis omnibus ars parti ſecuritatem faciat. Si quis ero extra memorata capitula pignorare ræſumpſerit, cauſam perdat, & qua ulerit, reſtituat. Negotia autem inter artes fiant; & liceat dare, & accipere, uicquid inter eos convenerit, ſine ali-ua violentia vel contrarietate, ita ut qua conditio utrarumque partium ne-otiatoribus conſervetur. De ripatico utem ſecundùm antiquam conſuetudi-em, pars parti obſervet omnem quadra-eſimam, & licentiam habeant homines ſius Ducis ambulandi per terram, ſive er flumina totius Regni noſtri; ſimiliter r noſtri per mare, & per flumina uſque d os, & non amplius. De hoc convenit, t ſi qua læſio inter partes evenerit, le-ati non detineantur: ſi vero detenti fue-int, relaxentur & componantur eis ſoli-i trecenti, & ſi, quod abſit, occiſi fue-int, componantur parentibus eorum ro ipſis ſolidi mille, & ipſa perſona tra-atur in manibus ipſorum. Si quis inter artes cauſam habuerit, vadat ſemel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

vel bis cum epiſtola judicis ſui: ſi ei juſt
tia minimè facta fuerit infra dies 14,
ipſe homo unde iuſtitia requiritur, infr
ipſum locum fuerit, infra dies ſeptem li
centiam habeat pignorandi: Iudex qu
ipſo tempore ordinatus fuerit infra ca
ſam ſuam, quantum ipſum debitu
erit, & ipſum pignus uſque ad pranom
nata notet: quod ſi ante ſteterit ipſu
pignus, componantur ſolidi duodecim
cauſa manente, & pro eo iterum pign
ratio fiat, ubi potuerit in finibus, u
cauſa requiritur: Si tamen ubi jud
cium ambabus partibus annunciatu
fuerit, reſidentibus duobus de utraqu
parte, de loco ubi cauſa requiritur
quod ipſi determinaverint per euang
lium, pars parti ſatisfaciat. Addimu
autem, ut ſi quis homicidium perpetra
verit, modis omnibus ipſe, & quan
mixti fuerint in homicidio, ligati tra
dantur. Quod ſi factum non fuerit, pr
unaquaque perſona componantur au
ſolidi 300. ſimili pœna decernimus da
mnandum eum, qui in communibus tu
multum populi excitans homicidium
perpetraverit: quod ſi tumultus ſine ho
micidio, aut plaga ſedatus fuerit, com
ponat pro excitatione ſolidos auri 30
Si aliqua pignoratio in ſylva fieri debue
rit, ſine homicidio fiat, & ſi, quod abſi
hom

*omicidium factũ fuerit, pro libero ho-
mine cõponantur auri ſolidi 300, & pro
ervo 50, & ſi plaga facta fuerit, ut non
moriatur, pro libero homine ſolidi 50,
ro ſervo 30. Statutum eſt, ut in rebus
ſacrarum Eccleſiarum Dei nullus pi-
norationem faciat, excepto ſi cum ſa-
erdotibus cauſas habuerit, & ante com-
ellatio fiat ſemel, vel bis; nam qui aliter
ræſumpſerit, duplum componat, & ſi
neſciens pignoraverit, præbeat ſacra-
mentum, & ſit ſolutus, pignuſque ſal-
vum reſtituat. Et hoc ſtetit de capulo,
quod Rivoaltenſes, Olivolenſes, Meta-
maucenſes, Albinenſes, Torcellenſes.
Amianenſes fecerunt retro ab annis 30,
habeant licentiam faciendi ſecundùm
antiquam conſuetudinem, ſive per flu-
mina, ſive per mare. Equileienſes vero
capulari debent in ripa ſancti Zenonis,
uſque in foſſam ſancti Metamauci &
Gentionis, ſecundùm conſuetudinem, &
omnem arborem vehere cum carro, aut
ad collum, quantum ſibi placuerit, &
habeant licentiam pecudes in ipſis finibus
paſcere, vel pabulari. De finibus Civi-
tatis Novæ dicimus, ut terminatio, quæ
à tempore Liviprandi Regis facta eſt
inter Paulucionem Ducem, & Marcel-
lum magiſtrum militum, deinceps ma-
nere debeat, id eſt, de plave majore uſque*

in plavem ſiccam, peculium quoque & gregem cum ſecuritate paſcere. Caprian vero in ſylva Forojuliana, ubi ſempe capulaverunt, capulare debeant; ſimili ter Gradenſes ſecundùm antiquam con ſuetudinem in ſylvis Forojulii capulum faciant. Confirmamus etiam Lauretum ut quantum aqua ſalſa continet, eju ſubjaceat poteſtati. Et nullus Princeps vel pauper aliquem Veneticorum diſtringere, aut legem facere de aliqua Veneta ſubſtantia, aut ad placitum ducere, niſi in præſentia illorum Ducis, aut fotrum tollere de illorum terris, quæ in noſtri regno ſunt, aut bannum mittere, tàm de habitantibus in Venetia, quàm de illorum hominibus ubicunque habitantibus juſtitiam aliquam accipere præſumat, niſi in præſentia Dominorum ſuorum. Confirmamus, ut pars parti de cauſis Eccleſiarum & monaſteriorum omni modo juſtitiam faciat. Volumus, ut pro una libra denariorum, ab uno homine ſacramentum, & ſi uſque duodecim libras denariorum, Veneticorum duodecim electi juratores addantur. Nam ſi ultra duodecim libras quæſtio facta fuerit, juratores ultra duodecim non accedant. Statuimus etiam de pignoribus, quæ inter partes poſita fuerunt, illi tribuatur arbitrium jurandi, qui pignus habuerit,

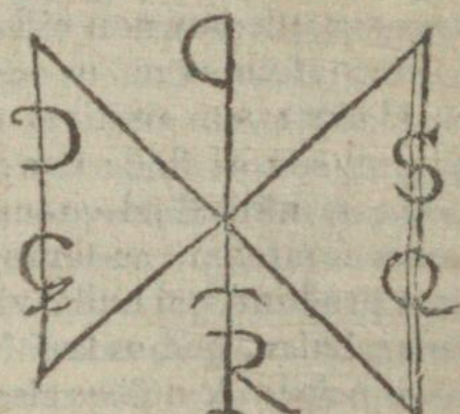
ſoli,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

…oli, ſive electio. De auctionibus verò …imili modo agatur.

Si quis igitur Dux, vel Marchio, Co…nes, Vicecomes, aliquave magna perſo…a hujus noſtræ Imperialis paginæ viola…or extiterit, quod minimè futurum cre…imus, ſciat ſe compoſiturum libras auri …ptimi mille, medietatem cameræ noſtræ, & medietatem Duci Veneticorum; quod …t verius credatur, diligentiusque ab o…nnibus obſervetur, ſigilli noſtri impreſ…ione hanc paginam manu propria cor…roborante juſſimus inſigniri:

…ignum D. …enrici V, …om. Imp. …uſtiſſimi.

Brucardus Cancellarius, & Monaſterienſis Epiſcopus, vice Alberti Archicancellarii Moguntiæ ſedis electi recognovit. Datum XI kalend. Iunii, indictione quarta, anno Dominicæ incarnationis milleſimo centeſimo decimo primo, regnante Henrico V, Imperante

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

primo, ordinationis ejus XI. *Actum eſ*
Veronæ in Chriſto feliciter. Amen.

Nihil igitur antiquius habuerun Duces noſtri à Caroli Magni tempo ribus uſque ad hæc tempora, de qui bus agimus, quàm ut Veneti res in re gno Italię poſſeſſas retinerent, ad quas libet ripas & littora naves applicar poſſent, atque in cunctis civitatibu imperio ſubjectis gratis atque tutò ne gotiarentur. Quæ cuncta, & alia mult ſicuti non gravatè, immò gratuitò ab Henrico obtinuerunt, ita ab aliquo Imperatorum, & Regum, qui Otho- nem præceſſerant, non niſi *aureo palli ſoluto* conſecutos nullus nego. Sed qu ob id libertatem amiſſam ſubjectam- que Imperatori fuiſſe rempublicam ſcribunt, nihil aliud quàm improbi- tatem ſummam, ac ſummam inſci- tiam produnt, qui nullas viderint fœ- deris tabulas, quibus ſæpiſſimè maxi- mi principes, & nullius alterius pote- ſtati ſubjecti, levioribus etiam de cau- ſis, non paribus modò principibus, ſed longè inferioribus ex pacto & con- vento aliquid ſolvunt. Henricus au- tem Veneto nomini propenſus, anno à Chriſto nato M C XVI menſe Martio Venetias profectus, atque honorificè habitus, urbis ſitu, ædiumque decore,

quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

quæ diligenter inviſit, mirificè delecta-
tus, votis Sancto Marco ſolutis, &
monaſteriis, *poſſeſſionibus regni* auctis
diſceſſit. Etenim non ſibi ſubjicere ſed
promovere, & ad cœlum ferre cura-
bant Reges, & Imperatores magnani-
mi, medio mari natam urbem, ut con-
tra hoſtium injurias libertatis domici-
lium æternum eſſet. Quæ maritimæ
rei ſtudio addicta, ingenti totius Italiæ
commodo, non modo ſtrenuam ne-
gotiationi operam daret: ſed etiam Sa-
racenis ſemel atque iterum navalibus
copiis devictis, ingenti claſſe in orien-
tē miſſa ad Chriſti ſepulcrum recupe-
randum, Gallis & Vngaris intra æſtua-
ria animosè & fortiter repulſis, Ita-
licam virtutem, & gloriam ubique præ
ſe ferret: adeoque cunctis belli & pacis
artibus inclareſceret, ut ei jam civi-
tates ſe ſponte ſubjicerent, & ſoluto
quotannis tributo deditionem face-
rent. Sed hæc hactenus adoleſcentiam
juventus conſecuta eſt, quæ à Seba-
ſtiano Ziano ad Martinum Geor-
gium Ducem uſque provecta CXXXI
annorum ſpatio comprehenditur. Bo-
dinus & alii, qui ſuperiores Veneto-
rum Duces regali auctoritate præ-
ditos autumant, quod nos ſuperius
argumentis firmiſſimis & evidentiſſi-

mis redarguimus, reipublicæ quoqu
formam hoc tempore immutatam
ſcripſerunt, atque ab uno ad omne
converſam, longè tamen opinion
falluntur. Quemadmodum enim mul
ta de priorum inſtitutis circa Ducem
multa circa concilia immutata ſunt
pro temporum conditione, & reipubl
ámplitudine; ita nihil omnino inno
vatum eſt, quo miſta, quam attulimus
reipublicę forma diſſoluta fuerit. Du-
cum ſanè auctoritas non ſemel immi
nuta, & certis legibus circumſcripta
ut à finibus regiæ poteſtatis quam lon
giſſimè abeſſet; eorumque eligendo
rum ratio, qui olim à populo non ſin
maxima rerum perturbatione, porri
genda manu, fundendoque clamor
creari ſolebant, variata fuit, eligendi
que facultas ad paucos translata
Duo ſunt, quæ Ducis auctoritati plu
rimũ detraxerunt, Tribuni, ſive Con
ſiliarii ſeni, qui ei ſemper aſſideren
adjuncti, & multi Magiſtratus inſti
tuti, cum reipublicæ finibus propaga
tis, & civitate mirum quantum am
plificatâ, Dux ipſe & judices cuncti
muneribus pares eſſe non poſſent
De Conſiliariis annales ita loquuntur
Hujus Ducis initio ordinatum eſt, u
ſex conſiliarii de novo eligantur, qu
cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

n Duce ſemper adeſſe debeant ad re-
en exercendum. Magiſtratus verò
ilti conſtituti ; Iuſtitiarii primò,
ibus annonę & rei cibarię cura com-
ſſa. Advocatores communis, Iudi-
petitionũ, & alii, ut anno MCCLXVII
ducario jure de his omnibus men-
facta fuerit. *Conſiliariis, Iud pro-*
i, Petitionum, Forenſicorum, Exa-
natorum, Procuratorum, de Mobili
atuor procuratoribus Ioannes Marci,
lvocatoribus Communis, Conſulibus,
perconſulibus, Quinque de pace, Do-
nis de nocte. Quod verò caput eſt,
a lex ſive jus Ducarium, quod antè
ltis plebiſcitis diſperſum & incer-
m erat, in unum coactum, & rectè
poſitum, & ordinatum, electis Du-
us proponi cæptum eſt, qui con-
ptis verbis ab eo ſe ne tranſverſum
idem unguem diſceſſuros jureju-
ndo firmarent : & IIII viri electi,
i Ducis auctoritatem, prout rei-
blicæ expedire judicarent, novis ro-
tionibus corrigerent. Ducis autem
ctio à concione ad XII viros primò
ducta eſt. *Etenim ante Ducis huius,*
baſtiani ſcilicet Ziani *creationem,*
rimarii civitatis ſtatuerunt ad evi-
nda ſcandala, ut per ſquitinium eli-
rentur XXIV *ex majoribus civitatis,*
qui

qui remaneant XII, *his verò detur ſacramentum de eligendo Duce optimo, poſito amore & odio, qui per octo ſuffragia proſpera eligatur; & hæc deliberatio fuit laudata in publica concione.* At in creando Aureo Maſtropetro à XII ad XL viros ventum eſt. *Nam Veneti de convaleſcentia Ducis penitus deſperati, electionis proceſſum utilem ſibi cognitum ſubtilius elimantes ſanxerunt ut quatuor viri, providi eligendi quadraginta alios nominarent, per quorum majorem partem electus Dux ab omnibus haberetur, qui omnes quadraginta jurent ad ſancta Dei Euangelia, coram omnibus, quod precio, precibus, odio, & amore omiſſo illum eligerent in Ducem quem ad hanc dignitatem cognoſcerent potiorem.* Verum cum electores pari ſuffragiorum numero Iacobum Teupolum, & Marinum Dandulum Ducem creaſſent tanta conſtantia, ut nullis artibus de ſententiâ dimoveri poſſent, quo factum eſt, ut ex populi decreto res ad ſortem revocata fuerit ſortiſque beneficio Theupolus Dux renunciatus, ne impoſterum aliquid tale accidere poſſet, *Veneti cives ſanxerunt, quod electores ſint* XLI, *& ſicuti Dux a majori parte* XL *electorum eligebatur, ita nunc per majorem partem* XLI *eligi debeat,*

tat, & electus juramentum præſtet.
n vero electores ſine ulla ſuſpicio-
raudis creari deberent, neq; tanta
re ſorti omninò committenda vide-
er, novam quandam atque ſubti-
mam eorum eligendorum ratio-
n Veneti conſtituerunt, quam ad-
retinent. *Etenim Conſiliarii, &*
de XL *Rectores Venetiarum, cum*
ori concilio & collaudatione populi,
nam electionis futuri Ducis ſubti-
elimantes ſanxerunt, quod defuncto
ce & ſepulto, vocetur majus Conci-
m, & capta parte de eligendo futu-
o Ducem, immediatè fiat electio de
nque probis viris, qui diligenter de-
nt examinare promiſſionem, & com-
ſionem Domini Ducis, & facta exa-
natione corrigere, & addere id, quod
um fuerit corrigendum, & adden-
m; & accepta probatione in majori
cilio, de eo quod ipſi ſtatuerunt, &
rexerunt, deveniant poſtea ad ele-
onem, & quod minores annorum XXX
npletorum his conciliis intereſſe ne-
irent. Et quod congregato concilio
meratiſque omnibus, tot ballotæ de
ra ponerentur in uno capello, quot eſ-
t illi de concilio, & in triginta cedu-
interclusa eſſet, in qua ſcriptus foret
ctor; & illico per nomina ſingulorum

per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

*per texeram venientium ad capellum i
fans unus extrahat unam ballotam, qu
detur uno Conſiliario aſsiſtenti; & u
nusquiſque, cujus nomine accepta fuer
ballota, cameram introeat, uſque a
perfectionem numeri prælibati* XXX; (
tunc in capello ponantur 30 ballotæ, (
*in novem ex ipſis fit cedula cum inſcr
ptione incluſa; & illi novem, quorum
nomine exceptæ erunt ballotæ cum ſcr
ptis, reliquis ſecedentibus, in camera de
beant remanere. Et ipſi per ſeptem a
minus eorum inconcordium eligant 4
qui eodem modo ſortialiter remaner
debeant in* XII; *qui duodecim per noven
eorum ad minus inconcordium 23 pru
dentes homines eligant per antedictum
modum, qui ſortialiter remanere debean
in novem, qui novem per ſeptem ad mi
nus eorum inconcordium 45 provide
viros, ex quibus poſtea undecim rema
nentes, per novem ad minus concorde*
XLI *notabiles viros eligere debeant; qu*
XLI *per vigintiquinque eorum ad minu
in concordia futurum eligent Ducem
ita tamen quod in aliqua electione no
poſsit eſſe, niſi unus per prolem, & ſi
per antedictum modum Dux fuerit pro-
creatus. Et quod Conſiliarius junior
antequam procedatur ad electionem, ir
debeat in Eccleſiam ſancti Marci, &
facta*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſta oratione primum puerum parvu-m, qui ei obviaverit, accipere debeat extrahendo ballotas, & ſit ballotti-s futuri Ducis. Igitur Dux Venetæ publicæ ut ſemper fuit non natus, l lectus eſt (at majori curâ, & arti-ioſius eligi nihil mutat reipublicæ rmam) quamque ſemper habuit guſtam principis ſpeciem, eandem lhuc retinet habitu, inceſſu, ſella, & dem omnibus, quæ ſuperius attuli, gnitatis inſignibus, tantâque digni-te & auctoritate, ut repræſentet uodammodo, non re ipsâ obtineat gıam facultatem, & eadem ferè per-aneat, quæ ab ipſo urbis initio inſti-ıta fuit, miſta reipublicę forma. Hoc ero ſicuti ex iis, quæ Ducem attin-unt, certiſſimum eſt, ita ex iis, quæ d concilia & concionem pertinent, aulto ſanè exploratius erit. Vidimus onſiliarios ſenos Duci adjunctos Tri-bunorum loco, quos olim eadem au-toritate binos, & poſtea quaternos reatos ſuperius oſtendimus. Hi mi-noris concilii nomen, quod olim Tri-bunis fuerat, retinuerunt, quod ex Ducario jure Marini Mauroceni Du-cis perſpicuum eſt. *Si autem ſex conſi-liarii minoris concilii erunt concordes cum majori parte concilii majoris*, &c.

nunc

nunc vero id concilium minus Domi
natio vocatur. Sapientes olim ad Du
cis arbitrium convocabantur, qui pr
re nata x, aut xx proceres in conciliun
adhibebant, id vero cùm maximo e
molumento rebus publicis eſſet, fa
ctum eſt, ut in bello, in fœderibus, au
pace tractanda ſapientes viri à majo
Concilio eligerentur, qui Duci atqu
Conſiliariis aſſidentes, rem aliquand
probè diſcuſſàm ad concilium refer
rent; aliquando vero pro voluntat
& arbitrio terminarent. Hinc ſæp
legimus: *Decretum eſt, ut facta in*
ſtantis belli per Ducem, & Conſiliario
& xx ſapientes nobiles viros debeat agi
tari. Ex iis, prout credo, originen
traxêre ſapientes illi, qui magni Con
cilii continentis, & ordinum nomin
à ſenatu creati, Duci atque Conſiliarii
in excelſo Principis collegio aſſider
ſolent. Concilium Rogatorum à Du
cibus inſtitutum eſt, qui cum res ma
gni ponderis atque momenti tractan-
da eſſet, ſeniores & prudentiores rei
publicæ proceres, ut adeſſent, atque in
commune cõſulerent, rogabant, quoc
cùm uſu rerum edocti reipublicæ ſalu
tare cognoviſſent, Veneti cives perpe
tuum cõſtituerunt. Hujus concilii no-
men anno à Chriſto nato MCCLIII

legi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

imus in publicis tabulis. *Capta fuit*
rs, quod qui à modo in antea iverit
publicæ cauſâ, ultra Trontum, vel
ra Alpes, vel ultra Iadram, vel ultra
rum Iulium, vel etiam aliqua occa-
ne dictos confines pertranſiverit, quo-
nquemodo vadant, ſint foris de omni
icio, & etiamſi de concilio Rogatorum
ent, ſint foris de ipſo concilio: quod
men Rogatorum nomen in anna-
lus multo ante legiſſe memini: Anno
men MCCLXXV decretum eſt, ut *in*
ajori concilio eligeretur eodem modo,
eadem forma, qua eliguntur XL,
concilium contra ſit revocatum.
on tamen erat concilium hoc eâ
ctoritate, quâ modo fulget, ſed cum
majori concilio multa Duci, Conſi-
riis, Rogatorum & XL-virali con-
is delegarentur his verbis; *Capta*
it pars, quod illud, quod D. Dux &
nſiliarii, cum conciliis rogatorum,
XL *fecerunt, & facient ſuper facto*
Patriarchæ, ſit firmum, ſicut fa-
m eſſet per majus concilium: vel,
pta fuit pars, quod D. Dux, & Con-
arii cum concilio Rogatorum & XL
ſint, & debeant videre ſuper facto
etæ, & illud quod inter eos capietur,
firmum; & ita debeat obſervari;
ut factum eſſet in majori Concilio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Cumque id frequentiſſimè fieri contingeret, placuit tandem quæ ſingula mandari ſolebant, univerſa committi; concilium verò, Senatus etiam nomen adeptus, ad hanc ipſam amplitudinem & majeſtatem pervenit, ut ſapientiſſimus, & auguſtiſſimus totius orbis terrarum ſenatus & ſit, & habeatur. Bodinus verò, qui eum *tanta varietate mutabilem* appellat, *ut Veneti ob id ejus ſplendorem obſcurent, & in apertum diſcrimen rempublicam coniiciant, dum arcana pervulgantur, a novis ſenatoribus, rerum præteritarum ignaris, ſumma reipublicæ gubernacula committuntur*; excuſandus videtur, cum neſciat quolibet anno quanquam itur in ſuffragia, eoſdem tamen ſenatores creari; novos autem, in locum eorum qui vel abſunt reipublicæ cauſa, vel diem ſuum obierunt, vel republica malè adminiſtratâ reiiciuntur. Sed cum ſingula tanta reipublicæ myſteria cognoſcere, non ſit advenæ atque peregrini hominis, ſaltem prudentis fuiſſet, quæ neſciebat, non reprehendere. Quadraginta-virale concilium perantiquum eſt, & maximæ olim in republica auctoritatis, cui ferè cuncta commiſſa erant, quæ nunc Senatui, vel Decem-

i-virûm concilio : à concione
ſcis temporibus electus judicio, an-
vero M CC LXXIV. à concilio majori
i cæpit, ut alia ferè cuncta reipubl.
nera. Etenim cum lege latâ ſtatu-
n eſſet, *ut electio de* XL *fiat de cætero*
majori concilio per rodulum, ſicut
it aliæ electiones : cautio tamen ad-
ita fuit, *cum iſta conditione, quod*
nvenietur, quod non poſſet fieri per
cilium, quod debent fieri cum A-
rgo, ſi expedierit. Reliquum eſt, ut
majori concilio, & de concione
nnulla dicamus. Majoris concilii
men in reipublicæ infantiâ eâ de
uſâ non inveniri exiſtimo, quod
ibuni, ſive Conſiliarii Duci aſſiden-
, aut nondum erant, aut minoris
ncilii nomen nondum obtinuerant:
apropter ſicuti judices, & ſapien-
in pervetuſtis tabulis minoris con-
ii locum obtinent; ita Proceres, &
ajores, Populique collaudatio majo-
concilii, & concionis vice legi ſo-
at. Priſca tamen concio, quæ non
univerſo populo, (quî namque in
cleſiâ D. Marci, aut D. Nicolai,
æ tunc multo minor erat, congre-
ri potuiſſet ex omnibus Inſulis?)
l ut ſuperius diximus, ex tribunis,
bunitiis viris, & aliis nobilioribus,

 & ſa-

& ſapientioribus conſtituebatur, tempore procedente à populi tumultuoſ concione, quæ Arengum appellari cœpta eſt, diſtincta majoris concilii nomen adepta eſt. Qui vero in id concilium cooptabantur, ab electoribu in ſingulos annos eligi ſolebant; se iidem ferè, aut certè ex iiſdem familiis, quod publicæ tabulæ atque monumenta vetuſtatis demonſtrant: ſpurii tamen lege latâ nominatim arcen tur. Cum vero quotannis per electores majus concilium crearetur, nequ deeſſent novi homines, qui vel divitiis, vel partium ſtudio elati tantun ſibi ſumerent atque arrogarent, ut ad reipublicæ gubernacula admitti, atque in majus concilium cooptari vellent, ab electoribus autem præterit iniquiſſimo animo repulſam ferrent jam res eò pervenerat, ut niſi prudenti ratione malorum conatibus ire tur obviam, periculoſum eſſet, n tandem privatæ offenſiones in apertam ſeditionem erumperent, & reipublicæ adminiſtratione cunctis ex æquo communicatâ forma periret in ſita, atque nova induceretur, qua cunctorum dominationem contineret. Itaque neceſſario & ſaluberrimo concilio, quod antea pervetuſtâ rei

publi

[p]ublicæ conſuetudine, & electorum [p]rudentia inſtitutum & firmatum fue[r]at, latâ lege ſancitum eſt, ut proce[r]ibus, & antiquioribus civibus majo[ri]s concilii aditus pateret, cæteris non [i]tem: verbis tamen mitigata res eſt; [d]eſcripti namque non proprio no[m]ine appellati Nobiliores & Vetuſtio[r]es; dictumque ut qui ſuperioribus [q]uatuor annis, vel ipſe fuerit, vel pa[t]rem, aut majores habuerit ex aliquo [V]enetiarum concilio, is cum poſteris [p]erpetuò jus obtineret majoris con[c]ilii: ita nunquam populo & plebi ſu[p]remum jus tributum, ſed Nobilium [c]onciliis; ut non ſatis ego mirari [q]ueam, quid iſti ſibi velint, cum rei[p]ublicæ formam ab unius domina[t]ione ad omnes, ab omnibus verò ad paucos converſam ſcribunt: ſiquidem nec unus unquam, nec omnes, nec pauci, civitatis imperium atque ſummum jus obtinuerunt. Sed ut in miſtâ formâ accidere ſolet, & uni, & cunctis, & paucis nonnulla tributa, ut ex his cuilibet manifeſtum eſt. Concioni ſive Arengo, id eſt, plebi atque populo, poſtquam à majori concilio ſegregata eſt, pauca tributa ſunt: jus enim eæ convocandæ ademptum Duci, atque majori concilio

conceſſum eſt; neque convocatam reperio, niſi ut Cancellarium, exercitus imperatorem, atque Duces collaudaret; ſemel, ut D. Marci procuratoribus pupillorũ tutelam, à majori concilio commiſſam laudaret. De Cancellario anno à Chriſto nato MCCLXXI *capta fuit pars, quod magiſter Tintu[...] debeat laudari à populo pro Cancellario. nota quod exeunte Martio in publica concione laudatus, & confirmatus fuit.* De Imperatore MCCLXXXIIX. *capta fuit pars, quod die Dominico poſſit fieri Arengum, pro dare vexillum Capitaneo exercitus*; quod poſt electum Ducem perpetuum factum eſſe legimus: quænam vero fuerit Populi auctoritas, contra quam credi vulgò ſolet in electis Ducibus approbandis, Ducarii juris proëmium demonſtrat. *Cum non de noſtra fortitudine & prudentia, ſed ſola proceſſerit clementia Creatoris, in cujus arbitrio & voluntate univerſa ſunt poſita, quod ad Ducalis culmen pervenerimus dignitatis. Vos hactenus in Eccleſiâ Beati Marci, Euangeliſtæ Domini glorioſi, qui patronus noſter & ſignifer eſt in omnibus, aggregati, quantam erga nos habueritis dulcedinem charitatis, manifeſtius ibi ac perfectius demonſtraſtis, cum ad prolationẽ eligen-*

tium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

m nos vice noſtra & nomine, in cæ-
n manibus elevatis, Deum unanimi-
glorificaſtis, in voce laudis magnifica
exultationis; quoniam per interceſſio-
n glorioſiſſimi Evangeliſtæ ſui Mar-
, Nos in Ducem vobis dederat & Re-
rem; unde ſuper his gratias, quas poſ-
mus omnimodas perſolventes Altiſſi-
, cujus magnitudinis non eſt finis; &
angeliſtæ ſuo, gubernatori noſtro; &
bis quoque ſuper lætitia magna, quam
promotione noſtra geritis & habetis,
ates referentes uberes, notum vo-
, &c. Quod igitur modò fieri vi-
mus, ut novus Dux populo in Ec-
eſia D. Marci oſtendatur, atque in-
nti plauſu, erectiſque manibus à
ultitudine excipiatur; id olim quo-
ue factum eſſe cognoſcimus; præter-
nihil. Miſta igitur reipublicæ for-
a, quam in infantia, cæteriſque æta-
bus oſtendimus, eadem in juventute
ermanſit: nihilque omnino iis tem-
oribus accidit, quod perpetuæ Vene-
orum libertati notam inurere poſſet:
uod ſicuti apud omnes in confeſſo
ſt, ita dementiam hominis ſatis ri-
ere non poſſum, qui Conſtantienſis,
t vulgò dicunt, pacis tabulas ad Ve-
etam libertatem oppugnandam per-
peram atque pravè detorſit. Cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

enim *ſocietas Lõbardiæ* à Friderico Imperatore *pacẽ peteret, promiſit Imperatori præbere fodrum, & paratũ, cũ tenderet Romam coronæ causâ, tranſitum, & comeatum idoneum.* Ex quo Venetias quoque ad id præſtandum, fœdere icto teneri ſcripſit. At cautionem in fœdere adhibitam prætermiſit, fœderatas civitates omnes promittere, *quæ anteceſſores ſine moleſtia fecerunt;* quo fit, ut cum Veneti elapſis temporibus nihil fecerint, nihil quoque imposterum præſtare debeant. Id vero ipſis tabulis multo clarius ſtatutum eſt: *Nobis intrantibus Lombardiam, qui ſolent & debent, quando ſolent & debent, praſtabunt, & vias, & pontes bona fide reficient, in eundo, & redeundo comeatum idoneum, & nobis, & noſtris præbebunt.* Cum vero nominatim recenſeat Imperator omnes ſubjectas urbes, quibus gratiam facit, de Venetiis nulla prorſus mentio facta, quod cuicunque debebat ſilentium imponere; ſed hæc ſatis. Iuventuti ſucceſſit conſtans & firma ætas, quæ non ferocitate, ut adoleſcentia & juventus, ſed gravitate quadam & prudentia commendatur. Hæc anno à Chriſto nato M CCC III auſpicato exorta, adhunc uſque diem feliciſſimè pro-

ogreſſa, æternum diis benè juvanti-
is permanſura videtur. Decem-vi-
m concilium atrocioribus punien-
ſceleribus inſtitutum, eidemque
axima tributa auctoritas, quæ ſe-
el, atque iterum ſalubri tempera-
ento circumſcripta fuit; multique
agiſtratus, aut inſtituti, aut extincti,
uti reipublicæ ſtatum atque inſitam
rmam delere non poſſunt; ita non-
ılla immutaverunt; quo factum eſt,
ſicuti reipublicæ infantia, & pueri-
ı unius Dominationi, adoleſcentia
ro, & juventus omnium; ita virilis
as paucorum imperium propenſior
deri poſſit: eâ tamen ratione ut mul-
popularitèr, multa regiè conſtituta,
emo inficias iverit: cunctique poſſint
Duce Regis exemplar; in X-viris, &
L-viris Ariſtocratiæ ſpeciem; in
ıajori concilio, quod MCC numerum
ıperat, Democratiæ imaginem quan-
am intueri. Rectiſſimè vero, & doctiſ-
mè Contarenus ex tribus reipublicæ
eciebus temperatam Venetæ reipu-
licæ formam affirmavit: quod licet
odinus obſtinatè, vel contra Ariſto-
elem poſſe fieri neget, fateri tamen,
tanta vis eſt veritatis) neque ſciens
ıeque prudens coactus eſt. Dum enim
Rempublicam ſcribit *ſtatum popularem*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

ſapere, & de Raguſio inquit, *certè qu-*
dem hæc Reſpublica omnium, quas acc-
pimus puriſſimam, & ab omni popula-
temperatione remotiſſimam Ariſtocra-
tiam colit, formarum miſtionem, v-
lit, nolit, in aliis admittit, quæ ſi un-
quam alibi, certè in republica noſtr-
egregio, & admirabili temperament-
inter ſe miſcentur.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

INDEX RERVM ET VERBORVM.

A.

Academia Venetor. 415
Ado author vitæ Caroli M. 346
Advocati ſive Cauſidici. 223, 234
Agilulphus Longobardorum rex. 44
Agnetis collegium. 367
Aimonius ſive Annonius, author vitæ Caroli Magni. 346
Alaricus rex Gothorum vaſtat Italiam. 340, 342
Alexius, Imperator Oriental. 74
Aloyſius XII. rex Galliæ. 263, 271
Anaxus fluvius. 36, 62
Andreas Dandulus dux Venetorum. 46, 248. cognominatur Canis. 298, 299
Andreas Grittus dux Venetor. 184
Andreas Michaëlius, legatus Venet. 74
Angelus Participatius Tribunus Rivialti, eligitur dux Venet. 372, 388, 393, 395, 461.
Angelus Triviſanus dux Venet. accuſatur. 240
Antonius Grimanus dux Venet. in judicium vocatur. 240
Antonius Michaëlius. 77
Aquileia urbs. 31, 42, 446

Aqui-

Aquileienſe concilium. 447, 448
Arengum ſive Concio. 500, 501, 502
Arma bellica reip. Ven. 279. *ſeqq.*
Armamentarium. 280
Arnus fluvius. 32
Arſenale, locus fabricandarum navium. 277. *ſeq.* 410
Atheſis fluvius. 32, 36
Attila rex Hunnorum Italiam vaſtat. 26, 31, 41, 42, 345
Auditores veteres, & novi. 221, 230, 248, 249, *eorum ſtipendium.* 252
Aurius Maſtropetrus dux Venet. 77, 247, 188, 492.

B.

Baiomontana conſpiratio. 49, 281, 313, 314
Balduinus II. *rex Hieroſolym. auxilia petit à Venetis.* 465
Beatus Obelerii Ducis frater. 357. *ſeqq. Dux laudatiſſimus.* 358, 362, 370
Belgarum negotiatio cum Venetis. 278
Beliſarius dux Iuſtiniani Imper. 43
Belli terreſtris apparatus. 269, 276, *navalis.* 270, 271
Bellorum ſumptus. 269. *ſeq.*
Bellum Gallicum duce Pipino. 31, 64, 297, 346. *ſeqq.* 362, 366. *Ravennenſe.* 64. *Cretenſe.* 69. *Liguricum* 49, 283. *Genuenſe.* 69, 91, 283.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Patavinum. 143. *Ferrarienſe*. 271. *contra Emanuelem Imp. Græc.* 68, 271. *cum Ludovico Galliæ rege*. 70, 209. *cũ Vngaris & Græcis*. 282. *in Syria*. 283. *in Gallia Cisalpina*. 283.

ergomum urbs. 267, 285

dinus. 294, 417. *ſeqq. multa in republ. & magiſtratu Venet. reprehendit*. 300. *ſeqq. multis refutatur.* *ibid.*

ovoniana conſpiratio. 314

ragora, locus ſupplicii. 388

rixia urbs. 267, 285

ucentaurus, genus navigii. 278

C.

CAncellarius magnus Venetiarum. 328. *ſeqq. regni Cretæ.* 330

Canonicarius Venetiarum. 440

Caprulæ urbs. 345, 434

Carolus Craſſus Imp. fœdus pangit cum Venetis. 474, 476

Carolus M. Imperat. 350. *fœdus inivit cũ Dalmatis & Duce Venet.* 354, 355. *cum Nicephoro Orient. Imp.* 461. *Longobardos in Italia debellat.* 460

Caſpar Contarenus. 410, 429

Caßiodori epiſtola ad Venet. Triumviros ſcripta. 438. *ſeqq.*

Caſtella gemina. 26, 319

Caſtellorum portus. 32, 319

Cata-

Cataverum. 41

Cauſarum omnium cognitio quo modo fia[t] in urbe. 221. *ſeqq.* 245, 311. *in pro[-] vinciis.* 236, 23[…]

Cauſidici. 223, 23[…]

Cenſores ubi creentur. 152. & *quare* 858 *eorum officium.* 150, 256, *ſeqq.* 26[…]

Cephalenia inſula. 41[…]

Cives Venetæ urbis. 51, 324. *eorum du[-] genera.* 327, 32[…]

Clodia foſſa. 26, 320, *ſeq[q.]*

Clodia urbs. 345, 46[…]

Collegium quid ſit. 55, 57, 154. *ejus mu[-] nus.* 157

Collegium frugum. 214, 215. *ejus origo.* 251. *munus.* 409

Collegia opificiorum. 330, 331

Collegia pietatis. 331, *ſeqq.*

Comaclum urbs. 359. *deficit.* 464.

Comitia majora. 54, *ſeqq.* *eorum origo.* 61, 62, 77, 378. *tres formæ.* 81, *ſeqq.* *quibus ad ea convenire liceat cum fa- cultate ſuffragiorum* 99, *ſeqq.* *Pa- tritiorum in Comitiis numerus.* 116, 140, 141, 505.

Comitia intercluſa. 50, 93. *author inter- cluſorum.* 95

Conclavis in quibus Comitia celebrātur, deſcriptio. 105, *ſeqq.* 405.

Concilium Magnum. 55, 378, 499, *ſeqq.* 505. *Minus.* 380, 496. *Rogatorum.* 55, 57,

55, 57, 241. ſeqq. 496. ſeqq. Decem-virûm. 200. ſeqq. 505. ſeqq.
nſiliarii ducis Venet. 50, 51, 189, 490. eorum creatio. 190, 191. munus. 192, 408. authoritas. 193
nſtantinus Porphyrogenitus Imperator, author belli Gallici, duce Pipino, 374. ſeqq.
nſules Mercatorum, 413
nſules urbis Venetæ. 62
rcyra inſula. 267, 270, 416
rrectores, & eorum munus. 167. ſeqq.
rema urbs. 267, 285
reta, inſula. 267, 270, 416
reta inſula Venetis attribuitur. 75. deficit. 142
yprus inſula. 267, 270

D.

DAlmatia. 267, 270. in Dalmatiam claßis mittitur à Venetis. 465
Decem-viratus 200. ſeqq. quando inſtitutus. 203. ejus authoritas & munus. 200, 201, 204, 409
Decem-viri. 56. Decem-virûm Præfecti. 257. Decem-virûm concilium, 200. ſeqq. 505.
Decem-virûm capita & eorũ munus. 205
Dictator Romanorum. 200
Dominicus Dandulus legatus. 74
Dominicus Flabanicus dux Venet. 66, 68, 348.

Domi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Dominicus Maurocenus dux Venet. 7[illegible]
Dominicus Michaël dux Venet. 465
Dominatio. 496
Donatus Iannotius. 294
Ducarium. 170, 280
Duces Venetor. quando primùm creati. 45, 63, 316, 452, *ſeqq. eorum creatio tumultuoſa ſublata.* 65, 84, 85, 187. *quomodo jam eligantur.* 165, *ſeqq.* 492, 493. *ritus & inſignia eligendi Ducis.* 186, 187. *ejus tribunal.* 106, 111, 112, 406. *Ducis electi honores.* 180. *ſeqq. habitus.* 182, 183. *ejus authoritas & majeſtas.* 55, 57, 60, 157, 182. *ſeq.* 189, 195, 196, 401, 453. *nimia licentia & ſupremum jus ipſis ereptum.* 84, *ſeqq.* 381, *ſeqq. ejus ſtipendium.* 197. *ſæpè exilio aut morte condemnati.* 68, 387. *mortui Ducis ſepultura.* 166, 167. *in transactam vitam inquiſitio.* 168.
Duodecim-viri. 86, 87
Duûm-viri. 237

E.

Electores Ducis. 171, *ſeqq.* 177
Electores Magiſtratuum. 109, 110. *eorum quatuor ordines.* 121, 127. *quomodo creentur.* 118. *ſeqq. quo ordine* 122. *ſeqq.*
Electores Magiſtratuum num ſimul poſſint eſſe Competitores. 140

Engo-

...ngoliſmenſis monachus author vitæ Caroli Magni. 346
...tinopus Cretenſis. 343
...quilium. 434
...raſmi D. portus. 26
...xpenſæ reip. Venetæ. 267

F.

...Aleriana conſpiratio. 282, 314
...Ferraria urbs munitiſsima. 30
...erraria ducum potentia. 285
...ortunatus, Gradẽſis Patriar. 350. ſeqq.
...œdus Veneti faciunt cum Patriarcha Hieroſolymitano. 396. cum Carolo Magno. 460. cum Carolo Craſſo, 474, 476. cum Henrico III. &. V. cum Lothario III. Impp. 475
...ranciſcus rex Galliæ. 283
...ranciſcus Foſcarus dux Venet. 143, 209, 249.

G.

GAlliæ Ciſalpinæ urbes à Venet. deficiunt. 77
...Gemina inſula. 44
...Germaniæ potentia. 284
...Gondulæ cymbarum genus. 34
...Gradus inſula. 446
...Gradus oppidum quando & à quibus conditum. 345. patriarcharum Aquilejenſium domicilium. 433, 446

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Gregorii II, Pontif. Rom. epiſtola ad Vrſum Venet. Ducem. 455, 64
Gregorii D. inſula donatur Monacho. 466
Gymnaſium in Bibliotheca. 415

H.

HEnricus Arniſæus. 427
Henricus Contarenus, Epiſcop. Olivolenſis. 74, 465
Henricus Dandulus Dux Venet. 67
Henricus III & V, Impp. fœdus feriunt cum Venetis. 475
Heraclea inſula. 62. oppidum. 434
Hilarii B. capella. 395
Hieronymus Quirinus. 3, 256, 288
Horleus Vrſus Dux 3, Venet. 64

I.

IAcobi Apoſtoli templum. 42, 343
Iacobus Theupolus Dux Venet. 492
Iadera urbs. 354
Illyricum. 267, 270
Imperii cujusvis felicitas in quibus poſita. 15
Imperii Romani cauſa & origo malorum. 12
Imperii Venet. amplitudo. 267. propagatio. 283, 249
Inquiſitores, & eorum munus. 167, 168
Inſula Iudaica. 415
Inſulæ ditionis Venetæ. 267, 282. earum defen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

defenſio. 270
hannes Borgarenus. 3,4
annes Delphinus Dux Venet. 143
annes Gradenſis Patriarcha. 348,349
annes Gradonicus. 388
annes Labreſca. ibid.
annes Mocenicus Dux Venet. 271
annes monachus Maurocenus inſulâ D. Gregorii donatur. 466
annes Montanarius. 388
ann. Theupolus Venet. Patriarcha. 415
tria. 267, 416
tri deficiunt à Venetis. 396
aliæ laudes. 14. malorũ ejus cauſæ. 12
dices cauſarum civilium. 218, 219, 411. capitalium. 241. ſeqq. nocturni 254. ſeqq.
dices publicorum. 412
diciorum formæ. 206, 213, 221. ſeqq. 228. ad 256.
ſtinianus Imper. Conſtantinop. 447
ſtitiarii, & eorum munus. 491

L.

Auredanus Dux Venet. poſt mortem condemnatus. 168,169
aurentius Celſus Dux Venet. 142
aureti caſtrum. 470
emniacum oppidum. 286
eonhardus Bembus præfectus Quadraginta-virali collegio. 90

Libertas Venetorum. 305. *à multis Imperatoribus firmata.* 319, 474, 475. *à Carolo M.* 460, 474
Liquentia fluv. 36, 62
Longobardi Italiam depopulătur, &c. 44
Longobardiæ urbes ſub imperio Venetorum. 267
Lotharius III Imper. fœdus renovat cum Venetis. 475

M.

Magiſtratuum creandorum jus, penes quos. 260. *modus,* 109:110, 116, 117, 127, *ſeqq. ad* 137. *quo ordine ſedeant Magiſtratus.* 112, *ſeqq.*
Magiſtratum conſequendi impedimenta. 173
Magiſtratibus creatis congratulandi conſuetudo ſublata. 264, 265
Magiſtratus apud Venet. venales. 258, 259. *quando.* 263. *quanti.* 262
Magiſtratus provincialis. 221, 253
Magiſtratus ad Pompas dictus. 310
Magiſter militum loco Ducis creatus. 64, 435, 437, 459
Mantuæ Ducum potentia. 285
Marcellianus antiſtes Aquilejenſis. 446
Marcus Baduarius, præfectus XL-*virali collegio.* 90
Marcus Cornelius Dux Venet. 194
Marci D. corpus inventum. 475
Marci D. ædes. 170, 208

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Marcus Evangeliſta patronus Venetor. 367, 502
Marinus Bovonius. 95
Marinus Dandulus Dux Ven. 492
Marinus Falerius Dux Venet. 281. conſpirat. contra rempubl. 282
Marinus Georgius Dux Venet. 489
Marinus Maurocenus Dux Venet. 255, 188, 304
Mauritii Duces Venet. 348, 356, 392, 398
Mediolani principatûs potentia. 284
Medoacus amnis. 27, 32, 36, 320
Mercaturæ ſtudium Venet. 52, 287, 306, 307, 309, 489
Metamaucum inſula. 340. ad Metamaucum portus. 26
Metamaucum oppidum. 345. imperii Veneti ſedes. 347. capitur à Pipino. ibid. & 364
Metamaucenſes immunes vectigalium. 367
Michaël Stenus Dux Venet. 143, 249
Montes reip. Ven. quid ſint. 272. eorum ratio triplex. 271. ſeqq. multis.

N.

NArſes Dux Iuſtiniani Imper. 43. Francos debellat. 447. ſeqq.
Nicephorus Imperat. Græcorum 354, 372. fœdus facit cum Carolo M. 460
Nicolaus Leonicus. 3, 5, 66, 288

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

O.

OBelerius Dux Venet. 31, 45, 64, 350, ſeqq. ſeditioſus & proditor patriæ. 350. ſeqq. 360. ejus mors. 372, 391, 392
Obeliatus Olivolenſis Epiſc. 348
Odoacer rex Herulorum. 445
Olivola oppidum. 434
Ordelaphus Faletrus Dux Ven. 74, 477
Otho Imperator. 397
Otho Vrſeolus Dux Venet. 464, 466, 473

P.

PAlma civitas. 416
Patavii urbis laudes. 4, 5, 30, 35, 267, 285. funditus everſa. 44, 337
Patritii. 40, 48. omnium numerus. 54, quando & quomodo recipiantur in ſenatum. 147
Paulus Exarchus Italiæ à Gothis Ravenna pulſus Ven. Ducis opem flagitat. 454. reſtituitur. 457
Paulinus Patriarcha Aquilejenſis. 432
Peſtilentia inſignis Venetiis. 46
Petrus Bembus. 5, 22
Petrus Candianus Dux Venetorum, 389, 396, 471
Petrus Candianus Ducis filius à populo condemnatus. 389, ſeqq.
Petrus Gradonicus Dux Ven. 81, 90, 281

Petrus

Petrus Polanus Dux Venet. 471,472
Petrus Tradonicus Dux Venet. 402,464
Petrus Tribunus Dux Venet. 395,466
Petrus Vrſcolus II, Dux Venet. 396,397
Petrus Zianus Dux Venet. 75,76
Philiſtina oppidum. 345,434
Pipinus Rex Francorum Venetos debellat. 31,64,297,346,347. *depopulatur.* 162. *hujus rei cauſa.* 348. *ſeqq. inſignem cladem accipit.* 366. *cum Venetis pacem facit.* 368. *ſeqq.*
Plebeii urbis Venetæ. 51,52,330
Pomponius Atticus. 9. *ſeqq.*
Pons è ligno ſublicius. 33, 322. *multitudine hominum corruit.* 323. *reædificatur.* *ibid.*
Poppo Patriarcha Aquilejenſis. 464
Populi Veneti poteſtas & authoritas. 387, 462, 502
Portus urbis Venetæ. 26
Prætor. 221
Privilegia Venetis ab Impp. conceſſa. 376. *à Carolo M.* 460, 461. *ab Henrico V.* 476. *ſeqq.*
Procuratores, magiſtratus maximæ exiſtimationis. 208, 211, 213. *eorum adminiſtratio.* 210. *habitus.* 210. *annuum ſtipendium.* *ibid.*
Procuratores D. Marci. 56
Produx quo tempore ſit, & ejus officium. 166, 167

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Proviſores Generales. 415
Pupilienſes immunes vectigalium. 367

Q.

QVadraginta-viratus quid, & quotuplex. 214. ejus origo. 247,248. ejus præfecti & propræfecti quomodo eligantur. 216,217 eorum authoritas & munus. 218,219
Quadraginta-viri quomodo eligantur. 215, 174. ſeqq. eorum authoritas & munus. 215,249. ſtipendium. 253,254. eorum Præſides. 169. Capita. 194
Quadraginta-virale concilium. 96, 498. ſeqq.
Quæſtiones de malefico quomodo habeantur. 241,ſeqq.

R.

RAvenna à Gothis occupata recuperatur auxilio Venetorum. 456. ſeq.
Raynerius Zenus Dux Venet. 69, 209. à populo lapidibus petitus. 400
Reditus annui reipubl. Venetæ. 268
Reipublicæ benè conſtitutæ argumenta. 307,308,312. malè conſtitutæ. 308
Reſpublica Veneta obſervatione & admiratione digna. 3. perfectiſſima. 14. beata. 15, 45. ejus comparatio cum republ. Romana. 16,18,296. ejus ætates. 49. ſeqq. 431. ſeqq. infantia 49. 432.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

432. ſeqq. pueritia. 50, 452. adoleſcentia. 462. juventus. 489. Virilis ætas. 504. ejus membra præcipua. 55, ſeqq. 142. adminiſtratio univerſa. 54. ſeqq. majeſtas. 59. forma. 429. ſeqq. multis. 505
Rhegino author vitæ Caroli Magni. 346
Rivus-altus urbs. 41, 341, 342, 345, 437
Rogatorum concilium. 55, 57, 141, ſeqq. 496. ſeqq. nominatur etiam Senatus. 141, 498. ejus majeſtas. 498
Romulus. 79

S.

Sabellicus perſtringitur. 17. ſeqq. 40. 66. defenditur. 294. ſeqq. in multis erravit. 298
Safuſinæ pagus. 27, 32
Sapientum tres ordines, 154. ſeqq. quando & quomodo hic Magiſtratus creetur. 164, 165. eorum munus. 496
Sebaſtianus Zianus Dux Venetorum. 64, 67, 72. ſeqq. 208, 489, 491
Senatus Venetus. 55, 60, 61, 141. ſeqq. quibus in Senatum cum & abſq; jure ſuffragii venire liceat. 144. vocatur Rogatorum cõcilium. 145. ejus creandi ratio. 145, 146. quando & quomodo convocetur. 148. de quibus rebus, & quomodo illæ in Senatu tractentur. 148, 149. ejus majeſtas. 498

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Silis fluv. 36
Suffragia quomodo in creandis Magiſtratibus colligantur. 160. *ſeqq.* 406, 407
Sumptus reipubl. Venet. 267
Supracaſtaldiones. 144
Stephanus Sabularius. 388

T.

TArviſium urbs. 267, 285
Theodori Martyris fanum. 44
Theodoricus rex Gothorum. 144, 445
Thomas Fugarus author rerum Venet. 374
Tiberis fl. 36
Tiliaventus fl. 36
Torcellum oppidum. 345, 434
Tribuni urbis Venetæ. 62, 63. *unde nomen.* 437
Tribuni majores & minores. 434, 435
Tribunus Memus dux Venet. 466
Tribus civitatis Venetæ. 86
Trium-viratus triplex. 221
Trium-uiri. 56, 221. *eorum authoritas & munus.* 149, 221
Trium-viri Advocatores. 221. *eorum ſtipendium.* 253
Trium-viri Syndici. 309, 413
Triremes Decem-virûm. 278
Triremes inſtructæ ad defenſionem. 270
Triſtanus Savornianus. 91

Trypho

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Trypho Gabrielius. 3, 4. ſeqq. 294. ejus cum Pomponio Attico collatio. 9, 10, 13.
Tumultus in urbe Veneta. 69, 70
Turcarum potentia. 284
Turcarum claſsis adverſus Venetos. 201

V.

VAlentinus Dux Venet. Obelerii Duc. frater. 354. ejus mors. 372
Vectigalia reip. Ven. 268
Vegla inſula. 372
Veneta urbs quando & quibus occaſionibus primum condita. 26, 41, 47, 48, 334, ſeqq. 342, ſeqq. & amplificata. 43, 44. ejus ſitus. 25, & ſeqq. ad 37. & 286. portus. 26. munimenta. 27. ſeqq. pulchritudo 34. ſeq. ſalubritas aeris. 35. abundantia omnium rerum. 36, 286. incolarum & armis ferendis idoneorum numerus. 53.
Veneti in tres claſſes diſtributi. 40, 324, ſeqq. bellicoſi. 45. potentiſsimi. 283. auxilia ſuppeditant Iuſtiniano Imper. 43. Balduino II. regi Hieroſolym. 465. Paulo Italiæ exarcho. 456. eorum laudes. 305, 318. eorũ immunitates & privilegia ab Imperatoribus conceſſa. 376. à Carolo Magno. 460, 461. ab Henrico V. 476. ſeqq.
Venetiæ, tractus Italiæ. 15, 31
Verona urbs. 267, 285

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Vicentia urbs. 267, 286
Vigilius pontifex Romanus. 447, 448.
Vitalis Faletrus dux Venetor. 74, 399, 470, 475.
Vitalis Michaëlius dux Venet. 44, 65, 77, 271, 465, 468. *confoditur.* 67, 69
Vitiges rex Gothorum captus. 43
Vrbes ditionis Venetæ. 267, 249. *earum præſidia.* 270. *munimenta.* 285, 286
Vrbes Galliæ Ciſalpinæ à Venetis deficiunt. 70
Vrſus III. dux Venet. 454. *à populo interficitur.* 458
Vrſeoli. 68, 389

Z.

Zacynthus, inſula. 416

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 55